

פרשת האזינו

(א) האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, רבי יהודה פתח, (ב) פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וגו', בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מה כתיב לעילא. אני ישנה ולבי ער וגו'. אני ישנה, אמרה כנסת ישראל. אני ישנה, מפקודי אורייתא, בזמנא דאזלינא במדברא. ולבי ער, לאעלא לארעא, למעבד להו א נימוסין דהא כל פקודי אורייתא בארעא משתכחין. קול דודי דופק, דא משה. דאוכח להו לישראל בכמה ויכוחין, * בכמה קטטין. דכתיב, (ג) אלה הדברים וגו', (ד) ממרים הייתם וגו'. (ה) ובחורב הקצפתם וגו'. הה"ד דופק.

(ב) ועכ"ד דמשה אוכח להו לישראל, ברחימותא הוו כל מלוי, דכתיב (ז) כי עם קדוש אתה ליי' אלהיך. ובך בחר יי' אלהיך להיות לו לעם וגו' (ח) בנים אתם ליי' אלהיכם (ט) ואתם הדבקים ביי'. ועל דא (י) ושמעת בקול יי' אלהיך. (כ) כי מאהבת יי' אתכם. הה"ד (כז) פתחי לי אחותי רעיתי. (ג) מה כתיב. (ח) קמתי אני לפתוח לדודי, ב אמרו ישראל בעוד דהוינן

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(א) לעיל ואתחנן אות נח צ"י. (ב) (שיר ה) וישלח נט צ"י. (ג) (דברים א). (ד) (שם ט). (ה) (שם שמות קכ צ"י. (ו) (שיר ה) צו נה צ"ה. (ז) (דברים ז) תרומה רכז ציון וי. (ח) (שם יד) לך נג צ"ב. (ט) (שם ד) ב"ב קו צ"א. (י) (שם כז). (כ) (שם ז) אחרימות לח צ"ג. (ל) (שיר ה). (מ) (שם) וארא כה צ"ב.

האזינו השמים

הסולם

מאמר

(ב) ועכ"ד דמשה אוכח וכו': ועם כל זה, שמשה הוכיח לישראל, כל דבריו באהבה היו, שכתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם וגו'. בנים אתם לה' אלקיכם. ואתם הדבקים בה'. ועל כן, ושמעת בקול ה' אלקיך. כי מאהבת ה' אתכם. ז"ש, פתחי לי אחותי רעיתי, בלשון חיבה. (ג) מה כתיב קמתי וגו': מה כתוב, קמתי אני לפתוח לדודי. אמרו ישראל, בעוד שהיינו מוכנים ליכנס לארץ ולקבל מצות התורה על ידי משה, מה כתוב, ודודי חמק עבר

(א) האזינו השמים ואדברה וגו': ר' יהודה פתח, פתחתי אני לדודי, ודודי חמק עבר וגו'. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מה כתוב למעלה אני ישנה ולבי ער וגו'. אני ישנה, אמרה כנסת ישראל אני ישנה, ממצות התורה בזמן שהלכתי במדבר. ולבי ער, וגו'. להביאם לארץ לעשות להם חוקים, כי כל מצות התורה נמצאות בארץ. קול דודי דופק, זה משה, שהוכיח את ישראל בכמה ויכוחים בכמה מריבות. שכתוב אלה הדברים וגו', ממרים הייתם וגו'. ובחורב הקצפתם וגו'. ז"ש. דופק. (דפו"י דף רס"ו צ"א *) דף רס"ו ע"ב)

זמינין למיעל לארעא, ולקבלא אינזון פקודי אורייתא, על ידוי דמשה, מה כתיב.
 ודודי חמק עבר, דכתיב, וימת שם משה עבד יי. בקשתיהו ולא מצאתיהו,
 נ דכתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני, דלא הוה דרא
 כדרא דמשה, דקב"ה ד שמע לקליהון, ועבד להו ה נסין ונימוסין, כמה דעבד
 על ידוי.

ד ר' יצחק אמר, קמתי אני לפתוח לדודי, דא קב"ה ו ביומוי דמשה,
 דכל יומי לא בעא ז דמלאכא ושליחא לדברא עמיה, ה דכתיב ו אם אין פניך
 הולכים וגו'. זכאה חולקיה ט דמשה, דקב"ה אסתכם . לרעותיה. ודודי חמק
 עבר, ביומוי דיהושע, דכתיב, לא כי אני שר צבא יי.

ה ת"ח, משה הוה שמע קלא קדישא דמלאכא עלאה, ולא אזדעזע, וכ"ש
 מלאכא, דלא כ בעא. בתר דשכיב מה כתיב. ויאמר לא כי אני שר צבא יי. וכתיב
 ויפול יהושע אל פניו ארצה. עתה באתי, ביומוי דמשה רבך אתינא, ולא
 קבלני. ביה שעטא, ידעו ישראל שבחא דמשה. בההוא זמנא בעו ישראל לקב"ה,
 ולא אזדמן להו הכי כיומוי דמשה, הה"ד בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו'.

ו האזינו השמים ואדברה, רבי חייא אמר, זכאה חולקיה דמשה,
 יתיר מכל נביאי עלמא. ת"ח, כתיב ו שמעו שמים והאזינו ארץ כי יי דבר.
 שמעו שמים, ישעיה דהוה יתיר רחיקא ממלאכא, כתיב שמעו שמים. משה דהוה
 יתיר קריב למלאכא, כתיב האזינו השמים.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ג (שם). ט (דברים לד) תרומה רצא צ"ש. ט (שמות
 לג) וילך אות ה צ"ח. פ (יהושע ה) גשא רכב צ"ו.
 צ (שם). ק לעיל אות א צ"א. ר (ישעיה א) לעיל
 ואתחנן אות נח צ"ט.

וגו' ויפול יהושע על פניו ארצה וישתחו וגו' משה
 וכ"ש מלאכא דלא בעי לחשבה לביה (ליה) ולא
 עתה באתי ביומוי דמשה רבך אתינא ולא קבלני.
 הוה שמע קלא קדישא דמלאכא עלאה ולא אזדעזע
 קבליה ת"ח כתיב ויאמר לא כי אני שר צבא ה'
 ולא קבלני. כ מוסיף בעא ולא קבליה.

מאמר

הסולם

האזינו השמים

עבר, שכתוב, וימת שם משה עבד ה'. בקשתיהו
 ולא מצאתיהו. שכתוב, ולא קם נביא עוד
 בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני, שלא היה
 דור כדורו של משה, שהקב"ה שמע לקולו,
 ועשה להם נסים וחוקים, כמו שעשה על ידיו.
 ד ר' יצחק אמר וכו': רי"א, קמתי
 אני לפתוח לדודי זה הקב"ה בימיו של משה,
 שכל ימיו לא רצה שמלאך ושליח ינהג
 עמו. שכתוב, אם אין פניך הולכים וגו'.
 אשרי חלקו של משה, שהקב"ה הסכים לרצונו.
 ודודי חמק עבר. היינו בימיו של יהושע,
 שכתוב, לא כי אני שר צבא ה'.

ה ת"ח משה הוה וכו': בוא וראה,
 משה היה שומע את קול הקדוש של מלך
 (דפויי דף רפ"ו ע"ב)
 מאמר האזינו השמים — שמעו שמים
 ו האזינו השמים ואדברה : ר' חייא
 אמר, אשרי חלקו של משה יותר מכל נביאי
 העולם. בוא וראה, כתוב, שמעו שמים והאזינו
 ארץ כי ה' דבר. שמעו שמים, הנה ישעיה
 שהיה

(ז) תאנא, בההוא זמנא דאמר ישעיהו שמעו שמים והאזינו ארץ. כמה [א] גרדיני טהירין אזדמנו לתברא רישיה, נפקא קלא ואמר, מאן הוא דין דבעי לארעשא עלמין, עד דפתח ואמר, לאו אנא, ולא דיד, אלא כי יי דבר, ולא אנא. במשה מה כתיב. האזינו השמים ואדברה, אנא ולא אחרא. ואדברה בלא דחילו. ותשמע הארץ אמרי פי, ולא : מאחרא. זכאה חולקיה. א"ר אבא, באתון גליפן דר' אלעזר, האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ, הכא אתרמיז שמא קדישא עלאה.

(ח) ר' יוסי אמר, ׀ תו מה בין משה לישעיהו. משה אמר האזינו השמים, השמים, ׀ שמים עלאין, אינון דאשתמודען, דאקרון שמא דקב"ה. ותשמע הארץ, ׀ ארץ עלאה, ההיא דאשתמודעא, ׀ ואיהי ארץ החיים. בישעיה כתיב, שמעו שמים ולא השמים. האזינו ארץ, ולא הארץ. ׀ ואינון שמים וארץ תתאין. ועם כל דא, בעו לאענשא ליה, עד דאמר כי יי דבר, ולא אנא. ומשה אמר כולי האי, דכתיב האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי.

(ט) רבי יצחק פתח, ׀ כתפוח בעצי היער וגו'. זכאה חולקהון דישראל מכל ׀ עמין עכו"ם, דהא כל שאר עמין אתיהיבו לרברבן ממנן, בשלטנותא עליהו. וישראל קדישין, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דלא יהב לון קב"ה לא למלאכא, ולא לשליטא אחרא, אלא הוא אחיד לון לחולקיה, הה"ד כי חלק יי עמו. וכתיב, ׀ כי יעקב בחר לו יה. כתפוח בעצי היער, מה תפוח

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (שיר ב) לך עב צ"א. (ת) (תהלים קלה) נח (ל) אחרא. ׀ ל"ג תו. נ ל"ג שמים עלאין. ׀ ל"ג ארץ עלאה. ׀ ל"ג ואיהי ארץ החיים. ׀ ל"ג ואינון שמים וארץ תתאין. ׀ שאר עמין ול"ג עכו"ם. מו צ"ב. דרך אמת [א] אורות בעלי דינים מסונים על העולם.

האזינו השמים — שמעו שמים

הסולם

מאמר

עם ה' הידיעה, השמים, היינו השמים העליונים אלו הנודעים, הנקראים שמו של הקב"ה. ותשמע הארץ, היינו ארץ העליונה, אותה שנודעת, שהיא ארץ החיים, דהיינו מלכות. בישעיהו כתוב, שמעו שמים ולא השמים. האזינו ארץ, ולא הארץ. כי הם שמים וארץ תחתונים. ועם כל זה, רצו להענישו, עד שאמר, כי ה' דבר, ולא אני. ומשה אמר כל כך, שכתוב האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, שהם ד"א ומלכות כנ"ל, ולא פחד, ולא רצו להענישו.

מאמר תפוח ושושנה

(ט) ר' יצחק פתח כתפוח וגו': רי"ם, כתפוח בעצי היער וגו'. אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עכו"ם, כי כל שאר העמים ניתנו לשרים ממונים שישלטו עליהם. וישראל הקדושים, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא, שלא נתן אותם הקב"ה לא למלאך ולא לשליט

שהיה יותר רחוק מן המלך, כתוב, שמעו שמים. משה שהיה יותר קרוב למלך, כתוב האזינו השמים.

(ז) תאנא בהאי זמנא וכו': למדנו באותה שעה שאמר ישעיהו, שמעו שמים והאזינו ארץ, כמה בעלי דין נזדמנו לשבור ראשו. יצא קול ואמר, מי הוא זה שרוצה להרעיש עולמות. עד שפתח ואמר לא אני ולא שלי אלא כי ה' דבר, ולא אני. במשה מה כתוב, האזינו השמים ואדברה, אני ולא אחר. ואדברה, בלא פחד. ותשמע הארץ אמרי פי, ולא מאחר. אשרי חלקו. א"ר אבא באותיות חקוקות דר' אלעזר, אמר, האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ כאן נרמו שם הקדוש העליון. דהיינו ה' שבהאזינו, ה' שבהשמים, ו' של ואדברה. ה' שבהארץ.

(ח) ר' יוסי אמר וכו': רי"א. עוד מה בין משה לישעיהו, משה אמר האזינו השמים (שירי דף רס"ו ע"ב)

מתפרשא בגוונאי, על כל שאר אילני חקלא, כך קב"ה מתפרש ואתרשים על כל חילין עלאין ותתאין, בג"כ א' יי' צבאות שמו, אות הוא בכל חילא דלעילא.
 (י) ת"ה, קב"ה כתפוח, דאית ביה תלת גוונין. כ"י כשושנה מאן שושנה. א"ר אבא, ק' שושנה סתם, שושנה דאתכלילת בשית טרפי, שושנה דא' גוניה חוור וסומק. וכלא ס' הוא תרין גווני, סומק וחווור, הכי כ"י.
 (יא) קב"ה כתפוח, כ"י כשושנה. דהכי אמרה כ"י, תחת התפוח עוררתין. תחת התפוח * באן אתר היא. אלא אלין אבהתין דאמרן. ר' יוסי אמר, דא יובלא. ר' אבא אמר, כלא שפיר, אלא אלין אבהן דקאמרן, אלין אינון ג' גווני, דמתחברן בתפוח.
 (יב) ר' יצחק אמר, באן אתר אתכלילת כ"י כשושנה. באינון נשיקין דרחימותא, דאתדבקת במלכא עלאה, נטלה תרי שושנים, כד"א ג' שפתותיו שושנים. ובג"כ אמרה ת' כ"י, ד' ישקני מנשיקות א' פיהו. בגין דאתכלילת בשושנים, ב' בתרי שפון דיליה.
 (יג) ר' יהודה אמר, קב"ה שמים אקרי. ובגין דאקרי שמים, כל אינון רקיעין דאתכלילן בשמא דא, ג' כד מתחברן כחדא, אקרו שמים, ואקרו שמא דקב"ה. מאן אינון רקיעין. ד' שבעה אינון. כמה דתנינן, וילון, רקיע, שחקים,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א' (ישעיה מח) פקודי עב צ"ט. ב' (שיר ח) משפטים קנו צ"ל. ג' (שיר ה) ויחי עה צ"א. ד' (שם א) ב"ב פה צ"א.
 ק' מוסיף שושנה סוגה. ר' ל"ג גוניה. ש' דו גוניה חוור וסומק. ת' ל"ג כ"י. א' מוסיף פיהו כד"א (בראשית מ"א) ועל פיך ישק כל עמי. ב' ל"ג ב' בתרי שפון דיליה. ג' מוסיף שבעה אינון דכד. ד' ל"ג שבעה אינון.

תפוח ושושנה

הסולם

מאמר

לשליט אחר, אלא הוא אחז אותם לחלקו. ו"ש, כי חלק ה' עמו. וכתוב, כי יעקב בחר לו ית. כתפוח בעצי היער, מה תפוח נבדל בצבעיו מכל שאר אילנות השדה, כך הקב"ה נבדל ונרשם על כל הצבאות העליונים והתחתונים. משום זה ה' צבאות שמו. שפירושו, אות הוא בכל הצבא שלמעלה.
 (י) ת"ה קב"ה כתפוח וכו': בוא וראה, הקב"ה הוא כמו תפוח, שיש בו ג' צבעים לבן אדום ירוק. הרוחמים על חסד גבורה ת"ת. כנסת ישראל, שהיא המלכות, היא כשושנה. מהי שושנה. א"ר אבא שושנה סתם, שושנה שנכללת מששה עלים, שושנה זו צבעיה לבן ואדום. וכולו הוא ב' צבעים אדום ולבן המורים על דין חסד. כך היא כנסת ישראל. שהיא המלכות.
 (יא) קב"ה כתפוח כ"י וכו': הקב"ה הוא כתפוח. כנסת ישראל היא כשושנה. כי כך אמרה כנסת ישראל, תחת התפוח עוררתין. שואל תחת התפוח, באיזה מקום הוא. ומשיב,

מאמר ד' רקיעין וי' ככבי לכת (יג) ר' יהודה אמר וכו': ר"א, הקב"ה שהוא ד"א, נקרא שמים, ומשום שנקרא שמים, כל אלו הרקיעים, הנכללים בשם הזה, כשמתחברים

(דפ"י דף רפ"ו ע"ב * דף רפ"ו ע"א)

זבול, מעון, מכון, ערבות. ובאגדתא דבי רב המנונא סבא, הכי תנינן. ר' יצחק אמר, הני ברייתא דבי רב המנונא סבא הכי, וסגינאן אינון בכל הני גוונא.

יד) כמה דתנינן, אר"ש, תנינן ה באינון ו ברייתא, ז דלגבי דכל הני שבעין כתרין דמלכא. לקבליהון שוויין ז' רקיעין, וז' ככביא דרהטין ואזלין, וקרי לון שמהן בשמהן. ואע"ג דשוויין כלהו כסאי דרקיעין, דשבעה ככביא, שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ושון אלין לקביל אלין, בכסויא דמלין. לגבי אינון דכתיב, ה יעמדו נא ויושיעוך הוברי שמים החוזים בככבים. כלהו מלין מתכסיין, ואע"ג דלאו אורחי דאורייתא. וז' ואנן בתר אורחין דאורייתא קא אזלינן, כמה דכתיב ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו, כמה דמליל קב"ה, אזלינן, ובהדיא אזלינן, כמה דכתיב והלכת בדרכיו.

טו) אמר רבי יוסי, פשיטין מלין ו אלין לגבי חברייא, ואשתמודען מלי בהו, ואע"ג דאתכסיין. א"ל והכי תנן, כמה דא"ר יהודה א"ר חייא לקמן. והכי אוליפנא מאינון ברייתא, דתנא ביומי דשלמה מלכא, קיימא סיהרא באשלמותא, ובאתרין סגינאן אשתמודען מלי דאינון ברייתא.

טז) אר"ש, ארימית ידי בצלו לקדישא עלאה, דמלין אלין אתגליאו על

חלופי גרסאות

ה ל"ג באינון. ו מוסיף ברייתא דלבר. ז ל"ג דלגבי. ח קא אזלי וז"ל מן ואנן עד כמה. ט ל"ג אלין. י קרינן.

מסורת הזהר

ה) (ישעיה מז) יתרו לו צ"צ. ו) (בראשית כו) צו מא צ"ט. ז) (דברים כח) זהר חדש פח ט"ד של"ה.

ד' רקיעין וז' ככבי לכת

בשמות ההם, אע"פ שאינם בדרכי התורה, אלא לשון החוזים בככבים, ואנו, אחר דרכי התורה אנו הולכים, דהיינו לרמז על כל דבר ולכסותו, בלשון התורה, כמ"ש ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להן אביו. דהיינו כמו שהקב"ה מדבר אנו הולכים, דהיינו בלשון התורה, ועמו אנו הולכים, כמ"ש, והלכת בדרכיו. פירוש. ר"ש היו מתרעם על אותם הברייתות, המבארים סדרי חכמת הקבלה ע"פ שמות מחכמות חיצוניות. ולא ע"פ שמות שבתורה, ושבישר השירים, כדרכו של ר' שמעון.

טו) א"ר יוסי פשיטין וכו': אר"י דברים אלו דהיינו השמות החיצוניים הנ"ל, פשוטים אצל החברים, והדברים מובנים להם, אע"פ שנתכסו בשמות זרים. א"ל, וכך למדנו, כמו שא"ר יהודה א"ר חייא לפנינו. וכך למדנו מאלו הברייתות, שלמדנו, בימיו של שלמה המלך עמדה הלבנה במילואה, דהיינו שהמלכות היתה במלואה פנים בפנים עם ז"א, וע"כ התרבתה אז החכמה, ובמקומות רבים הבינו הדברים של אלו הברייתות.

טז) אר"ש ארימית ידי וכו': א"ר שמעון, הרימותי ידי בתפלה, להקדוש העליון, שדברים

הסולם

מאמר

כשמתחברים יחד נקראים שמים. ונקראים שם הקב"ה. מה הם אלו הרקיעים הנכללים בשמים, ומשיב, שבעה כמו שלמדנו, וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות. ובאגדתא דרב המנונא סבא למדנו כך. בלשון הזה, ר' יצחק אמר אלו הברייתות של ר' המנונא סבא כך הם, דהיינו שמדברים מדברים תחתונים ורומזים עליונים. דהיינו כמו כאן שמדברים מן רקיעים ורומזים על ז"א. שיש לו ז' ספירות, ורבות מהם הברייתות המדברות בכל אלו הדרכים.

יד) כמה דתנינן אר"ש וכו': כמו שלמדנו, א"ר שמעון, למדנו באלו הברייתות, אשר כלפי כל אלו שבעים ספירות של המלך, משימים כנגדם ז' רקיעים, וז' ככבי לכת הרצים והולכים, וקוראים אותם בשמות הגשמיים, ואע"פ שהם משימים הרקיעים כולם בכיסוי, דהיינו שקוראים בשמות המרומים על הפנימיות בהעלם. ושבעת הככבים, שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה, עושים אלו ז' ספירות העליונים, כנגד אלו שמות הכוכבים, ברצונם לכסות הדברים דהיינו כנגד אלו שכתוב בהם יעמדו נא ויושיעוך הוברי שמים החוזים בככבים. ומכסים כל הדברים (דפו"י דף רפ"ו ע"א)

ידי, בהוא עלמא, כמה דאתכסיו בלבאי. ולית אנן באינון ארחין דאינון ברייתי, אורחי דאורייתא נקטינו.

(יז) תאנא א"ר יהודה, מאן לך רב בחכמתא כדוד מלכא, ושלמה מלכא בריה, בהאי כ כתרא דאשתמודע בברייתי אלין. וסיהרא קרייה דוד מלכא צדק, דהא דיליה הוא, דכתיב (ח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. שלמה מלכא הכי נמי, ואיהו אתקרי צדק, ושמשא ז דאתקרי בברייתי ברית, איהו אקרי משפט. ואינון כרסי יקרא דמלכא, דכתיב (ט) צדק ומשפט מכון כסאך. צדיק וצדק הכי נמי בחד דרגא הוו. תאנא, ז כתרינ אוקמוה, תשעה אקרון. ואפילו באינון ברייתי, שבעה רקיעין אינון תשעה הוו.

(יח) אר"ש, עד אימתי יקרון חברייא בהני מלין. הא אנן בתר קב"ה אזלינו, ואנן ידעי מלין, והא אתגלי על ידן מלה דא, מה דלא אתגלי לקדמאי. מכאן ולהלאה, כל אינון מלין, וכל אינון ברייתי, סליקו להו לאינון דלא עאלו ונפקו, ו ובניהון אתיין לשאלא. וכד ישאלון, יימרון חברייא, ווי לדרא דר"ש בן יוחאי אסתליק מניה. אבל ת"ח מכאן ולהלאה, לא יהא דרא כדרא דא, ולא אורייתא אתגלי על חברייא.

(יט) ת"ח, דרא בתראה דנפקו ממצרים, ידעו כלא, דהא משה גלי לון כל אינון מ' שנין דהוו במדברא, כמה דאמינא. תאנא א"ר יצחק, ואף משה לא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג. ט) (שם פט) נח כ אתרא. ז דאקרי וליג בברייתי. ט ובגינהון ; ז צ"ה. בניהון.

מאמר

הסולם

ז רקיעין וזי ככבי לכת

דהיינו עם חכמה ובינה. ואפילו באלו הברייתות, שבעה רקיעים הם תשעה. (יח) אר"ש עד אימתי וכו' : א"ר שמעון עד מתי יקראו החברים בדברים אלו, דהיינו בברייתות, הרי אנו הולכים אחר הקב"ה. ואנו יודעים הדברים, שבחכמת הקבלה, ודבר זה נתגלה על ידנו מה שלא נתגלו לראשונים. מכאן ולהלאה, כל אלו הדברים וכל אלו הברייתות הניחו אותם לאלו שלא נכנסו ויצאו, דהיינו שנכנסו בחכמה, ולא יצאו ממנה, כי לא הבינו אותה. ובניהם יבואו לשאול בחכמה, וכשישאלו יאמרו להם החברים. אוי לאותו הדור שר"ש בן יוחאי נסתלק ממנו. אבל בוא וראה, מכאן ולהלאה לא יהיה דור כדור הזה, והתורה לא תתגלה ע"י החברים.

מאמר משה גלי ביומא דסליק מעלמא (יט) ת"ח דרא בתראה וכו' : בוא וראה, דור האחרון שיצא ממצרים ידע הכל, כי משה גילה להם כל אלו מ' שנה שהיו במדבר, כמו שאמרת

שדברים אלו דהיינו חכמת הקבלה, נתגלו על ידי בעולם ההוא, כמו שהיו מכוסים בלבי. ואין אנו משתמשים באלו הדרכים של אותם הברייתות, אלא דרכי התורה אנו מחזיקים לבאר החכמה, כנ"ל.

(יז) תאנא א"ר יהודה וכו' : למדנו א"ר יהודה, מי לך גדול בחכמה כדוד המלך ושלמה המלך בנו, בהשגת אותה הספירה הנודעת בברייתות אלו, דהיינו ספירת המלכות. והלבנה, שהיא מלכות, קראה דוד המלך צדק, כי שלו היא, שהיה מרכבה למלכות, שכתוב פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. שלמה המלך ג"כ קראה צדק, והיא נקראת צדק, והשמש, שנקרא בברייתות, ברית, דהיינו יסוד, הוא נקרא משפט. והם כסא הכבוד של המלך, ז"א, שכתוב צדק ומשפט מכון כסאך, כי צדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם ג"כ במדרגה אחת. וע"כ כוללם ואמר, צדק ומשפט מכון כסאך. למדנו ז' ספירות, חגית נהי"מ הן תשע (דפריי דף רפ"ז ע"א)

גלי דא, אלא בההוא יומא דהוה סליק מן עלמא, דכתיב י בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, בההוא יומא ממש, ועכ"ד לא אמר, עד דיהבו ליה רשותא. דכתיב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. וכד גלי, לא אמר האזינו ישראל, אלא האזינו השמים.

(כ) א"ר יוסי, כתיב את השירה, וכי שירה נ אקרי. א"ר יצחק שירה ודאי, מה * שירה אתמשכא ברוח הקדש מעילא לתתא, אוף הכי מלין אלין אתמשכן ברוח הקדש מעילא לתתא, ובג"כ אמר משה שירה.

(כא) ת"ח, כולי האי אמר משה, וקרא לעלאין, עד לא ימא מלה, דכתיב האזינו השמים. יערוף כמטר וגו'. וכל כך למה. משום כי שם יי אקרא. עד דיימא מלה, ארעיש כלהו עלמין.

(כב) תאנא בההיא שעתא דאמר משה האזינו השמים ואדברה, אתרגישו עלמין. נפק קלא ואמר, משה משה, אמאי את מרעיש עלמא כלא. את בריה דבר נש, * ובגינך אתרגיש עלמא. פתח ואמר כי שם יי אקרא. בההיא שעתא אשתתקו, ואציתו מלוי.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(י) (דברים לא) תרומה רצא צ"ק. (כ) (שם). נ אתקרי. ס ובג"כ. ע בדפו"י כתבו חסר; כאן שייך כשחלה רשב"י וכו' עיין בסוף הספר סימן ח"י.

משה גלי ביומא דסליק מעלמא

הסולם

מאמר

(כא) ת"ח כולי האי וכו': בוא וראה, כל כמה אמר משה וקרא לעליונים, מטרם שהתחיל לומר מלה. שכתוב, האזינו השמים. יערוף כמטר לקחי וגו'. וכל כך למה. משום כי שם ה' אקרא. ומטרם שאמר דבר זה, הרעיש כל העולמות.

(כב) תאנא בההוא שעתא וכו': למדנו, בשעה ההיא שאמר משה האזינו השמים ואדברה, נודעו העולמות. יצא קול ואמר, משה משה, למה אתה מרעיש כל העולם. אתה, בן אדם, ובשילך ירעש העולם. פתח ואמר, כי שם ה' אקרא. באותה שעה נשתתקו והקשיבו לדבריו.

תאנא

שאמרתי. למדנו, א"ר יצחק, ואף משה לא גילה זה, אלא ביום ההוא שנסתלק מן העולם. שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. ביום ההוא, שנסתלק מן העולם, ממש. ועכ"ז לא אמר עד שנתנו לו רשות. שכתוב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. וכשגילה, לא אמר האזינו ישראל, אלא האזינו השמים.

(כ) א"ר יוסי כתיב וכו': א"ר יצחק, את השירה, דהיינו כתבו לכם את השירה הזאת. וכי שירה נקראת, היה צריך לומר את התורה. א"ר יצחק, שירה ודאי היא. מה שירה נמשכה ברוח הקודש ממעלה למטה, אף דברים אלו כך שנמשכו ברוח הקודש ממעלה למטה. ומשום זה אמר משה שירה.

(דפו"י דף רפ"ז ע"א *) דף רפ"ז ע"ב

האדרא זוטא קדישא

כג) תאנא בההוא יומא פ דר"ש בעא לאסתלקא מן עלמא, והוה מסדר מלוי, אתכנשו חברייא לבי ר"ש, והוה קמיה ר' אלעזר בריה, ור' אבא, ושאר חברייא, והוה מליא ביתא. זקיף עיניו ר"ש, וחמא דאתמלי ביתא. בכה ר"ש ואמר, בזמנא אחרא כד הוינא בבי מרעי, הוה רבי פנחס בן יאיר קמאי, ועד דברירנא דוכתאי ב אוריכו לי עד השתא. ג וכד תבנא, אסחר אשא מקמאי, ומעלמין לא אתפסק, ולא הוה עאל בר נש, אלא ברשותא. והשתא חמינא דאתפסק, והא אתמלי ביתא.

כד) עד דהוה יתבי, פתח עיניו ר"ש, וחמא מה דחמא, ואסחר אשא בביתא, נפקו כולהו, ואשתארו רבי אלעזר ז בריה, ורבי אבא. ושאר חברייא יתבו אבראי. אר"ש לרבי אלעזר בריה, פוק חזי, אי הכא רבי יצחק, דאנא מערבנא ליה, ה אימא ליה דיסדר מלוי, ויתבי לגבאי, זכאה חולקיה.

כה) קם ר"ש, ויתבי, וחייך, וחדי. אמר, אן אינון חברייא. קם רבי אלעזר, ואעיל לון. יתבו קמיה. זקיף ידי ר"ש, ומצלי צלותא, והוי חדי, ואמר, אינון חברייא דאשתכחו בבי אדרא, יזמנון הכא. נפקו כלהו, ואשתארו רבי אלעזר ר בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי ש יוסי, ורבי חייא. אדהכי, עאל רבי יצחק, א"ל ר"ש, כמה יאות חולקך, כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי יומא, יתיב רבי אבא ת בתר כתפוי, ורבי אלעזר קמיה.

כו) אר"ש, הא השתא ד שעתא דרעותא הוא, ואנא בעינא למיעל בלא

חלופי גרסאות

פ דאתכנשו חברייא לבי ר' שמעון והוה מסדר מלוי לאסתלקא מן עלמא. ז ל"ג בריה. ק ל"ג אימא ליה. ר ל"ג בריה. ש מוסיף יוסי ב"ר יעקב. ת אכתפוי ולא גרסין בתר. דרך אמת ב] המתניו ג] וכשחזרת. ד] שעת רצון.

הסולם

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא ויחי אות קנט) אמור לו, שיסדר דבריה, וישב אצלי. אשרי חלקו. כה) קם ר"ש ויתבי וכו': קם ר' שמעון, וישב, וצחק, ושמה. אמר, איפוא הם החברים. קם ר' אלעזר, והכניסם. ישבו לפניו. נשא ידיו ר' שמעון, והתפלל תפלה, והיה שמח, ואמר, אלו החברים שהיו נמצאים בבית האדרא, דהיינו באדרא רבא, יזמנו כאן. יצאו כולם. ונשארו רבי אלעזר בנו, ור' אבא, ור' יהודה, ור' יוסי, ור' חייא. בתוך כך נכנס ר' יצחק. אמר לו ר"ש, כמה יפה חלקך, כמה שמחה צריכה להתוסף לך ביום הזה. ישב ר' אבא אחורי כתפיו, ור' אלעזר לפניו. כו) אר"ש הא השתא וכו': א"ר שמעון, הגה עתה שעת רצון היא. ואני רוצה לבא בלי בושה לעולם הבא. והנה דברים קדושים שלא גליתי עד עתה. אני רוצה לגלות לפני השכינה, שלא יאמרו, שבחסרון נסתלקתי מן העולם

מאמר

כג) תאנא בההוא יומא וכו': למדנו, באותו יום שר"ש רצה להסתלק מן העולם, והיה מסדר דבריו נתאספו החברים אצל ר"ש, והיו לפניו ר' אלעזר בנו ור' אבא ושאר החברים, והיה הבית מלא. נשא ר"ש עיניו וראה שנתמלא הבית. בכה ר"ש ואמר, בזמן אחר כשהייתי חולה, היה לפני, ר' פנחס בן יאיר, ועד שבררתי מקומי בגן עדן, חיכו לי עד עתה. וכשחזרתי, היתה אש מסובבת לפני, ומעולם לא נפסק, ולא נכנס אדם אלי אלא ברשות. ועתה אני רואה שנפסק האש, והנה נתמלא הבית.

כד) עד דהוה יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים, פתח עיניו ר"ש, וראה מה שראה. ואש סובבה את הבית. יצאו כולם, ונשארו ר' אלעזר בנו, ור' אבא, ושאר החברים ישבו מבחוץ. אר"ש, לר' אלעזר בנו, צא וראה אם ר' יצחק ישנו כאן, כי אני ערבתי לו (כנ"ל

(דפו"י דף רפ"ו ע"ב)

כסופא לעלמא דאתי. והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא, בעינא לגלאה קמי שכינתא, א דלא יימרון דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא. ועד כען טמירן הו בלבאי, למיעל בהו לעלמא דאתי.

כז) וכך אסדרנא לכו, רבי אבא יכתוב, ורבי אלעזר ברי ילעי, ושאר חברייא ירחשון בלביהו. קם רבי אבא מבתר כתפוי. ויתיב רבי אלעזר בריה ב קמיה, א"ל קום ברי, דהא אחרא יתיב בההוא אתר, קם רבי אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש, ויתיב. פתח ואמר, א לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, הכי הוא ודאי, אינון דאקרון מתים, דהא קב"ה חי אקרי, והוא שארי בין אינון דאקרון חיים, ולא עם אינון דאקרון מתים. וסופיה דקרא כתיב, ולא כל יורדי דומה, וכל אינון דנחתין לדומה, בגיהנם ישתארו. שאני אינון דאקרון חיים, דהא קב"ה בעי ביקריהו.

כט) אר"ש, כמה שניא שעטא * דא מאדרא. דבאדרא אודמן קב"ה ורתיכו. והשתא, הא קב"ה הכא, ואתי עם אינון צדיקיא דבגנתא דעדן, מה דלא אערעו באדרא. וקב"ה בעי ביקריהו דצדיקיא יתיר מיקרא דיליה, כמה דכתיב בירבעם, דהוה מקטר ומפלח לע"ז, וקב"ה אוריך ליה. וכיון דאשיט ידיה לקבלי דעדו נביאה, אחייבש ידיה, דכתיב ותיבש ידו וגו'. ועל דפלח לע"ז לא כתיב, אלא על דאשיט ידיה לעדו נביאה. והשתא קב"ה בעי ביקרא ד דילן, וכלהו אתאן עמיה.

ל) אמר, הא רב המנונא סבא ה הכא, וסחרניה ע' צדיקי גליפן

חלופי גרסאות

א עד לא. ב ל"ג קמיה. ג ל"ג וקב"ה אוריך ליה. (תהלים קטו) ויגש טז צ"א. (מ"א יג) בשלח ד דילהון: מוסיף דילן הכא. ה ל"ג הכא. קיז צ"ק.

מסורת הזהר

מאמר

העולם. ועד עתה היו נסתרים בלבי, כדי ליכנס בהם לעולם הבא.

כז) וכך אסדרנא לכו וכו': וכך אני מסדר אתכם. רבי אבא יכתוב, ור' אלעזר ילמוד בפה, ושאר החברים ידובבו בלבם. קם ר' אבא מאחורי כתפיו. והיה ר' אלעזר בנו יושב לפניו, א"ל ר"ש, קום בני, כי אחר ישב במקום זה. קם ר' אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש ויתיב וכו': נתעטף ר"ש בלבשו, וישב. פתח ואמר. לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, כך הוא ודאי, שהם נקראים מתים, כי הקב"ה נקרא חי, והוא שורה בין אלו הנקראים חיים, דהיינו הצדיקים, ולא עם אלו הנקראים מתים, דהיינו הרשעים. וסוף הכתוב מוכיח שכתוב, ולא כל יורדי דומה, דהיינו כל אלו היורדים למלאך דומה, שישארו בגיהנם. אבל לא כן אלו הנקראים חיים. שהם הצדיקים, אשר הקב"ה רוצה ביקרם.

(דפו"י דף רפ"ז ע"ב *) דף רפ"ח ע"א

הסולם

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא (כט) אר"ש כמה שניא וכו': אר שמעון כמה משונה שעה זו, מאדרא רבא שבפרשת נשא, כי באדרא נודמן הקב"ה ומרכבותיו. ועתה הרי הקב"ה כאן, שבא עם הצדיקים שבגן עדן, מה שלא קרה באדרא. והקב"ה רוצה בכבודם של הצדיקים יותר מכבוד של עצמו, כמ"ש בירבעם שהיה מקטר ועובד לעבודה זרה. והקב"ה המתין לו, ולא הענישו, וכיון שהושיט ידו כנגד עדו הנביא, נתיבשה ידו. שכתוב ותיבש ידו וגו'. ועל שעבד עבודה זרה לא כתוב, אלא על מה שהושיט ידו לעדו הנביא. ועתה הקב"ה רוצה בכבוד שלנו, שהצדיקים כולם שבגן עדן באו עמו.

ל) אמר הא רב וכו': אמר, ר"ש, הרי רב המנונא סבא כאן, וסביב לו ע' צדיקים חקוקים בעטרות, ומאירים כל אחד ואחד מזהר זיו עתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים, והוא בא בשמחה לשמוע אלו הדברים שאני אומר

ו. בעיטריין, ז מנהרין כל חד ן וחד מזיהרא דזיוא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. והוא אתי למשמע ם בחדוותא, אלן מלין דאנא אימא. עד דהוה יתיב, אמר, הא רבי פנחס בן יאיר הכא, אתקינ דוכתיה, אודעזעו חברייא דהו תמן, וקמו. ויתבו בשיפולי ביתא. ורבי אלעזר ורבי אבא, כ אשתארו, קמיה ם דר״ש. אר״ש, נ באדרא אשתכחנא דכל חברייא הו אמרי, ואנא עמהון. השתא ם אימא אנא בלחודאי, וכלהו צייתין למלולי עלאין ותתאין. זכאה חולקי יומא דין.

(לא) פתח ר״ש ואמר, ן אני לדודי ועלי תשוקתו. כל יומין דאתקטרגא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקטרגא ביה בקב״ה, ובג״כ בשתא ועלי תשוקתו. דהוא וכל סיעתא קדישא דיליה, ם אתו למשמע בחדוה, מלין סתימין, ושבתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, פריש ואתפרש ם מכלא, ולא פריש, דהא כלא ביה צ מתדבק, והוא מתדבק בכלא ק הוא כלא.
(לב) ר עתיקא דכל עתיקין, סתימא דכל סתימין, אתתקן ולא אתתקן. אתתקן, בגין לקיימא כלא. ולא אתתקן, בגין דלא שכית.
(לג) כד אתתקן, אפיק ט׳ נהורין, דלהטין מניה, מתקונוי. ואינון נהורין מניה, מתנהרין ם ומתלהטין, ואזלין ומתפשטין לכל עיבר. ת כבוצינא א דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר. ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו בעטריין. ז ל״ג מנהרין ח ל״ג וחד. ס אחדותא. י תבו.
כ ל״ג אשתארו. ל עמיה. מ ל״ג דרש. נ מוסיף אלו כמה דהויא באדרא. ס ל״ג אימא. ע דאתו. פ מוסיף יתיר מכלא. צ מתדבקן. ק מוסיף הוא, הוא כלא. ר מוסיף עתיקא קדישא. ש מתלהטין אזלין ול״ג מניה מתנהרין. ת מוסיף כבוצינא עלאה. א דמתפשטין.

הסולם

מאמר

אומר. בעוד שהיה יושב, אמר, הרי ר' פנחס בן יאיר כאן, התקיננו מקומו. נודעזעו החברים שהיו שמה. וקמו וישבו בירכתי הבית. ור' אלעזר ור' אבא נשאר ופני ר' שמעון. א"ר שמעון, באדרא רבא, נמצאנו, שכל החברים היו אומרים, ואני עמהם. עתה אני אומר בלבדי וכולם יקשיבו לדברי. עליונים ותחתונים. אשרי חלקי ביום הזה.
(לא) פתח ר״ש ואמר וכו': פריש ואמר, אני לדודי ועלי תשוקתו. כל הימים שהייתי קשור בעולם הזה, בקשר אחד נקשרתי בהקב״ה, ומשום זה עתה, ועלי תשוקתו. שהוא וכל המחנה שלו באו לשמוע בשמחה דברים סתומים ושבת עתיקא קדישא, הסתום מכל הסתומים הפרוש ונבדל מכל, ואינו נבדל, שהרי הכל מתדבק בו. והוא מתדבק בכל, הוא הכל.

מאמר ט׳ נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא

(לב) עתיקא דכל עתיקין וכו': העתיק שבכל עתיקים, שהוא הנקרא רישא דלא (דפו״י דף רפ״ח ע״א)

ט׳ נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא
אתיידע, הסתום מכל סתומים, התתקן ולא התתקן. התתקן כדי לקיים הכל, כי הוא פרצוף הראשון דאצילות, וע״י תקונוי, נתקיים הכל. אבל מבחינת עצמו לא נתתקן, כי התקונים שכו אינם מגלים כלום מבחינתו, והוא לא שכיח. כלומר, בלתי מושג.
(לג) כד אתתקן אפיק וכו': כשנתתקן הוציא ט׳ אורות, שהם ט׳ ספירות כח״ב חג״ת נה״י דאריך אנפין, אשר לבושיו הם אורא וזו״ן. והם לוחטים ממנו, מרישא דלא אתיידע, מתקונוי, ואלו ט׳ אורות מאירים ממנו, בחסדים, ולוחטים ממנו בגבורות, והולכים ומתפשטים לכל עבר, הן לחכמה והן לחסדים. כמו נר שמתפשטים ממנו אורות לכל עבר, וכשיקרבו לדעת אותם האורות המתפשטים, לא נמצא אלא הנר בלבד. כלומר שאין הנר והאורות המתפשטים מן הנר ב' דברים, שהרי לאור המתפשט מן הנר אין לו שום מציאות ושליטה בפני עצמו, אלא כל מציאותו הוא תוך הנר, ואם תקח הנר למקום אחר יהיו דאורות

למנדע לון, לא ב שכיח אלא ג בוצינא בלחודוי. כך הוא עתיקא קדישא, ד הוא בוצינא עלאה, סתימא דכל סתימין. ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטן, דמתגליין, וטמירן. ואינון אקרון שמא קדישא. ובג"כ כלא חד. (ד) ומה דאמרי חברנא בספרי קדמאי, דאינון דרגין דאתבריאן, ה ועתיקא קדישא ו אתגלי ז בהו, בכל חד וחד. משום דאינון תקונין דעתיקא קדישא. לאו השתא עינא להני מלין דהא אמינא לון ה באדרא קדישא. וחמינא מה דלא ידענא הכי, ה ועד השתא אסתים בלבאי מלה. והשתא אנא

חלופי גרסאות

ב שכיחי. ג מוסיף לאותו¹ בוצינא; מוסיף בוצינא חדא. ד ל"ג הוא. ה דעתיקא; ועתיקו. ו דאתגלי. ז בה; בהו ובכל. ח ואסתים ול"ב ועד השתא. דרך אמת ה בחדר הקדוש אשר בו היו מתאספים הפרושים רשבי וחביריו לגלות סודי סודות כמ"ש לעיל באדרא דנזיר ע"ש.

הסולם

מאמר

ט נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא ומה שחושב רק ט' ספירות בא"א ואינו אומר עשר ספירות. הוא מטעם כי מיתוק המלכות בבינה נעשה בראשונה בפרצוף א"א. כי המלכות עלתה לבינה דרדל"א, והוציאה א"א, שהוא בחינת בינה ותו"מ דרדל"א לחוץ, והוא נתתקן לפרצוף בט' ספירות, והמלכות שלו היא עטרת יסוד, ומלכות העקרית שלו היא בבינה דרדל"א. וע"כ אין בו אלא ט"ס. ועי' לעיל (בוהר בראשית א', אות ב' בהסולם) שם בארנו אלו ב' הפרצופין באורך. ולפי שעלתה המלכות לבינה דרדל"א נעשה זכר ונקבה בדרדל"א, המכונים עתיק ונוקביה. וכן בא"א יש זכר ונקבה כמ"ש שם. גם צריך שתדע, שאלו ט"ס דא"א כוללים כל הפרצופין שבאצילות. כי כח"ב ה"ס ג' רישין שלו. וחג"ת ה"ס ג' רישין לאו"א. ונה"י, ה"ס ג' רישין לזו"ן. כי אי אפשר לומר שהכונה היא לט' ספירות דא"א בלבד, כי גם הם אינם מושגים לתחתונים, ואיך אומר עליהם, נהורין דמתפשטן דמתגליין וכו' אלא הכונה היא על התפשטותם לאו"א וישסו"ת וזו"ן. וזכור הקדמת ר"ש לאדרא רבא בהמשל של הבוצינא ונהורין דמתפשטין מניה, אשר אין שום שינוי מציאות בכל המדרגות והשינוים שאנו דורשים באצילות, אלא אין כאן אלא א"ס ב"ה בלבדו יחיד ומיוחד, והמדרגות המתפשטות יש להן ערך כאורות המתפשטים מן הנר, ולא תכשל ח"ו בזמן ומקום וריבוי מחמת הבחנות המדרגות שתמצא להלן, וטוב לעיץ היטב לעיל במבוא לספר הזהר, כי אין כאן המקום להאריך בזה.

(ד) ומה דאמרי חברנא וכו': ומה שאמרו החברים, בספרים הראשונים שאנו השנינוס המתפשטים ממנו ית' הם מדרגות שנבראו

האורות המתפשטים במקום אחר. ולא ישאירו משהו מהם במקום הא'. כך הוא עתיקא קדישא, הוא נר עליון סתום מכל סתומים, ואינו מושג זולת האורות המתפשטים ממנו, שמהם מתגלים ומהם נסתרים, והם הנקראים שם הקדוש. אבל האורות המתפשטים מן עתיקא קדישא אין להם שום מציאות ח"ו בפני עצמם, אלא כל מציאותם היא בתוך עתיקא קדישא, אע"פ שהם מושגים ועתיקא קדישא אינו מושג, דהיינו כדמיון האורות המתפשטים מן הנר. ומשום זה הכל אחד.

פירוש. תחילת כל הספירות הוא הכתר, ונקרא עתיקא מלשון ויעקק משם, כי הוא נשגב ומרומם ואין בו שום השגה, כי בו מתלבש אין סוף ב"ה. ויש ב' פרצופין בסוד הכתר, הא' נקרא רישא דלא אתיידע, והב' נקרא אריך אנפין. ורדל"א הוא בחינת הנסתר לגמרי, ומאריך אנפין מתחיל הגילוי. ולפי שיש שינוי בין ב' פרצופין האלו, הוא מזהיר על היחוד והאחדות, וממשיל אותם כמו הנר והאורות המתפשטים ממנו, כן התפשטו ט' ספירות דא"א מן רישא דלא אתיידע, ואינם ח"ו שום תוספות במציאות, כי כל מציאות הט"ס דא"א הם בתוך רישא דלא אתיידע כמו שכל מציאות האורות המתפשטים מן הנר אין להם מציאות חוץ מן הנר, אלא שהם נתנים, להנות בני אדם מאור הנר. כך ט' אורות דא"א יש בהם תקונים כלפי בני אדם שיכלו להשיגם. באופן שההבדל בין המדרגות הוא הבדל בערך בני אדם והשגתם. ולא כלום מבחינת המציאות, כי הכל הוא אין סוף. כמו הנר והאורות המתפשטים. והזו ענין עמוק מאד. ולעיל, במבוא לספר הזהר, בארנו הדברים. ומשם תבין הענין.

(דפ"י דף רס"ח ע"א)

בלחודאי אסהידנא קמי מלכא קדישא, וכל הני זכאי קשוט דאתו למשמע מלין אלין.

לה) גולגלתא * דרישא חורא, לאו ביה שירותא וסיומא. ה) קולטרא דקטפוי, * אתפשט ואתנהיר, ומניה ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי. מהאי קולטרא דקטפא, * דהיא גולגלתא חורא, נטיף טלא כל יומא, לההוא זעיר אנפין, לאתר דאתקרי שמים, וביה זמינן מיתייא לאחייא לזמנא דאתי. דכתיב * ויתן לך האלהים מטל השמים. ואתמלייא רישיה * ומההוא זעיר אפין, נטיף לחקל תפוחין. וכל חקל תפוחין, * נהירין מההוא טלא.

לו) האי עתיקא קדישא טמיר וגניז. וחכמתא עלאה סתימאה, בההוא גולגלתא * משתכח, ודאי בהאי עתיקא, לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי, בגין דאיהו רישא לכל רישא. * חכמתא עלאה, * דאיהי רישא, ביה סתים, ואקרי

חלופי גרסאות

ט חורא דרישא. י דאתפשט. כ דהאי. ל ל"ג מן ומההוא עד וכל. מ נטיפין. נ מוסיף משתכח ולא

משתכח. ס מוסיף ראשיתא דההוא חכמתא. ע ל"ג דאיהי רישא.

דרך אמת ו] קליטת הדיבוק שנתפשט ומאיר מטוד עולם האצילות וקוטפא הוא מלשון דיבוק וקוטוף.

מסורת הזוהר

(ס) (בראשית כז) הקסה"ז קצג צ"א.

הסולם

מאמר

להחיות לעתיד לבא. שכתוב ויתן לך האלקים מטל השמים דהיינו טל ז"א, הנקרא שמים, ונתמלא ראשו. ומזעיר אנפין זה נוטף לחקל תפוחין, שהוא המלכות. וכל חקל תפוחין מאיר מטל הזה. קולטרא פירושו חיבור ואיחוד, כמו קלוט (חולין סט): דקטפוי, היינו דהשפעותיה, שהוא מלשון קטפא דגוואז (ע"ז עב): שהיא לשון נטיפות.

פירוש. בראש א"א, שנקרא ראש הלבן, יש י"ג חורתי דהיינו י"ג מיני חסדים, שה"ס ג' קוין שבכל אחד חו"ב תו"מ, עם הכולל אותם. וה"ס ג' הויות, ב' הויות מימין ושמאל דראש, והויה אחת באמצעם לאחורי הראש. והטל שנוטף מראש א"א לז"א, הוא מד' אותיות הויה שבאמצע, שהוא הבחינה שכנגד ז"א, שהוא קו אמצעי, ואלו ארבע אותיות הויה, הן חו"ב תו"מ, כנ"ל, שמבחינת בינה ספירותיה בסוד מאות, הן ארבע מאות. וכיון שהצדיקים מקבלים טל זה לא מבחינת גולגלתא דא"א עצמו, אלא מבחינת עולם הבא, שהוא בינה, ע"כ הם נבחנו אצלם לארבע מאות עולמות. וז"ש, ומניה ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי, דהיינו מבינה הנקראת עלמא דאתי. אבל בגולגלתא דא"א עצמו, כל ספירה היא במספר אלף רבוא (כנ"ל אד"ר אות ט"ז).

לו) האי עתיקא קדישא וכו': עתיקא קדישא זה, שהוא א"א, הוא נסתר וגנוז. וחכמה עליונה

שנבראו, כלומר שהם מתהווים מחמת תקונים שנבראו, ועתיקא קדישא נתגלה בהם בכל אחד ואחד, משום שהם תקונים של עתיקא קדישא. כלומר שהם מיני כיסוים על הארת א"ס ב"ה, שע"י כיסוים הללו יש יכולת בתחתונים להשיגו. וזה הוא שנברא ודאי כלפי האדם. אבל באור עצמו ח"ו אין שינוי. כי בדומה לאדם המתכסה כלפי חבירו, שאין האדם עצמו מתפעל כלום מחמת הכסוים, אלא האחרים מתפעלים. אין עתה הזמן לאלו הדברים, כי כבר אמרתי אותם באדרא קדישא. ועתה אני רואה מה שלא ידעתי כך, ועד עתה היה סתום בלבי הדבר. ועתה אני בלבדי מעיד לפני המלך הקדוש, ולפני כל אלו צדיקי אמת שבאו לשמוע דברים האלו.

מאמר גולגלתא דעתיקא

לה) גולגלתא דרישא חורא וכו': הגולגלתא, דהיינו כתר, של ראש הלבן, דהיינו דראש א"א, שכולו לבן, שה"ס שליטת החסד. אין בו התחלה וסיום לגילוי החכמה, שה"ס חכמה עלאה וחכמה תחתא, להיות והשפעת החכמה וההשפעת החסדים מאוחדים בו, לאור אחד של חסדים. איחוד השפעותיה, מתפשט ומאיר ממנו. וממנו יורשים הצדיקים ארבע מאות עולמות חמודים לעולם הבא. מן איחוד ההשפעות, שהוא ראש הלבן, נוטף טל, דהיינו שפע, כל יום, לזעיר אנפין, שהוא המקום שנקרא שמים. ובו, בטל הזה, עתידים המתים (דפו"י דף רפ"ח ע"א)

מוחא עלאה. מוחא סתימא. מוחא פ דשכיך ושקיט. ולית דידע ליה, בר איהו. (ז) תלת רישין אתגלפן, דא, לגו מן דא. ודא, לעילא מן דא. רישא חדא, חכמתא סתימא, דאתכסיא, ולא פ מתפתחא. וחכמתא דא סתימא, רישא פ לכל ר רישיה, דשאר חכמות. רישא עלאה, עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. רישא דכל רישא, * רישא דלאו רישא. ולא ידע, ולא אתידע, מה דהוי ברישא דא, דלא אתדבק בחכמתא, ולא בסוכלתנו. ועל ה האקרי, (ט) ברח לך אל מקומך. (ט) והחיות רצוא ושוב.

(ח) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי, אין. דביה תליא אין. וכל אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזר

(ט) (במדבר כד) ספרא דצניעותא יח אות כה. פ דשקיט ושכיך. צ מתפתחא. ק דכל. ר רישא. (יחזקאל א) ספרא דצניעותא ט אות יא אות ש דא. א כל; דכל. כה פנחס שטו צ"ק להלן את קיא ציון י. תקוני זר תכ"א ס: ת"מ פ. תמ"ה פב: ת"ע קיט: קכח: קלא. זר חדש ז ט"ב שכ"ז לט ט"ג שמ"ג סה ט"א ש"ח תקונים חדשים קטו ט"ב של"ט.

ג' רישין דעתיקא

הסולם

מאמר

התקון והבירור לתקן פרצופי אצילות. הנה כל הוך ביותר, דהיינו שלא יצויר בו אחיזה לקליפות, הוא נברר תחילה. וז"ס התקון של ג' רישין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, כי תחילה נברר רישא דלא אתידע שהוא פרצוף עתיק, והוא בחינת לעילא מן דא, כלומר, שאין לו שום חיבור עם ספירת החכמה, שכלפי הכתר נקראת החכמה כורסיא דשביבין (לעיל באד"ר אות י"ד) משום שממנה מתפשטות חכמה עלאה וחכמה תתאה שבאצילות שבחכמה תתאה יש בה אחיזה לקליפות. ונמצא משום זה שברדל"א אין שום גילוי לחכמה. וז"ש רישא דלאו רישא וכו' דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו, שאין בו שום גילוי לחכמה ובינה, אלא הוא כולו בשליטת החסדים. ואחר שנתקן ראש העליון הזה, הוך מכולם, נתקנו ב' ראשים, דא לגו מן דא היינו חכמה סתימא, לפנים מן הגלגלתא, כי תחלה נתתקנה הגלגלתא, שהיא ג"כ בחינת כתר, וג"כ כולו בשליטת החסדים, כמו רישא דלא אתידע אלא שהוא הכתר שיש לו חיבור עם החכמה בשיעור דא לגו מן דא. שפירושו, שהחכמה מסובבת ומתקיימת מאותו הכתר. וע"כ ראש הזה אינו זך, כמו רדל"א. ואחר שני ראשים אלו שיצאו בבחינת חסדים, יצאה חכמה סתימא, שהיא ראש להתפשטות אור החכמה. על הדרכים שיתבארן לפנינו. ולפיכך צריכים לג' ראשים, שלכל ראש פעולה מיוחדת, וכל עליון מגין על התחתון שלו.

(ח) ובגין כך עתיקא וכו': ומשום זה נקרא עתיקא קדישא, שהוא גלגלתא דא"א, בשם אין. משום שבו, ברישא דלא אתידע, תלוי

עליונה הסתומה דא"א, נמצאת בגלגלתא ההוא, שהוא כתר דא"א. ודאי שבעתיקא הזה לא נגלה אלא הראש בלבד, שהוא ג"ר דא"א, המכוננת ראש, אבל ז"ס תחתונות דא"א מלובשות באו"א וזו"ן דאצילות והן אינן מגולות, משום שהוא הראש לכל הראשים כי כל פרצופי האצילות מתקשרים בו, שאו"א מלבישים חג"ת שלו, חו"ן נה"י שלו. אבל שאר הפרצופין דאצילות אינם מלובשים בתחתון שלהם, אלא ג"ס תחתונות לבד, שהן נה"י, אבל כח"ב חג"ת שלהם מגולים. חכמה עליונה, שהוא ראש, כמ"ש לפנינו, סתום בו, בראש א"א, ונקרא מוח העליון, מוח הסתום, מוח שוכך ושוקט. ואין מי שישגיג אותו חוץ ממנו עצמו.

מאמר ג' רישין דעתיקא

(ז) תלת רישין אתגלפן וכו': ג' ראשים נחקקו, זה לפנינו מזה, דהיינו חכמה סתימא בפנים הגלגלתא. וזה למעלה מזה, דהיינו רישא דלא אתידע, למעלה מגלגלתא. ומפרש, ראש אחד הוא, חכמה סתימא, שנתכסה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה, היא ראש לכל ראש של שאר חכמות. וזהו ראש הראשון ממטה למעלה. ראש הב', הוא ראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל סתום, שהוא גלגלתא דא"א. ראש הג' העליון על הכל, הוא ראש דכל ראש, ראש שאינו ראש, כלומר כי ראש יורה שהוא התחלה להתפשטות ולהשגה, וראש הזה אין ממנו שום השגה. כי לא ידע ולא נודע מה שיש בראש הזה, כי לא נתדבק לא בחכמה ולא בתבונה. וע"ז נקרא ברח לך לך אל מקומך. והחיות רצוא ושוב. דהיינו משום שאין שם השגה.

פירוש. אחר שבירת הכלים כשהתחיל (דפו"י דף רפ"ח ע"א *) דף רפ"ח ע"ב)

שערי, וכל אינון נימין, ממוחא סתימאה א נפקין. וכלהו ז' ב שעיעין, בשקולא. ולא אתחזי קדלא.

(לט) כלא הוא, בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי. כלא בחידו, ולא שניא מרחמי לעלמין. בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכת. בגין דהאי חכמתא סתימאה ג דביה, מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע. והוא עתיקא, כליל לון, ד ושלטי על כלא.

(מ) חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא, הוא ארחא ה דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי, דכתיב ז וארח צדיקים כאור נוגה וגו'. וע"ד כתיב, ק אז תתענג על יי. ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין, דתליין בזעיר אנפין.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

(צ) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. ק) (ישעיה נח) ב"א א תליין. ב יתבין. ג ביה. ד ושלטי לון. ה דנהירין. ויא צ"ב.

דרך אמת ז' חלקים ורכים ותולים אחורי העורף והכל רומז לסוד נעלם.

מאמר

הסולם

ג' רישין דעתיקא

י"ב בחינות. ועם כללות עתיקא קדישא השולט עליהם הן י"ג בחינות. שמי"ג בחינות אלו יצאו י"ג תקונים בדיקנא דא"א. הנקראים י"ג מדות הרחמים (כמ"ש להלן אות נ"ט) וכן י"ג בחינות בשערות ראש דא"א, שמונה בחינות מהם, שהם ד' בחינות דקו ימין וד' בחינות דקו שמאל, הם על הגלגלתא לצד פנים. וד' בחינות דקו האמצעי, הם על הגלגלתא מצד אחורי הראש.

מאמר אורחא דפלגותא דשערי

(מ) חד ארחא דנהיר וכו': דרך אחד מאיר באמצע התחלקות השערות, היוצאים ממוח הסתום, שהוא חכמה סתימאה, דהיינו בין ד' בחינות השערות שבקו ימין דראש, לבין ד' בחינות השערות שבקו שמאל דראש, כנ"ל בדבור הסמוך, והוא דרך שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא. שכתוב וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וע"כ כתוב, אז תתענג על ה'. ומארח הזה מאירים כל שאר הדרכים התלולים בז"א. שהם תרי"ג ארחין.

פירוש. כל התקונים הנאמרים כאן בא"א אינם פועלים אלא בז"א, כי ז"א מתתקן על ידיהם. ובין ב' הקוין ימין ושמאל שבא"א, יש דרך לבן הפנוי משערות, כלומר שמצד אחד, אין בו אחיזה לשום דינים שבועולם, שזה יורה היותו פנוי משערות. ומצד הב', הוא כולל ימין ושמאל בבית אחת. שהרי הוא מתוקן בין ב' הקוין ימין ושמאל. ולפיכך דרך הזה משפיע לדרך שבין ימין ושמאל דז"א, אשר השמאל שבשערות ראשו הם בחינת דינים, ועכ"ז, יש מציאות קו אמצעי, הכולל ימין ושמאל דשערות ראש דז"א, שאין בו דינים כלל, מחמת התכללות קו האמצעי, והוא מטעם

תלוי אין, כלומר כיון שראש הזה גלגלתא קרוב לרדל"א, שהוא אפס ההשגה, אין השגה גם בו, וע"כ נקרא אין. שיוורה שאין בו השגה כלל. ומשום זה כל אלו השערות והנימין שעל הגלגלתא, אינם מגלגלתא, כיון שאין בו שום אחיזה לדינים, אלא שיוצאים מן מוחא סתימאה, שלהיותו ראש להתפשטות החכמה, כי ממנו מתפשטת חכמה עלאה, שבסוף מתגלה החכמה בהמלכות, כבר יש שם מקום לדינים, והשערות הם שורש הדינים. מלשון, בשערה ישופני. וע"כ יוצאים ממוחא סתימאה שערות ראש ושערות דיקנא. אמנם כאן אין שום דינים בהשערות, אלא שורשים בלבד, וע"כ כולם חלקים, כלומר רכים בלי דין. והן שוות זו לזו במשקל שוה. מפני שכאן הכל הוא אור אחד של רחמים. והעורף אינו נראה, כי עורף מרמז על דין ואחוריים, בסו"ה כי פנו אלי עורף ולא פנים.

(לט) כלא הוא בגין וכו': הכל הוא, משום שעתיקא זה, הוא באור אחד, דהיינו בשליטת החסדים, ע"כ, אין שם שום מקום לגילוי דין, וכולו הוא בשמחה, ואינו משתנה מהארת הרחמים לעולם. כלומר אע"פ שאנו מבחינים בו ג' קוין ימין ושמאל אמצע, אינו משתנה כלל מבחינת קו ימין, והוא בבחינת רחמים וחסדים לעולם. והוא נמצא בי"ג מדות הרחמים, משום שחכמה סתומה זו שבו, מתחלקת ג' פעמים לארבע ארבע שהן י"ב. והוא עתיקא עצמו, כולל אותם ושולט על הכל. וע"כ ביחד עמו הן י"ג מדות.

פירוש. כי חכמה סתימאה יש בה ג' קוין, שזכר קו יש בו ד' ספירות חר"ב תו"מ, שהן (דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

(מא) האי עתיקא סבא דסבין, כתרא עלאה, לעילא. דמתעטרין ביה כל עטרין, וכתרין, ו מתנהרין. ו וכל שאר בוצינן מניה מתלהטן ומתנהרן. והוא, הוא ח בוצינא עלאה, טמירא דלא אתידע. (מב) האי ח עתיקא אשתכח בתלת רישין, וכלילן בחד רישא. ו והוא רישא עלאה, לעילא לעילא. ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, אוף

חלופי גרסאות

ו מוסיף מתנהרין [וכל] בוצינן מניה מתלהטן (ומתנהרין). ז ל"ג וכל שאר בוצינן מניה מתלהטן ומתנהרן. ח מוסיף עתיקא קדישא. ט והוא. י ל"ג אוף הכי. דרך אמת ח] ניצוצ עליון.

עתיקא אשתכח בג' — ב' והוא חד

הסולם

מאמר

גלגלתא דא"א הכולל בתוכו גם חכמה סתימאה. (ב) ואותו הראש שהוא למעלה מן זה, דהיינו הראש דלא אתיידע כך כל שאר הנרות סתומים בשנים. שה"ס קו האמצעי, שבו חסד וגבורה, שאינם מתיחדים להכריע בין ימין ושמאל, ע"ד שנתבאר בא"א עלאין לעיל (באדרא רבא אות קפ"א) שהם נמשכים מב' ראשים רדל"א וגלגלתא דא"א. עוד עתיקא קדישא נרשם ונסתם באחד, דהיינו שכל האורות שבו נכללים בשלימות אור החסדים בלבד. והוא אחד והכל הוא אחד. כך כל שאר הנרות, מתקדשים ומתקשרים ונחזרים באחד, והם אחד.

ויש פירוש אחר כאן. אשר עתיקא הוא שם כולל ל'ג' רישין רדל"א, גלגלתא, ח"ס, אשר א"ס מתלבש בהם. ואומר, כמו שעתיקא כלול בג' רישין, רדל"א, וגלגלתא, וחכמה סתימאה, כך שאר בוצינן אשתכחו בתלת, שהם חב"ד חג"ת נה"י. ולפי שדעת כלולה מחכמה ובינה וכן ת"ת כלול מחסד וגבורה, וכן יסוד מנצח והוד, שכל אחד מהם נמצא שנים שנים ע"כ אמר, עתיקא קדישא אתרשים בתרין, שהם רדל"א וראש א"א. כך כל שאר בוצינן כליל בתרין. (ע"י מאמרי רשב"י בספד"צ דף י"ד).

ויש עוד פירוש אחר. כי סוד ג' רישין דא"א ה"ס תקון ב' ל' צ' דצלם. ופירושם. כי לעת גדלות בעת שהי' יוצאת מאויר וחור להיות אור החכמה (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כד ע"ש) יש בזה ג' מדרגות, מדרגה א' היא בחינת ג"ר דבינה, שהוא חפץ חסד ולא חכמה, וע"כ אין הי' יוצאת מאויר שלה לעולם. והיא סוד ב' דצלם. מדרגה ב', היא ז"ת דבינה, שהיא צריכה חכמה כדי להשפיע לזו"ה, וע"כ יוצאת הי' מאויר שלה, וחזור בה אור החכמה, אבל לא לעצמה, אלא להשפיע לזו"ה, מפני שכל הבינה הן הג"ר והן ז"ת הם בחינת אור

מטעם היותו מקבל מאורחא דפלגותא דשערי דא"א, אשר בו גם הקו שמאל אין בו דין כנ"ל. ומדרך הזה דפלגותא דשערי דא"א מקבלים הצדיקים לעולם הבא, אשר ע"כ הם עולים תמיד במדרגות הקדושות עד שזוכים לגמר התקון. שזו"ה וא"ר צדיקים כאור גבה הולך ואור עד נכון היום. (וע"י באד"ר אות ל"ג).

(מא) האי עתיקא סבא וכו': עתיקא זה, שהוא א"א, זקן הוקנים, שממנו נמשכים א"א עלאין, הנקראים זקנים. שהוא כתר עליון למעלה, דהיינו כתר דא"א, שמתעטרין בו כל העטרות, דהיינו כל המוחין, כי המוחין מכונים עטרות, שהם ז' תקוני הראש שיתבארו לפנינו, וי"ג תקוני דיקנא, והכתרים מאירים ממנו, שהם א"א, וכל שאר הנרות, דהיינו ז' תחתונות שיש בהן דינים, מתלהטים ממנו ומאירים, ועם כל זה, הוא עצמו, הוא נר עליון נסתר שאינו נודע.

מאמר עתיקא אשתכח בג' — ב' והוא חד

(מב) האי עתיקא אשתכח וכו': עתיקא זה, דהיינו א"א, נמצא בג' ראשים, שהם גלגלתא, אוירא, וחכמה סתימאה (כנ"ל באד"ר אות כ"ג בהסולס) וכלולים בראש אחד, שהם בכללם, ראש אחד של א"א, וראש עליון שהוא, דהיינו הרישא דלא אתיידע שהוא ראש עתיק, הוא למעלה למעלה, דהיינו למעלה מג' ראשים דא"א, ומשום שעתיקא קדישא נרשם בג' ראשים, שהם סוד ג' קוין, שכתרא הוא ימין ומו"ס הוא שמאל, ואוירא הוא קו האמצעי, אף כך כל שאר הנרות המאירים ממנו, דהיינו הספירות, נרשמו בג', כי יש ג' קוין בראש שנקראים חב"ד, וג' קוין בתוך, שנקראים חג"ת, וג' קוין בסוף, שנקראים נה"י. עוד, נרשם עתיקא קדישא בשנים, כי כללו של עתיק הוא בשנים. (א) הוא כתר עליון של כל העליונים, שהוא הראש של כל הראשים, שהוא (דפו"י דף רפ"ה ע"ב)

הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה, כלילן בתלת. עוד, כ עתיקא אתרשים בתרין. כללא דעתיקא בתרין. הוא כתרא עלאה דכל עלאין, רישא דכל רישי. והוא דהוי לעילא מן דא, דלא אתידע. כך כל שאר ל בוצינין, סתימין בתרין. עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד, והוא חד, וכלא הוא חד. מ כך נ כל שאר בוצינין, ס מתקדשין, מתקשרין, ע ומתהדרין בחד, ואינון פ חד. (מג) ז מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי, דהא רישא עלאה דא סתים לעילא, דלא אתידע פשיט חד ט טורנא ק בסימא, יאה, דאתכליל

חלופי גרסאות

כ מוסיף עתיקא קדישא. ל בוצינין. מ ל"ג כך. נ דכל. ס ל"ג מתקדשין. ע ל"ג ומתהדרין; מוסיף ומתהדרין ומתדבקין. פ חדא. צ מוסיף וכלא הוא מצחא. ק נאה בסימא; בסימא נאה. דרך אמת ט] מלשון עטרה ותכשיט.

הסולם

עתיקא אשתכח בג' — בב' והוא חד

מאמר

הוה שעלתה לבינה דכתר, שמחמתה נעשו ב' פרצופין בכתר, נשארית תמיד ברדל"א, שהוא ג"ר דכתר, ואינה יוצאת משם לעולם. ורק בחצי כתר התחתון, שהוא א"א שהוא ו"ק דכתר, בו יוצאת ה' מאויר, במוחא דאוירא שבו, כנ"ל. ולפיכך נמשך מכאן לכל הפרצופין דאצילות, שנחלקים כמוהם לג"ר וו"ק, אשר בג"ר דכל פרצוף, אין ה' יוצאת מאויר, אלא רק בו"ק דכל פרצוף (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש). וזה אמרו, עתיקא קדישא אתרשים בתרין וכו' שהוא ראש דלא אתידע שהוא ג"ר דכתר וראש א"א בכללו, שהוא ו"ק דכתר, שאין החכמה מתגלה בג"ר אלא בו"ק, כנ"ל. כך כל שאר בוצינין סתימין בתרין, שכל פרצוף ופרצוף מתחלק כך לג"ר וו"ק, אשר בג"ר, החסדים מכוסים מחכמה, ובו"ק החכמה מתגלה, כנ"ל ושאר הדברים הם כמו שנתבארו לעיל.

מאמר מצח הרצון דא"א

(מג) מצחא דאתגלי בעתיקא וכו': המצח שנתגלה בעתיקא קדישא, דהיינו בא"א, נקרא רצון. כי ראש העליון הזה, הסתום למעלה, שאינו נודע, פשט שליטה אחת מתוקה ונאה, שנכלל במצח, ומשום שהוא רצון כל הרצונות נתתקן במצח, ונתגלה בהכרעה, וע"כ אלא מצח הזה רצון. טורנא פירושו שליטה, כי על סרני פלשתים, מתרגמינן טורנא. וכן אין הקב"ה בא בטרנא, שפירושו בשליטת זרוע וכו' (ע"ז ג).

פירוש. כי עיקר ההבחן שבסוד המצח הוא, משום שהוא מתגלה. כמ"ש מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא. והפירוש הוא, שמתגלה משערות ראש שכיסו אותו בעת קטנות

אור החסדים. ומדרגה זו נק' ל' דצלם. ויש מדרגה ג', צ' דצלם, שהוא בחינת זו"ן, שבהם מתגלה החכמה מחזה ולמטה, כי שם מקום גילוי של החכמה. וז"ס התקון של ג' רישין דא"א. כי כתר וחכמה דראש א"א אין עסק בהם, ותחילת העסק בבינה דראש א"א, אשר ג"ר דבינה מכונים גלגלתא, שבהם אין ה' יוצאת מאויר והם בבחינת חסדים, וה"ס ב' דצלם. וז"ת דבינה דראש א"א מכונים מוח דאוירא, שבו יוצאת ה' מאויר, ומגלה החכמה, אבל לא לצרכו, כי הוא מאיר רק בחסדים כדרך הבינה, וה"ס ל' דצלם. וזו"ן דראש א"א ה"ס ראש הג' הנקרא חכמה סתימאה דא"א, ששם מקום גילוי החכמה ממש. וה"ס צ' דצלם. ולפי שבראש דא"א הוא שליטת החסדים, ע"כ נסתמה החכמה בו ואינה מתגלה כלל. וע"כ נק' חכמה סתימאה.

וזה אמרו, ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, דהיינו בג' בחי' ב' ל' צ' דצלם אופ' הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה כלילן בתלת, כי בכל פרצוף ופרצוף נבחנים אלו ג' בחינות ב' ל' צ' כמו בג' רישין דא"א. ומלבד זה, יש עוד הבחן גדול בב' הפרצופין עתיק וא"א. כי באמת הם עשר ספירות דפרצוף אחד שהוא פרצוף הכתר, אלא מתוך התקון של עלית המלכות לבינה, שנעשה בכל הפרצופין, עלתה המלכות דכתר לבינה דכתר, וסיימה שם פרצוף הכתר, ונשאר כו"ח וחצי בינה בפרצוף הכתר, וחצי בינה ותו"מ יצאו ממדרגת כתר וכתר חכמה וחצי בינה שנשארו בכתר, נקרא פרצוף עתיק, או רדל"א, ואלו בינה ותו"מ דכתר, שיצאו לחוץ מן הכתר, נתתקנו לפרצוף א"א. והמלכות (דפו"י דף רפ"ה ע"ב)

במצחא. ובגין ר דההוא רעוא דכל רעוין, אתתקן במצחא, ואתגלייא בבויסא, ת האי מצחא אקרי רצון.

חלופי גרסאות

ר דאיהו. ו דאתגלייא; אתגליף בפסיטא; דאתגלייא בבוצינא. ת לא גרסינן האי מצחא אקרי רצון.

עתיקא אשתכח בג' — בב' והוא חד

הסולם

מאמר

ובגדלות מתפנות השערות מן המצח, והמצח נתגלה מן השערות. וז"ש. מצחא דאתגלי, דהיינו שנפנו ממנו השערות, ונתגלה. שזה יורה שיצאה ה' מאויר שלו, כנ"ל. ונתבאר בדבור הסמוך, שאע"פ שבל' דצלם יוצאת ה' מאויר וחוזר אור החכמה להפרצוף, עכ"ז אין ה' דצלם לוקחת החכמה לצורך עצמה, מחמת היותה ז"ת דבינה, וכל ספירת הבינה אפילו ז"ת שלה ג"כ הן בבחינת כי חפץ חסד הוא, אלא שמוציאה ה' מן האויר ומתגלית החכמה בשביל ז"א, להיותה שורש לז"א. כנ"ל ע"ש. ונמצא, שאע"פ שמתגלה החכמה בל' דצלם, עכ"ז היא בוחרת יותר בחסדים ואינה מקבלת החכמה לעצמה. ונמצא שגם בעת גדלות אחר שכבר יצאה ה' מאויר דראש א"א, והמצח נתפנה משערות ונתגלה, עם כל זה אין במצח אלא הארת החסדים בלבד, כי אין מקבל חכמה לצרכו, כמבאר. וכל ההפרש בו בין קטנות לגדלות הוא, כי בקטנות, נמצאים החסדים בו שלא ברצונו, אלא בהכרח בשליטה, מחמת מיעוט ה' שנכנסה באור ועשתה אותו אויר. אבל בגדלות אחר שיצאה ה' מאויר, וחוזר אור החכמה להפרצוף, והמצח דוחה אור החכמה ובוחר באור החסדים, הרי החסדים נמצאים בו ברצון. באופן, שבשעה שהמצח מכוסה בשערות, נמצאים שם החסדים שלא ברצון, וכשתגלה המצח מן השערות נמצאים שם אור החסדים ברצון.

והנה תחילת עלית המלכות אל הבינה. מתחיל בפרצוף הכתר דאצילות, שמחמתה נעשו ב' פרצופין, רד"א וא"א, כנ"ל בדבור הסמוך ע"ש. שע"ז נתמעט גם פרצוף א"א, וגם בו עלתה ה' לאויר שלו וכן בכל המדרגות. וזה אמרו, מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי. ומפרש הטעם, למה נקרא רצון. ואומר, דהא רישא עלאה דא סתים לעילא דלא אתידע, דהיינו חצי פרצוף הכתר העליון, הנקרא רישא דלא אתידע, פשיטא חד פורנא בסימא יאה דאתכליל במצחא. היינו שהוריד שליטת המלכות שנכנסה בבינה, אל ראש א"א. שמחמת

זה

קטנות, וצריך שתדע, ששורש השערות באות מקרומא דאוירא שבתוך ראש דא"א, שה"ס הפרסה שנעשתה בע"ס דראש א"א, מחמת עלית המלכות לבינה, שהוציאה בינה ותו"מ דראש לחוץ, והניחה את הראש בכתר וחכמה דכלים, ונפש רוח דאורות. שה"ס ה' שנכנסה באור ועשתה אותו לאויר. כנ"ל בדבור הסמוך. וממיעוט הזה של אור החכמה, שנתמעט לבחינת אויר שהוא חסדים, יצאו השערות, שה"ס דינים. ואע"פ שאמרנו לעיל ששערות באות מחכמה סתימאה (כנ"ל אות ל"ח) הנה זה אמור רק לחלק בין הארת החסדים לבין אור החכמה, להורות שאין דינים נמשכים כלל מאור החסדים, אלא מאור החכמה, שהוא חכמה סתימאה דא"א. אמנם ודאי שאין השערות באות משלימות החכמה, אלא ממיעוט החכמה, והיינו מן הפרסא שבראש, שה"ס ה' שנכנסה באור, וממיעוט הראש מן אור החכמה, שנעשה לאויר. וממיעוט הזה יצאו השערות על הגלגלתא, סביב סביב, אלא שנפסקו מלצמוח על המצח. ויש להבין זה, למה נפסקו.

והענין הוא, כי כמו שנתבאר סוד ג' רישין דא"א, שה"ס ג' בחינות הנקראים מ' ל' צ' דצלם, שהם בחינות פנימיות הראש, כן יש אלו ג' בחינות בחיצוניות הראש, אשר עצם הגלגלת ה"ס מ' דצלם, שבו אין ה' יוצאת מאויר לעולם, וסוד המצח והפנים ה"ס ל' דצלם, שבו יוצאת ה' מאויר לעת גדלות וחוזר אור החכמה אל הפרצוף, ולפיכך כיון שהשערות באות מן ה' שנכנסה לאור, ע"כ נקבע מקומם על הגלגלתא. שה"ס מ' דצלם שמשם אין ה' יוצאת מאויר אפילו בשעת גדלות, מה שאין כן המצח, שה"ס ל' דצלם, אשר בעת גדלות יוצאת ה' מאויר שבו ואור החכמה חוזר למקומו, א"כ אי אפשר שיהיו בו שערות בקביעות, כי בגדלות נתבטל בו שורש השערות, שה"ס ה' שנכנסה לאויר וע"כ אין שערות צומחות במקום המצח. ועכ"ז יש הפרש בין עת קטנות לגדלות. כי בעת קטנות נמשכות השערות מגלגלתא, ומכסות את המצח. שהוא מטעם ה' שיש באויר המצח.

(דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

מד) וכד * רצון דא אתגלייא, רעוא דרעוין אשתכח בכלהו עלמין, וכל צלותין דלתתא מתקבלין, ומתנהרין אנפוי דזעיר אנפין, וכלא ברחמי אשתכח, ב וכל דינין אתטמרן ואתכפיין.
מה) בשבתא בשעתא דצלותא דמנחה, דהוא עידן דכל דינין מתערין,

חלופי גרסאות

א לא גרסינן רצון. ב מוסיף ובגין דכל.

עתיקא אשתכח בגי' — בגי' והוא חד

הסולם

מאמר

בהם מעלת שניהם, כי להיותם משפיעים החכמה לז"א, נחשבים בעצמם כמו חכמה, וכחם יפה להכניע החצונים כמו חכמה, ולהיותם רק חסדים, אין שום אחיזה להשפעתם, כי אור החסדים אינו מתעבה כלל ברדתו לתחתונים. כי לא היה הצמצום רק על אור החכמה בלבד, ולא על אור החסדים.
מד) וכד רצון וכו': וכשנגלה הרצון הזה בהמצח, רצון הרצונות נמצא בכל העולמות, דהיינו שהארה השלמה הזו מגיע לכל העולמות, וכל התפלות שלמטה מתקבלות, ומאירים פניו של ז"א, והכל נמצא ברחמים, וכל הדינים מסתתרים ונכנעים. משום שיש בו ב' המעלות של חכמה ושל חסדים, כמיש בדבור הסמוך ע"ש.

מה) בשבתא בשעתא דצלותא וכו': בשבת, בשעת תפלת המנחה, שבחול הוא הזמן, שכל הדינים מתעוררים, משום שאז מתגלה החכמה שבקו שמאל, הנה בשבת, מתגלה המצח הזה דא"א, בבחינת הרצון להארת החסדים, ונכנעים כל הדינים, ונמצאים רחמים בכל העולמות, משום שיש בו מעלת שניהם (כנ"ל באות מ"ג) ומשום זה נמצא שבת בלי דין לא למעלה ולא למטה, ואפילו אש של גיהנם נשקע במקומו, והרשעים נחים, וע"כ מתוספת נשמה של שמחה בשבת. פירוש, כי היום נחלק, משהאיר היום עד חצות הוא שליטת הרחמים, ומחצות היום וחלואה הוא שליטת הדין, שאז זמן תפלת המנחה, ומן הדין הזה, יוצאים כל הדינים שבליילה, ולפיכך גם בחצי יום הראשון אין בחינת הארת רחמים גמורים, כי יש אחיזה לחיצונים גם בימין מפני חסרון הגדלות שבהם, כי הגדלות אינה יוצאת בשלמות מחמת אחיזת הדינים של שעת המנחה, משא"כ ביום השבת שאפילו בשעת המנחה אין שם דין, מחמת הארת מצח הרצון, שיש בו מעלות שניהם, מעלת חכמה מפני שהוא המשפיע חכמה אל ז"א, ובהיותו אור החסדים אין שום ניסוק

קמנו

זה יצא אור החכמה דא"א ונעשה לאויר, שבוה השליט רדל"א אור החסדים במצח דא"א, וע"כ נקרא זה בשם מורנא, שהוא לשון שליטה, שזה יורה שהחסדים הם שלא מחמת בחירה וחסף, אלא בהכרח בשליטה, ונקרא בשם כפימא, שהוא לשון המתקה, כי על ידי עלית המלכות לבינה, נמתקת המלכות מן הדינים שבה, ברחמי הבינה, ונקרא בשם יאה כי שם גנוז יסוד דעתיק, שה"ס ויהי יוסף יפה תואר וגו' ולולא המתקה זו דמלכות שעלתה לבינה, לא היתה המלכות ראויה לקבל יופי הזה (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר), והטעם שאנו מיחסים תקון זה של עלית המלכות לבינה, דהיינו ל' שנכנסה באור, דוקא במצח, ולא במקום אחר, לזה אומר, שהוא בגין דהחזק רעוא דכל רעיון אתתקן במצחא, כי מיעוט הזה נעשה שם בכונה, כדי לגלות הארת החסדים מן המצח בבחינת רצון של כל הרצונות, שהוא המקום שבו יוצאת ה' מן האויר, והחכמה תוזרת אל הראש, ואשר גם אז, המצח דוחה הארת החכמה ובוחר בחסדים, לפיכך, הוא המקום שבו נגלה לכל, שהארת החסדים שבו, הוא ברעוא דרעוין, ולא מחמת שליטה, כבקטנות. ח"ש ואתגלייא בפסימא, שאז נתגלה הרעוא דרעוין של החסדים ככח ההכרעה שבמצח, שהכריע והחשיב החסדים על החכמה, שזה גילה לכל, דרעוין, כמבואר, וזהו שישד האריז"ל, בזמר מצחא אקרי רצון, כי בו מתגלה הרעוא דרעוין, כמבואר, וזהו שישד האריז"ל, בזמר של שלש סעודות, שאז מתגלה המצח, אומר, חרו חשתא בחאי שעתא, דהיינו בשעה זו שנתגלה המצח, שאז נתגלה דביה רעוא, שהארת החסדים שבו, היא מחמת תשוקה ורצון, ולית זעפין, ולא משום כח ושליטה מחמת עלית המלכות לבינה, שהרי עתה כבר יצאה מבינה, ועם כל זה, הוא דוחה חכמה, שהוא מחמת תשוקת החסדים הגדולים, ואלו החסדים חשובים הרבה יותר מחכמה, כי יש

(דפוי דף רס"ה ע"ב)

אתגלייא האי מצחא, ואתכפיין כל דינין, ואשתכחו רחמין, בכלהו עלמין. ובג"כ אשתכח שבת בלא דינא, לא לעילא ולא לתתא. ואפילו אשא דגיהנם, אשתקע באתריה, ונייחין חייביא. ועל דא אתוסף נשמתא דחדו בשבתא.

מו) ובעי בר נש למחדי בתלת סעודתי דשבתא, דהא כל מהימנותא, וכל כללא דמהימנותא, ביה אשתכח, ובעי בר נש לסדרא פתורא, ולמיכל תלת סעודתי דמהימנותא, ולמחדי בהו.

מז) אמר רבי שמעון, אסהדנא עלי לכל ה אלן דהכא, דהא מן יומאי לא בטילנא אלן ג' סעודתי, ובגיניהון לא אצטריכנא לתעניתא בשבתא. ואפילו ביומי אחריני לא אצטריכנא, כ"ש בשבתא. דמאן דזכי בהו, זכי למהימנותא שלימתא. חד, סעודתא דמטרוניתא. וחד, סעודתא דמלכא. ו קדישא. וחד, סעודתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. ובההוא עלמא יזכי בהו לאלין. האי רצון כד אתגלייא, ז כל דינין ה אתכפיין משולשליהון.

מח) תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד, כללא דכל תקונין. והיא חכמה עלאה, סתימאה. כללא דכל שאר, והיא אקרי עדן עלאה. סתימא.

חלופי גרסאות

ג ליג בכלהו עלמין. ד אשתכח. ה מוסיף אלן אינון. ו ליג קדישא. ז מוסיף נהרין כל. ח ואתכפיין. ט מוסיף סתימא דכל סתימין.

תלת סעודתי דשבתא

הסולם

מאמר

בליל שבת, כי בלילה הוא ממשלת המלכות. ואחת היא סעודתו של המלך הקדוש. שהוא ז"א. והיינו בסעודת המנוחה. שאז עולה ז"א, לעתיקא קדישא. ואחת היא סעודתו של עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שהוא בסעודת הבקר. שבשבת מאיר אז עתיקא קדישא, באמצעות או"א עלאין, וז"א מקבל הארת עתיקא קדישא מאו"א עלאין. אבל במנוחת שבת ז"א עצמו עולה לעתיקא קדישא ומקבל הארתו. וע"כ נקראת הסעודה על שם הז"א. ובבוקר על שם עתיקא קדישא. ובעולם ההוא, יזכה האדם לאלו המדרגות. רצון הוה שבמצח, כאשר נגלה, נכנעים כל הדינים בכבליהם. פירוש. שאינם מתבטלים לגמרי, אלא כמו שנקשרים בכבלים במשך יום השבת, ואחר השבת חוזרים לתפקידם.

מאמר חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה

מח) תקונא דעתיקא קדישא וכו': התקון של עתיקא קדישא. הוא. שנתתקן בתקון אחד שהוא כלל כל התקונים. והוא. חכמה עליונה הסתומה, דהיינו ראש הג' דא"א. שהוא הכלל של כל השאר, והוא נקרא עדן העליון הסתום, והוא מוח של עתיקא קדישא. ומוח הוה מתפשט לכל צד, וממנו מתפשט

עדן

ממנו לקליפות. ונמצא שכל הקליפות נכנעים ממנו ומסתתרים, להיותו אור החכמה. ואין שום דין נוהג שם כי בהארת החסדים השלמים, אין הדינים נאחזים. וז"ש, ובג"כ אשתכח שבת בלא דינא וכו', כיון שבשעת שליטת הדין, דהיינו במנוחת שבת, מאיר אז מצח הרצון, כבר נתבטל הדין מכל יום השבת, ואין שליטה אלא לחסדים, וז"ש, ואפילו אשא דגיהנם אשתקע, כי כיון שנתבטל שורש הדין אין עוד לדינים ולעונשים במה להאחז. כי בחסדים השלמים אין להם אחיזה.

מאמר תלת סעודתי דשבתא

מו) ובעי בר נש וכו': וצריך האדם לשמוח בשלש סעודות בשבת. כי כל האמונה, וכל כלל האמונה נמצא בו. וצריך האדם לסדר שלחנה, ולאכול ג' סעודות האמונה, ולשמוח בהן.

מז) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, אני מעיד עלי את כל אלו שבכאן, שמימי לא בטלתי ג' סעודות אלו. ובשבילם לא הייתי צריך לתענית בשבת. ואפילו בימים אחרים של חול לא הייתי צריך להתענות, כל שכן בשבת. כי מי שזוכה בהם, זוכה לאמונה שלמה. ואלו הם. אחת היא סעודתה של המלכה, דהיינו

(דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

והוא מוחא דעתיקא קדישא. והאי מוחא אתפשט לכל עיבר, מניה אתפשט
· עדן אחרא. ומהאי עדן אתגלף.

מט) וההוא * רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתידע, כד פשיט
חד כ טורנא, דהוה ל מתתקן מ לאתנהרא, בטש בהאי נ מוחא, ואתגלף,
ואתנהיר בכמה נהירין, ואפיק, וארשים ס כבוסיטא דא, בהאי מצחא.
ע ואתרשים ביה חד נהורא, דאקרי רצון. והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא,
עד ההוא אתר דמתישבא בדיקנא, ואקרי חסד עלאה. פ ודא איהו נוצר חסד.
ובהאי רצון כד אתגלייא, מסתכלין מארי דדינא ומתכפיין.

חלופי גרסאות

י לעדן. כ גזנא. ל ל"ג מתתקן. מ לאנהרא. נ מצחא. ס כבוסינייא. ע דאתרשים. פ ל"ג ודא איהו נוצר חסד.

חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה

הסולם

מאמר

ולא לעצמו, כי לעצמו הוא בוחר בחסדים,
וע"כ נקרא מצח הרצון.

מאמר דל"א פשיט חד טורנא דאתכליל במצחא
מט) וההוא רישא סתימא וכו': ואותו
ראש הסתום שבראש עתיקא דלא אתידע.
דהיינו ראש הא' כשפשט שליטה אחת שהיא
מתוקנת להאיר, בטש על ידה במוח ההוא
דהיינו בחכמה סתימאה דא"א, ונחקק, דהיינו
שנתמעט לבחי' הקטנות. ואח"כ קבל גס
הגדלות על ידי אותו הטורנא, והאיר בכמה
אורות, דהיינו הן בחסדים והן בחכמה, והחכמה
סתימאה הוציאה הארתו ורשמה כמו הכרעה
הזו במצח הזה. ואז נרשם במצח אור אחד
שנקרא רצון. ורצון הזה נתפשט למטה, ב"ג
תקוני דיקנא דא"א, עד המקום שנתישב
בדיקנא שנקרא חסד עליון, וזה הוא התקון
שנקרא נוצר חסד, דהיינו תקון הח' די"ג ת"ד,
וכשנתגלה רצון הזה ע"י תקון הזה נוצר חסד,
מסתכלים בעלי הדין ונכנעים.

פירוש, כמו שנתבאר לעיל (באות מ"ג)
שרישא דלא אתידע מעלה המלכות לבינה
דא"א, וממעטו מג"ר כדי להמתיק המלכות
בבינה בסוד נקודת המפתח, כדי שעי"ז תוכל
המלכות לקבל חכמה בעת גדלות, ע"ש. וז"ש
וההוא רישא וכו' דלא אתידע, כד פשיט
חד טורנא, דהיינו שהעלה המלכות לבינה,
שעי"ז נתמעט הראש דא"א מחכמה ובא
לחסדים, ואומר דהוה מתתקן לאתנהרא,
שרדל"א תקן שליטה זו דקטנות כדי להאיר
אח"כ את הגדלות ויהיו זו"ן ראויים למוחין
(כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ולפיכך ע"י
הטורנא זו שתקן, בטש בוחאי מוחא ואתגלף,
דהיינו

עדן אחר, שהוא או"א עלאי, שהם עדן תחתון,
ומעדן ההוא נגלפת החכמה, ובאה להתגלות
בישסו"ת, ובז"א, ובמלכות, שה"ס חכמה תתאה,
שבה החכמה מתגלית.

פירוש הזהר חוזר לבאר כאן ענין מצח
הרצון, ביתר הרחבה. ומבאר תחילה שאור
החכמה הוא כלל כל התקונים והמוחין, כי כל
מוחין דג"ר שבפרצופין באים מחכמה, וחסדים
בלי חכמה הם ו"ק בלי ראש. וז"ש, תקונא
דעתיקא וכו' כללא דכל תקונין, והיא
חכמה עלאה סתימאה, כללא דכל שאר.
כי החכמה היא כלל כל המוחין. ואח"כ מבאר,
שחכמה זו דא"א נסתמה, ורק בינה שחזרה
לחכמה, היא המאירה לתחתונים, שה"ס או"א
וישסו"ת. וז"ש, והאי אקרי עדן עלאה
סתימא. שאינו מתפשט לתחתונים והוא
מוחא דעתיקא קדישא, כלומר, שאינו מאיר
אלא לעצמו. והאי מוחא אתפשט לכל
עיבר, שהארתו מתפשטת בראש א"א עצמו לכל
צד, דהיינו למצח דא"א ולשערות רישא
ודיקנא. אבל כדי להאיר לתחתונים, מניה
אתפשט עדן אחרא, דהיינו בינה החוזרת
לחכמה, שהיא סוד או"א, הנקראים חכמה
עלאה, ונק' ג"כ חכמה דל"ב נתיבות, ומהאי
עדן אתגלף, ומן או"א נחקה החכמה ונתגלתה
בישסו"ת וז"א ומלכות. כי עדן התחתון שהוא
או"א, הוא בחינת אמצעי בין חכמה סתימאה
לתחתונים, שאו"א בלבדם מקבלים מדיקנא,
שהדיקנא מקבל ממו"ס, ומשפיעים לתחתונים.
(ועי' להלן אות ס"ב). ואחר שביאר אשר
החכמה סתימאה מאירה ומתפשטת בראש א"א
לכל עבר, הולך ומבאר להלן איך המצח מקבל
ממנו החכמה לעת גדלות כדי להשפיע לזו"ן,
(דפוי' דף רפ"ה ע"ב *) דף רפ"ט ע"א)

ג) עינאי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן. דאשגחין תדירא, ולא נאים. דכתיב ^ו לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ישראל קדישא, בגין כך לא ^ז אית ליה גבינין על עינא, ולא כסותא.

חלופי גרסאות

צ לא גרסינן אית ליה.

מסורת הזהר

ו) (תהלים קכא) בשלח מד צ"א.

הסולם

פקיתו דעיינין

מאמר

דלי' שה"ס ג"ר דפנים, אין החכמה מתגלה שם כנ"ל, אלא בל' שה"ס חג"ת. ע"כ העינים נבחנו לר"ק דחכמה, דהיינו לחסד וגבורה, והחוטם לת"ת. וכבר ידעת שכל הדינים נאחזים באור החכמה, וכל תאות הקליפות והס"א היא לינק ממנו (כנ"ל נו דף מ"ח ד"ה ת"ח). וע"כ הם צריכים שמירה מפני הסטרא אחרא, שלא יינקו מהם, ושמירה זו ה"ס הכסות שעל העין, שבזמן שליטת שמאל בלי ימין, הכסות מכסה ומעלמת אור החכמה שבשמאל, שה"ס העינים. וכן נודע, שמשום תוקף השמירה, מופיעים דינים בעת הארת החכמה, המענישים לכל הנוגע בהם (כנ"ל אדרא רבא אות ר"ט) וז"ס השערות שבגבות העינים, שהם הדינים להבריה הס"א. אמנם כל זה נוהג בעינים דו"א, שיש שם הארת החכמה דשמאל, משא"כ בעיני א"א, שאין בהן רק שליטת החסדים, וכיון שבחסדים אין אחיזה לס"א, אין העינים שלו צריכות שמירה שה"ס הכסות שעל העינים ואינן צריכות שערות שבגבות עינים.

וה"ש עינאי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן, כי בז"א עין ימין הוא חסד, ועין שמאל ה"ס הארת החכמה, וע"כ הן שתיים, משא"כ בא"א שאין שם שליטה אלא לחסדים נמצא שאין שום הפרש בין עין ימין לעין שמאל שתהיינה נבחנות משום זה לשתיים, וה"ש תרין בחד שקילן, שהן כמו עין אחת, כי החכמה שבעין שמאל נכללת בחסד שבעין ימין, ואין שם אלא אור החסדים. דאשגחין תדירא ולא נאים, כי בז"א בזמן שהארת חכמה שבשמאל שולטת בלי ימין, מסתלקים ממנו המוחין, שה"ס שיגה. (כנ"ל באד"ר אות ר"ז) מה שאין זה בעינים דא"א, כי שם לא יארע לעולם, שהשמאל ישלוט בלי ימין, כנ"ל. בגין כך, לא אית ליה גבינין על עינא ולא כסותא. כי בשליטת החסדים אין אחיזה לס"א ואינם צריכים לשמרם מפניהם. כנ"ל.

ההוא

דהיינו שמיעט אותו וחקק אותו כי המיעוט נקרא בשם חקיקה. אבל ע"י חקיקה זו באה אח"כ הגדלות ע"י הורדת המלכות מן הבינה, ואז, ואתנחיר בכמה נהירין, שחור אליו אור החכמה, והאיר הן בחכמה והן בחסדים. ואז הוציאה חכמה סתימאה הארת החכמה והארת החסדים אל המצח דא"א, והמצח הכריע חשיבות אור החסדים, ואור החכמה דחה בשביל זו"ן, (כמ"ש לעיל אות מ"ג ע"ש) וז"ש ואפיקן, שהוציאה האורות דחכמה וחסדים, וארשים כבוסיטא דא כחאי מצחא, שע"י זה שהמצח הכריע לקבל החסדים ולדחות החכמה, נרשמה הכרעה זו בהמצח, ואתרשים ביה חד נהורא דאקרי רצון, שהכרעה זו נעשה להעדיף את החסדים על החכמה אע"פ שיש לו חכמה, היא נקראת בשם רצון. כלומר אותה קבלת החסדים שהיו מתחילה ע"י שליטה של עלית המלכות לבינה, נעשה עתה לרצון (כמ"ש לעיל באות מ"ג באורך ע"ש), בוסיטא פירושו הכרעה לפי הענין. והוא מלשון הסט, כמו המסיט (זבין ה').

מאמר פקיתו דעיינין

ג) עינאי דרישא דעתיקא וכו': העינים של ראש עתיקא קדישא, שהוא א"א, שתי העינים שקולות כאחד. והן משגיחות תמיד ואינן ישנות, שכתוב, לא ינום ולא יישן שומר ישראל. דהיינו ישראל הקדוש, שהוא ז"א. משום זה אין לו גבות עינים, ואין לו כסות על העינים.

פירוש. כי נתבאר לעיל, שגלגלתא ופנים, ה"ס מ' ל' צ' דצלם. שגלגלתא הוא מ', והפנים הוא ל'. אמנם הם נכללים זב"ז, וכל אחד מהם כולל מל"צ, שיש מל"צ דמ' ויש מל"צ דל', וכן דצ'. ונמצא, שאע"פ שהפנים הוא ל' דצלם, יש בו מל"צ, אשר ב' אונים ומצחא ה"ס מ' דל' וה"ס ג"ר. וב' עינים וחוטמא. ה"ס ל' דל', וה"ס חג"ת. וכיון שהל' ה"ס גילוי חכמה, ולא ה"ס ע"כ מכונים עינים, כי אור הראיה, ה"ס חכמה, אלא כיון שבמ' (דפו"י דף רפ"ט ע"א)

נא) ההוא מוחא אתגליף ק ונהר בתלת חורין ר דעינא, בחורא חדא מסתחין עינין ט דזעיר אנפין, דכתיב ט רוחצות ת בחלב. א דהוא חורא קדמאה. ושאר חורין אסתחין ונהרין לשאר בוצינין.
 גב) מוחא אקרי נביעא דברכתא, נביעא דכל ברכאן מניה אשתכחו. ובגין דהאי מוחא להיט בג' חורין דעינא, ב בעינא תלא ביה ברכתא, דכתיב ט טוב עין הוא יבורך, דהא במוחא ג תליין חורו דעינא. ד האי עינא כד אשגח בזעיר אנפין, ה אנהרן כלהו בחדו. עינא דא, הוא ו כלא ימינא, ז לית ביה שמאלא. עינין דתתא, ימינא ושמאלא, תרי, בתרי גוויין.
 גג) בצניעותא דספרא אוליפנא, דהא י' עלאה, י' תתאה. ה' עלאה, ה' תתאה. ו' עלאה, ו' תתאה. כל אלין עלאין, בעתיקא תליין. ח תתאין, בזעיר אנפין אינון. לאו תליין, אלא אינון ממש. ובעתיקא קדישא תליין. דהא שמא דעתיקא אתכסיא מכלא, ולא אשתכח. אבל אלין אתוון דתליין בעתיקא. בגין דיתקיימון ט אינון. דלתתא. דאי לאו הכי לא יתקיימון.
 נד) ובגין כך, שמא קדישא סתים וגלייא. כ ההוא דסתים לקבליה ז דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. וההוא מ דאתגלייא בזעיר אפין. ובגין כך,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (שיר ה) משפטים קסט צ"י. ת) (משלי כב) ק ואנהיר; ואתנהיר. ר דעילא; דלעילא. ש בזעיר. ת מוסיף בחלב יושבות על מלאת. א דההוא; בההוא. ויקהל קנב צ"ק.
 ב אקרי טוב עין הוא יבורך תלי ביה ברכתא. ג אתגליין. ד והאי. ה עלמין; אנפין; אתנהרן אנפין. ו ל"ג כלא. ז ל"ג לית ביה שמאלא. ח ותתאין. ט כלהון. י לתתא. כ וההוא. ל עתיקא; דעתיקו. מ דתליא; אתגלייא בגיניה ויתלייא; דאתגלי בגיני דההוא [ההוא דאתגליא] דתליא.

פקיחו דעינין

הסולם

מאמר

נא) ההוא מוחא אתגליף וכו': מוח הזה דהיינו חכמה סתימאה דא"א, נחקק, בעת קטנות, ומאיר, לעת גדלות, בג' מיני לבן שבעין, (כמ"ש) באדרא רבא נשא אות מ"ב ע"ש) שהם ג' מיני חסד, שבג' קוין שבהן בלבן אחד שבהן, רוחצות עינים דזעיר אנפין, שכתוב רוחצות בחלב, שה"ס החסד, שנקרא חלב, והוא מלבן הראשון שבג' מיני לבן דעינים דא"א, דהיינו בחינת קו ימין שבהן. ושאר מיני לבן, מרחיצים ומאירים בשאר הגרות, דהיינו בשאר המדרגות.
 גב) מוחא אקרי נביעא וכו': המוח, שהוא חכמה סתימאה, נקרא מבוץ הברכות, שהוא המבוץ שכל הברכות יוצאות ממנו. ומשום שמוח הזה לוהט בג' מיני לבן שבעין, ע"כ תלויה הברכה בעין, שכתוב, טוב עין הוא יבורך, כי הלבן שבעין תלוי במוח. עין ההיא כשמגיהה ב"א, מאירים כולם בשמחה. עין זו, אע"פ שיש בה ג' קוין ימין שמאל ואמצע, עכ"ל, היא כולה ימין ואין בה שמאל (כמ"ש לעיל באדרא אות מ"ב) אבל עינין (דפו"י דף רס"ט ע"א)

שלמטה, דהיינו דז"א, הן ימין ושמאל, שתים, בשתי בחינות, שהימין הוא חסד, והשמאל הוא גבורה בהארת חכמה.
 גג) בצניעותא דספרא אוליפנא וכו': למדנו בספרא דצניעותא, כי יש י' עליונה ו' תחתונה, ח' עליונה וח' תחתונה, ו' עליונה ו' תחתונה. כל אלו העליונות תלויות בעתיקא, והתחתונות הן ב"א, ואינן תלויות בו, אלא שהן בו ממש. כי ז"א נקרא הויה, ובו נוהג סוד האותיות, ובעתיקא קדישא הן רק תלויות, דהיינו ששורשי ד' אותיות הויה הם בו, ולא אותיות הויה ממש. כי השם של עתיקא מתכסה מן הכל, ואינו מושג. אבל אלו אותיות הויה, תלויות בעתיקא, כדי שיקיימו אלו האותיות שלמטה, שאם לא כן, לא היו מתקיימות אלו שלמטה.
 נד) ובגין כך שמא וכו': ומשום זה השם הקדוש, הוא סתום וגלוי, (כנ"ל שלח אות מ"ד) אותו הסתום, הוא כנגד עתיקא קדישא הסתום מכל, ואותו הגלוי הוא בזעיר אנפין, ומשום זה כל הברכות צריכות להיות בסתום

כל ברכאן נ בעיין סתים וגלייא. אלין אתוון סתימן דתליין ס בעתיקא קדישא. (נה) חוטמא, בהאי חוטמא, י בנוקבא ע דפרדשקא דביה, נשיב רוחא דחיי לזעיר אפין. ובהאי פ חוטמא, צ בנוקבא דפרדשקא, תלייא ק ה', לקיימא ה' אחרא דלתתא. ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, ואקרי רוחא דחיי. ובהאי רוחא, זמינין למנדע חכמתא, ט בזמנא דמלכא משיחא. דכתיב, ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה וגו'. האי חוטמא, חיין מכל סטריין, חדו שלימא. נחת רוח. אסוותא. בחוטמא דזעיר אנפין ת כתיב, ב עלה עשן באפו וגו'. והכא כתיב א ותהלתי אחטם לך.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(א) (ישעיה יא) וירא נ צ"א. (ב) (ש"ב כב) נשא סט נ ל"ג בעיין. ס ל"ג בעתיקא קדישא; מוסיף בע"ק צ"י. (ג) (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל. תליין אמאי תליין [י] לקיימא י דלתתא; ודאי בגולגלתא במצחא בעינין תלייא י (אמאי) אמא תלייא לקיימא לי דלתתא. ע בפרדשקא. פ דחוטמא; נוקבא דחוטמא. צ נוקבא. ק א. ר דבהאי. ט לזמנא. ת מוסיף כמה דאוקיימנא דכתיב. דרך אמת י בנקב החלון וכבר בארתיו לעיל בפרשת בראשית ובריש ספרא דצינוותא ע"ש.

חוטמא דאיא

הסולם

מאמר

בסתום ובגלוי. כלומר שצריכות להיות בלשון נוכח, כמו ברוך אתה. וצריכות להיות בלשון נסתר, אשר קדשנו וצונו. שהיא סתומה, כנגד אלו האותיות הסתומות התלויות בעתיקא קדישא. והיא גלויה, כנגד האותיות שבז"א. מאמר חוטמא דאיא

(נה) חוטמא, בהאי חוטמא וכו'; החוטם, של א"א. בחוטם הזה, בנקב החלון שבו, נושב רוח החיים לז"א. ובחוטם הזה, בנקב החלון תלויה ח' לקיים ח' אחרת למטה. ורוח הזה יוצא ממוח הסתום, ונקרא רוח החיים. וברוח הזה עתידים לדעת חכמה בזמן מלך המשיח. שכתוב, ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה וגו'. חוטם הזה הוא חיים מכל הצדדים, שמחה שלמה, נחת רוח, ורפואה. בחוטם דז"א כתוב, עלה עשן באפו וגו'. וכאן כתוב, ותהלתי אחטם לך.

פירוש. כבר נתבאר שב' עינים וחוטמא ה"ס חג"ת, דהיינו ג' קוין, ונמצא החוטם שהוא ת"ת, המיוחד ב' הקוין חסד וגבורה, שה"ס ב' עינים. ונודע, שההשפעה אינה באה מב' הקוין שבקצוות, אלא מקו האמצעי המיוחד וכולל את קו הימין וקו השמאל. נמצא שבחינת הארת החכמה שבעינים מתגלה בימין ושמאל שבחוטם. גם נודע שימין ושמאל דקו האמצעי הם ז"א ומלכות, שהימין שבו הוא חג"ת נה"י, והשמאל שבו הוא מלכות, וכמו שאנו אומרים בדעת, כן הוא בת"ת. וי"ס ב' הנקבים שבחוטם שהוא קו האמצעי, (דפוי דף רפ"ט ע"א)

שנקב הימין שבו ה"ס ז"א, ונקב השמאל שבו ה"ס המלכות. וז"ש, בהאי חוטמא, בנוקבא דפרדשקא דביה, דהיינו בנקב ימין דחוטם, נשיב רוחא דחיי לז"א, משפיע רוח החכמה הנקרא רוח החיים, כי אור החכמה נקרא אור החיה. אל ז"א, כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעליון, וע"כ ז"א למטה, מקבל מבחינת ז"א שבחוטם, וז"ש, ובהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא, דהיינו נקב שמאל שבחוטם, תליא ח', שהיא מלכות, כי בחינת השמאל שבחוטם היא מלכות. לקיימא ח' אחרא דלתתא, דהיינו המלכות שלמטה מקבלת הארת החכמה ממלכות זו הכלולה בחוטם. שה"ס התכללות העין השמאלית בחוטם, כנ"ל. ומפרש למה נקרא רוח החיים. ואומר, ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, כי העינים ה"ס הארת החכמה המקובלת מחכמה סתימאה, והחוטם הוא התכללות העינים, כנ"ל. וע"כ, ואקרי רוחא דחיי, כי אור החכמה, נקרא אור החיה. בס"ה והחכמה תחיה בעליה. האי חוטמא חיון מכל סטריין וכו', כי אפילו הימין שבו, הוא ג"כ אור החכמה, משום שהימין ושמאל כלולים זה מזה. בחוטמא דז"א כתיב עלה עשן באפו, ששם מתקבצים כל הדינים (כנ"ל) באדור רבא נשא אות דפ"ג ע"ש) וחכא כתיב, ותהלתי אחטם לך. אחטם, הוא לשון חוטם דהיינו שיסתום החרוץ שבחוטם, ויארץ

נו) ובספרא דאגדתא, דבי רב ייבא סבא, אוקים, ה' בפומא, א והכא לא מתקיימא הכי, ולא ב אצטרפא, אע"ג דבחד סלקא, אלא בה' דינא תליא, ודינא בחוטמא תליא, דכתיב עלה עשן באפו. ואי תימא, הא כתיב ואש מפיו תאכל. עקרא דרוגזא בחוטמא תליא.

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא, במוחא שקיט וסתים מתתקנו. וכל תקונין דזעיר אנפין, בחכמה תתאה מתתקנו. דכתיב, ד כלם בחכמה עשית, ו ה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה'. ד ה' דהכא, דינא אתער מנה. ה ודהכא רחמי גו רחמי.

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא, תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. ו מהאי דיקנא, מזלא, יקירותא דכל יקירין, מזלי עלאי ותתאי. כלהו

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

א ו ה' הכא, ב אצטריכנא. ג והוא, ד ל"ג ה', ה והכא ; ודהכי, ז מההוא ; מהאי מזלא יקרא.

ד) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג.

הסולם

מאמר

ב' חכמות, הסתומה והגלויה

(כמ"ש באד"ר אות מ"ב ע"ש) וכן השערות דא"א, אע"פ שנמשכו מחכמה סתימאה הן לבנות, משום שחכמה סתימאה נתקנה דא לנו מן דא (כנ"ל אות ל"ז).

פירוש. ב' מיני חכמות הם באצילות, א', היא חכמה דעשר ספירות, ב', היא חכמה דקו שמאל, הנקראת חכמה דל"ב שבילים, שממנו נבנית חכמה תתאה שהיא מלכות. וההפרש ביניהם רב הוא, כי החכמה דע"ס היא עצם החכמה, משא"כ החכמה דקו שמאל, היא בינה, שלאחר שנתמעטה מחכמה בקו ימין, חזרה החכמה להתגלות בקו שמאל שלה, שחכמה זו אינה עצמות חכמה, אלא המשכת תארה מחכמה סתימאה.

מאמר שערות דיקנא דא"א

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא וכו' ; בהדיקנא של עתיקא קדישא, שהוא א"א, תלוי כל היקר של הכל. ונקרא מזל הכל. מדיקנא הזה שנקרא מזל, שהוא יקר מכל יקר, נעשו מוצלחים העליונים והתחתונים. כולם משגיחים לקבל שפעם ממזל ההוא. במזל הזה תלויים חיי הכל, מזון הכל. במזל הזה תלויים שמים וארץ, שהם ז"א ומלכות, וגשמי רצון. במזל הזה שנקרא מזל, שהוא יקר מכל יקר, נעשו הצבאות העליונים והתחתונים. מזלא, פירושו לשון הצלחה. כי על הכתוב הון מוסיף, מתרגם מזלא מוסיף (משלי י"ט ד').

פירוש. כבר ידעת שורש השערות שהוא מקרומא דאוריא, דהיינו מהמיעוט שנעשה ע"י עלית המלכות לבינה. אמנם זה אמור לבחינת שורש, כי הן כוללות כל הדינים המתפשטים בסבת

ויאריך אפו. ותהלה, היינו אור המלכות, שהוא מתקשר בנקב השמאל דחוטם. ומעכב הדינים מלהתגלות.

נו) ובספרא דאגדתא וכו' ; ובספר האגדה שבבית מדרשו של רב ייבא סבא, העמיד את ה' שהיא המלכות, שמקבלת מפה דא"א. אבל כאן בענינו, אינו מתקיים כך, ואין המלכות מתחברת לפה דא"א אלא לנקב שמאלי דחוטם. ואע"פ שעולה באחד, הנה בה' תלויים דינים, להיותה בחינת חכמה תתאה, המאירה עם דינים (כנ"ל באד"ר אות רי"ט) ודין תלוי בחוטם, דהיינו בחכמה המושפעת מחוטם. שכתוב עלה עשן באפו. ואם תאמר, הרי כתוב, ואש מפיו תאכל, הרי שגם בפה יש דינים. ומשיב, אלא עיקר הרוגזו תלוי בחוטם. משום שחוטם מושפע החכמה.

מאמר ב' חכמות, הסתומה והגלויה

נז) כל תקונין דעתיקא וכו' ; כל התקונים של עתיקא קדישא, במוח שוקט וסתים מתתקנים, דהיינו בחכמה סתימאה. וכל התקונים שבזעיר אנפין, בחכמה תחתונה מתתקנים, דהיינו בבינה שחזרה להיות חכמה, בעת שובה לראש א"א, ולא בחכמה ממש שכתוב, כולם בחכמה עשית. וח', שהיא המלכות, היא כלל הכל ודאי, מפני שמקום גילוי חכמה התחתונה הזו הוא במלכות. מה בין ה', שהיא מלכות התחתונה לה' שבכאן, שבנקב שמאל שבחוטם עתיקא, כי ה' שבכאן במלכות שלמטה, מתעוררים ממנה דינים. וח' שבכאן שבחוטם, היא רחמים תוך רחמים. כמו עין השמאל דא"א, שהיא חזר גו חזר (דפו"י דף רפ"ט ע"א)

משגיחין לההוא מזלא. בהאי מזלא תלייא חיי דכלא, ז מזוני דכלא. בהאי מזלא תליין שמיא וארעא. גשמין דרעוא. בהאי מזלא, אשגחותא דכלא. בהאי מזלא תליין כל חיילין עלאין ותתאין.

נט) * תלת עשר נביעין, דמשחא דרבותא טבא, תליין בדיקנא דמזלא יקירא דא. וכלהו נפקין לזעיר אנפין. לא תימא כלהו, אלא תשעה מגייהו, משתכחן ח בויא, ט לאכפייא דינין.

ס) . האי מזלא, תלייא בשקולא עד טבורא. כל קדושי קדושין דקדושא ביה תליין. בהאי מזלא, פשיט כ פשיטותא דקוטרא עלאה. ההוא רישא דכל

חלופי גרסאות

ז גורס מזוני דכלא אחר גשמין דרעוא. ח ל"ג בויא. ט לאתכפייא. י מוסיף וכד האי. דרך אמת כ] פשיטות קשר העליון.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

כל יקירו דכלא, מזלא דכלא אקרי וכו', כי לולא דינים הללו המכונים שערות דיקנא, מלשון סערות, לא היו מתגלים באבי"ע כל המוחין הגדולים. וע"כ נקרא הדיקנא מול הכל. דהיינו ההצלחה של הכל, שאין מי שיזכה להצלחה, אם לא קבל מקודם אותם הדינים שבשערות דיקנא דא"א. וז"ש בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלייא מילתא אלא במזלא (כנ"ל ב"ב אות ק"י) וז"ש, בהאי מזלא תליא חיי דכלא, שה"ס המוחין דהארת חכמה, מזוני דכלא, שה"ס חסדים, ולולא תקון הדיקנא לא היה מציאות כלל לז"א ומלכות. כי עיקר מציאותם הוא מתוך מיתוק המלכות בבינה, המושפע ממזלא שהוא. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ש בהאי מזלא תליין שמיא וארעא וכו'. (ועי' באד"ר אות צ"ה בהסולם).

נט) תלת עשר נביעין וכו': י"ג מבויעים של שמן חשוב וטוב, דהיינו י"ג מדות הרחמים, תלויים בדיקנא שהוא מול היקר הזה, וכולם יוצאים לזעיר אנפין, ואל תאמר כולם אלא ט' מהם נמצאים בויא, שהם ט' מדות הנזכרות בפרשת שלח להכניע הדינים. (ס) האי מזלא תלייא וכו': מול הזה תלוי במשקל שוה עד הטבור. כל קדושות קדשי הקדשים, דהיינו המוחין דא"א הנקראים קדשים, ובעת עלייתם לא"א נקראים קדשי הקדשים, תלויים במול הזה. במול הזה התיר התרת הסבך של קשר העליון, מאותו הראש של כל הראשים שלא גודע ואינו מושג ואין יודעים בו עליונים ותחתונים. משום זה הכל תלוי במול הזה. קוטרא, פירושו סבך מלשון תרי

בסבת עליה זו דמלכות לבינה, דהיינו כל הדינים הנכללים בג' זריעות דחלם שורק חירק (לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה ההוא) וכן הדינים הנגלים מכח המחלוקת דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות (כמ"ש באד"ר נשא אות רי"ד ע"ש) כל אלו הדינים כלולים בהדיקנא. והטעם הוא, כי משום שמקור כל הדינים האלו הוא עלית המלכות לבינה, בסוד נקודת החולם, שהיא תחת החכמה דעשר ספירות, שה"ס חכמה סתימאה כנ"ל, אין הדינים האלו יכולים לפעול משהו למעלה ממקור יציאתם, דהיינו בחכמה וכתר דע"ס, אלא מבינה ולמטה. וז"ס שחכמה סתימאה נקראת מוחא דשקט וסתים לעיל בדבור הסמוך, ללמד שאע"פ שהמלכות עלתה לראש א"א והוציאה הבינה לחוץ, לא נצמחו משום זה שום דינים בחכמה סתימאה עצמה, כי אין הדינים יכולים לפעול למעלה ממקום יציאתם. אמנם כבר ידעת שכל המוחין וכל המדרגות דאבי"ע יוצאים בסוד ג' זריעות אלו דחולם חירק שורק (כנ"ל ב"א דף נ"ב ד"ה דהא). ולפיכך היו צריכים להתתקן בא"א, שממנו מתקיימים כל אבי"ע, וכיון שבו עצמו לא יכלו להתאחד, ע"כ נתקנו בו בסוד שערות הדיקנא, שהוא הכולל כל מיני דינים אלו, דג' זריעות חולם שורק חירק, וכל המחלוקת הגדול דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות. ודיקנא זה הוא המשפיע אותם אל התחתונים, אשר על ידי דינים אלו הולכים ומתגלים כל המוחין באבי"ע, מדרגה אחר מדרגה עד גמר התקון. וההפרש בין שערות ראש לשערות דיקנא עי' באד"ר (אות צ'). וז"ש בדיקנא דיקנא קדישא תלייא

(דפו"י דף רפ"ט ע"א *) דף רפ"ט ע"ב)

רישין, דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא ידעין עלאין ותתאין. בגין כך כלא בהאי מזלא תליא.

סא) בדיקנא דא, ג' רישין דאמינא, מתפשטן. וכלהו מתחברן בהאי מזלא, ומשתכחין ביה. ובגין כך, כל יקירו דיקירותא, בהאי מזלא תליא. כ כל אלן אתוון דתליין בהאי עתיקא, כולהו תליין בהאי דיקנא, ומתחברן בהאי מזלא, ותליין ביה, לקיימא אתוון אחרנין. דאלמלי לא סליק אלן אתוון בעתיקא, לא קיימין אלן אחרנין. ובגין כך אמר משה כד אצטריך, יי יי, תרי זימנא, ופסיק טעמא בגווייהו. דהא במזלא תליא כלא. מהאי מזלא, מתכספי עלאי ותתאי, ומתכפייין קמיה. זכאה חולקיה מאן דזכי להאי.

סב) האי עתיקא קדישא, סתימא : דכל סתימין, לא אדכר, ולא אשתכח. ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עלאין, לא אדכר, כ בר רישא חדא, בלא גופא, לקיימא כלא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג כל. ז דכל סתימין [בגין דאיהו] רישא עלאין לכל עלאין לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והוא סמיר. ט כד; מוסיף אלא בר.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

וח"ס, מתפשטים, וכולם מתחברים במזל הזה ונמצאים בו, ומשום זה כל היקר שביקר תלוי במזל הזה, כל אלו האותיות דשם הוי"ה, התלויות בעתיקא הזה (כנ"ל אות נ"ג) כולן הן תלויות רק בדיקנא זה, ומתחברות במזל הזה ותלויות בו לקיים אותיות האחרות הנמצאות בו"א (כנ"ל אות נ"ג) כי האותיות הן כלים, ובחינות דינים, ובעתיקא עצמו אין אחיזה לדינים כלל, אלא כדי להתתקן בהם לקיים התחתונים, נתתקן פרצוף שערות מיוחד התלוי בו (כמ"ש באור"ד לעיל אות נ"ח ע"ש) ואם אלו האותיות לא היו עולות לעתיק, דהיינו לדיקנא שלו, לא היו מתקיימות אלו האחרות שבז"א. ומשום זה אמר משה כשהיה צריך, הויה הויה, ב' פעמים, שהראשון הוא התלוי בא"א, והשני בז"א. וטעם מפסיק ביניהם, ובמזל תלוי הכל. ולא בא"א עצמו, כנ"ל. ממזל הזה מתביישים העליונים והתחתונים ונכנעים לפניו. כמ"ש לעיל (באד"ר אות צ"ט ע"ש) אשרי חלקו מי שזכה לזה.

מאמר איך נאצלה החכמה זל"ב שבילים
סב) האי עתיקא קדישא וכו': עתיקא קדישא הזה, הסתום מכל סתומים, לא זכר בתורה, ואינו נמצא, כי משום שהוא ראש עליון לכל העליונים אינו נזכר בתורה רק ראש אחד בלי גוף, דהיינו ושער רישית כעמר

תרי קטרי עבדי (יבמות קז:) פשט היינו התרה כמו בחר דאבעיא הדר פשטה. (קדושין ט:).

פירוש. כבר נתבאר שאין השערות נקבעות, אלא במקום ב' דצלם, (לעיל אות ט"ג) ונודע שגם הגוף מתחלק לז' א"ל, אשר מפה עד החזה ה"ס ב', ומחזה עד הטבור ה"ס ל', ומטבור ולמטה ה"ס ק'. ולפיכך יכולות השערות להתפשט בגוף רק עד מקום החזה, ולא יותר מזה כי משם ולהלאה הוא ל' דצלם שבה יוצאת ה' מאויר בשעת גדלות, ואינו יכולות משום זה לקבוע מקום בל דצלם. כנ"ל ע"ש. וז"ש האי מזלא תליא בשקולא עד טבורא, והכונה עד החזה, שנקרא טבורא דלבא. ונודע שכל המוחין המתגלים בב"ע עד גמר התקון מתגלים ממזלא (כנ"ל אות נ"ח) וז"ש, בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה וכו'. דהיינו שתתקן המלכות דצמצום א'. הגנוזה ברדל"א. וע"כ נקראת קוטרא עלאה. שהוא רישא וכו', דהיינו הסבך העליון מאותו הראש דלא אתיידע, כי ע"י גילוי כל המוחין שבדיקנא, מתתקן לבסוף אותו הסבך, שהיא המלכות דצמצום א', שנסתבכה ונגנוזה שמה ברישא דלא אתיידע.

סא) בדיקנא דא ג' וכו': בדיקנא זו, ג' ראשים שאמרת, שהם רדל"א וכתרא (דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

(סג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, תקוניו, אתתקנו, בהווא מוחא סתימאה דכלא, דאתפשט ואתתקן כלא ונפיק חסד ו עלאה, וחסד עלאה אתפשט ואתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה ו דא. כד אתתקן חוורא דא בנהירו דא, בטש מאן דבטש, בהאי מוחא ואתנהיר, ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא, ו דאתפשט ונהיר לתלתין ותריין שבילין. כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא. אתנהירו ג' רישין עלאין, תריין רישין, וחד דכליל לון. ובמזלא תליין, ואתכלילן ביה.

(סד) מכאן שארי לאתגלייא יקירו דדיקנא, דאיהו מזלא סתימאה. ואינון מתתקנו, כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה, הכי כלא בתלת רישין.

חלופי גרסאות

נ. אתתקן; דאתתקן. ס ואתקין ול"ג כלא. ע מוסיף עלאה ותתאה. פ דכד ול"ג דא. צ אתפשט. ק לתריין ותלתין ולא גרסינן ונהיר.

איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים

הסולם

מאמר

המדרגות הן בג' רישין, וכשהן מאירות תלויות כל המדרגות זו בזו בג' רישין, שהם, ב' מב' הצדדים, ימין ושמאל, ואחד הכולל אותם באמצעם, דהיינו ג' קוין ימין שמאל ואמצע, הנוהגים בכל מדרגה, ושדרסם, משפיע כל מדרגה אל התחתונה ממנה. ביאור הדברים. בא לפרש כאן, איך כל המוחין יוצאים ממזלא. ומבאר, שתחלה נכללה חכמה סתימאה דא"א מג' רישין, שהם רדל"א וכתרא ומו"ס, ונתקנה מהם בסוד ג' קוין ימין שמאל ואמצע הכולל אותם. ואח"כ מוציאה חכמה סתימאה ג' קוין שבה בזה אחר זה במזלא, שה"ס הדיקנא, שבו מתתקנים כל הדינים הבאים מתקון ג' קוין, בסוד ג' זריעות דחולם שורק חירק, ובסוד גילוי הדינים בסבת המחלוקת דימין ושמאל זה בזה, בסוד יעלו שמים ירדו תהומות (כנ"ל באות נ"ח ע"ש) שהם מכונים שערות, ומג' קוין אלו שבדיקנא מתפשט ויוצא המוח של ל"ב שבילים, אשר החכמה שבו היא בחינת הארת חכמה דשמאל (כנ"ל אות נ"ז). שה"ס, חב"ד דא"א וישסות, המשפיעים לזו"ן.

וז"ש (באות ס"ג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, שזה רומז על רדל"א המאיר האי טורנא בסימא יאה בראש א"א, שהיא הקטנות של עלית המלכות בבינה דרדל"א, שמתקון זה נתמעט לז"ק (כנ"ל באות מ"ט עש"ה) שה"ס נקודת החולם שממנה נתתקן קו ימין, כנודע. תקוניו אתתקנו בהחוא מוחא סתימאה דכלא, דהיינו שע"י תקון זה דרדל"א נתמעטה חכמה סתימאה לז"ק. שה"ס קו

כעמר נקי, ולא נזכר גוף חרועות ושוקים, כמו בז"א כמו שכתוב בשיר השירים. והיינו כדי לקיים את הכל.

(סג) והאי טמיר וסתים וכו': הנסתר והסתום והגנוז מכל, הזה, שהוא כתרא דא"א, תקוניו נתתקנו באותו המוח הסתום מכל, שהוא חכמה סתימאה. ואחר שנתפשט ונתתקן כולו, יצא חסד עליון מכתרא דא"א. וחסד עליון הזה נתפשט ונתקן, ונכלל הכל במוח הסתום הזה. שהוא חכמה דא"א. כשנתתקן לבן הזה באור הזה, דהיינו בעת שהחסד עליון דכתרא, נכלל בחכמה סתימא דא"א, בטש מי שבטש דהיינו רדל"א, באותו המוח, שהוא ח"ס, והאיר, והוציא ממזל היקר מוח אחר, שמוח הזה נתפשט ומאיר לל"ב שבילים, שהם א"א (כמ"ש לעיל אות מ"ח) וכשמוח הזה מאיר, הוא מאיר מן המזל היקר. כי הדיקנא הוא השורש למוח דל"ב שבילין. והאירו בו במוח הזה, ג' רישין עלאין, שהם תריין רישין וחד דכליל לון. שהם חכמה ובינה, ואחד הכולל אותם, שהוא מוח הדעת. ואלו חב"ד, תלויים במזלא, ונכללים בו. ונמצא שכל אור החכמה שהתחתונים מקבלים, אינם מקבלים מחכמה שבראש א"א, אלא מחכמה המתפשטת בדיקנא דא"א. (ע"י היטב לעיל אות מח).

(סד) מכאן שארי לאתגלייא וכו': מכאן ממוח דל"ב שבילים, מתחיל להתגלות היקר של הדיקנא, שהוא מול הסתום. כי ממנו בא ונמשך בכל מדרגה ומדרגה, וכשהם מתתקנים, בכל המדרגות, הם מתתקנים, כמו שעתיקא קדישא, ג' רישין מתעטרין בו, כך כל (דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

וכד אתנהרן, תליין כלהו דא בדא בתלת רישין, תרין מתרין סטריין, וחד דכליל לון.

(סה) ואי תימא, מאן עתיקא קדישא. ת"ח, לעילא ר לעילא, אית דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא אתרשים, והוא כליל כלא, ותרין רישין ביה ם כלילין. וכדין ת כלא הכי ם אתתקן. וההוא לאו במניינא, ולא בכללא ולא בחושבן ג אלא ברעותא דלבא, על דא אתמר, (ה) אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני. (טו) ן אתר דשירותא אשתכח, מעתיקא ג קדישא, דאתנהיר ממזלא,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ה) (תהלים לט) יתרו עט צ"ע. ר ל"ג לעילא. ם תליין. ת מוסיף כלא חדא; כלא אחרא. א מתתקן. ב ל"ג אלא. ג ל"ג קדישא. דרך אמת ז עיין פ"י מאמר זה בפרוט בשער אט הא"ס הוא הכתר פרק ו'.

מאמר

הסולם

איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים

דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין, דהיינו בחינת החכמה של מין הב' שהיא חכמה דקו שמאל, הנק' חכמה דל"ב שבילים, שהיא המתחדשת ויוצאת מדיקנא. וסוד ל"ב שבילים מפרש להלן (אות ע"ג) שהוא עשרה אמירין וכ"ב אתון. דהיינו עשר ספירות דבינה, וכ"ב אותיות שבז"א שעלו למין והתחברו בבינה. ותדע שבעלית ז"א לבינה נעשה הפרש חדש בין מוחא סתימאה, לחכמה דשמאל, כי במוחא סתימאה נמצא קו האמצעי הכולל יחד ימין ושמאל בא מלמעלה, כי רדל"א. ה"ס קו האמצעי הכולל כתר ומוחא סתימאה, אבל בבינה, ז"א שעלה אליה למין, הוא קו האמצעי הכולל ומיוחד ימין ושמאל שבבינה, ונמצא בה הקו האמצעי שהוא למטה מימין ושמאל.

(סה) ואי תימא מאן וכו': ואם תאמר מי הוא עתיקא קדישא. כלומר, מי הוא הנכלל תחת השם עתיקא קדישא. ומשיב, בוא וראה, למעלה למעלה יש אינו נודע ואינו מושג ואינו נרשם, שהוא רדל"א, והוא כולל הכל, וב' הראשים התחתונים, שהם גלגלתא ומוחא סתימאה, שהם ימין ושמאל, כלולים בו, כלומר שהוא מיוחד אותם. ואז הכל נתתקן כך, דהיינו בדרך ב' רישין לימין ושמאל, ואחד, הכוללם ומיוחדם זה בזה. וההוא, דהיינו רדל"א הכולל ב' רישין, אינו במנין הספירות, ולא בכללם, דהיינו שאינו אפילו בבחינת כתר אליהם. ולא בחשבון, שאינו בבחינת חכמה, הנקראת חשבון (כנ"ל פקודי אות כ"ח) אלא ברצון הלב. ע"ז נאמר, אמרתי אשמרה דרכי מו טוא בלשוני.

(סו) אתר דשירותא אשתכח וכו': המקום שנמצא בו התחלה, הוא מחארת עתיקא קדישא

קו ימין שנתתקן במוחא סתימאה. דאתפשט ואתתקן כלא, היינו לאחר המיעוט שבקו ימין חזרה ונתפשטה בסוד ה' שיצאה מאויר וחזר להיות אור החכמה, ונתתקן כל המיעוט שמקודם, הנעשה בקו הימין. ותקון הזה ה"ס נקודת השורק, שה"ס תקון קו השמאל. ואחר זה ע"י התעוררות מרדל"א, נכללו ימין ושמאל שבמוחא סתימאה זה בזה וז"ש, ונפיק חסד עלאה, שה"ס קו ימין, דהיינו חסד שיצא מגלגלתא וחסד עלאה. דאתפשט ואתתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה דא. וחסד עליון הזה נכלל במוחא סתימאה בסוד קו אמצעי הכולל בתוכו ימין ושמאל. ואז נשלמת הארת מוחא סתימאה בג' קוין, ימין ושמאל ואמצע. כך אתתקן חזרה דא בנהירו דא, דהיינו אחר שנתקן חסד זה באור חכמה סתימאה זה, כלומר אחר שנשלם בג' קוין, במש מאן דבמש בהאי מוחא דהיינו רדל"א, שחזר והאיר הארת הגדלות במוחא סתימאה, ואתנהיר, ותליא ממזלא יקירא מוחא אחרא דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין. פירוש. בעת שיצאו ג' קוין במוחא סתימאה האירו את כחם בשערות דיקנא בזה אחר זה, אשר כל הדינים שדרכם לבא עם תקון ג' קוין יצאו אז בשערות דיקנא, כי שערות פירושן שערות ודינים, עד שנתקנו בהן ג' קוין על שלמותם, שז"ס מה שאומר לעיל (באות ל"ט) ב"ג מכלין דרחמי אשתכח, דהיינו שהדיקנא נמצא ב"ג דות הרחמים, בגין דהאי חכמה סתימאה, דביה מתפרש תלת זמנין לארבע לארבע, דהיינו, שהארת מוחא סתימאה נתפשט בדיקנא, בג' קוין, שבכל קו חו"ב תו"מ, ואז ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא שיצא ממנו מוח אחר שהוא או"א.

(דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

הוא נהירו דחכמתא, ד דאתפשט לתלתין ותרין עיבר. ונפקא מההוא מוחא סתימאה, מנהירו דביה. ומה דעתיקא קדישא נהיר ה בקדמיתא, דא היא. ושירותא ממה ו דאתגלייא, ואתעביד לתלת רישין, ורישא חדא כליל לון. ואלין תלת מתפשטן דזעיר אנפין, ומאלין ז נהרין כלא.

סז) אתגליף האי חכמתא, ואפיק חד נהרא, דנגיד, ונפיק לאשקאה גנתא ה ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד חד ו מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופא, ואשקי כל אינון נטיעאן. הה"ד, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'.

סח) תו אתגליף האי חכמתא, ואתמשך ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא. ההוא נהירו דאתמשכא מניה אלין תרין משיכן אתגליפו, כ מתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא, דכתיב ז בדעתו תהומות נבקעו. ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא, ומתמן אתמשיך ועייל לגו ג גופא, ומלייא כל אינון אדרין ואכסדרין דגופא. הה"ד, ונדעת חדרים ימלאו.

סט) ואלין נהרין, מנהירו דההוא מוחא עלאה סתימאה, דנהיר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ז (משלי ג) זהר חדש ג ט"א ש"ט ט"ד ש"ב ד ט"א ש"י. ח) (שם כד) שמות עט צ"ח. ד דמתפשט. ה בחכמתא. ו מוסיף דאתגלייא הוי. ז נהרא. ח ועיילן. ט מוסיף מוחא אחרא. י ההוא אחרא. כ ומתחברן. ל מוסיף בגו דגופא; בגופא; לא גרסינן גופא.

התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים

הסולם

מאמר

מוח אחד. שהוא מוח החכמה שבימין דראש ז"א. ומשם נמשך ויוצא בכל הגוף דז"א. ומשקה כל אלו הנטיעות. ז"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונתבאר סדר יציאת הימין דראש ז"א, שהוא חכמה דימין. הנעשה בעקרו ע"י עלית המלכות לבינה ויציאת הבינה, משום זה, לחוץ מהחכמה.

סח) תו אתגליף האי וכו': עוד נחקקה חכמה זו דל"ב שבילים, ונמשכה ונכנסה בראש דז"א. דהיינו ע"י ירידת המלכות מן הבינה, בסוד נקודת השורק. ונעשה מוח אחר, דהיינו מוח הבינה, שהוא קו השמאל דראש דז"א. אחר כך, אור ההוא, דהיינו קו האמצעי דראש דז"א, שנמשך ממנו אלו ב' ההמשכות, כלומר שמיחד קו ימין וקו שמאל, שהם חו"ב, זה בזה, ומושכס וכוללם יחד בתוכו, נחקקו ונתחברו בראש אחד של עמקות הבור, שהוא מוח הדעת, שכתוב בדעתו תהומות נבקעו. ונכנס בראש דז"א ונעשה מוח אחר. דהיינו מוח הדעת. ומשם נמשך ונכנס לתוך הגוף דז"א, וממלא כל אלו החדרים ואכסדרות שבגוף. ז"ש ובדעת חדרים ימלאו.

סט) ואלין נהרין מנהירו וכו': ואלו

חב"ד

קדישא המאיר ממזלא, שהוא הארת החכמה המתפשטת לשלשים ושנים צדדים, דהיינו חכמה דל"ב שבילים, שהיא יוצאת מאותו מוחא סתימאה, מהארתו, בהדיקנא, כנ"ל בסמוך, ומה שעתיקא קדישא מאיר בתחילה, הוא זה המוח דל"ב צדדים, שהוא ההתחלה ממה שנתגלה, ונעשה לג' רישין, דהיינו ב' רישין, חכמה ובינה, וראש אחד כולל אותם, שהוא מוח הדעת. ואלו שלשה חב"ד, מתפשטים לז"א, ומאלו מאירים כל המדרגות, כמו שמבאר לפנינו

מאמר התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים סז) אתגליף האי חכמתא וכו': עתה

מבאר, איך ב' רישין חו"ב ואחד הכוללם שהוא הדעת מתפשטים ממוח דל"ב שבילים, לז"א, ולשאר המדרגות. ואומר, נחקקה אותה החכמה, דל"ב שבילים, והוציאה נהר אחד, שהוא בינה, שיצאה לחוץ מחכמה, בסבת עלית המלכות לבינה, שע"ז נמשך ויוצא להשקות הגן שהוא המלכות, שלוצא יציאתה מחכמה לא היו מוחין למלכות (כנ"ל ב"א דף ו' ד"ה וכבר) עליה זו דמלכות לבינה ה"ס קו ימין (כנ"ל אות ט"ד). ונכנס בראש דז"א, ונעשה (דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

במזלא. וכלא דא בדא תליין. ואתקשר דא בדא, ודא בדא, עד דישתמודע דכלא חד, וכלא הוא עתיקא, * ולא אתפרש מניה כלום. אלין תלת נהורין, נהרין לתלת אחרנין, דאקרון אבהן. נ ואלין נהרין לבנין. וכלא נהיר מאתר חד. כד אתגלייא האי עתיקא, רעווא דרעוון, כלא * נהיר וכלא אשתכח בחדו שלימתא.

(ע) האי * חכמתא אקרי עדן, והאי עדן אתמשך מעדן עלאה, סתימאה דכל סתימין. ומהאי עדן, אקרי שירותא. פ דבעתיקא ז לא אקרי, ק ולא הוי שירותא וסיומא. ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא, לא אקרי אתה. בגין דאתכסייא ולא אתגלייא. ואקרי הוא. ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה, ואקרי אב. דכתיב, (ס) כי אתה אבינו.

(עא) באגדתא דבי רב ייבא סבא, כללא דכלא, זעיר אנפין אקרי אתה. עתיקא קדישא דאתכסייא, אקרי הוא. ושפיר. והשתא קרינן באתר ר דא דשירותא אשתכח, * אתה. אע"ג דאתכסייא, מניה הוי שירותא, ואקרי אב. והוא אב, לאבהן. והאי אב נפיק מעתיקא קדישא, דכתיב (י) והחכמה מאין תמצא. ובג"כ לא אשתמודע.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה סג) ויגש צ"א זהר חדש לו ס"ד שכ"ת. מ מוסיף במזלא עתיקא קדישא. נ מוסיף ואלין אבהן. ס בנהירו. ע ל"ג חכמתא אקרי עדן והאי. פ בעתיקא. י (איוב כח) ויצא פח צ"א. צ ולא. ק לא. ר ל"ג דא. ס ל"ג אתה.

מאמר

הסולם

עדן עליון עדן תחתון

מאיר בתחתונים מעצמותו, אלא מהארתו דרך מזלא במוח דל"ב שבילים, והמוח דל"ב שבילים יש בו התחלה, להיות בו החכמה דקו שמאל, ויש בו סוף, דהיינו המלכות שנקראת חכמה תתאה שבה מקום גילוי חכמה הזו. ומשום שבעתיקא אין בו התחלה וסוף, אינו נקרא אתה, לשון נוכח וגלוי, כי הוא מכוסה ואינו מגולה, וע"כ נקרא הוא, שהוא לשון נסתר. וממקום שנמצא בו התחלה, דהיינו החכמה דל"ב שבילים, נקרא אתה, ונקרא אב. שכתוב, כי אתה אבינו.

(עא) באגדתא דבי רב ייבא וכו': באגדה של רב ייבא סבא אומר, כלל הכל הוא. שו"א נקרא אתה, משום שהוא מגולה. עתיקא קדישא, שהוא מכוסה נקרא הוא. והוא יפה. ועתה אנו קוראים מקום הזה שנמצא בו התחלה, שהוא המוח דל"ב שבילים, בשם אתה, כי אע"פ שהוא עוד מכוסה, עכ"ז ממנו הוא ההתחלה לגלוי, וע"כ נקרא גם הוא אתה. ונקרא אב, והוא אב, לאבות, שהם חג"ת דז"א, ואב הזה, יוצא מעתיקא קדישא, שכתוב, והחכמה מאין תמצא, דהיינו מעתיקא קדישא שנקרא אין, וע"כ אינה נודעת.

ת"ח

חב"ד דז"א, מאירים מאור של אותו מוחא סתימאה העליון, המאיר במזלא, ומזלא מאיר במוח דל"ב שבילים, שהוא אור"א (כנ"ל אות ס"ד) ומאור"א נמשך לחב"ד דז"א, והכל תלוי זה בזה, ונקשר זה בזה, וזה בזה, עד שיהיה נודע שהכל אחד, והכל הוא עתיקא, ולא נפרד ממנו כלום. אלו ג' אורות, חב"ד דז"א, מאירים לג' אחרים הנקראים אבות, שהם חג"ת דז"א, ואלו מאירים לבנים, שהם נה"י דז"א. והכל מאיר ממקום אחד, ממוחא סתימאה, שהוא עתיקא, כשנתגלה עתיקא הזה, הוא רצון הרצונות, והכל מאיר, והכל נמצא בשמחה שלמה.

מאמר עדן עליון עדן תחתון

(ע) האי חכמתא אקרי וכו': חכמה זו, דל"ב שבילים, נקראת עדן, ועדן הזה נמשך מעדן העליון הסתום מכל סתום, שהוא מוחא סתימאה. ומעדן הזה, שהוא חכמה דל"ב שבילים, נקרא התחלה, דהיינו התחלה להאיר לתחתונים, כי בעתיקא, דהיינו במוחא סתימאה, לא נקרא ולא היה התחלה וסוף, שהם חכמה עלאה וחכמה תתאה, כי מוחא סתימאה אינו (דפ"י דף רפ"ט ע"ב *) דף ר"צ ע"א

(עב) ת"ח, כתיב כ' אלהים הבין דרכה, דרכה ממש. אבל והוא ידע את מקומה, מקומה ממש. ה' וכ"ש דרכה. וכ"ש ההוא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא.

(עג) האי חכמה שירותא דכלא, מניה מתפשטן תלתין ותרין א' שבילין. ואורייתא ב' בהו אתכלילת בעשרין ותרין אתוון, ועשר אמירן. האי חכמה אב, לאבהן. ובהאי חכמה, שירותא וסיומא אשתכת. ובג"כ, חכמה עלאה חכמה תתאה. ג' כד אתפשט חכמה, אקרי אב לאבהן. כלא לא אתכליל אלא בהאי. דכתיב ה' כלם בחכמה עשית.

(עד) זקף ר"ש ידוי, וחדוי, אמר, ודאי עידן הוא ד' לגלאה, וכלא אצטריך בשעתא דא. ה' תאנא, בשעתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, בעא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ' (איוב כח) ב"ב קכח צ"ג. ל' (תהלים קד) לעיל ת' מוסיף ולא דרכה מקומה ממש וכ"ש. א' מוסיף שבילין ולא ארחין. ב' בה. ג' כד [מתפשטאן] מתפשטא אות נז צ"ד. כלהו אקרון חכמות אתקרי [ואקרון] אב לאבהן כלא לא אשתכלל אלא בהאי. ד' ל"ג לגלאה. ה' ת"ח. דרך אמת מ' עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פרק י"ז דף נח.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

והכל צריך בשעה זו. למדנו, בשעה שעתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים רצה לתקן. תקן הכל כעין דכר ונוקבא. דהיינו שהעלה המלכות לבינה, ונעשתה המלכות לבחינת נוקבא בכל הספירות, שכל ספירה נכללה מדכר ונוקבא. אבל במקום שנכללו דכר ונוקבא בכל ספירה לא נתקיימו, אלא בקיום אחר של דכר ונוקבא. וחכמה זו שהיא כלל הכל, דהיינו חכמה דל"ב שבילין, כשיצאה והאירה מעתיקא קדישא, לא האירה אלא בדכר ונוקבא. שהחכמה נתפשטה והוציאה ממנה בינה, ונמצאו שהוא דכר ונוקבא. חכמה הוא אב. בינה היא אם. חכמה ובינה במשקל אחד נשקלו, דכר ונוקבא. כלומר ששניהם שוים. ובשבילם נתקיים הכל בדכר ונוקבא, שולל זה לא היו מתקיימים.

פירוש. בעולם הנקודים, כשעלתה המלכות במקומה של בינה, היא נעשתה נוק' לכוח' שנשארו במדרגה, וכח הדין שבה סיים את החכמה שה"ס הפרסא שנתקנה למטה מכתר וחכמה והוציאה בינה ותו"מ מחוץ למדרגה, ונודע שכל העליון שולט על התחתונים ממנו. ולפיכך כח הדין שקבלו מן המלכות העומדת למעלה מהן, נעשה נוקבא בכל ספירה וספירה. אמנם לא נתקיימו כן, כי בעת גדלות חזרה וירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ שנפלו ממדרגתם, חזרו אל המדרגה, ונתבטלה הפרסא וכל ההתכללות של דכר ונוקבא שנעשו מסבת עלית המלכות לבינה, שמשום זה

(עב) ת"ח כתיב אלקים וגו': בוא וראה, כתוב, אלקים הבין דרכה, דרכה ממש, כי אלקים, שהוא ז"א יודע דרך התפשטות החכמה דל"ב שבילין, לחכמה תתאה, אבל והוא, דהיינו עתיקא קדישא, ידע את מקומה, מקומה ממש, דהיינו עצם חכמה עלאה, שה"ס אור"א. וכ"ש חכמה ההיא הסתומה בו בעתיקא קדישא. כי היא המוח של עצמו.

מאמר למה נקראת חכמה דל"ב שבילין (עג) האי חכמה שירותא וכו': חכמה זו דל"ב שבילין, היא התחלת הכל. ממנה מתפשטים ל"ב שבילין. שפירוש, שהתורה, שהיא ז"א, נכללת בהם בכ"ב אותיות, ועשרה מאמרות, היינו עשר ספירות דאור"א עצמם, שהן ע"ס דבינה, שכ"ב ועשרה הם ל"ב. כלומר של"ב שבילין פירוש, שז"א שה"ס כ"ב אותיות עולה למ"ן לבינה ומתחבר בה בסוד קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל (כנ"ל אות ס"ד) חכמה זו היא אב, לאבות, שהם חג"ת דז"א, ובחכמה זו נמצא התחלה וסוף ונקראים משום זה, חכמה עליונה, חכמה תחתונה, שחכמה עלאה היא התחלה, וחכמה תתאה היא הסוף. כשנתפשטה החכמה לז"א, הוא נקרא אב לאבות, הכל לא נכלל אלא בזה החכמה. שכתוב, כולם בחכמה עשית.

מאמר אבא ואמא שהם חו"ב (עד) זקף ר"ש ידוי וכו': נשא ר"ש את ידיו, ושמח, אמר ודאי שהזמן הוא לגלות. (דפו"י דף ר"צ ע"א)

ו לאתקנא כלא, אתקין כעין דכר ונוקבא. באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, אלא בקיומא אחרא : דדכר ונוקבא. והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא. ^ח דהאי חכמה אתפשט, ^ט ואפיק מיניה בינה, ואשתכח : דכר ונוקבא. הוא, חכמה אב. בינה אם. חכמה ובינה, בחד מתקלא אתקלו, דכר ונוקבא. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דאלמלא האי, לא מתקיימין.

חלופי גרסאות

ו לאתקנא אתקין כלא. ז בדכר; דכר; כעין דכר. ח האי. ט ל"ג ואפיק מיניה בינה. י דדכר.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

נקבה. ונמצא, שחכמה ובינה האירו בזכר ונקבה. וז"ש, דהאי חכמה אתפשט ואפיק מיניה בינה, שמשום שחכמה זו התפשטה והוציאה מכבר את הבינה לחוץ, ע"כ, אע"פ שעתה חזרה הבינה אל החכמה, היא נעשתה לשמאל אל החכמה, דהיינו לנוקבא דחכמה, שלא נפלה ממדרגתה מעולם. ואשתכח דכר ונוקבא הוא. ונמצאו מתוקנים לדכר ונוקבא, שהחכמה שמעולם לא יצאה ממדרגתה, היא דכר. והבינה, שנפלה, ואח"כ חזרה למדרגתה, היא נוקבא.

אמנם כל עיקר העלאת המלכות לבינה, שמשום זה נשארה הבינה בבחינת נקבה לחכמה, היתה כדי שיתקיימו זו"ן והעולמות (כנ"ל ב"א דף ו' ד"ה וכבר) ע"כ נשתנו שמם של חכמה ובינה לאב ואם, לזו"ן, משום שכל טרחתם ומיעוטם אינם אלא לקיים מוחין וקיום לז"א ומלכות בניהם, בדומה לאב ואם, שכל יגיעתם אינו אלא לצורך בניהם. וז"ש, חכמה אב, בינה אם. כלומר שמשום הנ"ל נשתנה שם החכמה לאב, ושם הבינה, לאם. וכיון שחכמה ובינה הם מדרגה אחת כי כו"ח שנשתיירו ממדרגת בינה דא"א נקראים חכמה, וזכר, ואב. ובינה ותו"מ שחזרו למדרגה, נקראים בינה ונקבה ואם, ע"כ, חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו דכר ונוקבא, ששניהם שווים כי הם ממדרגה אחת. ולא כו"א ומלכות, שהם ב' מדרגות, עליון ותחתון. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דהיינו שז"א ומלכות וכל מדרגות שבבי"ע נתקיימו במוחין שבדרך דכר ונוקבא כי בכל מדרגה יש ע"ס. וכו"ח שבה הם זכר. ובינה ותו"מ הם נקבה. דאלמלא האי לא מתקיימין, שלולא קיום דכר ונוקבא של חכמה ובינה, שסיבתם הוא. מחמת עלית המלכות לבינה לא היו מתקיימים זו"ן ובי"ע (כמ"ש ב"א ד' ד"ה וכבר).

שירותא

זה נתפשט האור מלמעלה למטה שזו היתה סבת שבירת הכלים.

וז"ש תאנא וכו' כלא אתקין כעין דכר ונוקבא, כי ע"י עלית מלכות למקום בינה, נכללה כל ספירה בבחינת נוקבא. אבל, באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, כי בגדלות כשירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם כמקודם לכן, הנה אז נתבטלו התכללות דכר ונוקבא שהיתה בכל הספירות. אלא בקיומא אחרא דדכר ונוקבא דהיינו בעולם התקון, שאז נעשה נוקבא באופן אחר, כי אז נתתקן שאפילו אחר ירידת המלכות למקומה נשארת הפרסא קבועה, והבינה ותפארת ומלכות שחזרו למדרגתם, אינם מתחברים במדרגתם כשהם למטה מפרסא, אלא צריכים לעלות למעלה מפרסא, ונעשים שמה קו שמאל לכו"ח. ומתוך שכבר סבלו מהירונים של המלכות, לא יוכלו להתאחד לגמרי עם כתר וחכמה שבראש להיות לאחד, אלא שנעשו לצד שמאל של המדרגה. והכתר וחכמה שלא נפלו ממדרגה לעולם, נבחנו לצד ימין של המדרגה, ולבחינת זכר, כי הימין הוא זכר. ובינה ותו"מ שנפלו וחזרו למדרגה, נבחנו לשמאל של המדרגה ולבחינת נקבה, כי השמאל הוא נקבה. ונמצא שאחר, שנתבטלה צורת התכללות דכר ונוקבא מחמת עלית המלכות למקום בינה יצאה ונתקנה דכר ונוקבא בדרך חדש (ועי' כל זה לעיל ויקהל אות ק"ז).

וז"ש, והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא כלומר אחר שקבלה הארת הגדלות מעתיקא דרך הדיקנא, שאז ירדה המלכות ממקום בינה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא, דהיינו שבינה ותו"מ שעלו למדרגתם, לא נעשו למדרגה אחת ממש עם החכמה, אלא שנבדלו להיות בחינת שמאל אל החכמה, שהיא

(דפו"י דף ר"צ ע"א)

(ע) שירותא דא אב לכלא, אב לכלהו אבהן, אתחברו דא בדא, ונהירו דא כ בדא. נ כד אתחברו, אולידו, ואתפשט מהימנותא. באגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי תאני, מהו בינה. אלא כד אתחבר דא בדא, יו"ד בה"א, אתעברת, ואפיקת בן, ואולידת, ובג"כ, בינה אקרי, בן י"ה, מ שלימותא דכלא. אשתכחו תרומיהו דמתחברן, ובן בגווייהו. נ כללא דכלא. בתקונייהו ס אשתכח שלימותא דכלא, אב ואם. בן ובת.

(עו) מלין אלין, לא אתייהבו ע לגלאה, בר לקדישי עליונין, דעאלו ונפקו, וידעין ארחוי דקב"ה, דלא סטאן בהו לימינא ולשמאלא. דכתיב, (מ) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו'. זכאה חולקיה, דמאן דזכי למנדע אורחוי, ולא סטי, ולא יטעי בהו. דמלין אלין סתימין אינון, וקדישי עליונין נהירין בהו, פ כמאן דנהיר מנהירו דבוצינא. לא אתמסרו מלין אלין, אלא למאן דעאל ונפיק. דמאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. דהא גליא קמי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, דמלין אלין נהירין בלבאי, באשלמותא דרחימותא ודחילו דקב"ה. ואלין בני דהכא, ידענא בהו דהא עאלו ונפקו, ז ואתנהירן באלין מלין, ולא בכלהו. והשתא אתנהירו בשלימותא כמה דאצטריך. זכאה חולקי עמהון, בההוא עלמא.

(עז) אמר ר' שמעון, כל מה דאמינא דעתיקא קדישא. וכל מה דאמינא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (הושע יד) משפטים ח צ"צ. כ מוסיף בדא, חכמה אב בינה אם דכתיב [וכתיב] (משלי ב') כי אם לבינה תקרא. ל ואתפשט; ואתפשט. מ ל"ג שלימותא דכלא אשתכחו. נ בתקונייהו אשתכח שלימותא דכלא כללא דכלא. ס אשתכחו. ע ל"ג לגלאה. פ כמה. צ ל"ג ואתנהירן. דרך אמת נ] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ב' פ"ג.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

נתנו לגלות, חוץ מלקדושים עליונים שנכנסו לחכמה ויצאו ממנה בשלום ויודעים דרכי הקב"ה, שאינם סרים מהם לימין ולשמאל, שכתוב, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו'. אשרי חלקו של מי שזכה לדעת דרכיו, ולא יסור, ולא יטעה בהם. כי דברים אלו סתומים הם, וקדושים עליונים מאירים בהם, כמי שמאיר מאור הנר. לא נמסרו דברים אלו אלא למי שנכנס בחכמה ויצא. כי מי שלא נכנס ויצא, טוב לו שלא נברא. שהרי גלוי לפני עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שדברים אלו מאירים בלבי בשלמות האהבה והיראה לפני הקב"ה. ואלו בני שבכאן, יודע אני בהם, כי נכנסו בחכמה ויצאו ממנה בשלום, והאירו באלו הדברים, ולא בכולם. ועתה הנה מאירים בשלמות, כמו שצריך. אשרי חלקי עמהם בעולם ההוא.

(עז) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כל מה שאמרתי בעתיקא קדישא. וכל מה שאמרתי בו"א

(ע) שירותא דא אב וכו': התחלה זו, דהיינו החכמה דל"ב נתיבות, שהם אבא ואמא כנ"ל, הוא אב לכל, אב לכל האבות, שהם חג"ת דז"א, וחכמה ובינה שהם אבא ואמא, נתחברו זה בזה, ומאירים זה בזה. כשנתחברו הולידו, את ז"א ומלכות, ונתפשטה האמונה, שהיא המלכות הנקראת אמונה (כנ"ל ויקרא אות רע"ג) באגדתא דרב ייבא סבא למדנו כך, מהו בינה. אלא כשנתחברו זה בזה י' בה' דהיינו חכמה ובינה, נתעברה הבינה, והוציאה בן והולידה, שהוא ז"א. ומשום זה נקראת בינה בשביל שמולידה בן י"ה, כי בינה היא אותיות בן י"ה, שזהו שלמות הכל. כי נמצאים שניהם חו"ב, מתחברים והבן, שהוא ז"א, ביניהם, שהוא כלל הכל, בתקונם. ונמצא שלמות הכל, דהיינו שהכל, אב ואם, דהיינו חו"ב, בן ובת, שהם ז"א ומלכות. שה"ס ד' אותיות י"ה ו"ה, שמהן כל המציאות.

(עו) מלין אלין לא וכו': דברים אלו לא

(דפו"י דף ר"צ ע"א)

דזעיר אנפין. כלא חד, כלא הוא ק חד מלה. לא * תלייא ביה פירודא. בריך
הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

עח) ת"ח, שירותא דא דאקרי אב, אתכליל ביו"ד, דתלייא ממזלא
קדישא. ובג"כ, יו"ד ר כליל אתוון אחרנין. י סתימא דכל אתוון * אחרן. י
רישא וסיפא דכלא.

עט) וההוא נהר דנגיד ונפיק, אקרי עלמא דאתי, ה דאתי תדיר ולא
פסיק. והאי הוא עדונא דצדיקא, לזכאה להאי עלמא דאתי, דאשקי תדיר
א לגנתא, ב ולא פסיק. עליה כתיב ו וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. וההוא
עלמא דאתי, אברי ביו"ד, הה"ד, ו נהר יוצא מעדן להשקות את הגן. י כליל
תרין אתוון ג ו"ד.

פ) באגדתא דבי רב ייבא סבא תנינן, אמאי ו"ד כלילן ביו"ד. אלא
נטיעה דגנתא דא, אקרי ו'. אית גנתא אחרא, דאיהי ד'. ומהאי ו', אשתקייא
ה ד'. והיינו רזא דכתיב, ונהר יוצא מעדן וגו'. ו מאי עדן. דא חכמה עלאה, ודא
י. להשקות. את הגן, דא הוא ו'. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, דא הוא
ד', וכלא כליל ביו"ד.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ט) (בראשית ב) ק מוסיף כלא חד. ר ל"ג כליל אתוון אחרנין י.
לעיל אות סו צ"ו. ש אחרנין. ת ל"ג דאתי. א מוסיף לגנתא דעדן.
ב דלא. ג ל"ג ו"ד. ד ודאי. ה מוסיף ד' דאיהי ארבעה [ראשים]. ו מוסיף מאי הוא.

מאמר

הסולם

אבא ואמא שהם תו"ב

שיזכו לחיי עולם הבא זה, שהיא בינה
החזרת לחכמה הנק' עדן התחתון (כנ"ל) אות
ע' המשקה תמיד את הגן. דהיינו זו"ל, ואינו
נפסק. עליו כתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו
מימיו. ועולם הבא הזה, נברא ב', דהיינו ע"י
חכמה שנקראת ו', וזש, ונהר יוצא מעדן, דהיינו
הבינה היוצאת מחכמה הנקראת עדן, העליון.
להשקות את הגן, דהיינו להשקות את זו"ל
הנקראים ו"ד, כי ו' במילואה כלולה ב' אותיות
ו"ד. דהיינו יוד. כמו שמבאר לפנינו.

פ) באגדתא דבי רב ייבא סבא למדנו, למה ו"ד
האגדה של רב ייבא סבא למדנו, למה ו"ד
כלולות ביו"ד. ומשיב, אלא הנטיעה הזו של
הגן, שהוא ז"א, נקראת ו'. ויש גן אחר שנקראת
ד', ומו' הזו שהיא ז"א, נשקה הד' שהיא
המלכות. והיינו הסוד שכתוב, ונהר יוצא מעדן
להשקות את הגן. מי הוא עדן. זה הוא חכמה
עליונה, וזהו ו'. להשקות את הגן, זה הוא
ו' שהוא ז"א. ומשם יפרד והיה לארבעה
ראשים, זה הוא ד' דהיינו המלכות. והכל כלול
ביו"ד.

ובגין

בז"א, הכל אחד, הכל הוא דבר אחד, אין תלוי
בו פירוד. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי
עולמים.

עח) ת"ח שירותא דא וכו': בוא וראה,
התחלה זו שנקראת אב, נכללת ב', התלויה
ומאירה ממזל הקדוש, שהוא הדיקנא ומשום
זה ה' כוללת אותיות אחרות, דהיינו ו"ד כי
במילואה היא יוד שזה יורה שבאבא כלולים
פרצופים אחרים, שהם אמא ח"א ומלכות
הרמזים ביו"ד, כי ח' שהיא אמא, היא בצורת
ו"ד וכן ו' היא ז"א והד' היא המלכות. כמו
שמבאר לפנינו. ו' היא התכללות של כל
אותיות האחרות, כי התחלת כל אות היא עם
נקודה שהיא ו', שזה יורה שכל המדרגות
כלולות באבא. ו' הוא ראש וסוף של הכל. כי
חכמה עליונה שהיא ראשית הכל, נקראת ו',
וכן חכמה תתאה שהיא סוף הכל, דהיינו
המלכות, נקראת ו'.

עט) וההוא נהר דנגיד וכו': ואותו
נהר הנמשך ויוצא, דהיינו בינה היוצאת מן
חכמה, כנ"ל, נקרא עולם הבא, משום, שבא
תמיד ואינו נפסק. וזה הוא עדן הצדיקים.
(דמוי דף ר"צ ע"א *) דף ר"צ ע"ב)

(פא) ובגין כך, אקרי אב לכלא. אב, לאבהן. שירותא ז' דכלא, ביתא דכלא, ח דכתיב (ט) בחכמה יבנה בית. ט וכתב, (ז) כלם בחכמה עשית. באתריה, לא אתגלייא, ולא אתידע. מדאתחבר באימא. אתרמיז באימא ובג"כ אימא כללא דכלא, כ בה אתידע, ז ובה אתרמיז, שירותא וסיומא דכלא. מ דבה סתים כלא.

(פב) כללא דכלא, שמא קדישא. עד השתא רמיזנא, ולא אמינא כל אלין יומין. והאידינא מתגלפין סטריין, י' כליל בהאי חכמה. ה' דא אימא, וקרינן בינה. ויה, אלין תרין בנין, דמתעטרין מאימא. והא תנינן, דבינה אתכליל מכלא. יר'ד דמתחברא באימא, ומפקין ב"ן. והיינו בינה, א"ב וא"ם דאינון י"ה, בן בגווייהו.

(פג) השתא נ אית לאסתכלא, בינה, ואקרי תבונה, אמאי אקרי תבונה, ולא בינה. אלא תבונה אקרי, בשעתא דינקא לתרין בנין, ב"ן וב"ת, דאינון ויה, וההיא שעתא אקרי תבונה. דכלא כליל באלין אתוון, ב"ן וב"ת, אינון ויה. וכלא חד כללא, והיינו תבונה.

(פד) בספרא דרב המנונא סבא אמר, דשלמה מלכא, תקונא קדמא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ט) (משלי כד) ב"א רמא צ"ו. (ז) (תהלים קד) לעיל ז מוסיף דכלא אקרי. ח ל"ג דכתיב בחכמה יבנה בית. ט מוסיף מהאי יר'ד שירותא וסיומא דכלא דכתיב. אות נז צ"ד. י אכריו; ארמיו. כ ל"ג בה. ז ואתרמיז ול"ג ובה. מ מוסיף חכמה אקרי וביה. נ ל"ג אית לאסתכלא.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

(פג) השתא אית לאסתכלא וכו': עתה יש להסתכל, היא בינה, ונקראת תבונה. למה נקראת תבונה ולא בינה. ומשיב, אלא אמא נקראת תבונה בשעה שהיא יונקת לב' בנין שהם בן ובת, שנקראים ו"ה, דהיינו ז"א ומלכות, באותה שעה נקראת תבונה, כי הכל כלול באלו האותיות, בן ובת שהם ו"ה. כלומר, כי תבונה יש בה אותיות ב"ן ב"ת ו"ה. והכל הוא כלל אחד, והיינו תבונה. (פד) בספרא דרב המנונא וכו': בספרו של רב המנונא סבא אמר, אשר שלמה המלך, תקון הראשון שגלה ואמר, הנך יפה רעיתי, מזה הוא. כלומר, המדובר הוא מאמא, שאבא קורא אותה רעיתי. ותקון השני, שאמר, אתי מלבנון כלה, נק' כלה, שהיא הנוקבא שלמטה. דהיינו המלכות. ואלו האומרים ששניהם הם בנוקבא ההיא שלמטה, במלכות, אינו כן, כי ח' ראשונה דהויה אינה נקראת כלה, אלא רעיתי, כי אבא ואמא נקראים רעים. וח' אחרונה נקראת כלה, לזמנים ידועים, כי הרבה זמנים יש, שדכר, שהוא ז"א, אינו מתחבר עמה ונסתלק ממנה, בזמן שהוא כתוב, ואל אשה

(פא) ובגין כך אקרי וכו': ומשום זה, שהכל כלול ביד, שהיא חכמה, נקראת החכמה אב לכל, אב אל האבות, שהם חג"ת דז"א, התחלת הכל, בית הכל, שכתוב, בחכמה יבנה בית. וכתוב, כולם בחכמה עשית. החכמה במקומה, לא נתגלתה ולא נודעה, משנתחברה באמא, שהיא בינה, היא נרמזת באמא, ומשום זה נעשה אמא כלל הכל, שבה נודעת ובה נרמזה, ההתחלה והסוף של הכל, דהיינו חכמה עליונה, חכמה תתאה, שהיא המלכות. כי בה נסתם הכל.

(פב) כללא דכלא שמא וכו': כלל הכל הוא, השם הקדוש. עד עתה רמזתי, ולא אמרתי זה בפירוש כל אלו הימים. ועתה נחקקים הבחינות, י' דהויה, כוללת חכמה זוה, דהיינו חכמה דל"ב שבילים שהיא אבא. ח', זו אמא וקוראים אותה, בינה. ו"ה אלו הם ב' בנין, ז"א ומלכות, המתעטרין מן אמא. והנה למדנו שהבינה כוללת כולם, כי ה' שהיא חכמה מתחברת בח' שהיא אמא, ומולידים בן, שהוא ז"א. והיינו אותיות בינה, אב ואם שהם י"ה, ובן ביניהם. כי בינה אותיות בן י"ה. (דפו"י דף ר"צ ע"ב)

דגלי ואמר, ^ז הנך יפה רעיתי מהאי הוא. ותקונא תניינא, אקרי כלה, ^ס דאיהי נוקבא דלתתא. ואינון דאמרי, ^ע דתרווייהו להאי נוקבא דלתתא ^פ אינון, לאו הכי. דה"א קדמא לא אקרי כלה. וה"א בתראה, אקרי כלה, לזמנין ^צ ידיעין. דהא זמנין סגיאין אינון, דדכורא לא אתחבר עמה, ואסתלק מינה, בההוא זמנא כתיב, ^ק ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעתא דאתדכאת נוקבא, ודכורא בעי לאתחברא עמה, כדין אקרי כלה. ^ק ככל"ה ממש ^ר אתיאי.

פה) ^ט אבל האי אימא, לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין, בחד נפקין, בחד שריין. לא אפסיק דא מן דא, ולא אסתלק דא מן דא. ובג"כ כתיב ונהר יצא מעדן, יוצא ^ת תדיר, ולא אפסיק. הה"ד, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובג"כ כתיב רעיתי, ברעותא דאחיה שריין, באחדותא שלימותא. אבל הכא אקרי כלה, דכד אתא דכורא לאתחברא עמה, היא כלה, ^א ככלה איהי ^ב אתיאי ממש.

פו) ובג"כ, תרי תקונין ^ג דנוקבי פריש שלמה. ^ד תקונא דקדמיתא, סתימא, בגין דאיהי סתימא. ותקונא תניינא, פריש יתיר, ולא סתים כולי האי. ולבתר תליא כל שבחא בההיא דלעילא. דכתיב, ^ה אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה, ובגין ^ה דאיהי אימא מתעטרא בעטרא דכלה, ורעותא דיריד לא אפסיק מנה לעלמין, אתיהיב ^ו ברשותה כל חירו דעבדין. כל חירו דכלא. כל

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

צ) (שיר א) יתרו נה צ"ט. ק) (ויקרא יח) בשלח קא ^ס דאקרי. ע תרווייהו. פ ואינון. צ מוסיף ידיעין צ"ע. ר) (שיר ו) בשלח גו צ"ע. ^ק ככל"ה. ר ל"ג אתיאי. ש ל"ג אבל. ת ודאי. א דכלא. ב ל"ג אתיאי. ג דנוקבא; דנוקבית. ד ותקונא. ה דהאי. ו מוסיף בה ברשותה.

מאמר

הסולם

אבא ואמא שהם חו"ב

פו) ובג"כ תרי תקונין וכו': ומשום זה, ב' תקונים של נוקבין מפרש שלמה, דהיינו באמא, ובמלכות. תקון של הראשונה, שהיא אמא, היא סתומה, משום שאמא היא סתומה ומכוסה. ותקון השני, שהיא במלכות מפרש יתיר, ואינו סתום כל כך. ואח"כ, תולה כל השבח של המלכות, באותה שלמעלה, שהיא אמא, שכתוב, אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה, ומשום שאמא היא מתעטרת בעטרה של הכלה, שהוא, מחמת שהמלכות, שהיא הכלה, עלתה ונכללה באמא, כנודע, ורצון ה', שהיא חכמה, אינו נפסק ממנה לעולם, ונמצאת אחוזה בעליונים ובתחתונים כאחד ע"כ ניתנה ברשותה כל חירות העבדים, כל חירות של הכל, כל חירות של הרשעים לטהר הכל. שכתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתוב, וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא. מהו יובל. הוא כש"א, ועל יובל ישלח שרשיו, כי יובל פירושו נהר. משום אותו תנהר

אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעה שהנוקבא נטהרת, והדכר רוצה להתחבר עמה, אז נקראת כלה. כי באה ככלה ממש. כלומר, שלכל זוג המלכות נבנית בע"ס מחדש ונחשבת ככלה. משא"כ אבא ואמא זוגם תמידי ואינו נפסק. כמ"ש לפנינו.

פה) אבל האי אמא וכו': אבל אמא זו, רצון שניהם, של אבא ואמא, אינו נפסק לעולם, כאחד יוצאים וכאחד הם שורים. לא נפסק זה מזה, ואינו מסתלק זה מזה. ומשום זה כתוב, ונהר יוצא מעדן, יוצא, פירוש, תמיד, ואינו נפסק. ו"ש, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ומשום זה כתוב, רעיתי, על אמא, כי שורים ברצון של אחיה, ורעות, באחדות שלמה. אבל כאן בהמלכות, נקראת כלה, כי כשבא הדכר, שהוא ז"א, להתחבר עמה, היא כלה, כלומר שעשר ספירות שלה נבנות מחדש, במוחין ונה"י, לכל זוג, כי ככלה ממש היא באה.

(דס"י דף ר"צ ע"ב)

חירו דחייביא, לדכאה לכלא. דכתיב ^ט כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתיב ^מ וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא. מאי יובל. כמד"א ^ק ועל יובל ישלח שרשיו. משום ההוא נהר דאתי ונגיד ונפיק, ואתי תדיר, ולא פסיק.

פז) כתיב * ^א כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. כיון דאמר כי אם לבינה תקרא, אמאי לתבונה. אלא כלא כמה דאמינא. הי מנייהו עלאה. בינה עלאה מתבונה. בינה אב ואם ובן. י"ה : אב ואם, ובן בגווייהו. תבונה : כלא כללא דבנין, בן ובת, ו"ה. ולא אשתכח אב ואם, אלא ^ז בבינה. ובתבונה ודאי אימא רביעא עלייהו, ולא אתגלייא. אשתכח, דכללא דתרין בנין, אקרי תבונה. וכללא דאב ואם ובן, אקרי בינה. וכד בעי לאכללא כלא, בהאי אתכליל.

פח) והאי אב ואם ובן, אקרון חכמה בינה ודעת. בגין דהאי בן, נטיל סימנין דאבוי ואמיה, אקרי דעת, דהוא סהדותא דתרווייהו. והאי בן, אקרי בוכרא. דכתיב, ^א בני בכורי ישראל. ובגין דאקרי בוכרא, נטיל תרין חולקין. וכד אתרבי בעטרוי, נטיל תלת חולקין. ובין כך ובין כך, תרין חולקין, ותלת חולקין כלא חד מלה. והאי והאי ^ח חד ^ט הוי, ירותא דאבוי ואמיה ירית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז באימא דאימא ודאי רביעא. ח הכי. ט הני.

ש) (ויקרא טז) תרומה נה צ"ס. ת) (שם כח) לך קמד צ"ה. א) (ירמיה יז) יתרו פח צ"א. ב) (משלי ב) משפטים מ צ"ה. ג) (שמות ד) לך קמד צ"ד.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

וכשרוצה לכלול הכל דהיינו גם י"ה, נכלול בה, בבינה. ונמצא מזה, כשז"א מלביש לישראל סבא ותבונה, אין לו אלא ו"ק, וכשמלביש לאו"א, יש לו י"ה שהוא ג"ר.

מאמר שהדעת הוא ז"א המיוחד חו"ב שהם או"א פח) והאי אב ואם וכו': ואבא ואמא ובן אלו, נקראים חכמה בינה דעת. משום שבין הוה, שהוא ז"א, כשלוקח הסימנים של אביו ואמו, כלומר, כשלוקח וכולל בתוכו חכמה ובינה של אבא ואמא, הוא נקרא דעת. שהיא לשון עדות, משום שהוא עדות על שניהם, שכולל בתוכו מוחין דאבא ומוחין דאמא. כי הדעת הוא מכריע וכולל חו"ב. ובן הוה, שהוא דעת, נקרא בן בכור, שכתוב בני בכורי ישראל. כי ז"א שהוא דעת, נקרא ישראל, ונאמר עליו בני בכורי ישראל. ומשום שנקרא בכור לוקח ב' חלקים, חלק מאבא שהוא חכמה, וחלק מאמא שהוא בינה. וכשהוא מתגדל בעטרוי לוקח ג' חלקים, שהם חכמה בינה דעת. בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ובין כך ובין כך ב' חלקים וג' חלקים הכל הוא דבר אחד. כי הדעת אין בו יותר אלא מהתכללות חכמה ובינה

הנחר, שהוא אמא, הבא ונמשך ויוצא ובא תמיד בלי הפסק. אל הגן, שהוא המלכות.

פז) כתיב, כי אם וגו': כתוב, כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. שואל, כיון שאמר, כי אם לבינה תקרא, למה כתוב אח"כ לתבונה תתן קולך. ומשיב, אלא הכל הוא כמו שאמרתי, אשר בזמן שבינה מנקת לבן ובת נקראת תבונה (כנ"ל אות פ"ג) שואל, איזה מהן היא עליונה. ומשיב, בינה, היא עליונה מתבונה. בינה, היא אב ואם ובן, כי י"ה הן אב ואם, ובן ביניהם, שהוא ו', כלומר, שבינה היא אותיות בו י"ה. תבונה, היא כולה כלל של הבנים, שתבונה היא אותיות בן ובת ו"ה. וי"ה אינן נזכרות בה, מזה נשמע, שבינה היא עליונה מתבונה, כי לא נמצא אב ואם, שהם י"ה אלא בבינה, ובתבונה, לא נזכרו י"ה, כי תבונה היא ו"ק דבינה. ודאי אמא רובצת על הבנים, שהם ו"ה, ואמא עצמה אינה מגולה שמה. ע"כ אין באותיות תבונה, אלא בן בת ו"ה בלבד, ולא י"ה. נמצא שכלל ב' בנים, שהם ז"א ומלכות, נקרא תבונה. והכלל של אב ואם ובן, שהם חכמה בינה ח"א, נקרא בינה (דפו"י דף רצ"ב ע"ב *) דף רצ"א ע"א)

(פט) מאי ירותא דא. אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין עטרין דהו גניזין בגווייהו, ואחסינו לבן דא. מסטרא דאבוי, הוה גניז בגווייה חד עטרא, דאקרי חסד. ומסטרא דאימא, חד עטרא, דאקרי גבורה. וכלהו מתעטרין ברישיה, ואחיד לון. וכד נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרונ תפילין דרישא. וכלא נטיל בן דא, וירית כלא, ואתפשט בכל גופא. והאי בן, יהיב לברתא. וברתא מניה אתון. ועכ"פ מכאן, ברא ירית, ולא ברתא. ברא ירית לאבוי ולאמיה, ולא ברתא. ומניה אתון ברתא. כמה דכתיב (ז) ומזון לכלא נ ביה.

(צ) ה הני אב ואם, כלילין ומתחברן דא בדא. ואב טמיר יתיר. וכלא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ה) (משלי כד) לעיל י ל"ג אחסנתא דאבוי ואימיה ותרין; תרין ול"ג אחסנתא דאבוי ואימיה. כ נהורין אלין אב ואם עליהו ז ל"ג ואתפשט בכל גופא. מ ירית ול"ג בן. נ מוסיף ביה, ואי תימא כל האי והאי אקרונ צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא. ס הכי.

מאמר

הסולם

אחסנה וב' עטרין שבחב"ד דז"א

המלכות דמדת הדין אל הבינה, שנמתקה שם, נעשים זו"ן ראויים לקבל מוחין וכלים מבינה. ובוה נשתנו זו"ן מכל הפרצופין, כי כל הפרצופים הכלים מצד עצמם, ורק האורות מקבלים מעליון. משא"כ זו"ן, גם הכלים מוכרחים לקבל מעליון, כמ"ש לעיל (ב"א דף כ' ד"ה ואמא אוזיפת לברתא מאנהא ע"ש) ולולא זה לא היו ראויים זו"ן למוחין. (כמ"ש ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וכבר ידעת שמסכת עליה זו דמלכות לבינה נשתנו שמותם של חכמה ובינה לאבא ואמא (כנ"ל אות ע"ד) וכן זו"ן נקראים מחמת זה בשם בנים, בסוד ברא כרעא דאבוה, מטעם שגם הכלים שלהם נמשכים מאבא ואמא. ואלו המוחין שז"א מקבל מאו"א, הוא בסוד עליה למ"ן ויחוד או"א, שעיי"ז כיון דתלת דאו"א מחד נפקי, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) וע"כ נחשב זה כמו ירושה, בדומה לבן שירש נכסי אביו, אע"פ שלא עמל עליהם, כן ז"א מקבל חב"ד דאו"א מחמת עלייתו למ"ן והכרעתו. אע"פ שאינם נמשכים לו מצד השתלשלות המדרגות. אמנם הבת, שהיא מלכות, אינה יורשת חלקה, שהוא העטרה של שמאל הדעת שנקראת גבורה, ישר מן אבא ואמא, אלא ע"י ז"א בעלה. להיותה מדרגה השניה לז"א. ואין מדרגה מקבלת אלא ממדרגה עליונה הקרובה אליה. וב' עטרין דאו"א אינון נחשבות כל כך לירושה, משום שהן באמת בחינות ז"א עצמו שעלה למ"ן לאו"א ויחד ב' הקוין שלהם, ונעשה להם לדעת, שזה נחשב למעשה ידי דז"א ולא לירושה.

(צ) חני אב ואם וכו': אלו אב ואם, כללים

ובינה, באפן, שאפילו בחב"ד אינם יותר משנים, שהם חכמה ובינה. וזה אחד הוא, משום שהדעת יורש ירושת אביו ואמו. וע"כ יש בו רק חכמה ובינה כמו אביו ואמו, ולא יותר.

מאמר אחסנתא וב' עטרין שבחב"ד דז"א

(פט) מאי ירותא דא וכו': שואל, מהו הירושה הזו, שז"א יורש את אבא ואמא. ומשיב שהיא ירושת אביו ואמו, שהיא חכמה ובינה שלהם, וב' עטרות שהיו גנוזים בתוכם, והורישו לבן הזה. דהיינו ב' חלקים של הדעת המיוחד את אבא ואמא, כי ז"א יורש כל ג' חלקים חב"ד מאו"א. בסוד, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) כי מצד אביו היתה גנוזה בתוכו, בדעת, עטרה אחת שנקראת חסד. ומצד אמא עטרה אחת שנקראת גבורה. וכולם מתעטרים בראש ז"א, ואוחז אותם, כי נעשו לחב"ד שלו. וכשמאירים אלו אבא ואמא עליו בסוד אחסנתיה דחב"ב וב' עטרות דדעת, נקראים כולם תפלין של ראש, שה"ס ד' פרשיות, כי האחסנתא שהיא חב"ב, הם קדש, והיה כי יביאך, ב' עטרות דדעת, הן שמע, והיה אם שמע. והכל לוקח בן הזה ויורש הכל ומתפשט בו, מן החב"ד שבראש, אל כל הגוף. ובן הזה, שהוא ז"א, נותן לבת שהיא מלכות, והבת נזונת ממנו. ועל כל פנים נשמע מכאן, שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו, ולא הבת, וממנו נזונת הבת. כמ"ש על האילן הרומז לז"א, ומזון לכלא ביה.

פירוש. אין הזו"ן ראויים למוחין מצד עצמותם, להיותם מבחינת המלכות דמדת הדין שאינם ראויים לקבל אור, אלא מכח עלית (דמרי דף רצ"א ע"א)

אחיד מעתיקא קדישא, ותליא ממזלא קדישא, יקירו דכל יקירין. ואלין אב ואם, מתקנין ביתא, כמה דאמינא דכתיב, ^(ח) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. וכתיב ^(ו) כי נעים כי תשמרם בבטנך. ^ט

צא) אר"ש, פ באדרא לא גלינא כלא. וכל הני מלין, טמירין ז בלבאי הוּו עד השתא, ובעינא לאטמרא לון לעלמא דאתי, משום דתמן שאלתא פ שאיל לנא, כמה דכתיב ^(ז) והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', וחכמה בעיין ר מיני, והשתא רעותא דקב"ה בהאי, הא בלא כסופא איעול קמי פלטרוי. צב) כתיב ^(ח) כי אל דעות יי. דעות ודאי. הוא ש הדעת, ה בדעת כל פלטרי אתמליין, דכתיב, ובדעת חדרים ימלאו. א דעת אחרא, לא אתגליא, דהא טמירא אזיל בגווייה, ואתכליל ביה. ב דעת נהיר במוחין, ואתפשט במוחא כלא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ו) (משלי כב, ז) (ישעיה לג) חיי שרה נג צ"ד. ע מוסיף הני כללא דכלא כמה דאמינא ותליין ממזלא קדישא יקירא. פ האידנא. צ ל"ג בלבאי. ק שאלנא. ר מיניה. ש דעת. ת מוסיף ירית בדעת. א מוסיף ובג"כ דעת. ב במוחא בגופא כלא כי אל דעות ה'. ול"ג מן דעת עד סוף האות.

מאמר הסולם דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט

איינו מתגלה אלא הולך בו בסתר ונכלל בו. ג) דעת המאיר במוחין, ומתפשט בכל המוח. אבל לא לגוף. פירוש. כי יש בראש ז"א ב' מיני חב"ד, חב"ד מאור"א עלאין וחב"ד מישסות"ת. וע"כ יש בו ב' מיני דעת. כי דעת מאור"א עלאין, הוא דעת הנעלם, משום שאור"א נעלמים, שאין הי' יוצאת מאויר שלהם לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) והדעת מישסות"ת הוא דעת הגלוי, כי בישסות"ת יוצאת הי' מאויר, והחכמה מתגלה בו. אמנם גם דעת זה אינו מתגלה אלא בראש דו"א בלבד, ואינו מתפשט לגוף. אלא שדעת הזה דישסות"ת כלול מג' קוין חב"ד בפני עצמו, אשר ב' קוין העליונים שהם חו"ב שלו נשארים בראש והקו האמצעי שבהם, דהיינו דעת דדעת הגלוי, הוא דעת המתפשט לגוף, בסו"ה ובדעת חדרים ימלאו. באפ"ן, שיש בראש ז"א ג' דעות, א) הוא דעת הנעלם, ב) הוא דעת הגלוי בראש ז"א ואינו מתפשט לגוף. ג) הוא דעת המתפשט לגוף.

וה"ש. כי אל דעות ה'. דעות ודאי, דהיינו שיש בז"א הרבה בחינות דעת. א) הוא הדעת וכו' ובדעת חדרים ימלאו, דהיינו דעת המתפשט. ב) דעת אחרא לא אתגליא וכו', שזהו דעת הנעלם. ג) דעת נהיר במוחין וכו', שזהו דעת הגלוי, ואתפשט במוחא כלא, ולא לגוף.

בספרא

כלולים ומתחברים זה בזה, ואבא נעלם יותר מאמא. והכל אחוּ מן עתיקא קדישא, דהיינו ממוחא סתימאה, ותלוי ממזל היקר שהוא היקר מכל יקר שאינם מקבלים ישר מעתיקא קדישא, אלא דרך הדיקנא שנקראת מזלא. (כנ"ל באות ס"ד) ואלו אב ואם מתקנים הבית, כמו שאמרתי בסו"ה, בחכמה יבנה בית, ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. שהם חב"ד דו"א. וכתוב, כי נעים כי תשמרם בבטנך.

צא) אר"ש באדרא לא וכו': א"ר שמעון באדרא רבא נשא, לא גליתי הכל, וכל אלו הדברים היו נסתרים בלבי עד עתה, ורציתי להסתירם לעולם הבא, משום ששם, בעוה"ב, שאלה שואלים לנו בחכמה, כמ"ש והיה אמונת עתיד חסן ישועות חכמת ודעת וגו', כי חכמה ירצו ממנו. וע"כ הסתיר דברים לעולם הבא. ועתה אני רואה, שרצון הקב"ה הוא בזה, דהיינו לגלותם, כדי שאכנס בלי בושא לפני ארמונותיו.

מאמר דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט צב) כתיב כי אל וכו': כתוב, כי אל דעות ה'. דעות ודאי, שהוא לשון רבים, כי יש בז"א ג' דעות, א) הוא מוח הדעת, כי בדעת כל הארמונות מתמלאים, שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. ב) וכנגד זה, דעת אחרא, שהוא (דפו"י דף רצ"א ע"א)

צג) בספרא דאגדתא תנינן, כי אל דעות יי, אל תקרי דעות, אלא עדות. דהוא סהדותא דכלא, סהדותא דתריין חולקין, כד"א ט ויקם עדות ביעקב. ואע"ג דהאי מלה, אוקמוה בספרא דצניעותא ג בגוונא אחרא. ד התם באתריה שלים, הכא כלא שפיר, וכלא הוי, כד אסתים מלה.

צד) האי אב ואם, כלהו ה בהו כלילן, כלא בהו סתימן, ואינון סתימן במזלא קדישא, עתיקא דכל עתיקין. ביה סתימן. ביה כלילן. כלא הוא, כלא הוי. בריך הוא, בריך שמיא, לעלם ולעלמי עלמין.

צה) כל מלין דאדרא יאות, וכלהו מלין קדישין, מלין דלא סטאן לימינא ולשמאלא, כלהו מלין דסתימין, ז ואתגליין לאינון דעאלו ונפקו, וכלא הכי הוא. ועד השתא הו מתכסיין אלין מלין, דדחילנא לגלאה, והשתא אתגליין. וגלי קמי ח עתיקא קדישא, דהא לא ליקרא דילי, ודבית אבא עבידנא, אלא בגין דלא איעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא. ועוד, הא חמינא, דקב"ה, וכל הני זכאי קשוט דהכא משתכחן, כלהו מסתכמין על ידי. דהא חמינא דכלהו חדאן בהאי הלולא דילי, כלה זמינן *) בההוא עלמא בהילולא דילי, זכאה חולקי. צו) א"ר אבא, כד סיים מלה דא בוצינא קדישא, ס בוצינא עלאה, ארים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג בסטרא. ד והתם. ה ל"ג בהו; ל"ג בהו כלילן כלא. ו למזלא. ז ל"ג ואתגליין. ח מוסיף מלכא עתיקא. ט ל"ג בוצינא עלאה.

ט) (תהלים עח) אמור יט צ"ג.

הסולם

מאמר

דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט ועתיקא הוא הכל. כי כל הפרצופין א"א וישויות וזו"ן הם לבושיו בלבד. ברוך הוא, ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. צה) כל מלין דאדרא וכו': כל הדברים שבאדרא רבא יפים הם, וכולם דברים קדושים דברים שאינם סרים לימין ולשמאל, כולם דברים סתומים, ומתגלים לאלו שנכנסו בחכמה ויצאו ממנה בשלמות. וכל הסודות כך הם שאינם נגלים אלא לאלו שנכנסו ויצאו. ועד עתה היו מתכסים אלו הדברים שגלית' כאן, כי הייתי ירא לגלותם, ועתה נתגלו. וגלוי לפני עתיקא קדישא, כי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבי עשיתי זה, אלא כדי שלא אכנס בבושה לפני היכלו עשיתי זה. ועוד. כי ראיתי כי הקב"ה וכל אלו צדיקי אמת הנמצאים כאן, כולם הסכימו על ידי לגלותם. כי ראיתי שכולם שמחים בשמחה זו שלי. וכולם מזומנים בעולם ההוא אל השמחה שלי, אשרי חלקי. צו) א"ר אבא כד וכו': אר"א, כשהמאור הקדוש סיים מלה זו, המאור העליון הרים ידיו ובכה וצחק. כי רצה לגלות דבר אחד. אמר, כל ימי נצטערתי בדבר זה לגלותו, ועתה

צג) בספרא דאגדתא וכו': בספר אגדה למדנו, כי אל דעות ה', אל תקרא דעות אלא עדות. כי הוא עדות הכל. עדות של ב' חלקים, דהיינו שכולל בתוכו חכמה ובינה, שהם ב' חלקים. (כנ"ל אות פ"ח) כש"א ויקם עדות ביעקב, כי ז"א הנקרא יעקב ה"ס הדעת הכולל חכמה ובינה. ואע"פ שבספרא דצניעותא העמיד זה באפן אחר. שהמילה נקרא עדות (כנ"ל אמור אות נ"ז) אין זה בספד"צ שלפנינו, אלא היו להם ספרי קבלה שקראו ספד"צ. שם במקומו הפירוש הוא שלם, וגם כאן הכל יפה. והכל יש לדרוש בכתוב כשהוא סותם דבר בדמו.

צד) האי אב ואם וכו': אבא ואמא אלו, כולם בהם כלולים, דהיינו ישויות וז"א ומלכות. והכל סתום בהם, דהיינו בעת שכוללים בא"א הם סתומים ונעלמים כמו א"א. והם סתומים ונכללים במזל הקדוש, דהיינו בדיקנא דעתיקא דכל עתיקין, שהוא א"א. בו הם סתומים, דהיינו שמלבישים את א"א מפה עד החזה, בו הם נכללים, דהיינו שנכללים בדיקנא שלו כנ"ל. הכל הוא עתיקא, (דפו"י דף רצ"א ע"א *) דף רצ"א ע"ב)

ידוי, ובכה וחיך. בעא לגלאה מלה חדא. אמר, במלה דא אצטערנא כל יומאי, והשתא לא יהבין לי רשותא. אתתקף, ויתיב, ורחיש בשפוותיה, וסגיד תלת זמנין, ולא הוה יכיל בינ לאסתכלא באתריה, כ"ש ביה. אמר, פומא פומא, דזכית לכל האי, לא אנגיבו מבועך. מבועך נפיק ולא פסק. עלך קרינן ונהר יוצא מעדן. וכתוב ו) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

צז) האידנא אסהדנא עלי. דכל יומין דקאימנא, כ תאיבנא למחמי יומא דא, ולא סליק ביד, ב האידנא, דהא בעטרא דא מתעטר האי יומא. והשתא בעינא לגלאה מלין, קמיה דקב"ה, דהא כלהו מתעטרין ברישי. והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה, נ כיומא אחרא. דהא כל יומא ס דא ברשותי קיימא. והשתא שרינא לגלאה מלין, בגין דלא איעול בכסופא לעלמא דאתי. והא שרינא אימא.

צח) כתיב, ז צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מאן חכימא, יסתכל בהאי, למחמי ט אורחוי דקדישא עלאה, פ דינין דקשוט, דינין דמתעטרין בכתרי עלאין. דהא ז חמינא דכלהו בוצינין נהרין מבוצינא עלאה, טמירא דכל טמירין, כלהו דרגין ק לאתנהרא. ובהווא נהורא דבכל דרגא ודרגא, אתגלייא מה דאתגלייא, וכלהו נהורין אחידן, נהורא דא בנהורא דא, ונהורא דא, בנהורא דא, ונהרין דא בדא, ולא מתפרשן דא מן דא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

י) (בראשית ב) לעיל את סז צ"ו. כ) (ישעיה גח) משפטים יח צ"ס. ז) (תהלים פט) נח ז צ"ה. י) אתקיף. כ רעותא לגלאה רוא דא. ל ברעותי. מ ל"ג בר האידנא. נ ביומא. ס ל"ג דא. ע דינוי. פ מוסף דינין דקדישא עלאה דינין. צ אמינא. ק לאתנהרא וכלהו אינון דרגין לאנהרא.

הסולם

מאמר

ועתה אינם נותנים לי רשות. נתחזק וישב. ושפתיו דובבות. והשתחוה ג' פעמים, ולא היה אדם יכול להסתכל במקומו. כל שכן בו. אמר, פה פה, שזכית לכל זה, ולא יבשו מבועך, מבועך יוצא ואינו נפסק. עליך אנו קוראים, ונהר יוצא מעדן. וכתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

צז) האידנא אסהדנא וכו': עתה אני מעיד עלי, שכל הימים שעמדתי בעולם הייתי משתוקק לראות את יום הזה, שתהיה לי בו רשות לגלות הסודות. ולא עלה בידי, חוץ מעתה, כי בעטרה זה של גילוי סודות, מתעטר יום הזה. ועתה אני רוצה לגלות דברים לפני הקב"ה, כי כולם, דהיינו כל הסודות שאני מרגה, מתעטרים בראשי. ויום הזה לא יתרחק מלבא למקומו לעולם ההוא, כיום אחר. כי כל היום הזה נמצא ברשותי.

ולא יותר. ועתה אני מתחיל לגלות דברים, כדי שלא אכנס בכבושה לעולם הבא. והנה אני מתחיל לומר.

מאמר זוג ז'ון הנקראים צדק ומשפט צח) כתיב, צדק ומשפט וגו': כתוב, צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מי חכם יסתכל בזה לראות דרכיו של הקדוש העליון, שהם דינים של אמת, דינים המתעטרים בספירות העליונות. שאני רואה שכל המאורות מאירים ממאור העליון, הנסתר מכל נסתר, שהוא עתיקא, כולם, כל המדרגות, הן מדרגות להאיר בהם, שלכל אחת הארה מיוחדת, ובאור הזה שבכל מדרגה ומדרגה מתגלה בה מה שמתגלה, כלומר שבכל אחת יש גילוי מיוחד אליה. וכל האורות, אחוזים אור זה באור זה, ואור זה באור זה, ומאירים זה בזה, ואינם נפרדים זה מזה.

נהורא

(דפו"י דף רצ"א ע"ב)

צט) נהורא דכל בוצינא ובוצינא, דאקרון תקוני מלכא, כתרי מלכא, כל חד וחד, נהיר ו ואחיד בההוא נהורא דלגו לגו, ולא מתפרש לבר. ובג"כ כלא בחד דרגא אסתלק, וכלא בחד מלה אתעטר, ולא מתפרש דא מן דא, ש איהו ושמה חד הוא. נהורא דאתגלייא, אקרי לבושא דמלכא. נהורא דלגו לגו, ה נהורא סתים, וביה שריא ההוא דלא אתפרש ולא אתגלייא.

ק) וכלהו בוציני, וכלהו נהורין, נהרין מעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, בוצינא עלאה. וכד מסתכלן, כלהו נהורין דאתפשטן. לא אשתכח בר בוצינא עלאה, דאטמר ולא אתגלייא.

קא) באינון לבושין דיקר, לבושי קשוט, תקוני קשוט, בוציני קשוט, אשתכחו תרין בוצינין, תקונא דכורסייא דמלכא, ואקרון צדק ומשפט. ואינון שירותא, ושלימותא, א בכל מהימנותא. ובהני מתעטרין כל דינין דלעילא ותתא, וכלא סתים במשפט. וצדק מהאי משפט אתון. ולזמנין קרינן לה, מ ומלכי צדק מלך שלם.

קב) כד מתערין דינין ממשפט, כלהו רחמי, כלהו בשלימו. דהאי מבסס להאי צדק, ודינין מתתקנין, וכלהו נחתין לעלמא בשלימו, ברחמי. וכדין שעתא דמתחברן דכר ונוקבא, וכל עלמין כלהו ברחמי, ובחדוותא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

מ) (בראשית יד) אמור טז צ"י. ד ל"ג ואחיד בההוא נהורא. ש דאיהו. ת בההוא נהורא הוא מה דלא ול"ג נהורא סתים, וביה שריא ההוא. א ל"ג בכל מהימנותא. ב וכד מתעטרין. ג מוסיף אקרי שעתא ; אקדיש ; אקדים.

מאמר

הסולם

זוג ז'ו"ן הנקראים צדק ומשפט

קא) באינון לבושין דיקר וכו': באלו לבושי כבוד לבושי אמת, תקוני אמת, ומאורי אמת, נמצאים ב' מאורות, שהם תקון, כסא המלך, שהוא בינה, ונקראים צדק ומשפט. שהם ז"א הנקרא משפט, והמלכות הנקראת צדק. והם התחלה, ושלמות, בכל האמונה. כי צדק היא בהתחלה, וגילוי השלמות שבצדק, נקרא משפט, ובאלו מתעטרין כל הדינים שלמעלה ושלמטה. והכל סתום במשפט. שהוא ז"א, וצדק, שהוא מלכות, גיוון ממשפט הזה, שהוא ז"א, ולפעמים קוראים אותה, את המלכות, ומלכי צדק מלך שלם.

קב) כד מתערין דינין וכו': כשמתעוררים דינים ממשפט, כולם הם רחמים, כולם הם בשלמות. כי זה, משפט, מבשם את צדק הזה, שהוא דינים והדינים מתתקנים, וכולם יורדים לעולם בשלמות ברחמים. ואז היא השעה, שמתחברים דכר ונוקבא, וכל העולמות כולם הם ברחמים ובשמחה.

וכד

צט) נהורא דכל בוצינא וכו': האור, שבכל מאור ומאור הנקראים תקוני המלך, ספירות המלך, כל אחד ואחד, דהיינו כל אור ואור, מאיר ואחוז באותו האור שלפני ולפנים, שהוא אור א"ט, שאינו מפורש לחוץ. כלומר שאין בו תפיסה כלל. ומשום זה הכל עולה במדרגה אחת. והכל מתעטר בדבר אחד, ואינו נפרד זה מזה, הוא ושמו אחד. הוא, דהיינו האור שמתגלה, נקרא לבושו של המלך. האור שלפני ולפנים, שבכל האורות, הוא אור סתום, ובו שורה אותו שאינו מפורש ואינו מתגלה, שהוא א"ס ב"ה.

ק) וכלהו בוציני וכלהו וכו': וכל המאורות, וכל האורות מאירים מעתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שהוא מאור העליון. וכשמסתכלים, הנה כל האורות המתפשטים מעתיקא, אינו נמצא בהם, רק מאור העליון הנסתר ואינו מתגלה (כמ"ש באורך לעיל אות ל"ג).

(דפו"י דף רצ"א ע"ב)

(קג) וכד אסגיא חובי עלמא, ואסתאבת מקדשא, ודכורא אתרחק מן נוקבא, וחויא תקיפא שריא לאתערא, ווי לעלמא דמתון בההוא זמנא מהאי צדק. כמה ^ס חבילי טריקין ^ז מתערין ^ה בעלמא, כמה זכאין מסתלקין מעלמא. וכל כך למה. בגין דאתרחק דכורא מן נוקבא, ומשפט לא קרב בצדק דא. ועל האי כתיב, ^א ויש נספה בלא משפט, דמשפט אתרחק מהאי צדק, ולא אתבסמא, וצדק ינקא מאתר אחרא.

(קד) וע"ד אמר שלמה מלכא, ^ס את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו', ^ז הבל דא, הבל ^ח חדא, מהבלים דלעילא, דאקרון אפי מלכא, ^ט ודא איהו מלכותא קדישא, דכד היא מתערא בדינוי, כתיב יש צדיק אובד בצדקו. מ"ט. משום דמשפט אתרחק מצדק. ובג"כ אקרי, ויש נספה בלא משפט. (קה) ת"ח, כד אשתכח זכאה עלאה בעלמא, רחימא דקב"ה, אפילו כד אתער צדק בלחודוי, יכיל עלמא לאשתזבא בגיניה. וקודשא בריך הוא בעי ביקריה, ולא מסתפי * מן דינא. וכד ההוא זכאה לא קיימא בקיומיה, מסתפי אפילו ממשפט, ולא יכיל למיקם ביה. כ"ש בצדק.

(קו) דוד מלכא, בקדמיתא אמר, ^ט בחנני יי' ונסני. דהא אנא לא מסתפינא מכל דינין, אפילו מהאי צדק, וכ"ש דאחידנא ביה, מה כתיב. ^ט אני

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(נ) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. ^ס (קהלת ז) שמות גר צ"מ. ^ט (תהלים כו) משפטים עו צ"ו. ^פ (שם יז) נח צט צ"ב.

דרך אמת ^ס חיילות חבילות בעלי דינים המתנוצצים באש החזק שהוא תוקף הדין.

זחג זרין הנקראים צדק ומשפט

הסולם

מאמר

פני המלך, דהיינו מו' ספירות חג"ת נה"מ. וזה הוא מלכות הקדושה. שהיא הבל האחרון מו' הבלים. כשהיא מתעוררת בדיניה, כתוב, יש צדיק אובד בצדקו, דהיינו בצדק שלו, מהו הטעם, משום שמשפט נתרחק מצדק. והמלכות היא שמאל בלי ימין, ומשום זה נקרא, ויש נספה בלא משפט.

(קה) ת"ח כד אשתכח זכוי: בוא וראה, כשנמצא צדיק עליון בעולם, אוהבו של הקב"ה, אפילו כשנתעורר צדק בלבד, בלי משפט, יכול העולם להנצל בשבילו. שהקב"ה רוצה בכבודו, ואינו ירא מן הדין. וכשהצדיק הזה אינו נמצא בקיומו, יראים אפילו ממשפט ואינם יכולים לעמוד בו, כל שכן בצדק.

(קו) דוד מלכא בקדמיתא וכו': דוד המלך, בתחילה אמר, בחנני ה' ונסני. כי אני איני מפחד מכל הדינים, אפילו מצדק הזה. וכל שכן שאני אחז בו, כי דוד היה מרכבה למלכות. מה כתוב, אני בצדק אחזה פניך. בצדק

(קג) וכד אסגיא חובי וכו': וכשמתרבים עונות העולם, והמקדש, שהיא המלכות, נטמא, ע"י עונותיהם, והדכר, שהוא ז"א, מתרחק מן הנוקבא, שהיא המלכות, ונחש החזק מתחיל להתעורר, אוי לעולם שניזון בזמן ההוא מן צדק הזה, שהוא מלכות בפרוד מן ז"א שהוא משפט, כמה גדודי מלאכי חבלה מתעוררים בעולם. כמה צדיקים מסתלקים מן העולם. וכל כך למה. הוא משום שנתרחק הדכר מן הנוקבא, והמשפט אינו קרב אל צדק הזה. ועל זה כתוב, ויש נספה בלא משפט. שפירושו, משום שהמשפט, שהוא ז"א נתרחק מן צדק זה, ולא נתבשמה המלכות, והצדק יונק ממקום אחר, דהיינו משמאל בלי ימין, שהוא דינים קשים.

(קד) וע"ד אמר שלמה וכו': ועל זה אמר שלמה המלך, את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו'. הבל זה, הוא הבל אחד מו' הבלים של מעלה הנקראים (דפו"י דף רצ"א ע"ב *) דף רצ"ב ע"א)

בצדק אחזה פניך, בצדק ודאי. לא מסתפינא למיקם בדינוי. בתר דחב, אפילו ממשפט מסתפי, דכתיב ^(ז) ואל תבא במשפט את עבדך. ת"ח, כד מתבסמא האי צדק ממשפט, כדין אקרי צדקה. ועלמא מתבסמא בחדס, ואתמליא מניה. דכתיב, ^(ק) אוהב צדקה ומשפט חסד יי' מלאה הארץ.

^(קז) אסהדנא עלי, דכל יומאי הוינא מצטער על עלמא, דלא יערע בדינוי דצדק, ולא יוקיד עלמא בשלהובוי. כמה דכתיב, ^(ר) אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, ^כ כפום כל חד, כפום בירא עמקא, והא בדרא דא אית ביה זכאין, וזעירין אינון דיקומון לאגנא ^ז על עלמא, ועל עאנא, מארבעה זיוין. ^(קח) ע"כ אחידן מלי דא בדא, ומתפרשן מלין דסתימין בעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, והיך אחידן אלין באלין. מכאן ולהלאה, מלין דזעיר אנפין, אינון דלא אתגליין באדרא. אינון דהוו סתימין בלבאי, ותמן לא אתקנו. ^ט השתא אתתקנו ואתגליין, וכלהו מלין סתימין, וברירין כלהו. זכאה חולקי, ואינון דירתו ירותא דא, דכתיב ^(ט) אשרי העם שככה לו וגו'.

^(קט) האי דאוקימנא, אב ואם בעתיקא אחידן, בתיקוני, ^נ הכי הוא. דהא ממוחא סתימא דכל סתימין ^ס תליין, ומתאחדן ביה. ^ע וכד יסתכלון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י אערע. כ ל"ג כפום. ז לעאנא. ול"ג על עלמא ועל עאנא; על עלמא ועלנא בעיין. ט עד כאן סתימין מלין ול"ג מן השתא עד וברירין. נ ל"ג הכי הוא. ס נפקין. ע מוסיף ואע"ג דעתיקא קדישא אתתקן בלחודוי כד.

(ז) (תהלים קמג). (ק) (שם לג) אמור ז צ"ד. (ר) (משלי ז) (ב"א רכה צ"י. ט) (תהלים קמד) הקסה"ז נ צ"ג.

מאמר

הסולם

זעיר אנפין

סתומים. ואיך אחוזים אלו באלו, דהיינו איך ג' רישין דעתיקא נאחזים זה בזה. ואיך הדיקנא נאחזת בעתיקא, ואיך או"א נאחזים בהדיקנא. מכאן ולהלאה הם דברים שבז"א, שלא נתגלו באדרא רבא. אלו שהיו סתומים בלבי, ושם לא נתתקנו. עתה נתתקנו ונתגלו, וכולם דברים סתומים וברורים הם כולם. אשרי חלקי ושל אלו היורשים ירושה זו, שכתוב, אשרי העם שככה לו וגו'.

^(קט) האי דאוקימנא אב וכו': זה שהעמדנו שאבא ואמא, אחוזים בעתיקא, בתקוניו, דהיינו בדיקנא שנתתקנה. כך הוא. כי תלויים ממוח הסתום מכל סתומים ומתאחזים בו. וכאשר יסתכלו בדברי, יראו שהכל הוא עתיקא בלבד, הוא היה, והוא יהיה, וכל אלו, תקונים הם בו. אבא ואמא יוצאים ממוח הסתום הזה ונכללו במזלא, ובו תלויים ובו נאחזים. זעיר אנפין, תלוי בעתיקא קדישא ואחור. וכבר העמדנו הדברים באדרא רבא. אשרי חלקו מי שנכנס בחכמה ויצא ממנה בשלמות, ויודע הדרכים שלא יסור לימין ולשמאל, אלא בקו האמצעי, ומי שלא נכנס ויצא

בצדק ודאי. איני מתירא לקום בדינוי. אחר שחטא היה מתירא אפילו ממשפט, שכתוב, ואל תבא במשפט את עבדך. בוא וראה כשצדק הזה מתבסם ממשפט הוא נקרא צדקה. לשון נקבה, כי נעשה נקבה לז"א שנקרא משפט, ומקבלת ממנו חסדים. והעולם מתבסם בחדס, ומתמלא ממנו, שכתוב אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ.

^(קז) אסהדנא עלי דכל וכו': אני מעיד עלי, שכל ימי הייתי מצטער על העולם, שלא יקרה בדינוי של צדק, והעולם לא ישרף בלהביו, כמ"ש אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, כלומר אחר פטירתו, העולם יתנהג כפי מעשה כל אחד. כפי הבור כך הוא עמקו, כלומר שמשלמים מדה כנגד מדה לפי המעשים. והנה בדור הזה יש צדיקים אבל קטנים הם שיקומו להגין על הדור ועל הצאן מארבע רוחות העולם.

מאמר זעיר אנפין

^(קח) ע"כ אחידן מלי וכו': עד כאן אחוזים דברי זה בזה, ונתבארו דברים הסתומים שבעתיקא קדישא הסתום מכל (דמו"י דף רצ"ב ע"א)

פ מלי. כלא הוא עתיקא בלחודוי, הוא הוי, והוא יהא. וכל הני תקונין ז ביה. א"ב וא"ם מהאי מוחא נפקו, ק אתכלילו במזלא, וביה תליין, וביה אחידן. זעיר אנפין, בעתיקא קדישא תלייא ואחיד. והא אוקימנא מלי באדרא. זכאה חולקיה דמאן דעאל ונפיק, ר וינדע אורחין דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ומאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. וכתיב (ח) כי ישרים דרכי יי.

קי) אמר רבי שמעון, מסתכל הוינא כל יומא בהאי קרא, דכתיב, (ט) ביי תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. והאידינא אתקיים קרא כלא. ביי תתהלל נפשי ודאי, דהא נשמתי ביה אחידא, ביה להטא, ביה אתדבקת ואשתדלת ובאשתדלותא דא (ס) תסתלק לאתרהא. ישמעו ענוים וישמחו, כל הני צדיקייא, ח וכל בני מתיבתא קדישא, וזכאין דאתיין א השתא עם קודשא בריך הוא, כלהו שמעיין ב מלי, וחדאן. ג בגין כך, (ז) גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדיו. קיא) ד פתח ואמר, כתיב, (ז) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. הה"ד, (ז) כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. ה נועדו, באן אתר. בארץ אדום. באתר דדינין מתאחדין תמן. עברו יחדיו, דכתיב וימת וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו, דלא אתקיימו באתרייהו, בגין דתקונין דמלכא לא אתקנו, וקרתא קדישא ושורוי, לא אזדמנו.

קיב) הה"ד, כאשר שמענו כן ראינו וגו', דהא כלהו לא אתקיימו, והיא אתקיימת השתא, בסטרא דדכורא, דשריא י עמה. הה"ד, וימלוך תחתיו הדר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(הושע יד) משפטים ח צ"צ. א) (תהלים לד) תולדות יט צ"ד. ב) (שם) יתרו קמב צ"ת. ג) (בראשית לו) וישלח ע צ"ב. ד) (תהלים מח) ויגש ז צ"ת. ח ת ל"ג וכל בני מתיבתא קדישא. א ל"ג השתא. ב ל"ג מלי. ג מוסיף [הא] השתא מתיבתא קדישא ובגין. ד הה"ד ול"ג פתח ואמר כתיב. ה ל"ג נועדו באן אתר. ו עמיה.

זעיר אנפין

הסולם

מאמר

ויצא בשלמסת. טוב לו שלא נברא. וכתוב, כי ישרים דרכי ה'. קי) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, מסתכל הייתי כל ימי במקרא הזה, שכתוב, בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. ועתה נתקיים כל הכתוב. בה' תתהלל נפשי, ודאי, כי נשמתי אחוזה בו, בו לזהטה, בו מתדבקת ומשתדלת, ובהשתדלות הוה תעלה למקומה. ישמעו ענוים וישמחו, היינו כל אלו הצדיקים, וכל בני הישיבה הקדושה, והצדיקים שבאו עתה עם השכינה (כנ"ל אות כ"ט) כולם שומעים דברי ושמחים. משום זה, גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו. קיא) פתח ואמר כתיב וכו': פו"א, כתוב, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. ז"ש כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו.

(דפו"י דף רצ"ב ע"א)

פירוש כי שבירת הכלים היתה, מחמת שו"ס

ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. ז מי זהב ודאי
[ט] כמה דאוקימנא באדרא.

קיג) בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא אתמר, וימלוך תחתיו
הדר. הדר ודאי, כד"א, ה) פרי עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל, כד"א כפות
תמרים. וכתבי, ו) צדיק כתמר יפרח, דאיהי דכר ונוקבא. האי ט אתקריאת
בת מטרד, בת מההוא אתר. דטרדין כלא לאתדבקא, ואקרי אב. וכתבי ז) לא
ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים. ד"א, בת מאימא, דמסטרעה מתאחדין
דינין, דטרדין * לכלא. בת מי זהב, דינקא בתרין אנפין, דנהירו בתרין גוונים.
בחסד ובדינא.

קיד) עד לא אברי עלמא, לא הוו משגיחין אנפין באנפין, ובגין כך,
עלמין קדמאי אתחרבו, ועלמין קדמאי בלא תקונא אתעבידו. וההוא דלא הוה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. ו) (תהלים צב) ויחי
סט צ"א. ז) (איוב כח) משפטים קנט צ"ר.

דרך אמת [ט] כמו שבארנו באדרא דנייר לעיל ע"ש.

מאמר

הסולם

זעיר אנפין

בספרא דדכורא דשריא עמח, דהיינו בכח
קו האמצעי שתקן אור השמאל שיאיר כן ממטה
למעלה באור נקבה.
קיג) בספרא דאגדתא וכו': בספר
האגדה של רב המנונא סבא, למדנו, וימלוך
תחתיו הדר, הדר ודאי, דהיינו יסוד שנקרא
עץ הדר, כש"א, פרי עץ הדר, שהמלכות נקראת
פרי, והיסוד עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל,
כמש"א כפות תמרים. שהוא היסוד, ונקרא
בלשון רבים, תמרים, מטעם שכתוב, צדיק
כתמר יפרח, שפירושו, שאינו פורח בלי
נוקבא כי תמר הוא דכר ונוקבא, וע"כ כתוב
בו ושם אשתו מהיטבאל. זו המלכות, נקראת
בת מטרד, שפירושו, שהיא בת מאותו מקום
שהכל טרודים להשיג, שנקרא אב, דהיינו
חכמה. וכתוב, לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא
בארץ החיים. הרי שהכל טרודים להשיגה.
פירוש אחר. בת אל אמא, שהיא בינה, שמצדה
מתעוררים דינים המטרדיים הכל. וע"כ נקראת
בת מטרד. בת מי זהב, הוא משום שיונקת
מב' צדדים המאירים בב' אפנים בחסד ודין.
דהיינו מימין ומשמאל, שהימין היס חסד,
ונקרא מי, והשמאל היס חכמה, שנקרא זהב.
והיינו מי זהב.

קיד) עד לא אברי וכו': מטרם שנברא
העולם לא היו משגיחים פנים בפנים (כמו
שנתבאר לעיל בספרא דצניעותא תרומה אות
ג' ע"ש) ומשום זה עולמות הראשונים, דהיינו

שז"ס תחתונות עוד לא נתקנו בתקון ג' קוין,
דהיינו בעיקר בתקון קו אמצעי המיוחד ימין
ושמאל ומקיים הארת שניהם, באפן שהימין,
שה"ס הארת החסד יאיר ממעלה למטה,
והשמאל, שה"ס הארת החכמה, יאיר ממטה
למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) וכיון
שלא היה עוד תקון זה דקו האמצעי, נתמשכה
הארת החכמה שבשמאל, ממעלה למטה
מאצילות לבי"ע וע"כ לא נתקיימו אלא
שנשברו ומתו. וז"ש, בדבור הסמוך, דלא
אתקיימו באתרייהו בגין דתקונין דמלכא
לא אתקנו, דהיינו תקון ז"א שהוא קו האמצעי
עוד לא נתקן, ונמשכה החכמה דשמאל ממעלה
לבי"ע וע"כ מתו. ולפיכך אח"כ בעולם התקון
כשנעשה התקון דקו האמצעי, שהשמאל לא
יאיר רק ממטה למעלה, נבחנו, שנתקיימה
הארת החכמה, רק בבחינת אור נקבה, שהיא
ממטה למעלה, ולא באור זכר שהוא ממעלה
למטה. ונמצא שכל אלו המלכים של עולם
הנקודים שנשברו ומתו, לא נתקנו עוד כמו
שהיו מולכים מקודם, כי אור זכר לא נתקן
ע"י קו אמצעי אלא רק אור נקבה. וז"ש,
דחא כלהו לא אתקיימו, שכל המלכים
דנקודים, ששמשו בהארת חכמה בבחינת אור
זכר, דהיינו ממעלה למטה, לא נתקיימו בעולם
התקון, והיא אתקיימת השתא וכו'. והמלכות
נתקיימה בעולם התקון, שתאיר בהארת חכמה
דכרכה באור נקבה ממטה למעלה, וז"ש
(דס"י דף רצ"ב ע"א *) דף רצ"ב ע"ב)

בתקונא, אקרי זיקין נצוצין, פ] כהאי אומנא, כ מרזפתא, כד אכתש, ל במנא דפרזלא, אפיק זיקין לכל עיבר, ואינון זיקין דנפקין, מ נפקין להיטין ונהירין, ודעכין לאלתר. ואלין אקרון עלמין קדמאי. ובגין כך אתחרבו, ולא אתקיימו. עד דאתתקן עתיקא קדישא, ונפיק נ אומנא לאומנותיה.

קטו) ועל ס האי תנינא במתניתא דילן, ט דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר. ואינון זיקין, עלמין קדמאי אקרון, ומיתו לאלתר. לבתר נפיק פ אומנא לאומנותיה, ואתתקן בדכר ונוקבא, והני זיקין דאתדעכו ומיתו, ז השתא אתקיים כלא. ז] מבוצינא דקרדינותא, נפק ניצוצא, פטישא ק תקיפא, דבטש, ואפיק זיקין ו עלמין קדמאי, ט ומתערבי באוירא דכיא, ואתבסמו דא בדא.

חלופי גרסאות

כ מרצפא. ל אומנא. מ ל"ג נפקין. נ מאנא. ס דא. ע דניצוצא אפיק זיקין בויקין. פ מאנא. צ והשתא; ל"ג השתא אתקיים כלא. ק מוסיף חזקה תקיפא. ר לעלמין. ט ומתחבי.

דרך אמת פ] כאומן צורף נחושת וברזל כשמכה בפטיש שלו אזי מתפשט ניצוצין לכל צד אף כאן בסוד התפשטות האצילות. צ] בארנהו לעיל ריש דף טו ע"א.

איך נאצל ז"א מאו"א

הסולם

מאמר

עשר ספירות אשר בכל ספירה ד' בחינות חו"ב תו"מ, דהיינו שכל מלך כלול מארבעים בחינות. ושמונה פעמים מ' הרי ש"כ בחינות שעם מיתת המלכים נשברו כל אלו ש"כ ניצוצות שבהם ונתפורו לכל צד. וז"ש, דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר דהיינו שנתחלקו ונתפורו מהם אלו ש"כ בחינות הנ"ל. לבתר נפיק אומנא לאומנותיה ואתתקן בדכר ונוקבא, דהיינו כמ"ש לעיל (אות ע"ד ע"ש) שהשמאל נעשה נוקבא להימין, שהוא דכר, ודינים שבשמאל נמתקו בהחסד שבימין. וז"ש, מבוצינא דקרדינותא נפק ניצוצא, שהוא פטישא תקיפא דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי, שמן הגר הקשה, דהיינו דינין דשמאל שבנוקבא, שהיא אמא, יצא אותו הניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצין של עולמות הראשונים, דהיינו הדינים דחכמה דשמאל, שגרמו לשבירת הכלים, מחמת שנמשכו ממעלה למטה. ומתערבי באוירא, דכיא, והניצוץ שיצא מאמא מתערב בחסדים דאבא. הנקרא אוירא דכיא, שה"ס הדכר, ונתבשמו זה בזה. כי אחר שהחכמה דשמאל שה"ס נוקבא נכללת ומתערבת בחסדים דימין שה"ס הדכר, הרי היא נמצאת בכל השלמות כי אז החסדים מאירים ממעלה למטה, והחכמה מאירה ממטה למעלה. שזו כל המבוקש.

כד

ז' מלכים דנקודים, נחרבו, שנשברו ומתו. ועולמות הראשונים נעשו בלי תקון. ואותו מלך שלא היה בתקון, נקרא זיקין וניצוצים, כלומר, שמלכותו ושלטתו היה כמו הארת ניצוץ, שדועך מיד ואינו. כאותו אומן, כשמכה בפטיש בכלי ברזל, מוציא ניצוצין לכל צד. ואלו הניצוצים היוצאים, יוצאים להטים ומאירים, ומתכבים מיד. ואלו נקראים עולמות הראשונים, ומשום זה נחרבו ולא נתקיימו. עד שנתתקן עתיקא קדישא, ויצא האומן לאומנותו. כמו שנתבאר זה (בספרא דצניעותא אות ד' ע"ש) מרזפתא פירשו פטיש. מלשון מחינן ליה במרובתא (מגילה כ"ה).

מאמר איך נאצל ז"א מאו"א

קטו) ועל האי תנינא וכו'; ועל זה למדנו בברייתא שלנו, שהמאור הוציא זיקים וניצוצים לשלש מאות ועשרים צדדים. ואלו הניצוצים נקראים עולמות עליונים, ומתו מיד. ואח"כ יצא האומן, דהיינו עתיקא קדישא, לאומנותו, ונתתקן בדכר ונוקבא, ואלו הניצוצים שנתכבו ומתו הנה עתה נתקיים הכל. כי מהגר הקשה יצא ניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצים שנתכבו בעולמות הראשונים, ומתערב באויר הטהור ומתבשמים זה בזה.

פירוש. שמונה מלכים מלכו בנקודים, שהם, דעת חג"ת נהי"מ. וכל מלך היה כולל (דפו"י דף רצ"ב ע"ב)

קטז) כד אתחבר אב"א ואימ"א, וההוא אב הוא, ת מרוחא דגניז בעתיק יומין, א ביה אתגניז האי אורא, ב ואכליל לניצוצא, דנפק מבוצינא דקרדינותא, דגניז במעוי דאימא. וכד אתחברו תרווייהו, ואתכלילו דא בדא. נפיק גולגלתא חד תקיפא, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא. כמה דעתיקא קדישא תלת רישין אשתכחו בחד, כך כלא אודמן בתלת רישין, כמה דאימא. קיז) בהאי גולגלתא ג דז"א, נטיף טלא מרישא ד חורא, וההוא טלא אתחזי בתרי גווי. ומניה מתון חקלא דתפוחין קדישין. ומהאי טלא דגולגלתא דא, טחנין מנא לצדיקייא לעלמא דאתי, וביה זמינין מתייא לאחייא. ולא אודמן מנא דגפל מהאי טלא, בר ההוא זמנא ה בזמנא דאזלו ישראל במדברא, וזן להו

חלופי גרסאות

ת רוחא. א וביה. ב ואתכליל לבוצינא. ג ל"ג דז"א. ד ל"ג חורא; מוסיף חורא ואחיד ליה. ה ל"ג בזמנא.

איך נאצל ז"א מאו"א

הסולם

מאמר

ביארתי זה באורך באדרא רבא (אות קפ"א ע"ש) וז"ש, כמה דעתיקא קדישא וכו', כך כלא אודמן בתלת רישין שהם חכמה בינה דעת. ויש הפרש בין ג' רישין דעתיקא ששם קו אמצעי למעלה, שהוא רדל"א, וכאן קו אמצעי מלמטה, שהוא ז"א. הטעם הוא, כי בג' רישין דעתיקא שהם, גלגלתא מימין, וח"ס משמאל, ורדל"א עליהם באמצע, אין דינים אלא כל שנתקן שם, היה, כדי להאיר שיצא כך למטה, ולפיכך נעשית התכללות ימין ושמאל שם, על ידי העליון, שהוא רדל"א, שז"ס שכתר נחשב לקו אמצעי, וחכמה ובינה שמתחתיו הם ימין ושמאל. משא"כ בשערות רישא ודיקנא, ששם כבר יצאו הדינים, לא יכלו ימין ושמאל להתאחד ולהתכלל זה בזה אלא ע"י כח המסך דחירק שבקו האמצעי העולה מלמטה, שעל ידו נכנס השמאל ונתיחד עם הימין, כמ"ש לעיל (ל' דף י"ג ד"ה ונתבאר) וכח העליון אינו מספיק, להתכללות ימין ושמאל, ומטעם זה זכה ז"א לכל ג' מוחין דאו"א, משום שהוא היה הגורם ליציאתם, שלולא המ"ן שלו ממסך דחירק לא נכללו ימין ושמאל באו"א. ומשום שתלת מחד נפקי, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

מאמר גולגלתא דז"א

קיז) כהאי גולגלתא דז"א וכו'; בגולגלתא זו דז"א, נוטף טל מראש הלבן, שהוא גלגלתא דא"א, וטל הזה נראה בב' צבעים, כי אע"פ שהוא חסדים שנבחנים לגוון לבן, עכ"ז נראה בו גוון אדמומית הרוחות להתכללות מחכמה. דהיינו כעין הבדלת. ומן ז"א גיוון שדה תפוחים קדושים, שהוא המלכות. ומן הטל שבגלגלתא זו

קטז) כד אתחבר אבא וכו': עתה מבאר יציאת ז"א מאו"א, ואומר כשנתחבר אבא באבא, דהיינו דכר בנוקבא, כנ"ל, ואבא הזה, הוא, שמרוח הגנוז בעתיק יומין נגנז בו אותו אור הטהור, שה"ס חסדים, וכלל את הניצוץ היוצא מן הנר הקשה הגנוז בבטן אמא, דהיינו הדינים דחכמה דשמאל שבאמא, וכשנתחברו שניהם ונכללו זה בזה, שחכמה דאמא נכללה בחסדים דאבא, וכן להיפך, יצאה גלגלת אחת חזקה, דהיינו הראש של ז"א, ונתפשט בצדדיו, זה בצד זה וזה בצד זה. כמו עתיקא קדישא, ששלש רישין נמצאו באחד, שהם רדל"א, כתרא, וחכמה פתימאה, כך הכל נודמן בג' רישין, כמו שאמרתי. (לעיל באות ט"ד).

פירוש אחר שביאר סוד התקון בדבור הסמוך, שהוא התכללות הדינים דשמאל בחסדים דימין, ביאר כאן שמוזוג הזה יצאה גלגלת ז"א בג' מוחין חב"ד. וז"ש, כד אתחבר אבא ואמא, וכו'. ונדוע, שחיבור או"א הוא, ע"י המ"ן דמסך דחירק שמעלה ז"א, שלולא הגורם הזה אין השמאל מתחבר עם הימין, וז"ש, וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא, ע"י ז"א, שנעשה לקו אמצעי ביניהם, שאז יצאו מכתר ג' קוין חב"ד באבא ואמא, אז נפיק גולגלתא חד תקיפא, כי אז נאצל חב"ד דז"א, שהוא ראש ז"א, מטעם, שכיון שז"א גרם ג' מוחין חב"ד באו"א, זכה גם הוא באותם ג' מוחין חב"ד, וז"ש, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא ודא בסטרא דא, דהיינו שנתפשט לג' צדדים, ימין שמאל ואמצע, שה"ס חב"ד שבראש דז"א. וכבר (דפרי" דף רצ"ב ע"ב)

עתיקא דכלא, מהאי אתר. מה דלא אשתכח לבתר. הה"ד (ח) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כד"א (ט) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו'. האי בההוא זמנא.

מסורת הזהר

(ח) (שמות טז) ויצא צד צ"א. (ט) (בראשית כז) הקסה"ז קצג צ"א.

גלגלתא דז"א

הסולם

מאמר

בגלגלתא הוא גוון אחד, שהוא כולו לבן ואין בו אדמומית כלל, עכ"ז כשז"א מקבל הטל הזה כדי להשפיע אל המלכות הנקראת חקל תפוחין, הוא נראה אצל המלכות בב' גוונים שהם לבן אדום כעין הבדלה. אבל בז"א שהוא ימין הוא כולו לבן. כי אין הטל מקבל תרי גוונים אלא בהמלכות שהיא בחינת שמאל. ולפיכך מוזכר ומניח אתון חקלא דתפוחין קדישין, ללמד, שרק לצורך השפעה להמלכות מקבל הטל תרי גוונים.

ולפיכך אין מזון התחתונים מקובל מטל השמים, שה"ס חסדים מז"א, אלא מלחם מן הארץ, הבא ע"י גבורות גשמים, ומן המלכות שנקראת ארץ, כי אין אור החיים אלא באורות שיש להם ג"ר, ואור החסדים אע"פ שהוא ג"ר אצל הבינה, וכן אצל ז"א בעת שמלביש הבינה, שהוא מטעם כי חפץ הוא, והם דוחים קבלת החכמה, וע"כ אין חסרון חכמה נחשב להם לחסרון, והחסדים מספיקים להם לג"ר, אבל התחתונים המקבלים חכמה אם מושפעים להם חסדים בלי חכמה, הרי נחשב אליהם כמחוסר ראש, ואין אור החיים מושפע מהם, וע"כ מוכרחים התחתונים לקבל לחם מן הארץ, דהיינו מן המלכות שנקראת ארץ, שה"ס חכמה תתאה, שיש שם ב' גוונים חכמה וחסדים יחדיו, שאז נחשב להם לאור החיים, אבל טל השמים, שהוא חסדים בלי חכמה נחשב להם לו"ק בלי ראש, ואינו מספיק להם למזון שיש בו אור החיים.

אמנם דור המדבר, שהוא דור היחיד שהתנהג בבחינת ז"א, דהיינו ע"י משה, שפניו כפני חמה, דהיינו ז"א, הוא הגביה מעלת ישראל שיכלו לקבל מטל השמים בלבד, ועכ"ז יהיה הטל בכל השלמות ולא יהיה מחוסר ג"ר, ויהיה מספיק למזון שבו אור החיים, וז"ש, ולא אדומן מנא דנפל מהאי טלא וכו', בזמנא דאזלי ישראל במדברא, דהיינו בזכותו של משה, שהגביה אותם למדרגתו, והספיק להם לבחינת ג"ר, כנ"ל. אבל לזמנא אחרא תנינן קשים מזונותיו של אדם, וכו', כי הם מחויבים לקבל מזונותיהם מן המלכות, שה"ס לחם מן הארץ, המושפע ע"י גבורות מקו שמאל

זו טוחנים מן לצדיקים לעולם הבא. ובו עתידים המתים להחיות. ולא נודמן שיפול מן מטל הזה חוץ מאותו זמן, בעת שהלכו ישראל במדבר, וזן אותם העתיק מכל, מאותו מקום, מהטל שעל הגלגלתא, מה שאינו נמצא לאחר כך, ז"ש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כש"א ויתן לך האלקים מטל השמים וגו'. כי מטל הגלגלתא דא"א, נוסף על גלגלתא דז"א, שנקרא שמים. זה היה בזמן ההוא, שהיו ניוונים מטל השמים, ולזמן אחר, למדנו, קשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, כי בזמן הזה תלויים המזונות במזל, במזל ודאי, שיש שם דינים, ולא מטל הגלגלתא דא"א, שכולו רחמים. וע"כ בנים חיים ומזון, לא בזכות תלוי הדבר, אלא במזל תלוי הדבר, והכל תלויים במזל ההוא, כמו שהעמדנו, שהוא הדיקנא דא"א הנקרא מזל (כנ"ל אות נ"ח).

ביאור הדברים. כמו שהמזון שהוא אור החיים של האדם, תלוי בטל ומטר, הגשמיים, כן המזון הרוחני, שממנו אור החיים הרוחני, תלוי בטל ומטר הרוחניים. וטל ומטר הם ענין אחד, אלא החסדים שבו נקראים טל, והגבורות שבו, נקראים מטר, שז"ס שנקראים גבורות גשמים, וזמן הטל הוא בקיץ שהוא חסדים, וזמן המטר הוא בחורף שהוא גבורות. וע"כ בחג הפסח שהוא בחינת קו ימין, מוזכרים הטל, ובחג הסוכות שהוא בחינת קו שמאל מוזכרים הגשם, ולפיכך רישא חוורא. שה"ס עתיקא, שאין בו שמאלא וכולו ימין (כנ"ל באד"ר אות ל"א) מטעם כי השמאל כפוף ומכוסה בימין בסוד חוור בגו חוור, כנ"ל (באד"ר אות מ"ב בהסוד) הנה הימין והשמאל שבו, הנקראים גלגלתא וחכמה סתימאה (כנ"ל אות קט"ו) הם שניהם בחינת טל, שהוא חסדים, אלא ההפרש בין ימין לשמאל הוא, שהימין שה"ס גלגלתא הוא טל שכולו לבן, אבל השמאל שהוא חכמה סתימאה, אע"פ שהוא ג"כ טל שהוא לבן בעצם, הנה מבהיקים ממנו ניצוצי אדמומית מעט, כעין הבדלה, לפיכך הוא נקרא טלא דברולחא, וז"ש וההוא טלא אתחזי בתרי גווני ומניח מתון חקלא דתפוחין קדישין, כלומר אע"פ שממקורו (דפ"י דף רצ"ב ע"ב)

לזמנא אחרא תנינן, קשים מזונותיו של אדם קמי קב"ה. ו והא במזלא תליא
במזלא ודאי. וע"כ בני חיי ומזוני, לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא
תליא מלתא, וכלא תליין בהאי מזלא, כמה דאוקימנא.
ק(ח) תשעה אלפין רבוא עלמין, נטלין וסמכין על האי גולגלתא. והאי
אורא דכיא אתכליל בכלא, כיון דהוא כליל מכלא וכלא אתכליל ביה, אתפשט
אנפוי לתרין סטרין, בתרי נהורין כלילן מכלא. וכד אסתכלו אנפוי, באנפין
דעתיקא קדישא, כלא ארך אפים אקרי. ס מאי ארך אפים. אלא הכי תנינן,

חלופי גרסאות

ו והוא. ז בזמנא. ח כמה. ט כמן. י מוסיף אפים אריך [ארוך] אפים מבני ליה.

גולגלתא דז"א

הסולם

מאמר

אפילו בגמר התקון אינם יכולים לקבל משהו
מלמעלה מז"א, כי נשמות התחתונים הן
תולדה מז"א ומלכות, וכל מדרגה אינה יכולה
לקבל משהו אלא ממדרגה העליונה הסמוכה
לה, שהיא שורשה. אלא בגמר התקון נמצא
ז"א עולה לגולגלתא דעתיקא, ונעשה שוה כמו
עתיקא. ונמצאים התחתונים יכולים לקבל כל
הטל דעתיקא דרך ז"א, דהיינו שז"א ינער אותו
מראשו בבת אחת. כמבואר.

ק(ח) תשעה אלפין רבוא וכו': ט'
אלפים רבוא עולמות נוסעים וסומכים על
גולגלתא הזו. ואויר הטהור הזה דאבא (כנ"ל
אות קט"ז) נכלל בכל המדרגות דז"א הן בימין
והן בשמאל, כיון שהוא כלול מכל, וכל
המדרגות נכללות בו, דהיינו שכלול מימין
ושמאל, וע"כ נתפשטו פניו של ז"א לב'
צדדים, דהיינו לימין ושמאל, בב' אורות
מחזירים וחכמה, כלול מכל. וכשמסתכלים פניו
דז"א בפנים דעתיקא קדישא, נקרא הכל,
בין הפנים דז"א ובין הפנים דז"א בשם ארך
אפים. מהו ארך אפים. אלא כך למדנו, משום
שמאריך אפו לרשעים. אבל ארך אפים פירושו,
רפואה מן הפנים, כי ארך פירושו רפואה,
מלשון, כי העלה ארוכה לך (ירמיה ל') כי
לא נמצאת רפואה בעולם, אלא בזמן שמשיגים
ז"א ועתיקא קדישא, פנים בפנים.

פירושו. בגולגלתא דז"א, יש י"ג אלף
רבוא עולמות, שה"ס ג' היות א' מימין וא'
משמאל וא' באחורי הראש באמצע, שהם
בחינות ג' קוין שבכל אחד ד' ספירות חו"ב
תו"מ, והם י"ב ועם המלכות המקבלת אותם
הם י"ג. והטעם שכל אחד מהם הוא אלף
רבוא כבר נתבאר לעיל (באדרא רבא אות
ט"ז ע"ש) וז"א לוקח מהם רק ט' אלף רבוא
עלמין, שהם בחינת ימין ושמאל הכלולים

בתויה

שמאל, הנמשכות משערות דיקנא דז"א,
הנקרא מזל, וז"ש, לאו בזכותא תליא
מילתא, אלא במזלא תליא מילתא. כי
לחם מן הארץ אינו מושפע רק בדינים ממזלא,
משום שהמלכות ה"ס קו שמאל כנ"ל.
ונודע, שהעליון כלול מכל אורות
התחתונים, ואינו מקובל להתחתון, אלא אחר
שכבר קיבל כל האורות התחתונים ממנו.
ולפיכך אע"פ שהתחתונים מקבלים מטל הזה
של הגולגלתא דרך ז"א והמלכות כנ"ל, אינו
אלא טפות טפות, אבל בגמר התקון, דהיינו
אחר שיקבלו התחתונים כל המוחין שהם
מגולגלתא דעתיקא ולמטה, ויגיעו לקבלת
הטל הזה שעל הגולגלתא דעתיקא, אז יגמר
כל התקון, דהיינו שתתקון המלכות דצמצום א'
שהמיתה נמשכת ממנה, ואז יבולע המות לנצח.
כי אין המלכות דצמצום א' מתוקנת עד
שהתחתונים יקבלו כל המוחין מגולגלתא
דאצילות ולמטה, דרך ז"א, וז"ש, וביה זמינן
מתייא לאחייא שע"י טל הזה שעל הגולגלתא
דעתיקא הנוסף טפין טפין לגולגלתא דז"א,
כשהתחתונים יהיו ראויים לקבל ממנו, אז
ישפיע ז"א להתחתונים כל הטל, שקבל
מגולגלתא דעתיקא, בבת אחת, ויקומו המתים
לתחיה, ויבולע המות לנצח. וז"ש לעיל
(באדרא אות י"ז) ומחזא טלא דאנער
מרישיה, החזא דאיהו לבר, דהיינו ז"א,
יתערון מתייא לעלמא דאתי, דהיינו שאז
ינער ז"א כל הטל מראשו בבת אחת, כנ"ל,
ואז יחיו המתים.

ואין להקשות, כיון שהתחתונים כבר
קבלו כל המדרגות שהם מגולגלתא דעתיקא
ולמטה, אי"כ הם יכולים לקבל הטל ישר
מגולגלתא דעתיקא, ולמה הם מקבלים אותו
דרך גולגלתא דז"א. הענין הוא, כי התחתונים,

(דס"י דף רצ"ב ע"ב)

בגין דאריך כ אפיה לחייביא. אבל ארך אפים, אסוותא דאנפין. דהא לא אשתכח אסוותא בעלמא, אלא בזמנא דאשגחין אנפין באנפין.
 (קט) [בחללא דגולגלתא, נהירין תלת נהורין. ואי תימא תלת, ארבע אינון, כמה דאמינא, אחסנתיה דאבוי ואמיה, ותרין גניזין דלהון, ל דמתעטרן כלהו ברישיה, ואינון תפלין דרישא. מ לבתר מתחברן בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא. נפקין כל חד בסטרוי, ומתפשטין בכל גופא.
 (קכ) ואלין מתחברן בתרי מוחי. ומוחא תליתאה כליל לון, ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשט בכל גופא, ואתעביד מניה תרי גוויי כלילין כחדא. ומהאי נהיר אנפוי, ואסהיד באבא ואימא גוויי דאנפוי. והוא אקרי דעת, בדעת כתיב, י כי אל דעות ה' וגו', בגין דאיהו בתרי גוויי לו נתכנו עלילות. אבל לעתיקא קדישא ע סתימאה, לא נתכנו. מ"ט נתכנו להאי. בגין דירית תרין חולקי, וכתיב ו עם חסיד תתחסד וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (ש"א ב) לעיל אות צב צ"ה. (כ) (שמואל ב כב) כ אנפוי. ל דמעטרן. מ ואלין מתחברן בתרי מוחי תולדות פד צ"ד.
 דגולגלתא לבתר נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא והאי מוחא תליתאה אחיד בהאי סטרא וליג מן לבתר מתחברן עד בהאי סטרא. נ ונהיר ולא גרסינן ומהאי. ס בדא. ע לא גרסינן סתימאה.

דרך אמת [עיין באור מאמר זה בפרדס בשער עצמות וכלים פ"ח ע"ש.

חב"ד דו"א

הסולם

מאמר

(קכ) ואלין מתחברן בתרי וכו': ואלו ד' אורות מתחברים בב' מוחין, שהם חכמה ובינה, ובמוח הג' הכולל אותם ב' מוחין, ואחזו בצד זה ובצד זה, דהיינו בימין שהוא חכמה, ובשמאל שהוא בינה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב' גוונים כלולים כאחד, דהיינו הימין שבו שהוא חסדים, והשמאל שבו שהוא חכמה, כלולים בו יחד, שמוזה מאיר פניו, גוויי הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, כלומר שמאירים בגוון אבא שהוא חסדים ובגוון אמא שהוא חכמה, והוא נקרא דעת. בדעת כתוב, כי אל דעות ה' וגו', דהיינו לשון רבים, שהוא משום שהוא בב' גוונים, בחסדים ובחכמה, וע"כ, לו נתכנו עלילות. להאיר בחכמה ובחסדים, אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו. מהו הטעם שנתכנו לזה, לז"א. הוא משום שירש מן או"א ב' חלקים, דהיינו חכמה וחסדים, וע"כ כתוב, עם חסיד תתחסד, שמאיר לו בחסדים, עם גבור תמים תתמם. שמאיר לו בגבורות, דהיינו בהארת חכמה שבשמאל, שהוא השלמות, כי תמים, פירושו שלם. כלהו באות קכ"ב.

בהויה דאחורי הראש דא"א, שהם ט' אלף רבוא עלמין עם מלכות הכוללת אותם. כי קו האמצעי כולל ב' הקוין ימין ושמאל. אבל ב' הויות שמב' צדדי הראש דא"א, שייכים לאו"א. כי או"א ה"ס ימין ושמאל. וז"א ה"ס קו האמצעי, וע"כ כל אחד לוקח מהבחינה שכנגדו בא"א.

מאמר חב"ד דו"א

(קט) בחללא דגולגלתא נהירין וכו': בחלל הגלגלת מאירים ג' אורות. דהיינו חב"ד. ואם תאמר, אתה אומר שלשה, הרי ארבעה הם, כמו שאמרתי, שהם ירושת אביו ואמו, דהיינו חו"ב, שהם בחינת או"א שירש, וב' חלקי הדעת הגנוז בהם, שמתעטרים כולם בראשו של ד"א והם תפלין ש"ר. ומשיב, בתחילה הם ארבעה אורות, ואח"כ מתחברים בצדדיה, כלומר שב' חלקי הדעת מתחברים בו לאחד, להכריע על חכמה ובינה וליחדם זה בזה, ונעשו ג' אורות, ומאירים ונכנסים בג' חללים שבגולגלתא, ויוצאים כל אחד בהצד שלו. זה בימין זה בשמאל זה באמצע, ומתפשטים בכל הגוף.

(דסו"י דף רצ"ב ע"ב)

קכא) והא בקשוט אוקימו חברייא, דכתיב, ז ויגד יעקב * לרחל כי אחי אביה הוא. פ ויגד, הא אוקמוה, דכלא רזא דחכמתא. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה, ולא כתיב בן יצחק. ז רמז, וכלא רמיזא בחכמתא. קכב) ועל האי אקרי שלים ק בכלא. וביה אתחזי מהימנותא. ובג"כ כתיב, ויגד יעקב, ולא כתיב ויאמר.

קכג) הני גוונים, ר כמה דנהרין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. הכי מתפשטין בכל גופא, וגופא אתאחיד בהו. לעתיקא קדישא ס סתימא, לא נתכנו, ולא ייאן ליה, דהא כלא ה בחד אשתכח, א חידו לכלא, חיים לכלא. לא תלייא ביה דינא. אבל בהאי, לו נתכנו ב עלילות ודאי.

קכד) בגולגלתא דרישא, תליין כל אינון ג רבוון ואלפין מקוצי דשערין, דאינון אוכמין. ומסתבכין דא בדא, אחידן דא בדא, ד דאחידן בנהירו עלאה דמעטר ברישיה מאבא, וממוחא דאתנהיר מאבא. לבתר ה נפקין נימין על נימין,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז (בראשית כט) וארא מ צ"ג. זהר חדש צא פ וע"ד ול"ג ויגד; ל"ג מן ויגד עד וכי. צ ל"ג רמז. ק לכלא. ר ל"ג מן כמה עד מתפשטין. ט"ג של"ט. ט מוסיף סתימא דכל סתימין. ת אשכח בחד. א ל"ג חידו לכלא. ב ל"ג עלילות. ג רברבן. ד דאחיד. ה דנפקין.

חב"ד דז"א

הסולם

מאמר

קכג) הני גוונים כמה וכו': אלו הגוונים, של ימין ושמאל שבדעת, כמן שמאירים בעטרה של הראש, בבחינות אורות מקיפים, ונכנסים בחללי הגולגלתא, ומאירים בבחינות אורות פנימיים, כך מתפשטים בכל הגוף, שהוא חג"ת נה"י, והגוף מתאחז בהם, אבל לעתיקא קדישא הסתום לא נתכנו עלילות שאין בו חכמה, ואינן יפות לו, כי זה עתיקא קדישא נמצא לגמרי באחד, דהיינו באור החסדים בלבד, ואין הארת החכמה שולטת בו, וע"כ נמצא בו שמחה לכל, חיים לכל, ולא תלוי בו שום דין. אבל בזה, בז"א, לו נתכנו עלילות, ודאי, כנ"ל בסמוך. וע"כ יש כאן קרי וכתיב, שהכתיב הוא לו עם ו', והקרי הוא לא עם א' (שמואל א' ב') שזה בעתיקא, וזה בז"א.

מאמר שערות נימין קוצין דראש ז"א קכד) בגולגלתא דרישא תליין וכו': בגולגלתא של הראש, שהוא כתר, תלויות כל אלו הרבבות והאלפים קווצות השער, שהן שחורות ומסתבכות זו בזו, ואחזות זו בזו, שאחזות באור העליון המעטר ראשו מאבא, וממוחו שהאיר מאבא, ואח"כ יוצאים נימין, על נימין מן האור המתעטר בראשו מן אמא, ומשאר מוחי, דהיינו ממוח הפנימי דאמא וממוח

קכא) והא בקשוט אוקימו וכו': והרי באמת העמידו החברים, שכתוב, ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא. ויגד, הרי העמידו שהכל סוד החכמה הוא. כלומר שהמשכת החכמה נקראת הגדה. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה, ולא כתוב בן יצחק, שזהו רמז, והכל רמזו בחכמה. פירושו, שיש בחכמה אור זכר דהיינו המאיר ממעלה למטה, ואור נקבה, המאירה מטה למעלה בלבד, וע"כ רמז שבן רבקה הוא שיש בו אור נקבה, ולא בן יצחק, כי אין בו אור זכר. כי יעקב ה"ס קו האמצעי המתקן את השמאל שלא יאיר אלא מטה למעלה בלבד (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ואין הכוונה שיצחק היה מאיר החכמה ממעלה למטה ח"ו, אלא שמדרגתו היתה כך, להאיר ממעלה למטה, אלא שנתקן בסוד העקדה שיאיר בבחינת קו אמצעי, שהוא מטה למעלה. והרמז, ולא בן יצחק, הוא על מדרגתו המקורית, שהוא אור זכר.

קכב) ועל האי אקרי וכו': ועל זה נקרא יעקב תמים בכל. ובו נראית האמונה, כלומר שהשפיע חכמה למלכות שנקראת רחל ונקראת אמונה. והשפעת החכמה מכונה הגדה. וע"כ כתוב ויגד יעקב לרחל. שהוא יורה על השפעת החכמה, ולא כתוב, ויאמר.

(דפו"י דף רצ"ב ע"ב *) דף רצ"ג ע"א)

מנהירו דמתעטר ברישיה מאימא, ומשאר מוחי. וכלהו אחידן, ומסתבכי באינן
שערי דאחידן מאבא, ו בגין דאינן מתערבין דא בדא, ומסתבכין דא בדא,
קכה) ז וכלהו מוחי אחידן ח בגולגולתא, במוחא עלאה. וכלהו משיכן

חלופי גרסאות

ו ובגין. ז כלהו. ח ל"ג בגולגולתא.

שערות נימין קוצין דראש ז"א

הסולם

מאמר

כולן כלולות זו בזו. וז"ש ומסתבכין דא
בדא, כלומר שנכללות זו מזו. אחידן דא
בדא, שהן נאחזות לינק זו מזו. דאחידן
בנהירו עלאה, שהדינים הללו אחוים
בהארה העליונה. כלומר, שהם גורמים לסדר
ג' קוין המאיר במוחין עליונים, שזולא הקדם
דינים האלו, לא היו יוצאים המוחין דג' קוין
(כנ"ל אות נ"ח) דמעטר ברישיה מאבא,
היינו השערות הנמשכות מקו ימין שנקרא
אבא, והיינו מקו ימין דד' מוחין שבגולגולתא
דז"א. כי ע"כ אומר דמעטר ברישיה, שהוא
מעטר אותו בגולגולתא שלו. וממוחא דאתנהיר
מאבא, היינו מקו ימין שבג' מוחין דג' חללי
גולגולתא שהוא מקבל מקו ימין דמוחין עליונים
שבגולגולתא. וע"כ אומר דאתנהיר מאבא.
וז"ש לבתר נפקין נימין על נימין מנהירו
דמתעטר ברישיה, מאמא. דהיינו הנימין
היוצאות מקו שמאל שנקרא אמא והיינו מקו
שמאל דד' מוחין דגולגולתא דז"א. וע"כ אומר,
דמתעטר ברישיה, היינו דהיינו בגולגולתא. ומשאר
מוחי, היינו מקו שמאל דג' קוין דישסות
שבמוחין הפנימים דז"א. ומקו אמצעי שלמעלה
בגולגולתא דז"א. שהוא דעת דא"א. ומקו
אמצעי שבפנימיות המוחין שהוא דעת דישסות
מכל אלו נמשכות שערות, נימין, וקוצין, על
הגולגולתא. והטעם שנקבעו להיות על גולגולתא,
כבר נתבאר לעיל, שהוא מטעם היותה מתוקנת
בפ' דצלם (כנ"ל באד"ר אות ל"ד) ועיקר
התכללות כל הדינים הוא בדינים דקו ימין,
שה"ס שורש כל הדינים, שהם בחינת אבא.
וז"ש וכלהו אחידן ומסתבכי באינן שערי
דאחידן מאבא, דהיינו בדינים של זריעת
החולם שה"ס כניסת הי' לאויר שהוא שורש
השערות ועי' באד"ר אות קצ"ו. והכל הולך
למקום אחד.

קכה) וכלהו מוחי אחידן וכו': וכל
המוחין שבפנימיות חללי הראש שהם חב"ד
דישסות אחוים בגולגולתא, שהם חב"ד
דא"א, שהוא מוח העליון. וכל המשכות
השערות

וממוח הדעת. וכולן אחויות ומסתבכות באלו
השערות האחויות מאבא. משום שהן מתערבות
זו בזו, ומסתבכות זו בזו.
פירוש. כבר ידעת סוד השערות שהן
מלשון סערות. דהיינו דינים הבאים מג'
זריעות חולם שורק חירק (המבוארים לעיל
ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא ע"ש) שהם שורשים
לג' קוין ימין שמאל ואמצע. וכן מבחינת
המחלוקת דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים
ירדו תהומות (המבואר באד"ר נשא אות רי"ד)
גם ידעת שיש ב' מיני מוחין דחב"ד בראש
ז"א, א) ג' קוין בגולגולתא, שה"ס ד' מוחין
דא"א, חכמה בינה ימין דדעת ושמאל דדעת
המבואר לעיל (באדרא רבא אות קפ"א).
ב) ג' קוין בסוד ג' חללי גולגולתא, שה"ס ג'
מוחין חב"ד מישסות המבוארים לעיל (באד"ר
אות ק"צ). ולפיכך גם בשערות רישא יצאו
דינים וסערות מבחינת ג' קוין דא"א
שבגולגולתא דז"א, ודינים וסערות מבחינת ג'
קוין דישסות שבמוחין שבג' חללים דראש
ז"א. והדינים והסערות היוצאים מבחינת קו
ימין, דא"א ודישסות, שנקרא חכמה, הן
נקראות שערות. והסערות היוצאים מקו
שמאל דא"א וישסות, שנקרא בינה הן
נקראות נימין. והסערות היוצאות מקו אמצעי
דא"א וישסות הנקרא דעת, הן נקראות
קוצין. וההפך בין שערות רישא לשערות
דיקנא ע"י באד"ר אות צ'.

וז"ש בגולגולתא דרישא וכו' קוצין
דשערי דאינן אוכמין. שהם הדינים דג'
נקודות הנ"ל, שמצד הדעת שהן הדינים דמסך
דחירק הן נקראות קוצין, ומצד החכמה שהיא
קו ימין, ששם עלית המלכות לבינה, הן
נקראות שערין. ומצד המסך דחירק שכולל
בתוכו גם דינים דמנעולא, שה"ס מלכות
הבלתי נמתקת בבינה (כנ"ל ל"ד דף י"ג ד"ה
ונתבאר) הן שחורות. כי המלכות, היא גוון
שחור. וזסו"ה קוצותיו תלתלים שחורות כעורב.
ואע"פ שיש בהן הרבה בחינות דינים מג'
זריעות וממחלוקת דשמאל וימין, כנ"ל. מ"מ
(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

• אתמשכן מתלת חללי דמוחא, אחידן במוחי • מתערבן דא בדא, בדכיא במסאבא. בכל אינון טעמין, ורזין, סתימין ומתגליין. ובג"כ כלהו מוחי • רמיו ל באנכי יי' אלהיך וכו', כמה דנהורין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. קכו) כל אינון קוצין אוכמין, חפיין ותליין לסטרא דאודנין. והא אוקימנא, דבג"כ כתיב, ^מ הטה יי' אונך ושמע. מכאן אוקימנא, מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה, יסלסל ברישיה דמלכא, ויפנה שערי מעל אודנוי, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי.

קכו) בפלגותא דשערי, מתאחדא חד אורחא, בארחא דעתיק יומין, ומתפרשן מניה כל אורחוי דפקודי אורייתא, ^מ כל מאריהון דיבבא ויללא תליין בכל קוצא וקוצא, ואינון מפרשין רשתא לחייביא, דלא ידעין אינון ארחין. הה"ד, • דרך רשעים כאפלה. וכל אלן תליין בקוצין תקיפין, ובג"כ כלהו תקיפין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

מ) (מ"ב יט) נשא סה צ"ק. נ) (משלי ד) ב"ב • דאתמשכן. י' ומתערבין ול"ג אחידן במוחי. כ רמיו: ורמיו. ל באוני ה'. מ מוסיף ואתמנן עליהו כל מאריהון דיבבא ויללא ותליין.

מאמר

הסולם

שערות נימין קוצין דראש ז"א

קביעות לשערות להיותן סוד ל' דצלם, שמשם יוצאת ה' מאויר בעת גדלות, וע"כ מתבטל שורש השערות משם. אלא כל עוד שהוא בקטנות, השערות שעל הגלגלתא נמשכות ומכסות גם על האזנים והמצח, שזה יורה שיש גם בפנים כניסת ה' לאויר שהוא שורש הדינים והשערות. ואז אין תפלות התחתונים נשמעות, כי הדינים דשערות מכסות האזנים. אלא כשהאדם מסלסל בשערות המלך, דהיינו כשמוציא ה' מאויר, ומתגלים הג"ר דז"א, אז חוזרות השערות למקום קביעתן, דהיינו לגלגלתא בלבד והאזנים והמצח מתגלים, וכיון שיש לו ג"ר לז"א, התפלות נשמעות, וז"ש, מאן דבעי וכו', יסלסל ברישיה דמלכא דהיינו שיעלה מ"ן להוציא ה' מאויר, ויתגלה אור הג"ר בראש המלך, שהוא ז"א. ויפנה שערי מעל אודנוי, כי כשמתגלה הג"ר מתפנים האזנים והמצח משערות, ואז, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי. כי אין התפלות מתקבלות מטרם שמאירים הג"ר בז"א.

מאמר אורחא דפלגותא דשערי דז"א קכו) בפלגותא דשערי מתאחדא וכו': בהתחלקות השערות דז"א, מתאחו דרך אחד, בדרך התחלקות השערות דעתיק יומין, כלומר שמקבל שפענו ממנו, ומתחלקים ממנו, כל הדרכים של מצות התורה. כל בעלי יבבה ויללה

השערות נמשכות מג' חללי המוח, האחרונים במוחין העליונים, ומתערבות זו בזו, בטהרה בטומאה. כלומר, שהן טעמי הטהרה, וטעמי האזהרות על הטומאה. בכל אלו הטעמים, והסודות, הסתומים והמתגלים. משום זה כל המוחין מרומזים באנכי ה' אלקיך. וגו'. שה"ס רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה הכלולות באנכי ה' אלקיך וגו'. שהם מסודרים, כמו שמאירים בעטרת הראש, דהיינו בדי מוחין דגלגלתא, והארתם נכנסת בג' חללי הגלגלתא בפנימיות הראש.

קכו) כל אינון קוצין וכו': כל אלו קווצות השערות השחורות תלויות ומכסות לצד האזנים, והנה למדנו, שמשום זה כתוב, הטה ה' אונך ושמע. מכאן העמדנו, שמי שרוצה שהמלך יטה אונן אליו, יסלסל השערות בראש המלך. כלומר שיכוון לתקן הדינים התלויים בשערות ראש דז"א, ויפנה השערות מעל אזניו, שלא יכסו על שמיעת התפלה, ואז ישמע לו המלך בכל מה שצריך.

פירוש. מקור השערות, הוא מקו ימין מסוד זריעת נקודת החולם, שה"ס עלית המלכות לבינה. ואינן דבוקות אלא על הגלגלתא שהוא בחינת ב' דצלם שממנה אין המלכות יורדת לעולם. משא"כ בסוד הפנים המתחילים מב' אזנים ומצח, אין שם מקום (דפ"י דף רצ"ג ע"א)

ואוקימנא באינון שעיען אתאחדן מאריהון נ דמתקלא, דכתיב, (ס) כל ארחות
 יי חסד ואמת. וכל כך, בגין דמשכין ממוחין סתימין דרהיטי דמוחא.
 קכח) ובג"כ משתכחי כל חד כפום אורחוי, ס מחד מוחא באינון קוצין

חלופי גרסאות

נ דרחימותא. ס מוסיף בר מחד.

מסורת הוהר

(ס) (תהלים כה) נשא נו צ"ב.

אורחא דפלותא דשערי דז"א

הסולם

מאמר

הנוטים לימין או לשמאל (כנ"ל אות קכ"ד).
 וז"ש כל מאריהון דיבבא ויללה תליין בכל
 קוצא וקוצא, דהיינו בעלי הדין המענישים
 ומביאים יבבה ויללה לעולם הם תלויים
 בדינים דקו אמצעי, דהיינו הנמשכים מדעת,
 המכונים קוצין. ואינון מפרשין רשתא וכו'
 שמפילים אותם ברשת שלהם. כי דרך רשעים
 כאפלה לא ידעו במה יכשלו. והם נופלים
 לרשת הדינים שבקוצי השערות. אמנם
 הצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם הולכים
 באורחא דפלותא דשערי, שהוא לבן ואין בו
 שערות כלל, שעליו נאמר, (שם) וארח צדיקים
 כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. וכבר
 ידעת שיש בקו אמצעי ב' בחינת דינים
 דמנועולא ודמפתחא, שבעת שגולים בו הדינים
 דמנועולא אין המוחין יכולים להתפשט בו,
 אלא אחר שממתיק המלכות לבחינת מפתחא
 אז מתגלים בו המוחין (כנ"ל דף י"ג ד"ה
 ונתבאר) וז"ש, וכל אלון תליין בקוצין
 תקיפין, שכל זה אמור בקוצין היוצאים
 מבחינת מנועולא, שהם דינים קשים, ואוקימנא
 באינון שעיען, דהיינו אותן הבאות מדינים
 דמפתחא, שהן חלקות, אתאחדן מאריהון
 דמתקלא, בהן מתאחזים בעלי המתקלא,
 שה"ס המסך דחירק המתוקן בבחינת מפתחא,
 (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ג' בהסולס) שהוא
 גורם ליציאת המוחין דפנים בפנים, וז"ש
 שעליהם כתוב, כל אורחות ח' חסד ואמת,
 כדי שיתגלו המוחין דגדלות הכלולים מחסד
 וחכמה. הנקראים חסד ואמת. וכל כך, למה
 הם גורמים כל זה. הוא בגין דמשכין ממוחין
 סתימין דרהיטי דמוחא. שלהיות המסך
 דחירק מתוקן בסוד המתקלא שפירושו,
 שהחסדים יאירו ממעלה למטה, והחכמה ממטה
 למעלה, אז יכולים להמשיך ולגלות מוחין
 הסתומים שבשמאל, כי אז הם נכללים בחסדים
 דימין ולא זולת. כמ"ש בספד"צ הנ"ל.

מאמר קוצין שבכורא מחב"ד
 קכח) ובג"כ משתכחי כל וכו': עתה
 מבאר הדברים ביתר ביאור. ומשום זה נמצא
 כל

ויללה תלויים בכל קוצ וקוצ שבשערות, והם
 פורשים רשת לרשעים שאינם יודעים אלו
 הדרכים. וז"ש דרך רשעים כאפלה, וכל אלו
 תלויים בקוצין הקשים. ומשום זה כולם קשים.
 והעמדנו, שבאלו קוצין החלקים מתאחזים
 בעלי המתקלא, שכתוב, כל אורחות ח' חסד
 ואמת. וכל כך הוא, משום שממשיכים ממוחין
 סתומים של השמאל, הנקראים רהיטי מוחא.
 פירוש. השערות, הם כל מיני דינים
 הנמשכים מתקוני ג' קוין שבמוחין כנ"ל.
 והלבן שבין השערות, רומז על חסד שאין בו
 דינים. כי מתוך שהצדיקים רואים הדינים
 המתפשטים לנוטים לימין ולנוטים לשמאל,
 הם יודעים דרך קו האמצעי החלק שאין בו
 שום שערות ודינים, שמקור הדרך הזה הוא
 בגלגלתא דא"א כנ"ל (באד"ר אות ל"ג) שעליו
 נאמר וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד
 נכון היום. ומאיר לאורחא דפלותא דשערי
 שבגלגלתא דז"א. וז"ש, בפלותא דשערי
 מתאחדא חד אורחא בארחא דעתיק
 יומין, שהצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם
 יונקים מאורחא דגלגלתא דא"א, המאיר
 באורחא דז"א. וכל תרי"ג מצות באים לעזור
 לאדם שילך בדרך אמצעי הזה, שאין בו
 משערות דקו ימין ואין בו משערות דקו
 שמאל. כי רמ"ח מצות עשה מצילים אותו
 משערות דימין, ושס"ה מצות ל"ת מצילים
 אותו משערות דשמאל. וז"ש ומתפרשן מניה
 כל אורחוי דפקודי אורייתא. שכל מצוה
 מטלת אורה בדרך הלבן הזה. ואין לשאול,
 הרי גם מקו אמצעי יש שערות ודינים. הענין
 הוא שהדינים שבו הם ג"כ מבחינת הנטיה לקו
 ימין או לקו שמאל, שהם מענישים אותם,
 כדי שילכו בקו האמצעי ממש, וכשמקבלים
 הדינים ההם, נשמעים לו ללכת בקו אמצעי,
 אבל ההולכים בקו אמצעי אין דינים כלל.

ולפיכך אחר שביאר בחינת הלבן שבקו
 האמצעי הנקרא אורחא דפלותא דשערי,
 מבאר הדינים הנוהגים בקו האמצעי, שהם
 דעת, הנקראים קוצין, שהם מענישים את
 (דפו"י דף רצ"ג ע"א)

שעיען, אתמשכן מאריהון דמתקלא, דכתיב כל ארחות יי' חסד ואמת. קכט) ממוחא תנינא, באינון קוצין תקיפין, אתמשכן ותליין מאריהון דיבבא ויללא דכתיב בהו דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. מאי קא מיירי. אלא לא ידעו, כלומר לא ידעין, ולא בעאן למנדע, במה יכשלו. אל תקרי במה, אלא באימא יכשלו. באינון דמתאחדין בסטר דאימא. ״ מאי סטרא דאימא. גבורה תקיפא מינה מתאחדן מאריהון דיבבא ויללא. קל) ממוחא תליתאה, באינון קוצין דאינון באמצעיתא, אתמשכן ותליין מאריהון ״ דמידין. ואקרון אפין נהירין ולא נהירין. ובהני כתיב ״ פלס מעגל רגליך. וכלא אשתכח באינון קוצין ״ דשערי דרישא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ע) (משלי ד) וישב עב צ"ה.

ע ל"ג מאי סטרא דאימא. ״ דמארין. צ כ"ג הסולם; ושערי.

מאמר

הסולם

פירוש. מלמדנו בזה, שאע"פ שאמר לעיל, שבעלי יבבה ויללה יוצאים מקוצין הקשים, אין הפירוש מקוצין הקשים שבקו האמצעי, אלא מקוצין הקשים הכלולים בקו שמאל, כי שם מתכפלים הדינים שבהם, מחמת התכללותם בדינים דשמאל.

קל) ממוחא תליתאה באינון וכו': ממוח הג', באלו קוצין שהם באמצע, כי כלול בו ימין שמאל אמצע, שהם שערות נימין קוצין. וע"כ אמר קוצין דבאמצע, נמשכים ותלויים בעלי מדין, שה"ס היושבים על כסא מדין, דהיינו המקבלים מבחינת החכמה שבמלכות, הממותקת בחסדים, שאז נקראת כסא מדין. וקיומם תלוי בקוצין דמוח הדעת, שה"ס המסך דחירק הנ"ל. ונקראים פנים מאירים ואינם מאירים. שלהיותם במלכות, הם פנים שאינם מאירים, ולהיותם מתוקנים מקו אמצעי דדעת, הם מאירים. ובאלו כתוב פלס מעגל רגלך. דהיינו שיהיו דבוקים בקו האמצעי שהוא פלס ומתקלא, ואז יהיו פנים מאירים. והכל נמצא באלו הקוצין דשערות הראש.

ונתבאר, אשר בחינת המתקלא שבמסך דחירק שבקו האמצעי הממשיכה המוחין הגדולים דפנים המאירים, היא נמשכת מן הקוצין שבקו ימין. ובחינת דינים הקשים הנמשכים ממסך דחירק שבקו האמצעי, מבחינת המנועולא שבו, הם מן הקוצין שבקו שמאל שהוא אמא. ובחינת מארי מדין, דהיינו המקבלים הארת החכמה ממלכות שנקראת חכמה תתאה, הם נמשכים מקוצין דקו אמצעי, שהוא השוקל את החכמה שלא תאיר ממעלה למטה

כל אחד מן הקוצין כפי דרכו, כלומר שיש בחינת קוצין בכל מוח ומוח מחב"ד, כי כלולים זה מזה, ויש בכ"א מהם שערות ונימין וקוצין. אבל ממוח אחד מהם, דהיינו מוח האמצעי, שהוא דעת, נמשכים מאלו הקוצין החלקים שבו, בעלי המתקלא. שכתוב עליהם כל אורחות ה' חסד ואמת.

פירוש. אע"פ שהקוצין שה"ס דינין דקו אמצעי נמצאים בכל ג' המוחין, חב"ד, עכ"ל, מה שאמר, שמקוצין החלקים נמשכים בעלי המתקלא לגלות המוחין דפ"פ כנ"ל, זה נאמר רק על מוח הימין, שהוא בחינת קו ימין בכללו, אלא לא בבחינת שערות ונימין הנכללים בו אלא בקוצין החלקים שבו, שהם בחינת קו אמצעי. שה"ס המסך דחירק שעל ידו מכריח קו השמאל להתכלל בימין. שהוא המכונה מתקלא. והטעם שהוא מקוצין דימין, הוא, כי בחינת המפתח כשנקשרת בימין, היא בשליטת החסדים, ואז הם בסוד אספקלריא המאירה.

קכט) ממוחא תנינא באינון וכו': ממוח השני, שהוא מוח השמאל שהוא בינה. באלו קוצין הקשים שבו נמשכים ותלויים בעלי יבבה ויללה הנ"ל, שכתוב בהם, דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. מה פירוש. ומשיב, אלא לא ידעו, כלומר, אינם יודעים ואינם רוצים לדעת במה יכשלו. אל תקרי במה יכשלו, אלא באמא יכשלו. דהיינו באלו הנאחזים במוח הב' שהוא בצד אמא. מהו צד אמא, היינו גבורה קשה שבשמאל, שממנה מתאחדים בעלי יבבה ויללה הנ"ל.

(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

קלא) מצחא דגולגלתא, מצחא ק לאתפקדא חייביא על עובדיהון. וכד
האי מצחא אתגלייא, מתערין מאריהון דדינין, לאינון דלא מתכספין בעובדיהון.
האי מצחא סומקא ר כוורדא. ובשעתא דאתגלייא מצחא דעתיקא בהאי מצחא,
ס אתהדרת חוורא כתלגא. וההיא שעתא, עת רצון אקרי לכלא.
קלב) בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר, מצח. ת זכי מצח,
מצחא דעתיקא. ואי לאו, אשדי ח' בין תרין אתון, כד"א ט ומחץ פאתי מואב.
קלג) ואוקימנא, דאקרי נצח באתון רצופין. וכמה נצחים הוו. ואע"ג

מסורת הזהר

חילופי גרסאות

(9) (במדרב כד) תרומה רפב צ"ט. זהר חדש נב ט"ב ק לאתקרא. ר דוורדא. ט אתחזרת. ת לא גרסינן
שמ"ב נה ט"ג שמ"ו ט"ד שי"ב שי"ז. זכי מצח; וכי.

מאמר

הסולם

מצחא דו"א

עובדיהון, דהיינו בשעה שהמצח מתגלה, כמו
שממשיך, וכד האי מצחא אתגלייא, דהיינו
כשיוצאת ה' מאויר, והשערות מתפנות מן
המצח. מתערין מאריהון דדינין לאינון דלא
מתכספין בעובדיהון, דהיינו שנתעורר אז
המחלוקת דימין ושמאל, ומתגלים דינים דימין
וכן דינים דשמאל, על כל אותם הרשעים שאינם
רוצים לקבל עליהם שליטת קו האמצעי.
וזה האי מצחא סומקא כוורדא, דהיינו
סוד דינים דשמאל, המכונה אדום, המענישים
קשה את הרשעים הרוצים לינק משמאל בלי
ימין. אבל ובשעתא דאתגלייא מצחא
דעתיקא בהאי מצחא, שבו שליטת החסדים
החשובים יותר מחכמה, להיותם בו ברצון
(כנ"ל אות מ"ג) אז, אתהדרת חוורא כתלגא,
כי שליטת החסד דמצח הרצון דעתיקא, שה"ס
גוון לבן מתגברת על הארת השמאל שבמצח
ומחזירו ללבן. וההיא שעתא עת רצון
אקרי לכלא. מפני חסדים דמצח דעתיקא
מאירים ברצון, ולא מחמת מסך וחסרון, וע"כ
לא פג מהם מעלת החכמה, ויש בהם מעלת
שניהם. ע"כ הם לרצון לכל. (כנ"ל אות מ"ג)
(ועי' באד"ר אות קצ"ט).

קלב) בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא. אמר, מצח. אם
האגדה של רב ייבא סבא. אמר, מצח. אם
זכו מצח, שהוא מצח של עתיק. דהיינו מצח
הרצון. ואם לא זכו, מטילים הח' בין ב'
אותיות מו"צ, ונעשה הצירוף מחץ. כש"א,
ומחץ פאתי מואב. דהיינו שהרשעים משיגים
ממנו עונשים כנ"ל.

קלג) ואוקימנא דאקרי נצח וכו':
והעמדתו, שמצח, נקרא נצח באותיות הרצופים,
בחילוף אות באות הסמוכה מתחלפת המ'
במצח

למטה, בסו"ה פלס מעגל רגלך. ואלו, לפעמים
הם בפנים מאירים, כשהם בשליטת קו האמצעי
ולפעמים הם בפנים שאינם מאירים, כשהם
בשליטת המלכות.

מאמר מצחא דו"א

קלא) מצחא דגולגלתא מצחא וכו':
המצח של הגלגלת הוא מצח לפקוד הרשעים
על מעשיהם. וכשמצח הזה מתגלה, מתעוררים
בעלי הדין, לאלו שאינם בושים במעשיהם.
מצח הזה הוא אדום כשושנה. ובשעה שמתגלה
מצח של עתיקא, במצח הזה, הוא חוזר להיות
לבן כשלג. ואותה שעה נקראת שעת רצון לכל.
פירוש. כבר נתבאר, שאע"פ שלא נקבעו
שערות, במצח ופנים דו"א, משום ששורש
השערות הוא מהדינים דנקודת החולם, שהוא
עלית ה' לאור ונעשה אויר, וקביעות הוו
די' באויר, הוא רק בגלגלתא (כנ"ל אות מ"ג)
עכ"ז בקטנות, מטרים שיוצאת ה' מאויר,
נמצאות השערות מכסות האזנים והמצח מפני
שהאור הוא ו"ק בלי ראש, ובגדלות כשיוצאת
ה' מאויר מתפנים השערות ונגלה המצח.
שאו חוזרת ומתגלה החכמה, שנעלמה מכח
כניסת ה' לאויר כנודע. והנה בא"א בעת
ההיא מתגלה מצח הרצון, שפירוש, שהמצח
שלו דוחה החכמה ובוחר בחסדים: ואז נמצאים
החסדים ההם בבחינת רעוא דרעוין (כנ"ל אות
מ"ג) משא"כ בז"א, שבעת שנתגלה המצח מן
השערות, דהיינו בעת שהי' יוצאת מאויר,
ובינה ותו"מ בתחתון חוזרים להמדרגה, הרי
יוצא ונעשה מהם בחינת קו שמאל, ומתעוררת
אז מחלוקת בין ימין לשמאל, בסו"ה יעלו
שמים ירדו תהומות (כנ"ל אות נ"ח).

וזה, מצחא לאתפקדא חייביא על
(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

דנצח א באתרא אחרא אסתלק, ואית נצחים אחרנין דמתפשטין בכל גופא. ובגין ב דשבתא בשעתא דצלותא דמנחה, בגין דלא יתער דינין, גליא עתיקא קדישא מצחא דיליה, וכל דינין אתכפיין ג ואשתככו ולא אתעבידו. קלד) בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין, לכל אינון דחציפין בעובדיהון. כמה דכתיב, ^א ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון. והא עשרים אינון, ד' ^ב למה. לקבליהון ד' מיתות ד בית דינא לתתא, דתליין מלעילא. ואשתארו עשרין. ובג"כ לא מענישין ^ה בי דינא עלאה, עד ^ו דישלים וסלקא לכ' שנין,

מסורת הזהר

(צ (תהלים עג).

חלופי גרסאות

א כ"ג הסולם; אחרא בנצח; אחרא באתרא. ב דבשבתא; דבשעתא דשבתא. ג ואשתככו. ד בתי. ה בדינא. ו דשלים; עשרין.

מאמר

הסולם

מצחא דו"א

עשרים גבורות, המכונות עשרים בתי דין. וז"ש, והא עשרים אינון, ד' למה. ששאל למה אמר שיש כ"ד בתי דין במצחא הרי אין יותר מעשרים, שהן ה' גבורות דשמאל, שבכל אחת ד' בחינות חו"ב תו"מ. ומשיב, לקבליהון ד' מיתות בית דינא לתתא, דתליין מלעילא, כלומר, שמשביב, שגם המלכות, שנקראת ב"ד של מטה מצד הדין שבה אשר ד' בחינות חו"ב תו"מ שבה, ה"ס ד' מיתות ב"ד, גם הם כלולות ונמשכות מה' גבורות שבדעת, וע"כ יש צמחן כ"ד בתי דינים.

ונודע שסוד כ"ד ספרים, אשר בתורה נביאים וכתובים ה"ס ז"א ומלכות. כי התורה ה"ס חג"ת דו"א, ונביאים ה"ס נה"י דו"א. וכתובים. ה"ס מלכות. גם ידעת שבז"א יש י"ב צירופים שהם ג' קוין, שבכל אחד חו"ג תו"מ. ועד"ז י"ב בחינות במלכות שהן ג' קוין, שבכל אחד חו"ג תו"מ. והן כלולות זה מזה, ויש, כ"ד בחינות בז"א, וכ"ד בחינות במלכות. וז"ש, במתניתא וכו' לקבליהון דב"ד ספרים דאתכלילן באורייתא, דהיינו כנגד כ"ד ספרים שהם בז"א ומלכות, שה"ס י"ב דו"א וי"ב דמלכות הכלולים בתורה, שה"ס ז"א. שאלו כ"ד בחינות יוצאות מקו האמצעי שנק' תורה, שהוא שופט, אשר הימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) והוא מעניש בסוד הדינים דמסך דחירק, לכל הרשעים הרוצים להמשיך חכמה משמאל ממעלה למטה, ולפיכך נבחנות כ"ד הבחינות היוצאות מג' קוין בז"א ובמלכות, בשם כ"ד בתי דינים. וז"ש בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין לכל אינון דחציפין

דמצח בנ', ונעשה הצירוף נצח. שזה יורה שמאיר במצח אור הנצח דעליון, כי נה"י דעליון מתלבשים בתחתון. ואע"פ שנצח במקום אחר הוא עולה, כי נצח דעליון מתלבש במקום חסד דתחתון, אין זה קושיא, כי יש נצחים אחרים המתפשטים בכל הגוף. כלומר שנצח דעליון מתלבש בכל הצד ימין דתחתון, בימין דראש, ובימין דחג"ת דגוף, שהוא חסד דתחתון, בימין דנה"י דגוף שהוא נצח דתחתון. וע"כ יש ג' נצחים דעליון, המתלבשים בתחתון, ונצח שבימין דראש מאיר במצח של התחתון. והטעם שהמצח נקרא נצח, הוא משום שנוצח הדינים, משום שבשבת בשעת תפלת המנחה, כדי שלא יתעוררו דינים, מגלה עתיקא קדישא את המצח שלו וכל הדינים נכנעים ונשקטים ואינם נעשים (כמ"ש זה לעיל אות מ"ה).

קלד) בהאי מצחא תליין וכו': במצח הזה תלוים כ"ד בתי דינים לכל אלו המחוצפים במעשיהם, כמ"ש, ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון. שואל, והרי כ' בתי דינים הם, וד' למה נוסף עליהם. ומשיב שד' הוא כנגד ארבע מיתות בית דין התחתון התלויות למעלה. ונשארו רק עשרים בתי דין למעלה. ומשום זה בית דין של מעלה אינם מענישים עד שישלים ועולה לכ' שנים, שהם כנגדם של כ' בתי דין. בברייתא הסתומה שלנו למדנו, שהם כנגד כ"ד ספרים הכלולים בתורה.

פירוש. ב' אודנין ומצחא הם חב"ד (כנ"ל אות קכ"ו) ונמצא המצח, שהוא דעת. והדעת ה"ס קו האמצעי, הכולל ה' חסדים חג"ת נ"ה מימין, וה' גבורות חג"ת נ"ה משמאל. ואלו ה' גבורות שמשמאל, יש בכל אחת מהם ד' בחינות חו"ב תו"מ, והן (דפו"י דף רצ"ג ע"א *) דף רצ"ג ע"ב)

לקבליהון דכ' בתי דינא. במתניתא סתימאה דילן תנינן, לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא.

קלה) עיינין דרישא, אינון עיינין דלא מסתמין מנייהו חייביא. עיינין דניימין ולא ניימין. ובג"כ אקרו ^(ז) עיניו כיונים. מאי יונים. כד"א, ^(ז) ולא תונו איש את עמיתו. וע"ד כתיב, ^(ט) ויאמרו לא יראה י"ה וגו'. וכתוב ^(ח) הנוטע און הלא ישמע וגו'.

קלו) תקונא דעל עינא, ^ז שערי ^ח דמתשערן בשעורא ^ט שלים. מאינון שערין תליין, אלף ו' מאה מארי דאשגחותא, לאגחא קרבא. וכדין קיימי כלהו משולשליהון ומתפקחין עיינין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז שארי. ח דמשלבן. ט ל"ג שלים.

ק) (שיר ה) לעיל אות נא צ"ש. ר) (ויקרא כה) יתרו
נה צ"כ. ש) (תהלים צד). ח) (שם).

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

הימין, כמ"ש לפנינו, ואז כבר העינים נסתרות מהם, ואומרים לא יראה יה, וע"כ אינם שומרים את עצמם מהם, שאינם מפחדים לחטוא. וז"ש, ובג"כ אקרו עיניו כיונים וכו' כי הרשעים מתאנים ע"י העינים שלו, כי מחמת חטאם הן נבחות אליהם, שהם ישנות, ואינון משגיחות על העולם. שזהו אונאה, כי רק מעשיהם גרמו להם זאת, וע"כ נקראות עיניו כיונים. וז"ש, דניימין ולא ניימין, שרשעים הם ניימין, כמ"ש ויאמרו לא יראה יה, ולצדיקים לא ניימין. כמ"ש הנוטע און הלא ישמע היוצר עין הלא יביט.

קלו) תקונא דעל עינא וכו': התקון שעל העין, הוא השערות המשוערות, שבסוף המצח מעל העינים, בשיעור שלם. מאלו השערות תלויות אלף ושבע מאה בעלי השגחה לעשות מלחמה, ואז עומדות כולן משלשול שלהן דהיינו שמפסיקות את ההשתלשלות שלהן שעל העינים לכסותן שהשערות נגבהות מעל העינים והעינים נפקחות.

פירוש, כבר נתבאר לעיל, אשר מקום השערות הוא על הגלגלתא להיותה בחינת ב' דצלם שאין הי' יוצאת מאויר אשר שם, אבל המצח, ששם מתחיל ל' דצלם, ששם יוצאת הי' מאויר בעת גדלות, הוא חלק משערות עכ"ז, נשארו בו שערות ממעל לעינים, והוא מטעם, כי שערות אלו הן מן הדינים דמסך דחירק דקו אמצעי שבכחם הוא מיוחד הימין והשמאל לפתוח הארת החכמה ע"י התכללותה בימין. ולפיכך הן מוכרחות להשאר. וז"ש תקונא

דחציפין בעובדיהון, שהמצח, שה"ס הדעת, שהוא ז"א, מענישם כנ"ל. וז"ש, כמה דכתיב ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון, כי הרשעים המחוּצפים אינם חפצים להדבק בדרכי קו האמצעי שה"ס דעת שבמצח, ואומרים איכה ידע אל ויש דעה בעליון, ולפי שהם מחציפים פניהם לחלוק על הכרעת הדעת, ע"כ נענשים קשה מכ"ד בתי דינין שבדעת. (ועי' באדר אות ר"ג).

מאמר עיינין דו"א

קלה) עיינין דרישא אינון וכו': העינים שבראש ז"א, הן עינים שהרשעים אינם נשמרים מהם. הן עינים שישנות ואינון ישנות. כלומר לפעמים ישנות ולפעמים אינן ישנות. ומשום זה נקראות, עיניו כיונים. מהו יונים. הוא כמו שאתה אומר, ולא תונו איש את עמיתו. דהיינו חלשון אונאה. כי לרשעים נדמה, שהן ישנות. כלומר שאינון משגיחות על העולם. וע"כ כתוב, ויאמרו לא יראה יה ולא יבין וגו' וכתוב, הנוטע און הלא ישמע וגו'.

פירוש, העינים דו"א ה"ס השגחה בשכר ועונש. ופעם הוא נגלה ופעם הוא נסתר, כי בעת שהתחוננים מטיבים מעשיהם זוכים להשיג השגחתו והוא ער לא יגום ולא יישן. ואם מריעים מעשיהם, ההשגחה נסתרת ואומרים לא יראה יה וגו'. שזה נבחן כשיגה. בסוד אלהיהם ישן הוא. וז"ש, עיינין דלא מסתמין מנייהו חייביא, כי בעת שמריעים מעשיהם, נמצאים מגבירים קו שמאל על (דפ"י דף רצ"ג ע"ב)

קלז) כסותא דעל עיינין, גבינין מתאחדן בהו. ואלף וד' מאה כ רבון מארי תריסין אתאחדן בהו, ואינון אקרון כסותא דעיינין. וכל אינון דאקרון עיני יי, לא פקחין, ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין, מתפרשן אינון תתאי מעלאי. ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשגחא מתפקחין עיינין, ואתחזי כמאן דאתער משינתיה. אסתחרו עיינין וחמא לעינא

חלופי גרסאות

י כ"ג הסולם: ל"ג וד' מאה. כ ורבון.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

ומשום זה כתוב, עורה למה תישן ה' וגו'. פירוש בעת שהי' יוצאת מאויר, ובינה ותו"מ שנפלו מהמדרגה חזורים להמדרגה, יוצא אז קו שמאל בהמדרגה מע"ס כח"ב תו"מ. (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא) שה"ס נקודת השורק. ואז אין השמאל רוצה להתיחד עם הימין, ומחמת זה נמשך כסות המעלים את החכמה שבשמאל שלא תוכל להאיר. וה"ס כסות העינים. שמטרם שאור החכמה, המכונה עינים, מתיחד עם החסדים, עולה כסות על כל ע"ס שבעינים, ומכסים הארתו. אלא אח"כ אחר ביאת קו האמצעי, שעם המסך דחירק שבו כופה את קו השמאל שיתיחד עם החסדים דימין. עי"ז שממעט השמאל מג"ר שלו (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) אז מתיחדת החכמה עם החסדים והעינים נפקחות. ומיעוט הג"ר דשמאל שנעשה ע"י קו האמצעי, בקע גם את הכסות המכסה את השמאל, שהג"ר דכסות שנתרוממו למעלה מורים על הסתלקות ג"ר דחכמה דשמאל. והו"ק דכסות שנשארו למטה מורים על ו"ק דחכמה שנשארו בעינים. שז"ס פתיחת העינים.

וה"ש כסותא דעל עיינין גבינין מתאחדן בהו, שהשערות המתאחים בכסות העינים, מורות על דינין דמסך דחירק של קו האמצעי, הפועלים שם לבקוע הכסות ולפקוח העינים. וה"ש, ואלף וד' מאה רבון מארי תריסין אתאחדן בהו, כי ג' קוין הי"ס ג' אלפי רבוא, וכיון שהשמאל שולט בלי ימין אין שם אלא קו שמאל, וגם חצי השמאל, דקו האמצעי, שהם אלף ות"ק רבוא. אלא מטעם חסרון המלכות משם שעלתה ונכללה בבינה, נבחנום לאלף וד' מאה רבוא. ואינון אקרון כסותא דעיינין, ששליטה זו של צד השמאל בלי ימין הנבחן לאלף וד' מאה רבוא, הוא הנעשה כסות על העינים, להעלים או החכמה. כנ"ל. וה"ש, וכל אינון דאקרון עיני ח', לא

תקונא דעל עינא שהן השערות שנשארו בסיום המצח, שערי דמתשערין בשעורא שלימ, כן הן פועלות בעת השלמות בעת שכבר יצאה הי' מעינים, ונגלתה החכמה, אז הן פועלות ליחד החכמה עם החסדים, שאז ומתפקחין עיינין, שיכולות להאיר. אבל מטרם שקו האמצעי מיחד עם שערות אלו את החכמה והחסדים זה בזה, אינו יכולות להאיר, ונבחנום אז לישנות, וסגורות. כי חכמה בלי חסדים הוא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף ט"ז ד"ה נפק) וה"ש, תליין אלף וד' מאה וכו' לאגחא קרבא. כלומר, שהשערות אלו עושות מלחמה לקיים אלף וד' מאה בעלי השגחה. כי ע"י מסך דחירק מתקיימים הארת ב' הקוין, אלא הימין מאיר ממעלה למטה, מפני שיש בו ג"ר, ונבחנום לאלף שכל ספירה כלולה ממאה. וקו השמאל חסר ג"ר, כי אינו מאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) וע"כ אינו אלא ו' מאה, דהיינו ז"ס, שכל אחת כלולה ממאה.

קלז) כסותא דעל עיינין וכו': הכסות שעל העינים מתאחות בהם גבות, דהיינו שערות קטנות, ונקראים שניהם עפעפים, או כסות העין. ואלף וד' מאה רבבות בעלי מגן מתאחים בהם, והם נקראים כסות העינים. וכל אלו הנקראים עיני ה', שהם הארת החכמה המכונה עינים, כי כח"ב תו"מ דראש נקראים, גלגלתא, עינים, און, חוטם, פה אינם נפקחים ואינם מתעוררים, חוץ בזמן שאלו כסותים דגבינות שעל העינים מתחלקים התחתונים מן העליונים, כלומר, שחלק התחתון נחלק מן חלק העליון, ובשעה שנחלקו גבות התחתונות מן העליונות, ונותנות מקום להשגית, נפקחות העינים, ונראות כמי שנעור משנתו, מסבבות העינים ורואות לעין הפקוח דא"א, ומתרחצות בהלבן שלו. וכשמתרחצות בהלבן נכנעים כל בעלי הדין של ישראל, (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

פקיחא, ואסתחן בחורא דיליה. וכד אסתחיין, אתכפיין מאריהון דדינין לישראל. ובג"כ כתיב, א) עורה למה תישן יי' הקיצה וגו'.

קלח) ארבע גוונים אתחזיין באינן עיינין. מאינן נהירין ד' בתי דתפילין, דנהרין ברהיטי מוחא. ז' דאקרון עיני י' ה'. ואשגחותא נפקי, מגוון אוכמא דעינא. כמה דאוקימנא מ באדרא, דכתיב ב) על אבן אחת שבעה עינים. ואינן גוונים מתלהטין נ בסטרייהו.

קלט) מסומקא, נפקין אוחרנין, מארי דאשגחותא לדינא. ואינן אקרון, ג) עיני יי' משוטטות בכל הארץ. משוטטות, ולא משוטטים. בגין דכלהו דינא. מירוקא, נפקין אוחרנין, דקיימין לגלאה עובדין, בין טב ובין ביש. דכתיב ד) כי עיניו על דרכי איש. ואלין אקרון, ה) עיני יי' משוטטים. משוטטים, ולא משוטטות. בגין דאינן לתרין סטריין, לטב ולביש. מחורא, נפקין כל אינן רחמי, כל

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז ל"ג ה', מ ל"ג באדרא. נ בסטרהא.

א) (תהלים מד) נשא סה צ"צ. ב) (זכריה ג) נשא קכו צ"ת. ג) (ד"ה ב טו) ב"ב סז צ"א. ד) (איוב לד) משפטים קלו צ"ש. ה) (זכריה ד) ב"ב סז צ"א.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

ואדום הוא גבורה, וירוק הוא ת"ת הכולל נה"י, ישחור הוא מלכות. והראיה יוצאת מצבע השחור שבעין, שהוא המלכות, כמו שהעמדנו באדרא רבא (אות ר"ט) שכתוב, על אבן אחת שבעה עינים, והם גוונים הלוהטים מבחינתם. כלומר ששבע בחינות חג"ת נה"י היוצאות מן השחור שבעין, עליהן נאמר, על אבן אחת, שהוא מלכות, שבעה עינים. ז' בחינות המלכות.

קלט) מסומקא נפקין אוחרנין וכו': מגוון אדום, שבעינים יוצאות שבע עינים אחרות, שהם בעלי השגחה לדין. כי גוון אדום הוא קו השמאל שהוא דין. והן נקראות עיני ה' משוטטות בכל הארץ. משוטטות כתוב בלשון נקבה, ולא משוטטים בלשון זכר, שהוא מפני שהן כולם דין. מגוון ירוק שבעין, יוצאות שבע עינים אחרות, העומדים לגלות המעשים של האדם, בין טוב ובין רע, שכתוב, כי עיניו על דרכי איש. ואלו נקראים עיני ה' משוטטים. משוטטים בלשון זכר, ולא משוטטות בלשון נקבה, משום שהם לב' צדדים לטוב ולרע. כי גוון ירוק הוא קו האמצעי, הכולל ימין ושמאל, שהם חסד ודין. וע"כ הוא בלשון זכר. כי חסד מאיר באור הזכר. מגוון לבן שבעין, יוצאים כל אלו הרחמים, וכל הטוב הנמצא בעולם להטיב לישראל, שאז מתרחצים כל אלו שלשה גוונים, אדום ירוק ושחור, בגוון הלבן, שהוא רחמים, כדי לרחם עליהם.

אלין

לא פקחין ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין מתפרשן אינן תתאי מעלאי. דהיינו שהכסות סוגר את העינים עד שבא קו האמצעי, וממטט את הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שה"ס השערות שבכסות, ועם הסתלקות ג"ר דחכמה דשמאל נבקעת הכסות, והג"ר שבו עולים למעלה, והו"ק שבו יורדים למטה כנ"ל. וז"ש ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשגחא כי בזה שנתמטטו הג"ר דשמאל וגבות העליונות נסתלקו למעלה ונפרשו מתחתונות, נמצאת החכמה מתיחדת בחסדים, ואז הארת החכמה המכונה עינים משגיחה בהנהגה. מתפקחין עיינין ואתחזי כמאן דאתער משינתיה, כי מטרם שבא קו אמצעי היה הכסות מכסה העינים, ונבחן זה לשינה, ועתה כשנפקחו נבחן זה כמו שמקיץ משנתו. וכשהן נפקחות מקבלות אז חסדים מעינא פקיחא דעתיקא. וז"ש, וחמא לעינא פקיחא וכו'.

קלח) ארבע גוונים אתחזיין וכו': ארבעה צבעים נראים באלו העינים דו"א. שהם לבן אדום ירוק שחור, כנגד חו"ב תו"מ. מאלו מאירים ד' בתים של התפלין המאירים בחללי המוח כלומר, הפרשות הן המוחין, והבתים, בחינת חללי המוחין. והבתים הם בחי' ו"ק, והפרשות הן ג"ר. והארות עינים הן ו"ק, ע"כ משפיעים לבתים. ז' הם שנקראים עיני ה', שהם ז"ס חג"ת נה"י שבעין, שלבן הוא חסד,

(דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

אינזן טבאן, דמשתכחי בעלמא, לאוטבא להו לישראל. וכדין ם אסתחין כל אינזן תלת גווי, לרחמא עליהו.

(קמ) אלין גווינ מתערבין דא בדא, ואתדבן דא בדא. כל חד אוזיף לחבריה מגווי דיליה, בר מחוורא, דכלהו כלילן ביה כד אצטריך, והוא חפי על כלא. כל גווינ דלתתא, לא יכלין כל בני עלמא, לאסחרא לון חוורא, לאוכמא לסומקא ולירוקא. והכא באשגחותא חד, כלהו ם אתאחדן ואסתחין בחוורא.

(קמא) גבינוי לא ם משתכין, ץ בר כד בעיין ף גווינ דחוורא לאשגחא, בגין דגבינין יהבין אתר לאשגחא, לכלהו גווי. ואי אינזן לא יהבין אתר, לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא. גבינין לא קיימין, ולא משתכין שעתא חדא ך שלימותא, אלא פקחין וסתמין, ם סתמין ופקחין, משום עינא פקיחא דקאי עליהו. וע"ד כתיב, ן והחיות רצוא ושוב. ת והא אוקימנא.

חלופי גרסאות

מסורת הוור

ו (יחזקאל א) לעיל אות לו צ"פ. ם אסתחין. ע אסתחין. ף משתכין. ץ ל"ג בר. ף ל"ג גווינ דחוורא; גבינין; גווינ ול"ג דחוורא. ך שלימותא. ם סתמין ופתחין. ת הא אוקימנא ולא גרסינן כתיב.

עינין דו"א

הסולם

מאמר

דא בדא ואתדבן דא בדא, כל חד אוזיף לחבריה. כי אין שלמות לאחד, זולת ע"י התכללותו עם חברו. ונבחן ששואל אור ממנו כדי לקיים שליטתו. אמנם מראה לבן, שהוא קו ימין, הוא עיקר האור, שהוא יכול להאיר בלי קוין האחרים עכ"פ בבחינת ו"ק, משא"כ קוין האחרים בלי קו ימין שהוא חסד הם חשכים לגמרי. וז"ש, בר מחוורא דכלהו כלילן ביה. שכולם צריכים אליו, והוא אינו צריך אליהם, כי יכול עכ"פ להאיר בבחי' ו"ק. בלי התכללות עם אחרים.

(קמא) גבינוי לא משתכין וכו': הגבות אינן שקטות, חוץ כשגוויי הלבן רוצים להשגית, משום שהגבות נותנות מקום לכל הגוויי להשגית. ואם הן אינן נותנות מקום, אין שום גוויי יכול להשגית ולהסתכל. הגבות אינן עומדות במקום אחד, ואינן שקטות שעה אחת שלמה, אלא פוקחות וסוגרות סוגרות ופותחות, משום העין המפקחת העומדת עליהן. וע"כ כתוב, והחיות רצוא ושוב. וכבר העמדת.

פירוש. כבר נתבאר לעיל (באות קד"ז) שעם יציאת קו השמאל יוצאות הגבות, דהיינו הכסותים, ומכסות את העינים, מטעם שאין השמאל יכול להאיר בלי חסדים שממין. גם נתבאר שם, שעם יציאת קו האמצעי, הוא ממעט

(קמ) אלין גווינ מתערבין וכו': אלו ד' גוויי הנ"ל, מתערבים זה בזה, ומתדבקים זה בזה, כל אחד משאיל לחברו מן הגוויי שלו, חוץ מגוויי לבן שהכל כלולים בו, כשצריכים אליו, והוא מכסה על הכל. כל הצבעים שלמטה הגשמיים כל בני העולם אינם יכולים להחזיר את השחור והאדום והירוק למראה לבן, וכאן בהשגחה אחת כל ג' הגוויי שחור אדום ירוק מתאחדים ומתרחצים בגוויי לבן. דהיינו שחוזרים להיות לבן שהוא חסד.

פירוש. ד' הגוויי שבעין ה"ס ג' קוין המכונים לבן אדום ירוק. ומלכות המקבלת ג' הקוין, שהיא מראה שחור. וג' קוין, צריכים זה לזה, שאין שלמות לאחד בלי חברו עם חברו, כי קו ימין בלי התכללות משמאל הוא ו"ק חסר ג"ר. וקו שמאל בלי ימין הוא חשך ואינו יכול להאיר כלל. ושניהם ימין ושמאל אינם יכולים להתכלל זה בזה בלי התכללות מקו אמצעי, הממעט ג"ר דשמאל ומיחדו עם הימין, וקו אמצעי אין לו אלא האור של ימין ושמאל מה שמקבל ע"י שמיחד אותם, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א רפ"ז ד"ה תלת) הרי שכל קו שואל אור מחברו להתכלל בו הלבן מן האדום והאדום מן הלבן ושניהם מן הירוק. וז"ש. אלין גווינ מתערבין (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

קמב) כתיב ז' עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן, וכתיב ח' תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה וגו'. דהא ירושלם בעיא כן, דכתיב, ט' צדק ילין בה. ובג"כ ירושלם, ולא ציון. דכתיב, י' ציון במשפט תפדה וגו', דכלא רחמי. קמג) עיניך, עיניך כתיב, כ' עינא דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. השתא, עיני יי' אלהיך בה, לטב ולביש, כמה ב' דאתחזי. ג' בג"כ לא אתקיימו בקיומא תדיר. והתם ד' עיניך תראינה ירושלם, כלא לטב, כלא ברחמי. דכתיב, ו' וברחמים גדולים אקבצך.

חילופי גרסאות

א ל"ג עינא. ב מוסיף דאתחזי לסומקא ולירוקא והכא באשגחותא חדא כלהו אסתחרון ואסתחין בחזורא גבינוי לא משתכחי כד בעיין גווינן לאשגחא. ג גורס בג"כ וכו' עד תדיר באות קמ"ד לפני מאן היא ה"א. ד כ"ג הסולם, עיניך.

מסורת הזהר

ז' (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. ח' (דברים יא) ויחי רע צ"א. ט' (ישעיה א) ספרא דצניעותא יט צ"צ. י' (שם) צו סו צ"ע. כ' (שם נד) משפטים ככב צ"ל.

עינין דז"א

הסולם

מאמר

משך זמן הארת החכמה אין נסיעת ג' קוין נפסקת חוץ מכשרוצה להשפיע גוון לבן, שהוא חסדים, אז נפסקה הנסיעה. ומ"ש, ולא משתכבין שעתא חדא שלימותא, פירושו, שאינן נשקטות לעמוד בקו אחד, בשמאל לבדו, או בימין לבדו. כי ג' קוין מכונים ג' שעות (כמ"ש לעיל פרשת נח אות ס"ח, ובפרשת שלח אות קסד. ד"י).

קמב) כתיב עיניך תראנה וכו'. כתוב, עיניך תראנה ירושלים נוה שאנן, וכתיב תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה וגו'. כי ירושלים צריכה כן, כלומר שירושלים שהיא המלכות צריכה שתהיינה עיני ה' שה"ס חכמה, בה. כי מקום גילוי החכמה היא במלכות, שנקראת חכמה תתאה. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) שכתוב, צדק ילין בה, וצדק, ה"ס הדינים הנמשכים מהארת החכמה דשמאל המאירה במלכות. ומשום זה, כתוב ירושלים ולא ציון. כי ציון ה"ס פנימיות של המלכות, שה"ס הארת החסדים. שכתוב, ציון במשפט תפדה וגו' שהכל הוא רחמים, כי צדק הוא דין דשמאל ונוהג בירושלים, ומשפט הוא רחמים דז"א ונוהג בציון.

קמג) עיניך עיניך כתיב וכו'. עיניך תראנה ירושלים, כתוב עיניך לשון יחיד, שמורה על עין של עתיקא קדישא הסתום מכל, שב' עינים שלו חוזרות לאחת, משום שהן חוזר גו חוזר (כנ"ל באד"ר אות מ"ב) וזה יהיה לעתיד לבא, אבל עתה, כתוב, עיני ה' אלקיך בה, דהיינו ב' עינים, שהן, לטוב ולרע, כמו שראוי להיות. משום זה אינן מתקיימות כך בקיום תמיד, אלא לעתיד תחזורנה להיות עין אחת

ממעט הג"ר דשמאל, שעם זה בוקע הכסות, ומחציתה העליון עולה למעלה ואז נפקחות העינים. ע"ש. וז"ש, ואי אינון לא יהבין אתר, לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא כי אם הגבות אינן נפקחות ע"י קו האמצעי הרי הגבות מכסות העינים ואינן יכולות להשגיח. גם ידעת, שאין החכמה מאירה אלא בשעת נסיעת ג' קוין כלומר בשעת יציאתם לשלוט בזה אחר זה, תחלה קו הימין ואח"כ קו השמאל, ואח"כ קו האמצעי, וכן חוזר חלילה. אבל אם הם נחים, נפסקת החכמה ואינם משפיעים רק חסדים (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וגו' וז"ש, גבינוי לא קיימין ולא משתכבין, שעתא חדא שלימותא, כי הארת החכמה מכונה ראית העינים, אשר אינה מאירה רק בשעת נסיעת ג' קוין, ולפיכך כשמתחילה יציאת קו השמאל נמשכת הכסות ומכסה העינים, וכשיוצא קו האמצעי הוא בוקע הכסות ומרים מחציתה למעלה, ואח"כ חוזר חלילה, כשמגיע זמן יציאת קו השמאל מתכסות העינים ונסגרות, ואח"כ כשמגיע זמן יציאת קו האמצעי חוזרות ונפקחות, וכן כל משך הזמן של הארת החכמה נוסעים ג' הקוין בזה אחר זה וחוזרים חלילה. ואם הם נחים נפסקת החכמה שנקראת ראית העינים, ומתחיל אור החסדים. וז"ש אלא פקחין וסתמין סתמין ופקחין, משום עינא פקחא דקאי עלייהו, כלומר כל זמן שעינא פקחא עומדת עליהן להשפיע בהם סוד הראיה הן נפקחות ונסגרות נסגרות ונפקחות בכח נסיעת ג' הקוין שאינה נפסקת, בעת הארת החכמה. וז"ש, גבינוי לא משתכבין, בר כד בעיין גוונא דחזורא לאשגחא, כי כל (דטרי דף רצ"ג ע"ב)

קמד) תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה. ה מרשית חסר א' כתיב, ולא ו ראשית באלף. מאן היא. ה"א דלתתא. ולעילא כתיב, השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מאי ו טעמא השליך משמים ארץ. משום דכתיב מ אלביש שמים קדרות, ועיינין בקדרותא, בגוונא אוכמא אתחפו.

קמה) מרשית השנה, מאן אתר מסתכלין בירושלם אלין עיני יי', חזר ופירש, מרשית השנה, דהוא דינא בלא אלף, ודינא אתאחד ה מסטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. ועד אחרית שנה, ט אחרית שנה ודאי דינא אשתכח. דהא כתיב, צדק ילין בה, דהיא אחרית השנה.

קמו) ת"ח א' בלחודי אקרי ראשון, דכר. באלף סתים וגניז ו מה דלא אתידע. כד אתחבר האי אלף באתר אחרא, אקרי ראשית. ואי תימא דאתחברא. לא. אלא אתגליא ביה, ונהיר ליה, וכדין אקרי ראשית. ואפילו בהאי ראשית,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז (איכה ב) ב"א רי צ"ג. מ (ישעיה ג) וישב כב צ"ג. ה ל"ג מרשית. ו מראשית. ז ל"ג טעמא. ח כ"ג הסולם; בסטרהא. ט ל"ג אחרית שנה. י מלה. (ישעיה א) לעיל אות קמב צ"ט.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

קמו) ת"ח א' בלחודי וכו': בוא וראה ה' בלבדה נקראת ראשון, שהוא זכר. כי באלף סתים וגניז מה שלא נודע. כשמתחברת א' זו במקום אחר, נקרא המקום ראשית. ואם תאמר שנתחברת. לא. אלא שנתגלית בו ומאירה בו. ואז נקרא ראשית. ואפילו בראשית ההוא אינו משגיח בירושלים, כי אם היתה מקבלת מראשית הזו, היתה מאירה תמיד, ולא היה זיווג נפסק. אבל מרשית כתוב, בלי א', וע"כ זיווג נפסק. ולעולם הבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם, אשר ה' שנקראת ראשון, תאיר לציון שהיא מלכות.

פירוש. ג' מיני חכמה נמצאות באצילות. א) היא חכמה סתימאה דא"א, שנסתמה ואינה מאירה לתחתונים מעצמותה. וזו נקראת א'. ב) היא חכמה דימין, שה"ס או"א עלאין, שהם מקבלים מחכמה סתימאה ונקראים ראשית. להורות שה' מאירה בהם. וחכמה סתימאה נקראת ראשון, שהוא זכר, ואבא ואמא נקראים ראשית, שהיא נקבה המקבלת ממנו. כי ראשון וראשית הם דכר ונקבא. ונודע שאו"א ג"כ נסתמים ואינם מאירים לתחתונים. ג) היא בינה שחזרה לחכמה, בסוד בינה ותו"מ שיצאה מראש, שהוא חכמה. וחזרה לראש, אשר אז בחינת קו שמאל שלה נעשה לחכמה. וה"ס החכמה המאירה לז"א ומלכות. אבל ב' חכמות הראשונות, שנקראות ראשון וראשית, אינן מאירות. ומתוך שחכמה זו היא דשמאל, ויש בה

אחת. כי שם עיניך תראנה ירושלים, דהיינו עין אחת, שהיא כולה לטוב כולה ברחמים. דהיינו עינא דעתיקא כנ"ל. שכתוב, וברחמים גדולים אקבצך.

קמד) תמיד עיני ה' וגו': תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה, מרשית, חסר א' כתוב, ולא כתוב ראשית בא'. מי היא שנקראת ראשית חסר א', היא ה' של מטה. דהיינו המלכות. כי ראשית הוא לשון רש ודל. ולמעלה כתוב, השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מהו הטעם, שהשליך משמים ארץ, כלומר מהו הטעם שהמלכות הנקראת ארץ, נשלכה מז"א שנקרא שמים. ומשיב, הוא משום שכתוב, אלביש שמים קדרות, שפירושו, שהעיינים הן בקדרות, דהיינו שנתכסו בגוץ שחור. אשר אז נפרדת המלכות מז"א, שאין לה מה לקבל ממנו.

קמה) מרשית השנה מאן וכו': מרשית השנה. היינו מאיזה מקום מסתכלות אלו עיני ה' בירושלים. חזר ופירש, מרשית השנה שהיא בינה, שנקראת ראשית, בלי אלף. משום שהיא דין, כי הדין מתאחו מצדה, דהיינו מצד שמאל שלה, אע"פ שאינה דין ממש. ועד אחרית שנה, אחרית שנה, ודאי נמצא שם, שהרי כתוב, צדק ילין בה, שהוא אחרית שנה. דהיינו המלכות.

(דפו"י דף רצ"ג ע"ב * דף רצ"ד ע"א)

לא כ' אשגח בירושלם, דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא. אבל מרשית כתיב. ולעלמא דאתי כתיב, (ט) ראשון לציון הנה הנם וגו'. קמז) חוטמא דזעיר אנפין, תקונא דפרצופא. כל פרצופא ביה אשתמודע. חוטמא דא, לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. דחוטמא דעתיקא, חיים י' דחיים. דהא מתרין נוקבין, נפקין רוחין דחייך, לכלא. בהאי זעיר אנפין כתיב, (ו) עלה עשן באפו וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (ישעיה מא) מצורע כא צ"ר. (ע) (ש"ב כב) נשא כ' אשתכח ירושלם. ל' מוסיף דחיים לכלא קלג צ"מ.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

שמקבלים מא"א עלאין. אבל מרשית כתיב, שהוא ישסו"ת, ע"כ זווג ז"א ומלכות נפסק, כמו זווג ישסו"ת. ולעלמא דאתי כתיב ראשון לציון וגו'. דהיינו שיאיר אז למלכות. מבחינת חכמה סתימאה, הנקראת ראשון כנ"ל.

מאמר חוטמא דז"א

קמז) חוטמא דזעיר אנפין וכו': החוטם דז"א, הוא תקון הפרצוף, שכל הפרצוף ניכר בו. חוטם זה אינו כחוטם עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, כי חוטם דעתיקא הוא חיים דחיים, כי מב' נקבי החוטם יוצאים רוחות החיים לכל. בז"א הוה כתוב, עלה עשן באפו וגו'. בעשן הזה, כל הצבעים אחוים בו, ובכל צבע וצבע אחוים בו כמה בעלי דין הקשה. פירוש. כבר נתבאר שב' עינים חוטמא ה"ס ג' קוין של הארת החכמה. ונודע שאין הארה מתפשטת ממדרגה למדרגה אלא דרך קו האמצעי, ונמצא, שכל החכמה המתגלה בעינים, אינה נמשכת אלא דרך החוטם, שהוא קו האמצעי. וז"ש חוטמא וכו' כל פרצופא ביה אשתמודע. שכל הארת הפנים, בסוד חכמת אדם תאיר פניו, כל זה ניכר בחוטם. כי הוא המשפיע הארת החכמה לתחתונים. וההפרש בין חוטם דעתיקא לחוטם דז"א הוא, כי בעתיקא אין שמאל, כי השמאל נכלל בימין, בסוד חוור גו חוור, ושתי עינים חוזרות לאחת, (כח"ש) כאדרא רבא אות מ"ב) ולפיכך ב' נקבי החוטם, הם חיים וחיים דחיים, בלי שום דין כלל אבל בז"א, יש בחינת דין בחוטם. וז"ש, דחוטמא דעתיקא חיים דחיים וכו'. שנקב ימין הוא חיים, ונקב שמאל הוא חיי דחיי (כנ"ל באד"ר אות ס"ג) בהאי ז"א כתיב, עלה עשן באפו וגו'. כי בז"א יש דינים המכונים עשן.

בהאי

בה דינים ע"כ נקראת רשית בלי א'. להורות שחסר בה הארת חכמה סתימאה, שנקראת א'. וז"ש, א' בלחודיו אקרי ראשון, דכר. שהוא חכמה סתימאה דא"א, כי באלף סתים וגניז מה דלא אתיידע. כי חכמה סתימאה סתומה וגנוזה ולא אתידע. כד אתחבר האי א' באתר אחרא, דהיינו בחכמה דימין, שהיא או"א עלאין, אקרי ראשית. שעליהם נאמר, ראשית חכמה וגו'. אמנם אין הפירוש, שחכמה סתימאה מזדווגת עם או"א ומשפיעה בה חכמה שלה, וז"ש, ואי תימא דאתחברא. שח"ס מזדווגת עם או"א. לא, אלא אתגליא ביה ונחיר ליה, כי אין כאן זווג ממש, כי חכמה סתימאה נסתמה, אלא רק הארתה יוצאת ומתגלה באו"א, כדי שאו"א ישפיעו לישסו"ת שה"ס בינה. וז"ש (באות קמ"ה) מרשית השנה וכו' ודינא אתאחד מפטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. כי רשית בלי א', היא בינה, דהיינו ישסו"ת, שבקו שמאל שלה נגלית החכמה, והדינים שעם חכמה, אמנם כיון שבינה זו אינה מקבלת החכמה לצרכה עצמה, אלא בשביל ז"א ומלכות, ע"כ היא עצמה אינה דין, כי אינה מקבלת לצרכה, אבל דינא אתאחד מפטרהא, כי החכמה עם הדינים מתפשטים ממנה לז"א ומלכות. וע"כ נקראת רשית בלא א'. וז"א מקבל מרשית הוה, שהיא בינה, ומשפיע למלכות. וז"ש, ואפילו בהאי ראשית, שהוא או"א, לא אשגח בירושלם, אלא ברשית בלי א' שהוא ישסו"ת, דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא שאם ז"א היה משפיע בה מראשית עם א' שהוא או"א עלאין, היתה המלכות נמצאת תמיד בזווג עם ז"א. כי כמו שזווג או"א עלאין לא פסיק לעלמין היה גם זווג ז"א ומלכות לא פסיק לעלמין, מחמת

(דפו"י דף קצ"ד ע"א)

לא כ' אשגח בירושלם, דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא. אבל מרשיח כתיב. ולעלמא דאתי כתיב, ^(ט) ראשון לציון הנה הנם וגו'. קמז) חוטמא דזעיר אנפין, תקונא דפרצופא. כל פרצופא ביה אשתמודע, חוטמא דא, לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. דחוטמא דעתיקא, חיים כ' דחיים. דהא מתרין נוקבין, נפקין רוחין דחיין, לכלא. בהאי זעיר אנפין כתיב, ^(ט) עלה עשן באפו וגו'.

חלוסי גרסאות

מסורת הוזהר

כ אשתכח ירושלם. ל מוסיף דחיים לכלא

(ט) (ישעיה מא) מצורע כא צ"ר. ט) (ש"ב כב) נשא קלב צ"מ.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

שמקבלים מאו"א עלאין. אבל מרשיח כתיב, שהוא ישסו"ת. ע"כ זווג ז"א ומלכות נפסק, כמו זווג ישסו"ת. ולעלמא דאתי כתיב ראשון לציון וגו'. דהיינו שיאיר אז למלכות, מבחינת חכמה סתימאה, הנקראת ראשון כנ"ל.

מאמר חוטמא דו"א

קמז) חוטמא דזעיר אנפין וכו': החוטם דו"א. הוא תקון הפרצוף, שכל הפרצוף ניכר בו. חוטם זה אינו בחוטם עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, כי חוטם דעתיקא הוא חיים דחיים, כי מב' נקבי החוטם יוצאים רוחות החיים לכל. בז"א הזה כתוב, עלה עשן באפו וגו'. בעשן הזה, כל הצבעים אחוים בו, ובכל צבע וצבע אחוים בו כמה בעלי דין הקשה. פירוש. כבר נתבאר שב' עינים וחוטמא ה"ס ג' קוין של הארת החכמה. ונודע שאין הארה מתפשטת ממדרגה למדרגה אלא דרך קו האמצעי, ונמצא שכל החכמה המתגלה בעינים, אינה נמשכת אלא דרך החוטם, שהוא קו האמצעי. וז"ש חוטמא וכו' כל פרצופא ביה אשתמודע. שכל הארת הפנים, בסוד חכמת אדם תאיר פניו, כל זה ניכר בחוטם. כי הוא המשפיע הארת החכמה לתחתונים. וההפרש בין חוטם דעתיקא לחוטם דו"א, הוא, כי בעתיקא אין שמאל, כי השמאל נכלל בימין, בסוד חוור גו חוור, ושתי עינים חוזרות לאחת, (כמ"ש כאדרא רבא אות מ"ב) ולפיכך ב' נקבי החוטם, הם חיים וחיים דחיים, בלי שום דין כלל אבל בז"א, יש בחינת דין בחוטם. וז"ש, דחוטמא דעתיקא חיים דחיים וכו', שנקב ימין הוא חיים, ונקב שמאל הוא חיי דחיי (כנ"ל באד"ר אות ס"ג) בהאי ז"א כתיב, עלה עשן באפו וגו'. כי בז"א יש דינים המכוונים עשן.

בהאי

בה דינים ע"כ נקראת רשית בלי א'. להורות שחסר בה הארת חכמה סתימאה, שנקראת א'. וז"ש, א' בלחודוי אקרי ראשון, דכר. שהוא חכמה סתימאה דא"א, כי באלף סתים וגניז מח דלא אתיידע. כי חכמה סתימאה סתומה וגנוזה ולא אתידע. כד אתחבר האי א' באתר אחרא, דהיינו בחכמה דימין, שהיא או"א עלאין, אקרי ראשית. שעליהם נאמר, ראשית חכמה וגו'. אמנם אין הפירוש, שחכמה סתימאה מזדווגת עם או"א ומשפיעה בה חכמה שלה, וז"ש, ואי תימא דאתחברא. שח"ס מזדווגת עם או"א. לא, אלא אתגליא ביה ונחיר ליה, כי אין כאן זווג ממש, כי חכמה סתימאה נסתמה, אלא רק הארתה יוצאת ומתגלה באו"א, כדי שאו"א ישפיעו לישסו"ת שה"ס בינה. וז"ש (באות קמ"ה) מרשיח השנה וכו' ודינא אתאחד מספירה, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. כי רשית בלי א', היא בינה, דהיינו ישסו"ת, שבקו שמאל שלה נגלית החכמה, והדינים שעם חכמה, אמנם כיון שבינה זו אינה מקבלת החכמה לצרכה עצמה, אלא בשביל ז"א ומלכות, ע"כ היא עצמה אינה דין, כי אינה מקבלת לצרכה, אבל דינא אתאחד מספירה, כי החכמה עם הדינים מתפשטים ממנה לז"א ומלכות. וע"כ נקראת רשית בלא א'. וז"א מקבל מרשיח הזה, שהיא בינה, ומשפיע למלכות. וז"ש, ואפילו בהאי ראשית, שהוא או"א, לא אשגח בירושלם, אלא ברשית בלי א' שהוא ישסו"ת. דאלמלא הות בהאי אתקיימת תדירא שאם ז"א היה משפיע בה מראשית עם א' שהוא או"א עלאין, היתה המלכות נמצאת תמיד בזווג עם ז"א. כי כמו שזווג או"א עלאין לא פסיק לעלמין היה גם זווג ז"א ומלכות לא פסיק לעלמין, מחמת (דפו"י דף קצ"ד ע"א)

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא אריך, ומתפשט. ואקרי אריך אפים. והאי חוטמא, זעיר. וכד תנא שרי נפיק בבהילו, ואתעביד דינא. ומאן מעכב להאי. חוטמא דעתיקא. וכלא כמה דאמינא באדרא, ואתערו חברייא.

קנ) ובספרא דרב המנונא סבא, אוקים הני תרי נוקבי. מחד תנא ואשא. ומחד נייחא ורוחא טבא. דאית ביה ימינא ושמאלא, ר וכתוב ר' וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתיב, וריח אפך כתפוחים. ומה בנוקבא הכי, כל שכן ביה. ושפיר קאמר.

קנא) ומה ש דאמר וירח יי את ריח הניחח. הניחח בתרי סטרי, חד ת נייחא, דאתגלייא עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, דהאי הוא נייחא ואתבסמותא לכלא. וחד אתבסמותא דלתתא, בההוא תנא ואשא דמדבחא. ובגין דאיהו מתרין סטרינ, כתיב ניחח. וכלא בזעיר אנפין אתמר.

קנב) תרי אודנין, למשמע טב וביש. ותרווייהו סלקין לחד. דכתיב, הטה יי אונך ושמע. אודנא לגו א בגו דיליה, תליא ברשימין עקימין, בגין

חלוסי גרסאות

ק בספרא; מוסיף ובספרא דאגדתא. ר דכתיב. ש דאמרן. ת גופא. א ל"ג בגו דיליה תליא; כוליה ול"ג בגו דיליה תליא; תליא ול"ג בגו דיליה.

מסורת הזור

ר) (הושע יד) אחרי מות קיב צ"ת. ש) (שיר ז) פנחס אות רג צ"נ ואות קנט צ"צ. ת"ז תי"ג כ"ט. ת) (מ"ב יט) לעיל אות כז צ"ב.

חוטמא דו"א

כך, כל שכן בו בז"א. שהוא המשפיע אל הנוקבא. ויפה אמר.

קנא) ומח דאמר וירח וגו': ומה שאמר, וירח ה' את ריח הניחח. הניחח יורה על נחת כפול מב' צדדים, מימין ומשמאל, האחד שמימין, הוא נחת המתגלה מעתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שזה הוא נחת והתבסמות לכל. בין לחכמה ובין לחסדים. והאחד, שמשמאל, הוא ההתבסמות הבאה מלמטה, דהיינו ממסך דחירק שמעלים התחתונים בעשן הזה והאש שעל המזבח (כנ"ל אות קמ"ח/א) ומשום שהוא מתבסס מב' הצדדים, מעתיקא ומלמטה, ע"כ כתוב ניחח. שהוא לשון כפול של נחת. והכל נאמר בזעיר אנפין.

מאמר אודנין דו"א

קנב) תרי אודנין למשמע וכו': ב' אונים לשמיע טוב ורע. ושתייהן נחשבות לאחת. שכתוב הטה יי אונך ושמע. האזן, לפני ולפנים שלה, תלויה ברשימות עקומות, כדי שיתעכב הקול מליכנס במוחין, ויוכל המוח להבחין בו, ולא יכנס במהירות. שכל דבר שהוא במהירות, אינו בחכמה שלמה.

פירוש

מאמר

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא וכו': החוטם דעתיקא קדישא הוא ארוך ומתפשט. ונקרא ארך אפים. וחוטם זה דו"א, הוא קצר. וכשהעשן מתחיל לצאת בחפז, נעשה הדין, ומי מעכב זה. הוא החוטם דעתיקא. דהיינו החסדים שלו כנ"ל. והכל הוא כמו שאמרתי באדרא רבא, והעירור שם החברים.

פירוש. הארת החכמה מכונה ארוך. וז"ש חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט. כי החסדים שלו, כלולים מחכמה הנקראת ארוך. אבל החוטם דו"א כל זמן שלא נעשה היחוד דשמאל עם הימין, הוא קצר, כלומר שאין החכמה מאירה בו להיותו מחוסר חסדים, אלא בזמן שמקבל חסדים מעתיקא אז מתפשטת בו החכמה ומאירה (ע"י לעיל באדר' אות ר"ל שהארכנו בזה).

קנ) ובספרא דרב המנונא וכו': ובספרו של רב המנונא סבא מעמיד אלו ב' נקבי החוטם, שמאחד עשן ואש. ומאחד נחת ורוח טוב. כי יש בו ימין ושמאל. ומשמאל עשן ואש כנ"ל. ומימין נחת ורוח טוב, שהוא חסדים הכלולים מחכמה. וכתוב, וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתוב, וריח אפך כתפוחים. שזה יורה על הארת החכמה המכונה ריח. ואם בנוקבא (דסרי דף קצ"ד ע"א)

ב דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, ולא בבהילו, דכל מלה דהוי בבהילו, לא ג הוה בחכמתא שלימתא.

חלופי גרסאות

ב דיתעכב; דאתעבא; דאתערא; דאתעכב. ג הוי.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

שהן משפיעות בפנימיות אל העינים והחוסם המתוקנים להשפיע לחוץ.

וז"ש תרי אודנין למשמע טב וביש, שהן עשויות רק לקבל, והן שומעות טוב היינו שמקבלות מ"ן מתחתונים, לגלות הטוב אל ב' עינין וחוטמא. והן שומעות רע, שבשעה שהתחתונים חוטאים ופוגמים בקו אמצעי, מקבלות האזנים אותו הפגם, ומשפיעות דינים לעינים וחוטמא. ותרזוויחו פלקין לחד, ששתייהן עולות לספירה אחת בינה. וכן אין הבדל בהן בין ימין לשמאל כלפי חוץ, כי גם השמאל אינו משפיע חכמה אלא חסדים. ומתוך שמקור כל התקונים להתגלות לחוץ, מתחיל בעינים, נבחן, ששם נתקן הפרסא באלכסונא, הנקראת עקימא דאודנין. כי חורב תו"מ ה"ס מרובע, ד' צלעות לד' רוחות העולם, דרום צפון מזרח ומערב. וכשעלתה המלכות אל הבינה, נמצא שהמערב שה"ס מלכות עלה ונתחבר לצלע אחד עם הצפון שהוא בינה, ונעשו החורב תו"מ למשולש בעל ג' צלעות, כי המערב והצפון נתחברו ונעשו לצלע אחת באלכסון (כנ"ל לך דף ח' ד"ה ומכח) וע"כ נקראת הפרסא שנעשתה על ידי עלית המלכות לבינה דאודנין, בשם, עקימא דאודנין, כי עקימא, פירושו אלכסון, ועליה זו דמלכות לבינה גרמה ליציאות ג' קוין, וז"ש, לגו בנו דיליה תלייא ברשימין עקימין, שפנימיות האזן נתתקנה ברשומות עקומות, שה"ס ג' קוין שיצאו מן עקימא דאודנין (כמ"ש לעיל בד"ה פירוש). בגין דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, כי המוח צריך להבחין בקול העולה אם טוב ואם רע, וזה מתברר בביאת הקול בסדר ג' קוין בזה אחר זה. כי אם התחתון רוצה להמשיך החכמה ממעלה למטה שהוא שמאל בלי ימין אז הוא רע. ואם התחתון נוהר לקבלו בבחינת מטה למעלה כיחוד קו האמצעי הוא טוב. וע"כ נתקנו ג' קוין, שהקול עולה ומתעכב בהם לקבל בזה אחר זה, כדי שבתוך כך יתגלו הדינים דשמאל, ואז יהיה נשמר שלא לקבל משמאל, שהוא ממעלה למטה. רק מטה למעלה בדרך קו האמצעי, שהוא טוב. אבל אם

פירוש האזנים, ה"ס בינה דחיצוניות הראש, כי יש ע"ס דפנימיות הראש, שה"ס ג' מוחין, ויש ע"ס דחיצוניות הראש, הנקראות גלגלתא, עינים און חוסם פה. שהם כח"ב תו"מ. אמנם יש כאן שינוי מב"ע דפנימיות הראש, שבפנימיות, החכמה קודמת לבינה. וכאן, האזנים, שהן בינה, הן גבוהות מן העינים, שהן חכמה. כי ב' אזנים ומצחא, נחשבים לחב"ד, וב' עינים וחוטמא, נחשבים לחג"ת. והטעם הוא, כי הע"ס דפנימיות הראש הן לעצם הפרצוף, ואין נגלה ממנו לאחרים. והע"ס דחיצוניות הראש הן להשפיע לזולתו. ונודע שחכמה דע"ס נסתמה בא"א ואינה נגלית כלל, וכל מה שנגלה הוא חכמה דל"ב נתיבות, דהיינו הבינה דע"ס שחורה לחכמה (כנ"ל אות נ"ז) ולפיכך בחיצוניות הראש, שהוא לגלות לחוץ, נבחת הבינה לבחינת חכמה, ולא כל ע"ס הבינה, אלא רק הו"ק דבינה, כי ג"ר דבינה, אינן מגלות חכמה, משום שג"ר דחכמה אינן מאירות, רק ו"ק דחכמה, ואם הג"ר דבינה היו משפיעות חכמה, היו מגולות הג"ר דחכמה. ולפיכך ב' אודנין ומצחא, שהם בחינת חב"ד אינן מאירות חכמה לחוץ, אלא רק לב' עינין ומצחא, שהם חג"ת, וכל היוצא מחג"ת הוא ו"ק, ונמצא שאינו מגולה רק ו"ק דחכמה. באפן, שב' עינים וחוטמא הם המגלים החכמה לחוץ מהפרצוף. ונמצא ששיעור החכמה המגולה בפרצוף הוא רק ב' עינים, וע"כ נקראות העינים חכמה. אבל באזנים אין גילוי חכמה לחוץ, רק חסדים דג"ר דבינה. ועכ"ז, האזנים הן המקור, המגלה החכמה אל העינים. כי אין גילוי לחוץ, אלא מכח"ב תו"מ דחיצוניות, ומאחר שהחכמה דע"ס נסתמה, נמצאת הבינה היא ראשית הגילוי, והמקור השורשי שממש מקבלים התחתונים, והיינו רק הג"ר דבינה, דחיצוניות הראש, שהן האזנים, שבהן מתחילה כניסת ה' באויר לבחינת קו ימין, ויציאת ה' מאויר לבחינת קו שמאל, ובה נהג ענין עלית ז"א למ"ן. כדי ליחד הימין והשמאל זה בזה להשלים החכמה בחסדים. אלא שהאזנים אינן משפיעות החכמה לחוץ, כי אין תקון באזנים רק לקבל, ולא להשפיע לחוץ, אלא (דפ"י דף קצ"ז ע"א)

קנג) מאודנין אלין תליין כל מאריהון דגדפין, דנטלין קלא מעלמא, וכלהו הכי אקרון אזני יי, דכתיב בהו, ^א כי עוף השמים יוליך את הקול וגו', כי עוף השמים יוליך את הקול, האי קרא קשיא, השתא ^ב מאי קול ^ה איכא הכא, דהא רישא דקרא כתיב גם במדעך מלך אל תקלל, במדעך כתיב, ובחדרי משכבך וגו'. מאי טעמא כי עוף השמים יוליך את הקול, והא ליכא ^ו הכא קלא. קנד) אלא ודאי כל מה דחשיב ב"נ, וכל מה ^ז דיסתכל בלבוי, לא עביד מלה, עד דאפיק ליה בשפוותיה, והוא לא אתכוון ביה. וההיא מלה דאפיק, מתבקעא באוירא, * ואזלא וסלקא וטסא בעלמא, ואתעביד מניה קלא. וההוא קלא נטלין ליה מארי ^ח דגדפין, וסלקין ליה למלכא, ועייל באודנוי. הה"ד, ^ב וישמע יי את קול דבריכם. ^א וישמע יי ויחר אפו. קנה) ובג"כ, כל צלותא ובעותא דבעי ב"נ מקמי קב"ה, בעי לאפקא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (קהלת י') לך ככ צ"ו. ב) (דברים ה.) ג) (במדבר ד מאן. ה ל"ג איכא הכא. ו ל"ג הכא קלא. ז בלבוי דיסתכל. ח גדפין. יא) נשא קמא צ"ס.

אודנין דו"א

הסולם

מאמר

קנה) ובג"כ כל צלותא וכו': ומשום זה, כל תפלה ובקשה שמבקש האדם לפני הקב"ה, צריך להוציא המלים בשפתיו, שאם אינו מוציא אותן בשפתיו, אין תפלתו תפלה, ואין בקשתו בקשה. וכיון שהמלים יוצאות, מתבקעות באויר, ועולות ועפות ונעשו קול, ולוקח אותן מי שלוקח, ומאחד אותן למקום קדוש בראש המלך.

פירוש. כמו בפרצופין העליונים אין המוחין משפיעים לחוץ אלא דרך הספירות החיצוניות שהם עיינין חוטמא פומא, אף באדם התחתון כל זמן שהדבר במחשבה דהיינו במוחין שלו, הן טוב והן רע, אינו מתגלה לחוץ. ובאדם אין גילוי לחוץ, אלא דרך הפה. וז"ש, ודאי כל מה דחשיב ב"נ וכו' לא עביד מלה עד דאפיק ליה בשפוותיה, והוא לא אתכוון ביה, ואפילו שאינו מתכוין להוציא בפה, מכל מקום כיון שהוציאו בפה כבר נתגלה לחוץ. שבזה תירץ, מ"ש במדעך מלך אל תקלל, שמשמע אפילו במחשבה, אומר שאין זה, אלא מחשש אם לא יקפיד על המחשבה, יכול גם להוציא מפיו בלי כונה ואז מתגלה לחוץ. אבל במחשבה בלבד, אינו עושה דבר. ומלך היינו הקב"ה. ואומר הכתוב, שהוא מטעם כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'. ומפרש, וההיא מלה דאפיק מתבקעא באוירא, ואזלא וסלקא וטסא בעלמא ואתעביד מניה קלא. שזה נהוג הן בטוב דהיינו

אם לא היה בו ג' קוין, אלא כמו החכמה דע"ס דאור ישר, המאירה בלי ג' קוין, אז היה התחתון ממשיך החכמה ממעלה למטה. וז"ש, ויבחיין ביה מוחא ולא בבהילו, כי המושפע בקו אחד, הוא בבהילו, דכל מלה דהוה בבהילו לא הוה בחכמתא שלימתא, משום שאין שמירה שהתחתון לא ימשוך החכמה ממעלה למטה.

קנג) מאודנין אלין תליין וכו': מאזנים האלו תלויים כל בעלי הכנפים, המקבלים הקול מן העולם. וכולם נקראים כך, אזני ה', שכתוב בהם כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'. שואל, כי עוף השמים יוליך את הקול, מקרא זה קשה, כי עתה איזה קול יש כאן, כי תחלת המקרא כתוב, גם במדעך מלך אל תקלל. הרי כתוב במדעך, ובחדרי משכבך וגו'. א"כ מהו הסעם, כי עוף השמים יוליך את הקול, הרי אין כאן קול. אלא מחשבה.

קנד) אלא ודאי כל וכו': ומשיב, אלא ודאי כל מה שחושב האדם, וכל מה שיסתכל בלבו, אינו עושה בזה דבר, עד שמוציא בשפתיו. והוא לא נתכוון בו. ואותה המלה שהוציא מתבקעת באויר והולכת ועולה ועפה בעולם, ונעשה ממנה קול. ואותו הקול לוקחים אותו בעלי הכנפים ומעלים אותו אל המלך ונכנס באזניו. ז"ש, וישמע ה' את קול דבריכם. וישמע ה' ויחר אפו.

(דס"ו דף רצ"ד ע"א * דף רצ"ד ע"ב)

מלין בשפוטתיה, דאי לא אפיק לון, לאו צלותיה צלותא, ולא בעותיה בעותא. וכיון דמלין נפקין, מתבקעין באוירא, סלקין וטסין ואתעבידו * קלא, ונטיל לון מאן דנטיל, ואחיד לון * לאתרא קדישא, ברישא דמלכא.

קנו) מתלת חללי * דמוחי, נטיף נטיפא לאודנין, וההוא אקרי נחל * כרית. כד"א (ד) נחל כרית, כלומר, כרותא דאודנין. וקלא עייל בההוא עקימא, * ואשתאב בההוא נהרא, דההוא נטיפא. וכדין * אתעכב תמן, ואתבחין בין טב לביש. הה"ד, (ה) כי און מלין תבחן. ומ"ט און מלין תבחן. משום דאתעכב קלא בההוא * נהרא דנטיפא, בעקימותא * דאודנין, ולא עייל * בבהילו. ובג"כ

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ט מוסיף ביה קלא. י לכתרא; לתתא בכתרא.
כ ל"ג דמוחי. ל ל"ג כרית. ט ואשתאב. נ אתעכב.
ס ל"ג נהרא. ע אודנין. פ מוסיף בבהילו בגופא.

אודנין דו"א

הסולם

מאמר

לגילוי האורות שבפנימיות הראש. (כנ"ל באות קנ"ב) ולפיכך כשיוצאים ג' קוין חב"ד באזנים, הם מקבלים זה מג' מוחין חכמה בינה דעת הפנימים שבג' חללי גלגלתא. באפן שעם יציאת קו ימין באזנים נוסף שם מוח הימין הפנימי, שהוא חכמה. וביציאת קו שמאל, נוסף שם מוח השמאל הפנימי, שהוא בינה. וביציאת קו האמצעי נוסף שם מוח הדעת הפנימי. ותחילת הנטיפה היא עם יציאת קו ימין באזן ע"י עלית המלכות לבינה משם, שאז נתתקן ממנה העקימא דאודנין, והחסדים היוצאים על המסך דעקימא דאודנין, הם נוספים ממוח הימין הפנימי. והם נקראים נטיפה. וז"ש מתלת חללי דמוחי נטיף נטיפא לאודנין, דהיינו כמו שנתבאר, שעם תקון העקימא דאודנין תכף מתחילים המוחין הפנימים לנטוף, אלא מקו ימין בלבד, ואח"כ כשיוצא קו השמאל באודנין ע"י ירידת המלכות מבינה, מתיבשת הנטיפה דאודנין, משום שהארת שמאל בלי ימין מיבשת האורות כדי שלא יהיו נמשכים ממעלה למטה. (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפ) וז"ש וההוא אקרי נחל כרית כד"א נחל כרית, כלומר כרותא דאודנין. כי נחל הזה נכרת מן האזנים בעת יציאת קו שמאל, כי אז הוא מתיבש. ומרמז על הכתוב אצל אליהו, שאמר לו הקב"ה, ונסתרת בנחל כרית וגו'. כי זה רומז על עלית המלכות לבינה, כי אליהו הי"ס המלכות, והבינה נקראת נחל. שז"ס יציאת קו הימין כנ"ל. ואח"כ, כשיצא קו השמאל לבינה, אשר אז נקפאים ומתיבשים האורות, נתיבש הנחל

דהיינו בשעה שהאדם מתפלל ומעלה מ"ן למעלה על דרך שכתוב כאן, ובג"כ כל צלותא וכו'. והן ברע (כמ"ש באות קנ"ד) בביאור על במדעך מלך אל תקלל. וענין עלית דבורי תפלה הבוקעים האוירים כבר בארתי לעיל (בפרשת ויקהל אות ק"ז) ועד"ז אם אדם מוציא דבור רע מפיו יש מלאכים שמקבלים הדבור ומעלים אותו דרך האוירים מן האוירים דעולם עשיה ולמעלה עד שמגיע לאזן המלך, שה"ס בינה דו"א, שאז כתוב וישמע ה' ויחר אפו. וז"ש, וההוא קלא נטילין ליה מארי דגדפיין וסלקין ליה למלכא, דהיינו דרך בקיעת האוירים ועייל באודניו וכו'. ועד"ז מבאר גם כן בדבורי תפלה, ובג"כ כל צלותא וכו'.

קנו) מתלת חללי דמוחי וכו': מג' חללי המוח, שהם חב"ד, נוספת נטיפה לאזנים. ונטיפה ההיא נקראת נחל כרית. כש"א נחל כרית. כלומר כריתה של האזנים. והקול נכנס במקום ההוא שבאזן, ונקלט באותו הנהר של נטיפה ההיא. ואז מתעכב שם ונבחן, אם הוא טוב או רע. ז"ש, כי און מלין תבחן. ומהו הטעם, שאון מלין תבחן. הוא משום, שהקול מתעכב באותו הנהר של הנטיפה, בהעקום שבאזנים, ואינו נכנס במהירות. וע"כ נבחן אם הוא טוב, אם הוא רע. כמו, וחיך יטעם לאכול, מהו הטעם שחיך יטעם לאכול, הוא משום שנעכב בהחיך, ואינו נכנס במהירות לגוף, וע"כ יטעום ויבחן בין מתוק למר. פירוש, כי נתבאר שהאזנים הן בחינת חב"ד דבינה דחיצוניות הראש, שהוא ראשית (דפו"י דף רצ"ד ע"ב)

אתבחינ בין טב לביש, (ז) וחיך יטעם לאכול. מ"ט חיך יטעם לאכול. בגין דיתעכב תמן, ולא עייל בבהילו בגופא, וע"ד יטעם ויתבחן, בין מתיקא למרירו. קנו) בהאי ^ק נוקבא דאודנין, תליין נוקבין אחרנין, נוקבא דעיינין. נוקבא דפומא. נוקבא דחוטמא. מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין, אי אצטריך עייל לנוקבי דעיינין, ונבעין דמעין. מההוא קלא אי אצטריך, עייל לנוקבא דחוטמא דפרדשקא. ומפקי תננא ואשא מההוא קלא. הה"ד (ז) וישמע יי ויחר אפו ותבער במ אש יי. ואי אצטריך, עייל ההוא קלא לנוקבא דפומא, ומליל וגזר ^ט מלין מההוא קלא. כלא מההוא קלא ^ח דאודנין. עייל בכל גופא ואתרגיש מניה ^א כלא. ^ב כמה תלייא בהאי אודנא. זכאה מאן דנטיר מלוי. ע"ד כתיב, (ח) נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (שם) שם. (ז) (במדבר יא). (ח) (תהלים לד) ^צ ל"ג מן וחיך עד וע"ד; גורס זה לפני ומ"ט און. ^ק נוקבין. ר ל"ג דחוטמא. ^ט גורין. ת ל"ג דאודנין. ^א ל"ג כלא. ^ב ל"ג כמה; מוסיף כמה תלייא. משפטים קסג צ"ק.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

היינו שנתעכב ע"י קו האמצעי, שאינו מאיר אלא בצירוף ג' קוין ביחד, ולא עייל בבחייל, שאינו נכנס ומתדבק בקו השמאל בלבד, בלי חבור הקוין, שאז היתה נמשכת החכמה ממעלה למטה בבחינת ג"ר, כמו החכמה דע"ס דאור ישר שנגנזה, והיו מתבטלים כל תקוני הקדושה. אבל כיון שנתדבק בקו אמצעי, הרי הוא מתעכב עד שקו אמצעי מבחין בין טוב לרע, דהיינו עד שהוא מגלה שהארת חכמה בבחי' ממעלה למטה היא רע, ובבחינת מטה למעלה היא טוב. כי כך הוא סדר ההארה של ג' קוין (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת ע"ש) ובדרך זה מתגלה כל השלמות שבהארת חכמה. אבל אינו יוצא לחוץ, כי אין באזן רק כלי קבלה מבחוץ, אלא שמשפיע בדרך פנימיות לעיינין ולחוטמא ולפומא. כמ"ש לפנינו.

קנו) בהאי נוקבא דאודנין וכו': בנקב הזה שבאזנים, תלויים נקבים אחרים, שהם, נקב העין, נקב הפה, נקב החוטם. כי מקול ההוא שנכנס בנקב האזנים, אם צריך, נכנס מן האזן, לנקבי העינים והעינים מוציאות דעות כנ"ל אד"ר אות רכ"ב) מקול ההוא אם צריך, נכנס לנקב החלון שבחוטמא. ומוציאים עשן ואש (כנ"ל אות קמ"ח) מקול ההוא. ז"ש, וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'. ואם צריך, נכנס הקול לנקב הפה, ומדבר וגזר דיבורים מקול ההוא. הכל הוא מקול ההוא שנכנס

הנחל. וז"ש ויחי מקץ ימים וייבש הנחל וגו'. כי השמאל נקרא מקץ ימים. ולפיכך נקרא הנחל בשם נחל כרית, ע"ש שסופו להכרת ולהתייבש כי בעת יציאת השמאל מתייבש ונכרת הנחל מן האזנים, ואינו חוזר אלא ע"י מ"ן מתפלות התחתונים וז"ש, כלומר כרותא דאודנין והנה זה נמשך עד שהתחתונים מעלים מ"ן דמסך דחירק, אשר אז עולה ז"א לבינה עם המסך דחירק, ומיוחד ב' הקוין דימין ושמאל דבינה, ואז נשלמים בה ג' האורות חב"ד. שז"ס, קול התפלה הנכנס בנחל כרות הזה, בסוד מ"ן, ליחד ימין ושמאל, ולהחזיר הנחל למקומו.

וז"ש, וקלא עייל בההוא עקימא שהקול נכנס דרך הפרסא הנקראת עקימא דאודנין, כנ"ל, כי הפרסא ה"ס הפתח לעלית תחתון לעליון. (כנ"ל ויקהל אות ק"ל) ואשתאב בההוא נהרא דההוא נטיפא, דהיינו שהקול עולה למ"ן לאותו נחל כרית, שנתיבש מחמת יציאת קו השמאל, כדי ליחדו עם קו הימין. וכדין אתעכב תמן, דהיינו שנתעכב כדי להתדבק בקו האמצעי, ואתבחינ בין טב לביש, שאם הוא טוב הוא עוזר לקו האמצעי ליחד ב' הקוין זה בזה. ואם הוא רע נמצא מתדבק בקו שמאל ולא בקו אמצעי, ואז הקול מביא עליו דינים. וז"ש ומו"ט, אזן מלין תבחן, משום דאתעכב קלא וכו' (דו"י דף רצ"ד ע"ב)

קנח) האי אודנא קרי ביה שמיעה. ובשמיעה אתכלילן אינון מוחי. חכמה אתכליל ביה, דכתיב, (ט) ונתת לעבדך לב שומע. בינה, כמה דאת אמר (י) דבר כי שומע עבדך. (כ) כי שומעים ג אנחנו. דעת, כד"א, (ז) שמע בני וקח אמרי. (ח) ומצותי תצפון אתך. הא כלא תליין באודנין בהאי אודנא תליין, צלותין ובעותין, ופקיחא דעיינין. הדא הוא דכתיב, (ט) הטה יי' אזנך ושמע פקח עיניך וראה. הא כלא ביה תלייא.

קנט) בהאי אודנא, תליין רזין עלאין, דלא נפקין לבר, בג"כ היא עקימא לגו. ורזא דרזין סתימין ביה, ווי לההוא מגלה רזין. ובגין דהאי אודנא ד כניש רזין, ועקימותא דלגו נטיל לון, לא גלי רזין לאינון דעקימין בארחייהו, אלא לאינון דלא עקימין. הה"ד (ט) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם, ה דנטלי ארחוי ו נטילי מליין.

קס) ואינון דעקימין בארחייהו, ז נטלי מליין ועיילין לון בבהילו, ולית בהו אתר לאתעכבא. וכל נוקבין אחרנין, מתפתחין ביה, עד דנפקין מליין

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ט) (מ"א ג) וישב ב צ"ב. י' (ש"א ג) נשא קלו צ"ד. ג מוסיף אנחנו ובהני תליין כלא. ד בטיש. ה דנטיר. (כ) (מ"ב א). (ז) (משלי ד). (ח) (שם ב). (י) (מ"ב יט) ו נטיר. ז נטיל. לעיל אות קכו צ"מ. ט (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג.

מאמר

הסולם

אודנין דז"א

ב"א דף ז' ד"ה וכבר). הרי שהכל תלוי באזן. קנט) **בהאי אודנא תליין וכו'**: באזן זו תלויים סודות העליונים דהיינו חכמה שאינם יוצאים לחוץ. כי האזן אינו משפיע כלום לחוץ. להיותה בחינת ג"ר (כנ"ל בסולם בסוף אות קנ"ו) ומשום זה היא עקומה מבפנים, דהיינו הפרטא שבה המעכבת על החכמה שלא תשפיע לחוץ. וסוד הסודות, דהיינו ג"ר דחכמה, סתומים בה, אוי לאותו שמגלה סודות. דהיינו שרוצה להמשיך הג"ר ממעלה למטה. ומשום שאזן זו אוספת בתוכה הסודות והעקום שמבפנים שהוא הפרטא, לוקח אותם, כלומר שמעכב עליהם, שלא יהיו נשפעים ממנה ולחוץ, לפיכך אינה מגלה סודות לאותם שהולכים בדרך עקלקלות, אלא לאלו שהולכים בדרך הישר שאינם עקום. דהיינו לאותם הדבקים בקו האמצעי, שהוא דרך ישר, שאינם נוטה לא לימין ולא לשמאל. ז"ש, סוד ה' ליראיו וגו', שלוקחים דרכיה, וע"כ לוקחים דבריו.

קס) **ואינון דעקימין בארחייהו וכו'**: ואלו שדרכם הוא עקום, הם לוקחים דברים ומכניסים אותם במהירות, דהיינו שדבקים בקו השמאל

שנכנס לאזנים, הוא נכנס לכל הגוף, והכל נרגשים על ידו. כמה תלוי באזן הו. אשרי מי ששומר דבריו. ע"כ כתוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה.

קנח) **האי אודנא קרי וכו'**: אזן זו קרא בה שמיעה, כלומר שהיא בינה הנקראת שמיעה, ובשמיעה נכללים אלו המוחין חכמה בינה דעת, כי אין חכמה מתגלית אלא מבינה (כנ"ל באות קנ"ב). חכמה נכללת בה, שכתוב, ונתת לעבדך לב שומע, ול"ב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה, בינה נכללת בה, כמש"א דבר כי שומע עבדך. וכן כי שומעים אנחנו, שפירושו שמבינים אנחנו. דעת נכלל בה, כמש"א, שמע בני וקח אמרי. ומצותי תצפון אתך. אשר שמע פירושו דע. הרי שהכל תלוי באזן. וכבר נתבאר הטעם שהוא משום שהאזנים הוא ראשית הגילוי מבחינת החיצוניות של הראש, וע"כ בה כלול הכל (כנ"ל אות קנ"ו) באזן זו תלוי קבלת התפלות ובקשות, ופקיחת העינים. ז"ש הטה ה' אזנך ושמע, פקח עיניך וראה. הרי כי תקון האזן בסוד הטיה, שפירושו עלית המלכות לבינה, גורם לפקיחת עינים, שה"ס המוחין דחכמה (כנ"ל (דפו"י דף רצ"ד ע"ב)

בנוקבא דפומא. ואלין אקרו חייבי דרא, שנואי דקב"ה, במתניתא דילן תנן, כאילו קטיל גוברין, וכאלו פלח לע"ז. וכלא בחד קרא, דכתיב, (ט) לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעיך אני יי. מאן דעבר על האי רישא דקרא, כאילו עבר על כלא.

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקייא, דעלייהו כתיב, (ז) ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף, ובג"כ נאמן רוח אקרון. וסימן דא אוקימנא, ^ח ההוא דמגלה רזין, בידוע דנשמתי, לאו איהו מגופא דמלכא קדישא. ובג"כ לית ^ט ביה רוא, ולא מאתר דרוא הוא. וכד · תיפוק נשמתי, ^כ לא אתדבקא בגופא דמלכא, דהא לא אתריה הוא. ווי לההוא בר נש, ווי ליה, ווי לנשמתי. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמכסין רזין, כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא. ^ז עלייהו כתיב, (ז) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

קסב) * אנפוי, כתרין תקרובין דבוסמא. ^ח סהדותא על מה דאמינא, דהא סהדותא בהו תליא. ובכלא תליא סהדותא. אבל הני תקרובי דבוסמא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (ויקרא יט.) (פ) (משלי יא) יתרו כב צ"ר. ^ח כל ההוא מגלה. ^ט ליה. ^י יפוק. ^כ לאתדבקא. (ז) (ישעיה ס) משפטים קיו צ"ת. ^ז מוסיף רזין דמלכא קדישא עלייהו. ^ח מוסיף כלהו סהדותא.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

המלך הקדוש, שהוא ז"א, דהיינו קו האמצעי, ומשום זה אין בו סוד, ואינו ממקום הסוד. וכנשמתו יוצאת מגופו, אינה מתדבקת בגוף המלך, כי אינו מקומה. אוי לאותו האדם, אוי לנשמתו. אשרי חלקם של הצדיקים המכסים הסודות. כל שכן סודות העליונים של הקב"ה, עליהם כתוב, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

מאמר אור הפנים דז"א

קסב) אנפוי כתרין תקרובין וכו': ב' תפוחי הפנים דז"א, הוא כשתי מנחות של בשמים. דהיינו שנותנים ריח טוב, שה"ס הארת החכמה ממטה למעלה המכונה ריח. והסוד"ה חכמת אדם תאיר פניו. שהם עדות על מה שאמרתי דהיינו על אבא ואמא (כנ"ל אות ק"כ) כי גם כל העדות להכרת פרצוף תלויה בהם, בהפנים, אלא שבכל צורת הפנים תלויה העדות הזאת, דהיינו במצחא ובחוטמא, כמו שאמרו, אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, אבל אלו ב' מנחות הבשמים, שהן לבן ואדום, הן עדות לאבא ואמא, כלומר, שבהן מאירים המוחין דחכמה ובינה שבאז"א המאירים בפנים דז"א. שנקראים עדות, מלשון

עדן

השמאל, שאין בהם מקום להתעכב. כי קו האמצעי המשפיע בקבוצ ג' הקוין, נמצא מתעכב בכל קו וקו. אבל קו השמאל השולט לבדו בלי חיבור עם שום קו, נבחן שהשפעתו הוא במהירות (כנ"ל אות קנ"ו) וכל הנקבים האחרים, דהיינו של עינין וחוטמא, נפתחים בה. עד שיוצאים הדברים בנקב הפה. שממשיכים ממעלה למטה, ואלו הם רשעי הדור שנואי הקב"ה. כמ"ש לעיל. בברייתא שלנו למדנו, שהמגלה סוד, הוא כאלו הרג אנשים, וכאלו עבד עבודה זרה. והכל נשמע בפסוק אחד, שכתוב, לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך, שהוא רציחה, אני ה' שלא תעבוד ע"ז. מי שעבר על ראש הכתוב שהולך רכיל ומגלה סוד, הוא כאלו עבר על הכל. על רציחה ועל ע"ז.

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקיא וכו': אשרי חלקם של הצדיקים שעליהם כתוב, ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, כי הרוח שלהם נשלף ממקום עליון קדוש, דהיינו מקו האמצעי, ומשום זה נקראים, נאמן רוח. והעמדנו סימן זה. מי שמגלה סודות, ידוע, שנשמתו אינה מגוף (דפ"י דף רצ"ד ע"ב *) דף רצ"ה ע"א)

חורא וסומקא, סהדותא לאבא ואימא. סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לון. והא במתניתא דילן אוקימנא, כמה פרסי בין חורא לסומקא, ואתכלילן ביה כחדא בסטרא דחורא.

קסג) כד אתנהיר נ מנהירו דחורא דעתיקא, חפייא ההוא חורא על סומקא. ס וכלהו בנהירו אשתכח. ע וכדין כתיב, ט יאר יי פניו אליך. פ וכד חייבין סגיאיין, תליין דינין בעלמא, אשתכחת סגירותא ז בכלא. וסומקא אתפשט באנפין, וחפא ק על חורא. וכדין כלא אשתכח בדינא. וכדין ר כתיב ו פני יי בעושי רע. ט וכלא בהאי תלייא, ובגין ט דא סהדותא הוא בכלא.

קסד) כמה וכמה מארי תריסין ת מחכאן להני גווי, מצפאן להני גווי. כד נהירין גווי, כל עלמין כלהו בחדו. בזמנא דנהיר חורא, כלא אתחזו בההוא גווי. וכד אתחזי בסומקא כלא הכי אתחזו א בההוא ב גווי.

קסה) באלין ג תקרובין ד דבוסמא, שארי דיקנא לאתחזאה, מרישא דאודנין, ונחית וסליק בתקרובא דבוסמא, שערין אוכמין דדיקנא, בתקונא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ק) (במדבר ו) נשא קסד צ"ר. ר) (תהלים לז) תזריע נ מן נהירו. ס וכלא. ע ל"ג מן וכדין עד וכד. מח צ"צ. ט) (ישעיה נט) להלן אות ריא צ"ה. פ וכד סלקין [; תליין] דינין בעלמא וחייבין סגיאיין. צ בעלמא. ק כל. ר ל"ג מן כתיב עד וכלא; בגדי קנאה כתיב (ישעיה נ"ט) בגדי נקם. ט ל"ג דא; דסהדותא. ת מצפאן. א בהנהו. ב גוויין. ג תקונן. ד דבוסמא.

מאמר

הסולם

אור הפנים דז"א

ועדן, שהוא חכמה. הם עדות על הירושה שירש מאו"א ואחזו בהם. (ועי' משפטים אות תקכ"ו) כי ב' מוחין חו"ב, נקראים אחסנתא דאבא ואמא, (כנ"ל אות פ"ט ע"ט). והנה בברייתא שלנו העמדנו כמה מרחקים בין לבן לאדום, ועם כל זה, הם נכללים בז"א כאחד בצד הלבן. כלומר בשליטת הלבן, שהוא חסד. פרפי, פירושו מרחקים והבדלים. מלשון פרסאות. פירוש. שנאמר באור פני מלך חיים. וכן יאר ה' פניו אליך. וזה יורה על הארת חכמה ובינה שז"א מקבל מאו"א, שמאיר לישראל. וזהו עדות לישראל, שהקב"ה קרוב עליהם, או ח"ו להיפך. כי אם הארת החכמה ובינה היא בשליטת הימין, שה"ס לבן, חסד, או הוא קרוב אליהם. ואם האדום שולט שה"ס השמאל, או הוא מסתיר פניו מהם. כמ"ש לפנינו. ונקראים אחסנתא דאו"א מטעם שנתבאר לעיל (אות פ"ט ע"ט).

מאמר ט תקוני דיקנא דז"א
קסה) באלין תקרובין דבוסמין וכו':
באלו מנחות הבשמים, דהיינו בב' תפוחי הפנים, מתחיל הזקן להראות מתחילת האזנים, ויורד ועולה במנחת הבשמים, דהיינו בהפנים. שערות שחורות של הדיקנא, בתקון נאה ויפה, כגבור אמיץ ונאה. השמן החשוב של דיקנא העליונה דעתיקא, נראה ומאיר בדיקנא זו דז"א.

פירוש

קסג) כד אתנהיר בנהירו וכו': כשהפנים דז"א מאיר בלבן, דהיינו בחסד, מעתיקא, או מכסה הלבן שבו, שהוא חסד, על האדום שבו, שה"ס חכמה דשמאל, והכל נמצא בהארה. ואז כתוב, יאר ה' פניו אליך. וכשהרשעים מרובים, (דפרי דף רצ"ה ע"א)

יאה שפיר. כגיבר תקיף, ה שפיר. משחא דרבות, ו דדיקנא עלאה דעתיקא, בהאי דיקנא דזעיר אנפין, ז אתחזי, ונהיר.

קסו) שפירו דהאי דיקנא, בט' תקונין אשתכח. וכד משחא ה דרבות, ס דתלת עשר נביעין דדיקנא דעתיקא קדישא נהיר בהאי דיקנא, אשתכחו כ"ב תקונין. וכדין מתברכין כלהו. וישראל סבא מתברכא בהאי, וסימן, (ת) כך יברך ישראל. כל תקונין דדיקנא כ דא, אוקימנא באדרא, קדישא, דכלהו מתיקונין דעתיקא קדישא אתקנו. והכא בעינא לגלאה, מה דלא אתגלי תמן, בגין למיעל בלא כסופא.

קסז) שיתא אינון, ט' אקרון. מ תקונא קדמאה, נפס, נ ההוא ניצוצא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ח) (בראשית מח) שמות מד צ"ע. ה ל"ג שפיר. ו דיקנא. ז ל"ג אתחזי ונהיר. ח מוסיף דרבות קודשא. ט ל"ג דתלת עשר נביעין. י ל"ג כל. כ ל"ג דא. ל והכא בעינא למיעל בלא כסופא דא כל תקונין דדיקנא אוקימנא דכלהו מתקונין דדיקנא עתיקא קדישא אוקימנא באדרא קדישא. מ דתקונא. נ בהו.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

פירוש. כבר נתבאר סוד השערות (לעיל באד"ר באות צ' ובאות ר"נ) שהן פרצוף שלם שנחלק מסבת עלית המלכות לבינה, לכו"ח, שהם שערות ראש, ולבינה ותו"מ, שהם שערות דיקנא. ופרסא זו המחלקת אותן, ה"ס עקימא דאודנין (כנ"ל אות קנ"ב) וז"ש, שארי דיקנא לאתחזאה מרישא דאודנין ששם הפרסא מחמת עלית המלכות לבינה, שהוציאה בינה ותו"מ דשערות לחוץ מראש, לבחינת שערות דיקנא. והן שחורות, מטעם שכלולה בהן המלכות דמדת הדין שנקראת גוון שחור (כנ"ל באד"ר אות ר"ד) וז"ש, שערין אוכמין וכו'. כגיבר תקיף וכו' כי להיותו קו אמצעי, שכל גבורתו ליחד הימין ושמאל הוא בכח המסך דחירק הכלול ממלכות דמדת הדין, שהיא גוון שחור, (כנ"ל לד י"ג ד"ה ונתבאר) וע"כ שערותיו שחורות.

קסו) שיתא אינון ט' וכו': ששה תקונין הם ונקראים תשעה. תקון הראשון הוא, שניצוץ הוזה, הנר הקשה, יצא ובטש תחת שערות ראש מתחת הקוצות שעל האזנים, ויורד מלפני הפתח שבאזנים עד ראש הפה. הנה תקון זה אינו נמצא מעתיקא קדישא, אלא כשנמשך המזל דעתיקא קדישא, שממנו תלוי מבוע החכמה ההוא. כשאמא נמשכת ונכללת באוירא דכ"א, לוקחת אמא אותו הלבן, והניצוץ דהיינו בוצינא דקרדינוחא נכנס באוירא דכ"א ונכלל בה, ואח"כ יצא, ונתאחדו זה בזה, דהיינו שבטש בקוצי דשערי שעל אודנין, כנ"ל, וב' הדינין נתאחדו זה בזה, ונעשו תקון א'.

פירוש. ז"א הוא תמיד בבחינת ו"ק שהם חג"ת נה"י. ואפילו בגדלות שקונה חב"ד, אין זה חב"ד ממש, אלא חג"ת שנתעלו ונעשו חב"ד וענין הדיקנא יוצא רק בעת גדלות, שכבר יש לו חב"ד, וע"כ יש גם בדיקנא ט' תקונים, כנגד חב"ד חג"ת נה"י. וכשאנו מדייקים אין שם חב"ד, אלא חג"ת נה"י לבד, כי החג"ת נעשו לו חב"ד ויוצאים נה"י חדשים. וז"ש שתא אינון, דהיינו חג"ת נה"י ט' אקרון, מטעם שחג"ת נעשים בגדלות לחב"ד, אבל עקרו אינו אלא שתא. (ועי' באד"ר אות ר"ס, ובסד"צ אות ל"ה).

קסו) שפירו דהאי דיקנא וכו': היופי של דיקנא הוזה, נמצא בתשעה תקונים. וכששמך החשוב של י"ג מבועי הדיקנא דעתיקא קדישא, מאיר בדיקנא זה, דז"א, נמצאים ביחד, כ"ב תקונים. ואז כולם מתברכים. למעלה ולמטה. וישראל סבא, שהוא ז"א, מתברך בזה, והסימן, כך יברך ישראל, דהיינו עם כ"ב תקונים יברך ז"א, שנקרא ישראל. כל התקונים של דיקנא זו העמדנו באדרא קדישא, שכולם נתקנו מהתקונים דעתיקא קדישא. וכאן אני

(דפו"י דף רצ"ה ע"א)

בוצינא דקרדינותא, ובטש בתחות שער דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין, ונחית מקמי פתחא דאודנין, עד רישא דפומא, הא תקונא דא ם מעתיקא קדישא לא אשתכח, אלא כד נגיד ן מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה ההוא מבוועא דחכמתא, ף כד אימא אתמשכא ואתכלילת ץ באוירא דכיא, ההוא חוורא נקיט אימא, ן וניצוצא עאלת ונפקת, ואתאחד דא בדא, ואתעבידת חד תקונא.

חלופי גרסאות

ס מעתיקו ; בעתיקא. ע ממזלא. ף בדפו"י כתבו כאן חסר. צ אוירא. ן בדפו"י כתבו כאן חסר.

ט' תקוני דיקנא דו"א

הסולם

מאמר

איך יוצא משם תקון הא' שהוא דין. וז"ש, תקונא דא מעתיקא לא אשתכח, כי עתיקא הוא כולו רחמים, ותקון זה הא' הוא דין, אלא כד נגיד מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה ההוא מבוועא דחכמתא, שהוא אבא עלאה הנקרא חכמה ואוירא דכיא, שהוא נמשך ממזלא דע"ק, כי או"א עלאין תליין במזלא (כנ"ל אות ס') וכשאמא, שה"ס בינה שחזרה לחכמה, שבה ניצוצא דבוצינא קרדינותא, נמשכת ונכללת באוירא דכיא דאבא עלאה, שהוא חכמה דימין שהוא חסדים, או, ההוא חוורא נקיט אמא וניצוצא עאלת שאז לוקחת אמא החסד מאבא, והניצוץ דבוצד"ק שבה נכנס בתוך החסד, והם המאירים במוחין דו"א כשהדין דאמא נכלל כולו בחסד דאבא באוירא דכיא שלו, ואח"כ כדי להוציא הדיקנא, ונפקת, יצא הניצוץ דבוצד"ק דאמא מתוך האוירא דכיא דאבא, ונחלק ממנו, ואתאחד דא בדא והניצוצא דאמא נתאזע בקוצין דעל אודנין שהם פאתי הראש, ששם המלכות דמדת הדין שעלתה לבינה, ונכפלו הדינים, שהדינים דשמאל דאמא שה"ס ניצוצא דבוצד"ק, נתחברו עם הדינים דמלכות שבפאתי הראש דו"א, ואתעבידת חד תקונא, ומשתי בחינות הדינים נעשו תקון הא', ובזה מיושב, שאע"פ שהמוחין כבר מתוקנים, מ"מ יצא הדין ונפרד מהם, לתקן הדיקנא. וע"כ הוא דין קשה.

וז"ש (לעיל באד"ר אות רנ"א) תקונא קדמאה, אתתקן שער מלעילא, דהיינו מתחילת הדיקנא, ונפיק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא שהיא הדין דאמא כנ"ל, ונפיק מכללא דאוירא דכיא, דהיינו שיצא מן התכללות באוירא דכיא דאבא כנ"ל, ובטש בתחות שער דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין, דהיינו תחת קווצות השער

ואין להקשות כיון ששערות רישא ודיקנא הן פרצוף אחד שנחלק מסבת עלית המלכות לבינה, שכו"ח דשערות נעשו לשערות ראש, ובינה ותו"מ דשערות יצאו מן הראש ונעשו לשערות דיקנא, כנ"ל בסמוך, א"כ, למח אינן יוצאות שתייהן יחד בעת הקטנות. אלא שערות ראש יוצאות בקטנות, ושערות דיקנא בגדלות. והענין הוא כי בקטנות שאין בו"א אלא כתר וחכמה, באורות דרוח נפש בכללו, מחמת שבינה ותו"מ דכללות ירדו לבריא, הנה אותו הדבר נעשה בכל ספירה ומדרגה פרטית דו"א. כי כל מדרגה פרטית דו"א כלולה מע"ס, ואין בה בקטנות רק כו"ח, ובינה ותו"מ נפלו משם. ולפיכך במדרגת ע"ס דשערות, אין בקטנות אלא כתר וחכמה דשערות, שהם שערות ראש, אבל בינה ותו"מ דשערות אין שם. אלא בגדלות, כשנשלמה בינה ותו"מ דכללות ז"א, נשלמו עמהם בינה ותו"מ דכל מדרגה פרטית, ולפיכך נשלמו ויצאו אז גם בינה ותו"מ דשערות לבחינת דיקנא דו"א. ועי' בספד"צ אות ל"ה, והפירוש שבכאן הוא עיקר.

והנה תקון ראשון דדיקנא, שהוא שערות הקצרות שמתחת פאתי הראש עד השפה העליונה הוא דין קשה ההולך ומתמתק ביתר התקונים (כנ"ל באד"ר אות רס"ב) וז"ש, תקונא קדמאה נפק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא ובטש בתחות שער וכו' דהיינו להיותו בחינת דין קשה (כמ"ש שם באות רס"ב) והוקשה לו, כיון שצמיחת שערות היא לעת גדלות, שכבר יש כל המוחין בפרצוף מיוחדים זה בזה בבחינת הרחמים, ואיך אפשר שיתחיל אז לצמוח לו שערות דיקנא, שהן דינים, עוד הוקשה לו כיון שאמר לעיל בבור הסמוך, שכל תקונים דדיקנא דו"א נמשכים מדיקנא דעתיקא קדישא. א"כ (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

קסח) וכד אצטריך סלקא דא על דא, ואתכסיא חד מקמי ר' חדא. ובג"כ כלא אצטריך, חד למעבד נוקמין. וחד לרחמא. ועל האי תאיב להאי דיקנא דוד מלכא, כמה דאוקימנא.

קסט) בהאי דיקנא ט' תקונין אשתכחו, שיתא רבוון דתליין בהו, ומתפשטין בכל גופא. ואלין שיתא דתליין, תליין בשערי דתחות תקרובא דבוסמין. תלת מהאי סטרא, ותלת מהאי סטרא. וביקירותא דדיקנא, תליין תלת אחרנין. חד לעילא בשפון, ותרין באינון שערין דתליין עד טבורא. וכל הני שיתא, ג' מכאן וג' מכאן, אתמשכן ותליין כלהון, באינון שערי דתליין ומתפשטין בכל גופא.

קע) ובגין דהני תלתא ת אינון ביקירו דדיקנא יתיר מכלהו, כתיב בהו שמא קדישא. דכתיב, (א) מן המצר קראתי יה, יי' לי לא אירא. והא דאוקימנא באדרא, מן המצר קראתי יה, מאתר דשרי דיקנא לאתפשטא, דהוא אתר א דחיק מקמי אודנין, שפיר הוא.

חלופי גרסאות

ר' חבריה. ש ובקיעתא. ת דאינון. א רחיק.

מסורת הזהר

(א) (תהלים קיח) בשלח צו צ"ה.

ט' תקוני דיקנא דו"א

הסולם

מאמר

הפנים, ושלשה תקונים מצד זה של הפנים. דהיינו חכמה חסד נצח בימין, ובינה גבורה הוד בשמאל. וביקרו של הדיקנא, כלומר בחלק הדיקנא הנראה ביותר, ומיפה את הפנים, תלויים ג' אחרים, אחד, למעלה בשערות שעל השפתים, ושנים, באלו השערות התלויות עד הטבור, כלומר, הב' הוא בטח העליון של כל הדיקנא הנראה לעינים, והג' הוא בטח התחתון של הדיקנא הסמוך לגוף, ואלו שלשה תקונים הם כנגד ג' ספירות דקו האמצעי, שהם, דעת, ת"ת יסוד. וקו האמצעי דת"י, הוא עיקר הדיקנא, מטעם שכלול בתוכו ב' הקוין ימין ושמאל, שהם חח"ן בג"ה. וכל אלו הששה, שהם ג' מכאן וג' מכאן, כולם נמשכים ותלויים בשערות האלו התלויות, ומתפשטים בכל הגוף.

קע) ובגין דהני תלתא וכו': ומשום שאלו השלשה, דהיינו דעת ת"ת יסוד, הם ביקרו של הדיקנא יותר מכולם, כי המה המקשטים ומיפים את הפנים, כתוב בהם השם הקדוש. שכתוב מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה, הויה לי לא אירא. ומה שהעמדנו באדרא רבא (אות רס"ו) מן המצר קראתי יה, שהוא תקון הא', דהיינו ממקום שהדיקנא מתחיל להתפשט, ששם מקום צר כלומר שהשערות

השער דפאתי הראש, ששם מלכות דמדת הדין כנ"ל, ונחית מקמי פתחא דאודנין נימי על נימי עד רישא דפומא, כמ"ש שם בהסולם.

קסח) וכד אצטריך סלקא וכו': וכשצריך להשפיע חסד, או להשפיע דינים, עולה זה על זה, ומתכסה אחד מלפני חבריו. כלומר, כשצריך להשפיע דינים מתכסה החסד שבדיקנא ושולט הדין. וכשצריך להשפיע חסד, מתכסה הדין שבדיקנא ושולט החסד. (כמ"ש להלן אות קע"ב) ומשום זה הכל צריך. הן הנהגת החסד והן הנהגת הדין, אחד לעשות נקמות בשונאי ישראל. ואחד לרחם על ישראל. ועל זה חשק דוד המלך לדיקנא זה, כמו שהעמדנו. (באד"ר אות רנ"ט) שט' תקונין אמר דוד במן המצר קראתי יה. ע"ש.

קסט) בחאי דיקנא ט' וכו': בדיקנא זו נמצא ט' תקונים, שהם שש רבוא שערות, כנגד חג"ת נה"י, התלויות בהם ומתפשטים בהארתם בכל הגוף. כלומר בוק"ק, הנקראים גוף. ואלו ששה תקונים התלויים, תלויים בשערות שמתחת מנחת הבשמים, דהיינו מתחת הפנים, הנקראים תקרובתא דבוסמא (לעיל אות קס"ב) שלשה תקונים מצד זה של (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

קעא) ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי אמר ואוקים, דשירותא דדיקנא מחסד עלאה, דכתיב, ^א לך יי' הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכלא ^ב הוא, והכי שארי, ותשעה אתמשכן ותליין בדיקנא, ומקמי אודנין, הכי שארי, וקיומא לא מתקיימין אלא באתר אחרא, כמה דאוקימנא.

קעב) וכד אצטריך עלמא לרחמי, אתגלייא מזלא ^ג קדישא. וכל הני תקונין דבדיקנא יקרא דזעיר אנפין, כלהו רחמי משתכחי. ^ד וכד אצטריך לדינא, מתחזיין דינא, ^ה וכדין עבדין נוקמין לשנאיהון דישראל, לאינון דעקין להו. ^ו כל יקירו דדיקנא, באינון שערי דתליין אינהו, משום דכלא בהאי תליין. **קעג)** כל הני שערי דדיקנא דזעיר אנפין, כלהו קשישין תקיפין, משום דכלהו ^ז אכפיין לדינין, בשעתא דמזלא קדישא אתגלי. וכד בעא לאגחא קרבא, ^ח בהאי דיקנא אתחזי כגבר תקיף, מארי נצחן קרביא. וכדין מריט מאן דמריט, ואגליש מאן דאגליש.

קעד) הני תשעה תקונין, אמרן משה זמנא תניינא, בשעתא דאצטריך

חלופי גרסאות

ב הו. ג עתיקא. ד ל"ג מן וכד עד וכדין. ה ובגין דעבדין. ו אחכפין. ז ל"ג בהאי דיקנא.

מסורת הזוהר

(ד"ה א כט) ב"א רעה צ"ב.

ט' תקוני דיקנא דו"א

הסולם

מאמר

וכשצריך לדין, אז נראה הדין, ואז עושים נקמות בשונאי ישראל, באותם שמצערין לישראל. כל יקר הדיקנא הוא באותם השערות התלויות, דהיינו בשטחי הדיקנא הנראים לעין, משום שהכל תלוי בהם, כי ה"ס קו האמצעי דת"י, שכולל כל הדיקנא, כנ"ל.

קעג) כל הני שערי וכו': כל אלו השערות של הדיקנא דו"א, כולן קשות וחזקות משום שכולן כופות את הדינים, בשעה שנגלה המזל הקדוש. וכשרוצה לעשות מלחמה, נראה ע"י דיקנא זה, כגבור אמיץ בעל נוצח מלחמה. ואז מורט מי שמורט, ומגבח מי שמגבח. פירוש. השערות הדינים הדינים, והעברת הדינים הוא העברת השערות כמו שנתבאר באורך (תוריע אות קכ"א ע"ש) והעברת השער מאחור נקרא מריט והעברת השער כלפי פניו נקרא מגבח. (ע"י לעיל ויחי אות קכ"ג) וז"ש, כשנוצח המלחמות, ומעביר הדינים מריט מאן דמריט ואגליש מאן דאגליש. שמעביר הדינים מבחינת פנים ומבחי' אחור בגבחת מתרגם גלישותא, ובקרחת מתרגם מריטה. וקרחת היא מלאחרי וגיבחת היא מלפניו (ספ"י דנגעים).

קעד) הני תשעה תקונין וכו': אלו ט' תקונים אמרם משה פעם שניה (בפרשת שלח

שהשערות תופשות מקום צר ולא מקום רחב, מלפני האזנים, ויפה הוא. שע"כ נקרא מן המצר, מפני שהוא מקום צר. וכאן אומר שהוא השערות שעל השפתיים.

קעא) ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא: ומחזק עוד יותר את קושיתו, שבספר האגדה של רב ייבא סבא, כך אמר והעמיד. שתחילת הדיקנא מתחילה מחסד עליון, שכתוב, לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכמו שהספירות מתחילות בחסד הנקרא גדולה, כך הדיקנא מתחיל בחסד. וכאן אנו אומרים שמתחיל בחכמה, וכן שהם בדרג' ג' קוין חז"ן בג"ה דת"י. אבל והכל הוא בדיקנא כי כך הדיקנא מתחיל לצאת, כמו שאמר רב ייבא סבא, וט' תקונים נמשכים ותלויים בדיקנא ומלפני האזנים, כמו שאמר באדרא רבא, שכך הדיקנא מתחיל לצאת, ע"ד שנתבארו באדרא רבא, אבל הקיום שלהם אינו מתקיים כך, אלא במקום אחר, דהיינו בג' קוין, כנ"ל, כמו שהעמדתי.

קעב) וכד אצטריך עלמא וכו': וכשהעולם צריך לרחמים, מתגלה המזל הקדוש, שהוא הדיקנא דא"א, ואז, כל אלו התקונים שבדיקנא היקר דו"א, כולם נמצאים ברחמים. (דפ"י דף רצ"ה ע"א *) דף רצ"ה ע"ב)

לאהדרא לון כלהו רחמי. דאע"ג דתליסר תקונין לא ^ח אמרן השתא, בכוונא תלייא מלתא, דהא ^ט לא ייעול בהני תקונין לאדכרא, אלא במזלא אתכוון. ואדכר ליה. הה"ד, ^א עתה יגדל נא כח יי. ^ב מאן כח יי. ^ג ההוא דאקרי מזלא קדישא, סתימא דכל סתימין. דחילא דא, ונהירו דא, ממזלא תלי. וכיון דאמר משה דא, ואדכר דא, ואתכוון ^ה ביה, אמר ^ו הני תשעה תקונין, דתליין בזעיר אנפין. בגין ^ז דינהירו כלהו, ולא ישתכח דינא. וע"ד כלא במזלא תלי.

קעה) האי ^ח דיקנא כד שראן שערי ^ט לאתערא, ^י אתחזי כגיבר תקיף ^{יא} כגיבר מארי נצח קרביין. בהאי דיקנא, נגיד משח דרבות מעתיקא סתימאה. כד"א, ^{יב} כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן.

קעו) אלין שערי לא חפיין על שפון, ושפון כלהו סומקין כוורדא. דכתיב, ^{יג} שפתותיו שושנים. שפון מרחשן גבורה, מרחשן חכמתא. באינון שפון תליין טב וביש, חיי ומותא. מאלין שפון תליין מאריהון דאתערותא, דכד מרחשין אלין שפון, מתערין כלא ^{יד} למגזר דינא, בכל בתי ^{טו} דינין, דאקרון עירין. דכתיב, ^{טז} בגזרת עירין פתגמא ובמאמר וגו'.

חלופי גרסאות

^ח אמרינן. ט ל"ג לא. י ל"ג אלא. כ ל"ג מאן כח ה'.
^ז דההוא. מ בה. נ ל"ג הני. ס דנהירו. ע דינא.
^פ לאתעכבא; לאתערבא; לאתארכא. צ ל"ג אתחזי.
^ק ל"ג כגיבר; מוסיף כגיבר רגיל. ר מארי; ומארי
למגזר; למגזר מארי. ש מוסיף דינין דמזוריהון
בהון ובג"כ אקרון.

מסורת הוזהר

(ג) (במדבר יד) שלח פג צ"ג, פנחס קלד צ"ג ואות
תרכב צ"ל תקוני זהר בהקדמה ד: טו: ד) (תהלים
קלג) לך צב צ"א. ה) (שיר ה) יחיי עה צ"א.
ו) (דניאל ד) פקודי ריד צ"ש.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

יש לו י"ג ת"ד ואלו י"ג תקונים דז"א. הזכיר
שם (כנ"ל באד"ר אות צ"ו וצ"ז) אלא כאן שלא
הזכיר אלא ט' מדות הרגילות, היה צריך
להזכיר כח ה', לכוון במזלא. ושם שהזכיר
י"ג לא היה צריך להזכיר, כח ה'. כי מספר
י"ג אינו אלא בא"א.

קעה) האי דיקנא כד וכו': דיקנא זו
כשהשערות מתחילות להתעורר נראה כגבור
אמיק. כגבור בעל נוצח מלחמות דהיינו לנקוט
באויבי ישראל (כנ"ל אות קע"ב) בדיקנא זו
נמשך שמו משחת קדש מעתיקא קדישא
הסתום. כש"א כשמן הטוב על הראש יורד על
הזקן זקן אהרן. שה"ס הדיקנא דז"א.

מאמר פומא דז"א

קעו) אלין שערי לא וכו': שערות אלו
דדיקנא. אינן מכסות על השפתים. והשפתים
כולן אדומות כשושנה. שכתוב, שפתותיו
שושנים. השפתים דובבות גבורה, דובבות
חכמה

שלח). בשעה שהיה צריך להחזיר אותם
כולם לרחמים. כי אע"פ שלא אמר עתה י"ג
תקונים (כמו בפרשת תשא) הנה בכוונה תלוי
הדבר, כי לא יכנס להזכיר באלו התקונים
דז"א, שאינם רחמים גמורים, אלא היה מתכוון
במזלא, דהיינו בייג תקוני דיקנא דז"א.
והזכירה כמו שכתוב, ועתה יגדל נא כח ה'.
מי הוא כח ה'. זהו אותו שנקרא מזל הקדוש,
הסתום מכל סתום. דהיינו הדיקנא דז"א. יראה
זו, ואור הזה, שיש בדיקנא דז"א, תלוי ממזל.
וכיון שאמר משה זה הס' תקונים דז"א, והזכיר
זה, דהיינו המזל, שנקרא כח ה', ונתכוון בו,
להמשיך מייג ת"ד דז"א לט' דז"א, אמר אז
אלו ט' תקונים התלויים בז"א, כדי שיאירו
כולם ע"י המשכת י"ג דז"א, ולא ימצא שום
דין, כי י"ג דז"א הם רחמים גמורים. וע"כ
הכל תלוי במזל. שהוא הדיקנא דז"א.

ובפעם הראשונה, אחר מעשה העגל, הזכיר
י"ג מדות, שהן נמשכות מא"א לז"א. כי כשז"א
עולה לד' תקוני דיקנא דז"א התחתונים, אז
(דפריי דף רצ"ה ע"ב)

קעז) מאי עיר. בספרא דאגדתא, כד"א, (ז) ויהי ערך. דמתערין דינין לאינון דלא אתרחימו לעילא, בג"כ מתערין אלין דאינון מארי ת דבבו, ועכ"ד בתרי גוויי א ברחמי ודינא, וע"ד אקרון עיר וקדיש דינא ורחמי. קעז) ובאלין שפוון, אתחזי פומא כד אתפתח. רוחא דנפיק מן פומא, ביה מתלבשין כמה אלף ורבבן. וכד אתפשט, מתלבשין ביה גביאן מהימני. וכלהו פה יי אקרון. כד מלין נפקין מן פומא, ומתרחשין ב בשפוון, מתנהרין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ת להו ; דכלהו. א דרחמי ול"ג ודינא. ב ל"ג בשפוון ; בשפוון ול"ג מתנהרין ; ומתנהרין ול"ג בשפוון.

(ז) (ש"א כת).

פומא דו"א

הסולם

מאמר

להשפיע אל הצ' דצלם, שבצ' דצלם הוא מקום גילוי החכמה. וכן נתבאר שבמקום יציאת הי' מאויר וגילוי החכמה, אין שם מקום לשערות (כנ"ל אות מ"ג) וז"ש (באות קע"ו) אלין שערי לא חפיון על שפוון, כיון שהם נצח והוד. ובחינת המקום של גילוי החכמה, ע"כ אין השערות מכסות עליהן. ושפוון בלחו פומקין כוורדא. כי החכמה המתגלה שם, הוא בחינת חכמה דקו השמאל, שנבחן לגוון אדום. שפוון מרחשן גבורה, מרחשין חכמתא, כלומר, שהחכמה המתגלה על השפתים, הוא גבורה, דהיינו מקו שמאל הנקרא גבורה. באינון שפוון תליין פב וביש, חיי ומותא, כי בעת שהחכמה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הטוב והחיים, ובשעה שאינה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הרע והמות. מאלין שפוון תליין מאריהון דאתערותא וכו' בתרי גוויי ברחמי ודינא, וע"ד אקרי עיר וקדיש. דהיינו אם מקבלים החכמה בבחינת ממשלה למעלה או דנים הבתי דין לרחמים ונקראים, קדיש. ואם רוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה, דנים אותם בתי הדין, לדין בלי רחמים.

ובקטנות. או בשליטת קו השמאל לבד, נחשבים נז"ה לבחינה אחת. והפה, שמשם השפעת החכמה הנקראת דבור, הוא סגור ואין שם דבור. אלא בגדלות כשקו האמצעי מקיים הארת שניהם או הנצח והוד שהם השפתים נפתחות והדבור מתגלה. וז"ש (באות קע"ח) ובאלין שפוון אתחזי פומא, כד אתפתח. דהיינו בגדלות כשנפתחות השפתים שה"ס נצח והוד לב' בחינות, או נראה הפה, דהיינו השפעת פה ה', שה"ס הארת החכמה. וז"ש, רוחא דנפיק מן פומא ביה מתלבשין כמה אלף

חכמה. בשפתים אלו תלויים טוב ורע, חיים ומות. משפתים אלו תלויים בעלי התעוררות. כי כאשר שפתים אלו דובבות, מתעוררים כולם לגזור דין בכל בתי הדין הנקראים, עירין. שכתוב בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגו'.

קעז) מאי עיר בספרא וכו' : שואל, מהו עיר. ומשיב, בספר אגדה פירש, שהוא כמו שאתה אומר, ויהי ערך. שערך, פירושו שונא. כי הדינים מתעוררים לאלו שאינם אהובים למעלה, שמשום זה אלו המתעוררים לעשות דין הם אויבים שלהם, וע"כ נקראים, עירין. ועם כל זה, נעשה הגזירה בב' אפנים, ברחמים ובדין. וע"כ נקראים עיר וקדיש. דין ורחמים. דהיינו בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגו'. כי עיר יורה על דין וקדיש, על רחמים. קעז) ובאלין שפוון אתחזי וכו' : ובשפתיים אלו כשנפתחות, נראה הפה. הרוח היוצא מן הפה, מתלבשים בו כמה אלף ורבבות. וכשהרוח מתפשט, מתלבשים בו גביאים הנאמנים. וכולם נקראים פה ה'. כשהדיבורים יוצאים מן הפה, ומדובבות בשפתים, המה מאירים לכל ח"י אלף עולמות, עד שנקשרים כולם יחד בחי' דרכים ושבילים. הנודעים. ביאור המאמר, כבר ידעת שהפנים מתחלקים למל"צ דצלם, שב' אודנין ומצחא הם בחינת חב"ד דפנים והם פ' דפנים. (כנ"ל אות מ"ג) וב' עיינין וחוטמא הם חג"ת דפנים, והם ל' דפנים (כנ"ל אות נ') וב' שפתים ולשון הם נה"י, והפה הוא מלכות והם צ' דצלם דפנים. גם ידעת החפוש שביניהם, כי בב' דצלם אין החכמה מתגלה שם אלא הם חסדים בלבד (כנ"ל אות מ"ב) ובל' דצלם כבר החכמה מתגלה, אבל לא לצורך עצמו אלא (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

לכלהו תמני סרי אלפין ג עלמין, עד דמתקטריין כלהו כחדא, ד בתמניסר אורחין ושבילין, דאשתמודען.

קעט) וכלא מחכאן ה לפומא דא, בלישן ממלל רברבן ר] ו בקיטרא דטיהרא ז בעוטרא. וע"ד כתיב, ח) חכו ממתקים, ח ממתקים ט ודאי. י מאי חכו. כד"א, ט) וחין יטעם לאכול. וכלו מחמדים, אש ומים. אשא ומיאי כ מתקנן, ויאן ז בציורוי, דהא גוויי מתחברן כחדא.

קפ) חכו, באתוון רשימן, ש] דמתגלפן בעטרוי מ גליפין נ אחה"ע בגרון. ס א', דטריד מלכין, י) ע ומהעדא מלכין, ומהקם מלכין. ח', דטריד ונחית,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (שיר ה) משפטים קעד צ"פ. ט) (איוב לד) לעיל אות קנו צ"ה. י) (דניאל ב) תרומה קפו צ"ש. ה דא לדא ול"ג לפומא; דא בדא. ו בקיטרא. ז בעוטרא. ח ל"ג ממתקים. ט ודא. י ל"ג מאי חכו. כ מעתיקין; ומתדבקן ויאן. ל בסטרוי. מ גלידן. נ ל"ג אחה"ע בגרון. ס ל"ג מן א' עד ח'; א' למארי עדן. ע מהעדא מלכין.

דרך אמת ר] בקישור הזהירות בעיטור המתעטר למעלה. ש] שחקוקים בכתיבו גלודים ונקפאים מההעלם אל הגלוי.

פומא דו"א

הסולם

מאמר

זה בזה. מהו חכו. הוא כש"א. וחין יטעם לאכול. כי אחר שנעשה התכללות ימין ושמאל, נעשו טוב ומלאי טעם. וכולו מחמדים. דהיינו ב' הקוין שמאל וימין הנקראים אש ומים. כי האש והמים, מתתקנים ויפים ונחמדים בציורם, כלומר שהם נחמדים למראה, כי הגוונים אדום ולבן, שהם שמאל וימין, מתחברים יחד. כלומר, שכל היופי בא, רק מכח התמזגות לבן ואדום יחד טיהרא פירושו צחות. כי תרגום צח הוא טיהרא (ירמיה ד' י"א) קיטרא, פירושו קשר. כי תרגום ותקשור הוא וקטרת. (בראשית ל"ח יז) בעוטרא, הוא מלשון עוטר ישראל בתפארה.

מאמר אחה"ע גיכ"ק

קפ) חכו באתוון רשימין וכו': חכו ממתקים, הוא מחמת האותיות הרשומות שהן נחקקות בו בעטרויהן. כלומר, שהמתיקות של החין באה מחמת שנחקקות בו אותיות בסדר ג' קוין ומלכות המקבלתם, שסדר הזה מעטר אותן בעטרות. האותיות אחה"ע נחקקות בגרון, כל אחת בג' קוין, ג' קוין שבא', קו הימין שבה, מגרש מלכים. קו השמאל, מסיר מלכים ממלכותם. קו האמצעי, מקים מלכים. ג', קוין שבח', קו הימין שבה, מגרש ויורד. קו השמאל עולה ועוטר. קו האמצעי, כובש באש ומחוקק ברוח. ג' קוין שבח', היא יניקה מאמא, כלומר, ממה שהנוקבא מקבלת מאמא, קו הימין דאמא, מכה לנוקבא. מקו השמאל דאמא, הנוקבא מתפשטת לנוקבא גדולה. כלומר שמקבלת

אלף ורבעין. המספר אלף מורה על המדרגות הנמשכות מחכמה. בסו"ה ואאלפך חכמה, והמספר רבבות יורה על המדרגות הנמשכות מחסדים, ואומר שכל אלו מתלבשים ברוח החכמה היוצא מפה ה'. וכך אתפשט, דהיינו כשנתפשט הרוח לנצח והוד דגוף ז"א, מתלבשין ביה נביאן מהימנא, שמשם מקבלים נבואתם. כך מלין נפקין מן פומא וכו' מתנהרין לכלהו תמני סרי אלפין עלמין, ה"ס היסוד המשפיע חכמה, שה"ס חי ע"ש אור החכמה שנקראת חיה. וה"ס אלפין שהוא מספר החכמה כנ"ל. וה"ס עלמין, ע"ש העלם החכמה, כי עולם הוא מלשון העלם. כי הוא משפיע החכמה למלכות ובמלכות היא מתגלה. וז"ש, עד דמתקטריין כלהו כחדא בי"ח אורחין ושבילין, דהיינו עד שמתקשרים ביסוד דמלכות, שגם הוא נקרא חי, בסוד דוד מלך ישראל חי וקים. והכלי קבלה שלה מכונים אורחות ושבילים. כי בה מקום הגילוי.

קעט) וכלא מחכאן לפומא וכו': והכל מחכים לפה הוה, בלשון מדברת גדולות, כי הלשון היא קו האמצעי, המיוחד ב' הקוין, שהם ב' שפתים, בקשר הצחות בהעוטר, כלומר בקשר ויחוד האורות בקו האמצעי, שהוא עוטר אותם ומצחצח אותם, כי הלשון שהוא קו אמצעי, מצחצח האורות שבב' קוין שבשפתים, ומשלימם. ועל זה כתוב, חכו ממתקים. הם ממתקים ודאי, אחר שקו האמצעי כלל אותם (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

וסליק ועטיר, פ כביש באשא ז גליף ברוחא. ה' פ יניקה דאימא, סטיר לנוקבא, אתפשט לנוקבא רבא, בתיאובתא דקרתא קדישא, מתקטרי ר אתרין דא

חלופי גרסאות

פ ברישא ואשא. צ גליה. ק ירוקא; ינוקא. ר תדירא; דמתקטרי אתרין.

מאמר

הסולם

אחה"ע גיכ"ק

מלכין, דהיינו שמגרש ג' ספירות בינה ותו"מ מן המדרגה, ומורידים למדרגה שמתחתיה. והקו שמאל שבה, ומחצ'א מלכין, שביציאת הקו שמאל נעשה חשך בהמדרגה (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק) שבוה הוסר מלכותם כליל. וכיון שהא' היא הארת הכתר, שהוא חסדים, ע"כ אינו מדבר כלל ממעלת הארת החכמה שבשמאל, כי החכמה אינה מאירה כאן, אלא שמדבר רק מגרעון של קו השמאל. והקו האמצעי שבה, ומחצ'א מלכין, כי כשא קו האמצעי וכולל קו שמאל וימין זה בזה או חוזר האור להמדרגה, וגם ג' מלכים בינה ותו"מ שנגרשו וחזרו, מתתקנים, ונמצא שהמלכים הוחזרו והוקמו על כנם.

ואחר שביאר ג' קוין שבא', שהיא הארת הכתר. הוא מבאר ג' קוין שבח', שהיא הארת החכמה. וז"ש, ח' הקו ימין שבה, דפריד ונחית, שהוא מגרש הכלים דבינה ותו"מ, כנ"ל. ונשאר בהארת כתר וחכמה בקומת חסדים. והארתה יורדת, דהיינו שמאירה ממעלה למטה כדרך אור החסד. והקו שמאל שבה, וסליק ועטיר, שהארת השמאל שהוא חכמה עולה ממטה למעלה ומעטיר המדרגה בג"ר. והקו האמצעי שבה, כביש באשא גליף ברוחא, כי קו האמצעי כובש ומכניע את האש שבקו שמאל ע"י מסך דחירק שבו, וחוקק הרוח חכמה שלא יאיר אלא בוי"ק ולא בג"ר.

ועתה מבאר ג' הקוין שבח', שהיא הארת אמא למלכות. וז"ש, ח', היא יניקה דאמא, כלומר יניקת אמא לנוקבא שהיא מלכות. הקו ימין שבה, סטיר לנוקבא, דהיינו שממעט הנוקבא לבחינת קטנות. מכא עלית המלכות לבינה. והקו שמאל שבה, הוא אתפשט לנוקבא רבא, דהיינו שמחזירה לבחינת גדלות, ע"י הוצאת המלכות מבינה. והקו אמצעי שבה, הוא, כי בתיאובתא דקרתא קדישא, בהשתוקקות המלכות לחסדים, כי הנוקבא נקראת עיר הקדושה, מתקטרי אתרין דא ברא, נקשרים המקומות של ימין ושמאל על ידי קו האמצעי זה בזה. כד"צ הר המור גבעת חלבונה

שמקבלת ממנו הגדלות דקו שמאל. קו האמצעי דאמא, הוא, כי בתאות העיר הקדושה לחסדים היא מתחברת בקו אמצעי, והמקומות דימין ושמאל נקשרים זה בזה. כש"א, הר המור גבעת חלבונה. ג' קוין של הע', קו ימין שבה הוא, הצחות שבצורת המדרגה. קו השמאל שבה הוא החקיקה שבצורת המדרגה. קו האמצעי הוא, שהענפים הרצים מתאחדים בצדם לרוחות חקוקים. פריד, פירושו מגרש. כי, כים נגרש, מתרגם כימא דטריד (ישעיה נ"ז כ') סטיר, פירושו מכה, מלשון וסטרו על פיו (נדה ל:). פיהרא הוא צחות כנ"ל. פירוש טופס ודפוס, כמו טפוס של תפלה (כלים ט"ז) רהיטין פירושו רצים. תרגום וירץ הוא ורהט (בראשית מ"ח ב').

ביאור הדברים. המאמר הזה בא לבאר בעיקר החיוב והמעלה שבג' קוין, ואיך כל השלמות תלויה בקו האמצעי. וז"ש (באות קע"ט) וכלא מחכאן לפומא דא, בלישן ממלל רברבן וכו', שהוא קו האמצעי, וע"ד כתיב חכו ממתקים וכו'. שכל המתקיות וכל היופי הוא ע"י קו האמצעי, שזולתו שולטים הדינים דקו שמאל. והולך ומבאר אשר האותיות הנחקקות ויוצאות מחיך וגרון, מתרשמים בכל אחת מהן, ג' קוין. והשלמות שבכל אחת מהן היא בקו האמצעי. ועצמותן של האותיות אחה"ע גיכ"ק, אינו מבאר כאן, כי סומך עצמו על מה שביאר אותן באדרא דמשכנא (לעיל משפטים אות תקל"א) וכאן אין לו ענין לבאר, רק ענין ג' קוין שבכל אות, וסגולת קו האמצעי. ונתבאר שם, אשר הא' היא הארת הכתר. והח' היא הארת החכמה. והח' היא הארת אמא למלכות. והע' היא הארת ע' ענפים שבז"א. ומכל אות ואות שבאחח"ע שבגרון, מאיר האות שכנגדו באותיות גיכ"ק שבחיך. ע"ש.

זה אמרו. גליפין. אחח"ע בגרון, שאותיות אחה"ע, נחקקות בג' קוין בגרון. ונודע שקו ימין מתהווה ע"י עלית מלכות לבינה, שמסיימת המדרגה תחת כתר וחכמה, ובינה ותו"מ של המדרגה מורידה לחוץ מהמדרגה. וז"ש א', הקו ימין שבה, פריד (דפ"י דף רצ"ה ע"ב)

בדא. כד"א, ה' המור גבעת הלבונה. ע' ת] טיהרא דטיפסא, גליפא
 ש בטיפסא, רהיטין דענפין מתאחדן, לסטרוי לרוחין גליפין.
 קפא) והא ברזי דאתון דשלמה מלכא, אתעטרו אלן אתון ד', בד'
 גיכ"ק ת בחיך כד"א וחיך יטעם לאכול, ז) היאכל תפל מבלי מלח וגוי. וכתוב
 ט) והיה מעשה הצדקה שלום. ו הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים וגוי.
 מתוקים ודאי.

קפב) דוד מלכא אמר, גם עבדך נזהר בהם וגוי. אסהדנא עלי דכל
 יומאי אזדהרנא בהו, דלא לאטעאה בהו, בר יומא חד א] דעטירנא עטרי
 מלכא, במערתא א דמרוניא, וחמינא בוצינא דאשא ב מתלהטא ב] אפותיא
 ג דמערתא, ואודעזענא. מההוא יומא ד אזדהרנא בדעתאי בהו, ולא שביקנא
 לון כל יומאי. זכאה חולקיה מאן ה דאזדהר ו במתיקא דמלכא, ז וטעים בהו
 ח כדחזי. על דא כתיב, ט) טעמו וראו כי טוב יי וגוי. וכתוב ט) לכו לחמו
 בלחמי וגוי.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

כ) (שיר ד) משפטים קעד צ"ש. ז) (איוב ו). ש בשפוחתא; בשיפסא. ת ל"ג מן בחיך עד היאכל;
 ט) (ישעיה לב) בשלח צב צ"י. ו) (תהלים יט) נח ל"ג מן כד"א עד היאכל. א דמרנא; דמארנא.
 צו צ"א. ט) (שם לד) שמות קו צ"ב. ע) (משלי ט) ב מלהטא; דמתלהטא. ג דטרוניא; דמירוניא.
 ד אזדהרנא. ה דאזדהר. ו בעתיקא. ז דטעים. ח כדחזי.
 דרך אמת ת] ציור הזהירות חקוק בשפטים והוא רמז לנשמות הנחתמות בצורתם בסוד כל הנפש הבאה
 ליעקב שבעים בסוד האילן וענפיו. א] הייתי מעטר עטרה ייחוד וקישור העליון במערה הסמוך
 לכפר מרוניא. ב] על כל פני מרוניא ואפותי' הוא מלשון מצח והכל לפי עניינו.

אח"ה צ גיכ"ק

הסולם

מאמר

שבחיך (כמ"ש) לעיל משפטים אות תקל"ב
 ע"ש) ולפיכך, נרמזו גם בחיך ג' קוין. כשיא
 וחיך יטעם לאכול. היס קו ימין. היאכל תפל
 מבלי מלח. הוא קו שמאל. שמטרים שמתיוחד
 עם הימין, אין להנות ממנו כלום, כמו בתפל
 בלי מלח. וכתוב, והיה מעשה הצדקה שלום,
 הוא קו האמצעי, המיוחד ועושה שלום בין ב'
 הקוין ימין ושמאל. הנחמדים מזהב ומפז רב
 ומתוקים וגוי, נאמר על המלכות שמקבלת
 שפע ג' הקוים האלו. שהם מתוקים ודאי.
 קפב) דוד מלכא אמר וכו': דוד המלך,
 אחר הכתוב הנחמדים מזהב וגוי הרומז על
 שפע המתוק והיקר של ג' קוין, מסיים, גם
 עבדך נזהר בהם וגוי. דהיינו שנוזהר בהם שלא
 לקבל מקו שמאל בלי ימין. ומסיים על זה ר'
 שמעון, אני מעיד על עצמי שכל ימי נזהרתי
 בהם, בג' קוין, שלא לטעות, דהיינו שלא
 לטעות ולקבל מקו שמאל לבדו. חוץ מיום אחד
 שהעטרתי עטרת המלך בהמערות של מרוניא,
 ולא נזהר שהשמאל יהיה מיוחד עם הימין,
 וראיתי נר של אש לזהות ברחב המערה.
 דהיינו שראה הדינין של קו שמאל בלי ימין
 שהוא

הלבונה. אשר הר המור, שהוא אדום, הוא
 החכמה שבקו שמאל שלה. ונכעת חלבונה,
 שהיא לבנה, הוא החסדים שבימין שלה. שהם
 נכללים ומיוחדים זה בזה ע"י קו האמצעי
 (ועי' משפטים אות תקל"א).
 ועתה מברר ג' הקוין שבאות ע', שהיא
 הארת ע' ענפים שבז"א. וז"ש, ע', הקו ימין
 שבה, הוא מוחרא דטיפסא, כל הצחות
 שבמדרגתו, כי ז"א הוא בעיקר בחינת ימין.
 והקו שמאל שבה, הוא גלופא דטיפסא, דהיינו
 החקיקה שבמדרגה. שעם יציאת השמאל נחשך
 המדרגה. והקו האמצעי שבה, הוא רהיטין
 דענפין מתאחדן לסטרוי, לרוחין גליפין,
 שהענפים הרצים, דהיינו הארת השמאל שבע'
 ענפים, הנקראים רצים, בסו"ה והחיות רצוא
 ושוב. הם מתאחדים ע"י קו האמצעי לצדדיו,
 דהיינו בהענפים שמצד ימין, לרוחות
 חקוקות, דהיינו שנחקקו על ידי זה להאיר
 רק ב"ק דחכמה שנק' רוח חכמה.
 קפא) והא ברזי דאתון וכו': והנה
 בסוד האותיות של שלמה המלך, אומר, שאלו
 ד' אותיות אח"ה, נתעטרו בד' אותיות גיכ"ק
 (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

קפג) אתפשט דכורא בדעת, ואתמליין אכסדרין ואדרין, מרישא דגולגלתא שרי, ואתפשט בכל גופא, מחדוי * ודרועוי ובכלא. מאחורוי, אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, ולהטא ואפיק * גלגלתא חדא, סתימא מכל סטרוי, ונהירו דתרי מוחי גליפן כ בה, ואתדבק בסטרוי דדכורא. בגין כך * אתקרי * יונתי תמתי, אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(פ) (שיר ה) וירא קב צ"ה.

ט ומדרועוי. י ונחיתו. כ הכי. ל אקרי.

מאמר

הסולם

בנין האחרים של נוקבא דז"א

נבנית מחדש, בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. ואז חזרה להיות עמו פנים בפנים (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) ואלו ב' מצבים, מאבאר ר"ש לפנינו בקצור נמרץ. וז"ש, אתפשט דכורא בדעת ואתמליין וכו' מחדוי ודרועוי ובכלא, אחר שז"א נתפשט במוח הדעת שלו בג' בחינות חב"ד חג"ת נה"י. דהיינו אחר שנשלם מדרגתו בראש תוך סוף. מאחורוי אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, שהארת השמאל דבינה, הנקראת בוצינא דקרדינותא, יצאה לבדה, בלי ימין, והאירה מאחורוי של ז"א, ולהטא ואפיק גלגלתא חדא, דהיינו שהאצילה שם את המלכות, והאצילה הראש של המלכות, בב' מוחין חו"ב תחת שליטת השמאל דדעת. וז"ש, ונהירו דתרי מוחי גליפן בה. שאין בה הארת ג' מוחין דבינה אלא רק שנים, כי משום שהדעת נתחלק לשנים, אינו מתחבר ליחד חכמה ובינה, ונשארים הארת חו"ב בראש בלי מוח הדעת. כי אז אין מוח הדעת מלובש בראש, אלא שיוורד לגוף. וטעם הדבר הוא, כי שורשו של הדעת הוא מגוף, דהיינו מת"ת שעלה ליחד בין ב' קוין ימין ושמאל דבינה (כמ"ש ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) אלא משום שמשמש ליחוד חו"ב, ע"כ נשאר שם קבוע בראש, אע"פ שהוא בחינת גוף. מה שאין כן במקום שאינו מיחד חו"ב, נמצא חוזר לבחינת גוף, כי אין לו עוד שום תפקיד בראש. ולפיכך כאן שנחלק הדעת לימין ושמאל שהימין לקח ז"א והשמאל לקחה המלכות, א"כ אינו יכול עוד ליחד חו"ב בראש, ואין לו משום זה עוד מקום בראש ויורד לגוף. וז"ש, ונהירו דתרי מוחי גליפן בה. כי אפילו חלק השמאל דדעת שיש לה, ירד לגוף שלה, ולא נשאר בראשה אלא ב' מוחין חו"ב. ואין לשאול, א"כ לא היה צריך להיות בראש אלא בינה בלבדה. כיון שהמלכות לא לקחה מימין כלום. וטעם

שהוא אש לוחשת, ונודעזעתי. מיום ההוא נזהר אני מהם בדעתי, שלא לקבל אלא משלשת הקוין ביחד, ולא עזבתי אותם כל ימי. אשרי חלקו, מי שנוהר בממתקים של המלך, וטועם בהם כראוי. על זה כתוב, טעמו וראו כי טוב ה' וכתוב, לכו לחמו בלחמי. וגו'.

מאמר בנין האחרים של הנוקבא דז"א

קפג) אתפשט דכורא בדעת וכו': הדבר, שהוא ז"א נתפשט במוח הדעת שלו, ונתמלאו מסדרונות וחדרים, דהיינו נה"י וחג"ת. הדעת מתחילת מתחילת הראש ומתפשט בכל הגוף בחזה שלו וורועותיו ובכולו. מאחורוי נתדבק ניצוץ מנר הקשה שהוא הארת קו שמאל דבינה, ולוהט והוציא ראש אחד סתום מכל צדדי, והארת ב' מוחין חכמה ובינה חקוקים בו, ומתדבק בצד הזכר, מאחורוי, משום זה נקראת יונתי תמתי. אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

פירוש. כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות. מצב הא', הוא בבחינת שני מאורות הגדולים, שהמלכות היא גדולה כמו ז"א, דהיינו שהם שניהם במדרגה אחת שלאחר מדרגת הבינה, שז"א מקבל מימין, המוחין דחב"ד דבינה, שהוא חכמה וצד חסד שבדעת, והמלכות מקבלת משמאל המוחין דחב"ד דבינה, שהוא בינה וצד הגבורה שבדעת. ואז שניהם דבוקים זה בזה, כדרך צד ימין ושמאל של מדרגה אחת. וכמו החב"ד דבינה, שהם מדרגה אחת שבבינה ששניהם יונקים ומקבלים משם. אמנם אין המלכות נבחת לדבוקה בשמאל דז"א, אלא מאחורוי (כמ"ש לעיל באדרא רבא אות שכ"ד ע"ש) ובמצב הזה לא יכלה להתקיים, כי שמאל בלי ימין אינו יכול להאיר, ע"כ קטרגה הלבנה, ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך שתהיה תחת יסוד דז"א, כלומר שתהיה נחלקת מז"א, למדרגה אחרת שמתחת מדרגת ז"א, ואז (דעו"י דף רצ"ה ע"ב *) דף רצ"ו ע"א)

קפד) שערוי דנוקבא כלילן מ ביה גווי, כדכתיב, ז ודלת ראשך כארגמן. אתקטר גבורה בחמש גבוראן, ואתפשט נוקבא בסטרהא, ואתדבקת בסטרוי דדכורא.

קפה) עד דאתפרשא מסטרוי. ואתיאת לאתחברא נ עמיה אפין באפין. וכד מתחברן מתחזין חד גופא ממש. מהכא אוליפנא, דכר בלחודוי, אתחזי פלג גופא, וכלהו ס רחמי. וכך נוקבא. וכד מתחברן ע כחדא, אתחזי כלא פ חד גופא ממש, והכי הוא. אוף הכא, כד דכר אתחבר בנוקבא, כלא הוא חד גופא, ועלמין כלהו בחדו, דהא כלהו מגופא שלים מתברכן.

קפו) והיינו רזא, ט על כן ברך יי את יום השבת ויקדשהו. דהא אשתכח כלא בחד גופא שלים, דהא מטרוניאת אתדבקת במלכא, ואשתכח גופא חד. ועל כן ברכאן משתכחין בהאי יומא. ומהכא, מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, אקרי

חלופי גרסאות

מ ביני גרוני ; בי גווא ; גווי בגו גווי ; גווי גווי.
נ עמה. ס דאמי ; מוסיף רחמי דאתפליג. ע דא ;
ל"ג כחדא אתחזי. פ בחד.

מסורת הזהר

ז (שיר ז) הקס"ו קפא ז"ב. ק (שמות כ) יתרו
קכו אות תצד.

בנין פב"פ דנוקבא דז"א

הסולם

מאמר

הנסירה (שנתבאר באד"ר אות שכ"ד) ובאה להתחבר עמו פנים בפנים. וכשמתחברים נראים גוף אחד ממש. מטעם שממקורם הם ימין ושמאל של מדרגה אחת, וע"כ אע"פ שנחלקו ונבנו לשתי מדרגות חזרים ומתחברים כגוף אחד, כמדרגה אחת ימין ושמאל. מכאן למדנו, בנשמות אנשים, אשר הזכר כשהוא לעצמו נראה כחצי גוף, דהיינו חלק הימין של הנשמה, וכולה חסד. וכך הנקבה של הנשמה, הוא חלק השמאל, וכולה גבורה. וכשמתחברים יחד נראה הכל גוף אחד ממש. כי ב' חצאים נתחברו לאחד. וכך הוא באמת. אף כאן כשהזכר, שהוא ז"א נתחבר בהמלכות, הכל הוא גוף אחד. ואז העולמות כולם הם בשמחה, כי כולם מגוף שלם מתברכים כולם. וזהו מצב הב' של המלכות. שנתבאר לעיל.

הטעם הוא, כי אין בינה בלי חכמה ואין חכמה בלי בינה כי מקושרים הם תמיד זה בזה, אלא ההפרש הוא בשליטה, אם השמאל דהיינו הבינה, שולט נקראים שניהם בינה, ואם הימין שהוא החכמה שולט, נקראים שניהם חכמה. אמנם ז"א ומלכות נמצאים שניהם במצב הזה, במדרגה אחת אחר הבינה. שז"א מקבל הימין שלה, ומלכות מקבלת השמאל שלה. וז"ש, בגין כך אתקרי יונתי תמותי, אל תקרי תמותי אלא תאומתי כי אז הם שניהם כאח ואחות תאומים שהם מדרגה אחת. ואינם משתלשלים זה מזה כב' מדרגות נפרדות.

קפד) שערוי דנוקבא כלילן וכו' : השערות של הנוקבא שהיא המלכות כלולים בה הגוונים, לבן אדום ירוק, הנקרא ארגמן. כמ"ש, ודלת ראשך כארגמן. הגבורה, דהיינו חלק השמאל של הדעת שנפל לגוף שלה, כנ"ל בדבור הסמוך, נקשרה בחמש גבורות, דהיינו שנתפשטה בכל ע"ס של הגוף שלה שהן כח"ב תו"מ, אשר בגוף נקראים חגית נ"ה. ומצודה, דהיינו מצד הגבורה, נתפשטת המלכות ונתדבקה בצד הזכר. שהוא ז"א, דהיינו שנתדבקה בו מאחוריו (כנ"ל באדרא רבא באות ש"ה ע"ש).

מאמר בנין פנים בפנים של נוקבא דז"א

קפה) עד דאתפרשא מסטרוי וכו' : עד שנפרדה המלכות מצלעותיו של ז"א, שח"ט (דערוי דף רצ"ו ע"א)

קפו) והיינו רזא על גוי : והיינו סוד הכתוב על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו. כי אז נמצא הכל תחת השפעת גוף אחד שלם, כי המלכות נתדבקה בהמלך בשבת, ונמצאים גוף אחד. וע"כ נמצאות ברכות ביום הזה. ומכאן למדנו, שמי שאינו נמצא בזכר ונקבה, נקרא חצי גוף, ואין ברכה שורה בדבר פגום וחסר, אלא במקום שלם, בדבר שלם, ולא בחצי דבר, וחצי דבר אינו מתקיים לעולם, ואינו מתברך לעולם.

פלג גופא, ולית ברכתא שריא במלה פגימא ז וחסירא, אלא באתר שלים, במלה שלים, ולא בפלגות מלה, ופלגות מלה לא אתקיים לעלמין, ולא אתברכן לעלמין. קפז) נוי דנוקבא, כלא מגוי דדכורא הוא. והא אוקימנא מלי, ואשתמודען ביני חברייא. מהאי נוקבא מתאחדן כל אינון דלתתא. מנה ינקין, ובה ק תבין, והיא ר אתקריאת אם לכלהו. כמה דאחרא אם ט לגופא, וכל גופא מנה ינקא. כך האי אם לכלהו אחרנין דלתתא.

קפח) כתיב, ה אמור לחכמה אחותי את. אית חכמה ואית חכמה, והאי נוקבא, ת אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא וע"ד כתיב, ו אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. דהא דא בגלותא אתמשך. אחות לנו קטנה, ודאי קטנה אתחזי א אבל רברבא היא, וסגיאא היא, דהא היא שלימו דנטיל ב מכלא. כמה דכתיב, ה אני חומה ושדי כמגדלות. ושדי, דהא מליין אינון לינקא לכלא. כמגדלות, דאינון נהרין רברבין דנפקו מאימא עלאה.

קפט) תו ג אתפשט דכורא בימינא ושמאלא, בירותא דאחסנא. וכד גווי אתחברו, אקרי תפארת. ואתתקן כל גופא, ד ואתעביד אילנא רברבא, ותקיף, שפיר ויאה, ה תחותיה תטלל חיות ברא, ובענפוהי ידורון עופי שמיא, ומזון לכלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר) (משלי ז) לך מו צ"א. ש) (שיר ח) אחרי מות קלא צ"ת. ת) (שם) חלק א' בהשמטות רנו. א) (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. צ ל"ג וחסירא. ק מתברכין. ר אתקרי; אתקרי את. ש לגנתא וכל גנתא. ת חכמה אתקרי. א ל"ג אבל. ב מלכא. ג לא גרסינן תו. ד לא גרסינן ואתעביד.

בנין פב"ס דנוקבא דו"א

הסולם

מאמר

קטנה, בגלות, אבל גדולה היא ורבה היא, כי היא שלמות המקבלת מכל הספירות. והיינו כשישראל בארצם, כמו שכתוב, אני חומה ושדי כמגדלות, ושדי, היינו שהם מלאים להניק לכל. כמגדלות שהם נהרות גדולים היוצאים מאמא עלאה הנקראים מגדלות.

קפז) נוי דנוקבא פלא וכו': היופי של הנקבה כולה הוא מיופי של הזכר. וכבר העמדנו הדברים והם נודעים בין החברים. מנוקבא זו, דהיינו ממלכות, מתאחדים כל אלו של מטה, בג' העולמות ביי"ע. ממנה יונקים ואליה חוזרים. כי המלכות היא השורש לכל ג' העולמות התחתונים מאצילות. (כמ"ש באד"ר אות שכ"ד). והיא נקראת אם לכולם. כמו שהאחרת דהיינו בינה, היא אם לגוף, שהוא ז"א המכונה גוף, וכל הגוף יונק ממנו, מבינה. כך זו, המלכות, היא אם לכל האחרים שלמטה, בבי"ע.

מאמר ג"ר דאורות ונה"י דכלים דחיה דו"א קפט) תו ג אתפשט דכורא וכו': עוד נתפשט הדכר, שהוא ז"א, בימין ושמאל בהירושה של הנחלה, דהיינו בחכמה ובינה, הנקראים אחסנתא דאורא (כנ"ל אות פ"ט) שהחכמה נתפשטה לחסד, והבינה לגבורה. וכשהגוונים, לבן שמימין, ואדום שמשמאל מתחברים בקו האמצעי, נקרא תפארת. ונתתקן כל הגוף, ונעשה אילן גדול וחזק יפה ונאה. תחתיו יטיילו חיות השדה, שהן צבאות הבריאה, ובענפיו ידורו עוף השמים שהם צבאות היצירה, ובו מזון לכל. זרועותיו הן ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה. בימין נמשכים חיים וחסד, בשמאל נמשכים מיתת וגבורה. מעיו

קפח) כתיב אמור לחכמה אחותי את: יש חכמה, ויש חכמה. דהיינו חכמה עלאה, שהיא אורא, וחכמה תתאה, שהיא מלכות. ונוקבא זו, דהיינו מלכות, נקראת חכמה קטנה כלפי האחרת, שהיא חכמה עליונה. וע"כ כתוב, אחות לנו קטנה, ושדים אין לה וגו'. כי חכמה זו נמשכה בגלות, וע"כ אין לה שדים, להשפיע לישראל. אחות לנו קטנה, ודאי שהיא נראית (דפו"י דף רצ"ו ע"א)

ביה. דרועוי ימינא ושמאלא. בימינא חיים וחסד, בשמאלא מיתה וגבורה. מעוי, אתתקן בדעת, ואתמליין כל אכסדרין ואדרין, כמה דאמינא, דכתיב, ^(א) ובדעת חדרים ימלאו.

קצ) ^(ג) תו אתפשט גופא, בתרין שוקין. ומתאחדן בינייהו תרין כולייין, ותריין ביעי דדכורא. דכל משחא ורבות ^(ה) וחילא דכל גופא, בהו אתכנש, ^(ו) דכל חיילין דנפיק, מנהון נפקין. ושריין כלא בפום אמה. ובג"כ אקרון צבאות, ואינון נצח והוד. תפארת, יד"ד. נצח והוד, צבאות. ובג"כ יד"ד צבאות.

קצא) אמה דדכורא, ^(ז) סיומא דכל גופא, ואקרי יסוד. ודא הוא דרגא דמבסם לנוקבא. וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, בהאי יסוד עייל לנוקבא, לאתר דאקרי ^(ח) ציון. דהתם הוא אתר כסותא דנוקבא, כבית רחם לאתתא. ובג"כ, יי צבאות ^(ט) אקרי יסוד.

קצב) כתיב ^(א) כי בחר יי בציון אוה למושב לו. כד אתפרשת מטרוניתא, ואתחברת במלכא אנפין באנפין, במעלי שבתא. אתעביד כלא חד גופא, וכדין יתיב קודשא בריך הוא בכורסייה. ואקרי כלא שמא שלים, שמא קדישא, בריך

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ב) (משלי כד) שמות עט צ"ת. (ג) (תהלים קלב) ה מוסיף וחילא דדכורא. ו ושריין כלא בפום אמה ובג"כ אקרון צבאות דכל חיילין דנפיק מנהון נפקין. ז כסותא. ח מוסיף ציון וירושלים. ט ואקרי. צו לו צ"ש.

דרך אמת ^(ג) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פכ"ד.

הסולם

מאמר

ג"ר דאורות ונה"י דכלים דחיה דז"א היסוד של הדכר, הוא סיום כל הגוף, ונקרא יסוד. וזה הוא מדרגה המבשמת את המלכות. ובו כל תאות הדכר, שהוא ד"א, אל המלכות. ביסוד הזה נכנס להמלכות, להמקום שנקרא ציון, כי שם הוא מקום הכסות של המלכות כבית רחם לאשה. ומשום זה נקרא היסוד הויה צבאות. והתפשטות זאת ה"ס יסוד דכלים לאור החיה דז"א, הראוי להולדות נשמות.

מאמר זוגי זרין פנים בפנים
קצב) כתיב כי בחר וגו': אחר שביאר, בנין ג"ר דאורות ונה"י דכלים דז"א, שבזה נעשה ראוי להולדת נשמות, מבאר זוגי זרין פ"ב פ"ג. ואומר, כתוב, כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. היינו, אחר שהמלכה נפרדה מדבקות האזורים, ונתחברה בהמלך פנים בפנים (כנ"ל אות קפ"ה) בליל שבת. (כנ"ל קפ"ו) נעשה הכל גוף אחד (כמ"ש שם) ואז יושב הקב"ה בכסאו, והכל נקרא שם שלם, שם קדוש. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. כל אלו הדברים העלית

מעוי, דהיינו פנימיותו, נתתקן בדעת וממלא כל המסדרונות, וכל החדרים, שהם נה"י וחג"ת. כמו שאמרתי. (קע"ל אות קפ"ג) שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. והתפשטות זאת ה"ס ג"ר דאור החיה דז"א.

קצ) תו אתפשט גופא וכו': עוד נתפשט הגוף בשני שוקים, שהם נצח והוד. ומתאחדים ביניהם שתי כליות ושתי ביעים, דדכורא, שהם נצח והוד הפנימיים. מכליות, נמשכת פסולת המים לחיצונים, ומביעים, נמשך הזרע לנשמות. שכל השמן, וגדלות, וכח כל הגוף מתקבץ בהם, בב' ביעים, שכל הצבאות היוצאים לבי"ע, יוצאים מהם. וכולם שורים בפי היסוד. ומשום זה, נקראים צבאות, והם נצח והוד. תפארת נקרא הויה. ונצח והוד נקראים צבאות, ומשום זה נקראים בכתוב ביחד הויה צבאות. והתפשטות זאת היא בחינת נצח והוד דכלים לאור החיה דז"א.

קצא) אמה דדכורא סיומא וכו':

(דפו"י דף רצ"ו ע"א)

שמה לעלם לעלמי עלמין. כל אלן מלין סליקנא עד יומא דא, דאנתער בהו לעלמא דאתי, והשתא אתגליין הכא, זכאה חולקי. קצג) האי מטרוניתא, כד אתחברת עם מלכא, כל עלמין מתברכין, ואשתכחו בחדוותא דכלא. * כמה דדכורא כליל בתלתא, ושירותא בתלתא. כך כלא הכי, וסיומא דכל גופא הכי, ומטרוניתא לא מתברכא, אלא בכללא דתלתא אלין, דאינון נצח הוד יסוד, ומתבסמא ומתברכא : באתר דאקרי קדש הקדשים דלתתא. דכתיב, ^ה כי שם צוה יי את הברכה. דהא תרין דרגין אינון לעילא ותתא.

קצד) ובג"כ לית רשותא למיעל תמן, בר כהנא רבא, דאתי מן סטרא דחסד. בגין דלא עייל לההוא אתר דלעילא, אלא ההוא דאקרי חסד, ועייל בקדש הקדשים, ומתבסמת נוקבא. ומתברכא האי קדש הקדשים בגו ^ו לגו, אתר נ דאקרי ציון. ציון וירושלם, תרין דרגין אינון, חד רחמי, וחד דינא. ציון, דכתיב ^ה ציון במשפט תפדה. ירושלים, דכתיב ^ו צדק ילין בה כמה דאוקימנא. קצה) וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, הכא ^ו הוא, וקרינון להו ^ו ברכה, דמתמן נפקי ברכן לכלהו עלמין, וכלהו מתברכין. האי אתר אקרי קדש.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (תהלים קלג) לך צב צ"ב ה) (ישעיה א) לעיל י ל"ג דא. כ דאתערטא. ל בכתר. מ ל"ג לגו. אות קמב צ"י. ו) (שם) לעיל אות קמב צ"ט. נ דאתקרי. ס קרינון ול"ג הוא. ע ל"ג ברכה.

זוג זוין פנים בפנים

הסולם

מאמר

קצד) ובג"כ לית רשותא וכו' : ומשום זה, אין רשות ליכנס בקדש הקדשים שבעוה"ז, רק אל כהן הגדול הבא מצד החסד. משום שאינו נכנס למקום ההוא של מעלה, דהיינו ביסוד המלכות הנק' ציון, אלא אותו שנקרא חסד ד"א, שהוא בחינת כהן הגדול, שנכנס בקדש הקדשים, והמלכות מתבשמת. וקדש הקדשים הזה מתברכת לפני ולפנים, שהוא המקום הנקרא ציון. ציון וירושלים הם ב' מדרגות, אחד הוא רחמים ואחד הוא דין, ציון היא רחמים, שכתוב, ציון במשפט תפדה. ומשפט הוא רחמים. ירושלים היא דין, שכתוב, צדק ילין בה, וצדק הוא דין כמו שהעמדנו. קצה) וכל תיאובתא דדכורא וכו' : וכל תשוקת הדכר שהוא ז"א, אל המלכות הוא כאן בציון, וקוראים אותו ברכה, משום שמשם יוצאים ברכות לכל העולמות, וכולם מתברכים. מקום הזה, ציון, נקרא קדש. וכל הקדשים, דהיינו האורות הקדושים של הדכר, שהוא ז"א, נכנסים שם במדרגה זו שאמרת, דהיינו בציון, וכולם באים מראש העליון דגלגלתא דכורא. דהיינו מג"ר דחיה

העליתי ליום הזה, שיתער בהם לעולם הבא. ועתה הם נתגלו כאן. אשרי חלקי עמהם. קצג) האי מטרוניתא כד וכו' : מלכה זו כשמתחברת עם המלך, כל העולמות מתברכים, ונמצאים בשמחה גמורה. כמו שהדכר כלול מג' קוין והתחלה היא מג'. דהיינו חב"ד, כך, הכל כן, שגם בגוף הוא מג', חג"ת. וסיום כל הגוף גם הוא כך, שהוא נצח הוד יסוד. והמלכה אינה מתברכת אלא בכלל של ג' אלו, שהם נצח הוד יסוד, משום ששורשה בז"א מתחיל במקום הזה, וע"כ אין לה אלא מחוה ולמטה ד"א. ומתבשמת ומתברכת ממקום שנקרא קדש הקדשים שלמטה. שהוא יסוד. כי א"א ואו"א נק' קדש הקדשים שלמעלה. ויסוד דמלכות נק' קדש הקדשים שלמטה. שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה. דהיינו בציון, שנקראת קדש הקדשים, כי ב' מדרגות הן למעלה ולמטה, שהן ציון וירושלים. שיסוד דמלכות נקרא ציון, ומלכות דמלכות נקראת ירושלים. וציון נקרא קדש הקדשים.

(דברי דף רצ"ו ע"א *) דף רצ"ו ע"ב)

וכל קדשים דדכורא עיילין תמן, בההוא דרגא דאמינא, וכלהו אתיין מרישא עלאה דגולגלתא דדכורא, מסטרא דמוחי עלאי, דשריין ביה, ונגיד ההיא ברכה בכל שייפי גופא, עד אינון דאקרון צבאות. וכל ההוא נגידו דאתנגיד מכל גופא, מתכנשי תמן, וע"ד אקרון צבאות, דכל צבאות דעלאין ותתאין תמן נפקין. וההוא נגידו פ בתר דאתכניש, תמן, שריין ליה בההוא יסוד קדישא, כלא חוורא, בג"כ אקרי חסד. ז וההוא חסד עייל לקדש הקדשים, דכתיב כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם.

קצו) א"ר אבא, לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים, עד דאשתכחו מלוי, ואנא כתבנא, סברנא למכתב טפי, ולא שמענא. ולא זקיפנא ק רישא, דנהורא הוה סגי, ולא הוה יכילנא לאסתכלא. אדהכי אזדעזענא, שמענא קלא ר דקארי ואמר ז) ארך ימים ושנות חיים וגו'. שמענא קלא אחרא, חיים שאל ממך וגר.

קצו) כל ההוא ט יומא, לא אפסיק אשא מן ביתא, ולא הוה מאן דמטי ח לגביה, דלא יכילו דנהורא ואשא הוה בסוחרניה. כל ההוא יומא נפילנא על ארעא, וגעניא. בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים, דאסתלק מן עלמא, אתעטף שכיב על ימיניה, ואנפוי חייכין.

קצח) קם רבי אלעזר בריה, ונטיל ידוי ונשיק לון, ואנא לחיכנא עפרא דתחת רגלוי. בעו חברייא למבכי, ולא יכילו למללא. שארו א חברייא בבכיה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (משלי ג) וישלח לה צ"ג. ח) (תהלים כא) וישלח פ באתר. צ מההוא. ק רישאי. ר דאקרי. ש ל"ג יומא. ת לגבי. א בכיה חברייא. טו צ"א.

הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי

הסולם

מאמר

גדול, ולא הייתי יכול להסתכל. בתוך כך נודעזעתי, שמעתי קל הקורא ואומר, אורך ימים ושנות חיים וגו'. אח"כ, שמעתי קול אחר, חיים שאל ממך וגו'.

קצו) כל ההוא יומא וכו': כל אותו היום, לא נפסק האש מן הבית, ולא היה מי שיגיע אליו, כי לא יכלו, מחמת שהאור והאש היו מסבבים אותו. כל אותו היום נפלתי על הארץ וגעיתי. אחר שהלכה האש, ראיתי את המאור הקדוש, קדש הקדשים, שנסתלק מן העולם, שנתעטף ושוכב על ימינו, ופניו צוחקות.

קצח) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א בנו ולקח ידיו ונשק אותן, ואני לחכתי העפר שתחת רגליו. רצו החברים לבכות, ולא יכלו לדבר. התחילו החברים בבכיה, ור' אלעזר בנו, נפל ג' פעמים. ולא יכול לפתוח פיו. אח"כ, פתח ואמר, אבי אבי, ג' היו וחזרו להשא

דחיה דז"א, מצד המוחין העליונים השורים בו, וברכה היא נמשכת מן המוחין לכל אברי הגוף, שהם חג"ת, עד אלו הנקראים צבאות, שהם נצח והוד, שכל אותו השפע הנמשך מכל הגוף מתקבצים שם, בנו"ה. וע"כ הם נקראים צבאות, משום שכל צבאות העליונים והתחתונים שבג' עולמות ביי"ע, יוצאים מהם, מנו"ה, ושפע ההוא אחר שמתקבץ שם בנו"ה, המה משרים אותו ביסוד הקדוש, שהוא כולו לבן, שע"כ נקרא חסד. ואותו חסד נכנס לקדש הקדשים, שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

מאמר הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי

קצו) א"ר אבא לא וכו': אר"א, לא גמר המאור הקדוש לומר חיים, עד שנשתכחו דבריו. ואני כתבתי, וחשבתי לכתוב עוד, ולא שמעתי. ולא הרימותי ראשי, כי האור היה (דפרי דף רצ"ו ע"ב)

ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין, ולא יכיל למפתח פומיה. לבתר פתח ואמר, אבא אבא. ב תלת הוו, חד אתחזרו. השתא תנוד חיותא, צפראן טאסין, משתקען בנוקבאן דימא רבא, וחברייא כלהו שתיין דמא.

קצט) קם רבי חייא על רגלוי ואמר, עד השתא בוצינא קדישא ג מסתכל עלן. השתא לאו הוא עדן, אלא לאשתדלא ביקריה. קם רבי אלעזר ור' אבא, נטלו ז ליה ה בטיקרא דסיקלא, מאן חמא ו ערבוביא דחברייא, וכל ביתא ז הוה סליק ריחין סליקו ח ביה בפורייה, ולא אשתמש ביה, אלא ר' אלעזר ור' אבא. (ר) אתו ז טריקין, ומארי תריסין ט דכפר צפרי וטרדא בהו בני מרוניא, צווחין בקטירין, דחשיבו דלא יתקבר תמן. בתר ה דנפק פורייה, הוה סליק באוירא. ואשא הוה להיט קמיה, שמעו קלא, עולו ואתו, ואתכנשו להילולא דרבי שמעון, ט יבא שלום ינוחו על משכבותם.

(רא) כד עאל למערתא שמעו קלא במערתא, זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, כמה פטרין ברקיעא . משתככיין ביומא דין בגינך, דנא רשב"י, דמאריה משתבח ביה בכל יומא. זכאה חולקיה לעילא ותתא. כמה גניזין עלאין מסתמרן ליה, עליה אתמר י ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין. עד כאן האדרא קדישא זוטא

מסורת הזהר

ט) (ישעיה נז) חיי שרה יז צ"ב. י) (דניאל יב) ב"א ב ל"ג תלת הוו חד אתחזרו. ג משתדל. ד ביה. ה בטיקרא ; ל"ג מן בטיקרא עד ולא אשתמש. קצב צ"א. ו ערעורא וערבוביא. ז ל"ג הוה. ח ליה. ט דכפר וטרדא ; דצפרי וטרדיא והוה. י משכחין. דרך אמת ז כולם הם מקומות שהיו סמוכין זו לזו והיו מתוכחין יחד להיות רשב"י נקבר אצלם. ה) שיצא מסתו.

נאמר

הסולם

הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי

מלשון עשה סקלא לירד בו (תוספתא שבת פ"ד).

(ר) אתו טריקין ומארי וכו' : באו מכים ובעלי מגינים מכפר צפרי, שרצו שיקברו אותו במקומם. ובאו ללקחו בכח ובמלחמה. וגירשו אותם בני מירון, וצעקו עליהם בהמוניהם, שרצו שלא יקבר שם, אלא שיקבר אצלם. אחר שיצאה המטה מן הבית, היתה עולה באויר, ואש היתה לוהטת לפנייה. שמעו קול. הכנסו ובואו והתקבצו להילולא של ר' שמעון, יבא שלום ינוחו על משכבותם.

(רא) כד עאל למערתא וכו' : כשנכנס אל המערה, שמעו קול בתוך המערה. זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות, כמה מקטריגים ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך, זהו ר"ש בן יוחאי, שאדונו משתבח בו בכל יום. אשרי חלקו למעלה ולמטה. כמה אוצרות ע' יונים שמורים לו, עליו נאמר ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין.

להשאר אחד. דהיינו, ג' גדולים היו בארץ, שהם, ר' אלעזר, ואביו רשב"י, וחקנו ר' פנחס בן יאיר. ועתה נשאר ר"א יתום מזקנו, ומרשב"י אביו, ונשאר אחד בעולם. עתה, אחר שנסתלק האילן הגדול הזה, שתחתיו היו מטיילים חית השדה, ובענפיו ידורו עוף השמים, ומזון לכל בו (כנ"ל אות קפ"ט) נמצא עתה, שהחיות תנודדנה, ועוף השמים, שישבו בענפיו, ישתקעו בנוקבי ים הגדול. והחברים, במקום המזון שקבלו ממנו, ישתו דם.

קצט) קם ר' חייא וכו' : קם ר"ח על רגליו ואמר, עד עתה היה המאור הקדוש משגיח עלינו, עתה אין הזמן, אלא להשתדל ביקרו. קם ר' אלעזר ור' אבא לקחו אותו ממקומו, על מטה העשויה כסולם. כדי להעלותו על מפתחו. מי ראה את בלבול הדעת של החברים, וכל הבית היה מעלה ריחות טובים. העלוהו על מפתח. ולא נשתמשו בו אלא ר' אלעזר ור' אבא. בטיקרא דסיקלא פירושו, מטה העשויה כסולם. כי סקלא פירושו סולם.

(דפו"י דף רצ"ו ע"ב)

ע"כ האדרא קדישא זוטא

(ב) אמר ר' יוסי, כמה חביבין ישראל קמי קב"ה, בקדמיתא קרא לון גוי קדוש, דכתיב ^ט כי עם קדוש אתה וגו'. לבתר קרא לון קדש, דכתיב ^ו קדש ישראל ליי' ראשית * תבואתה. מה בין האי להאי. א"ר אבא, קדש עלאה מכלא, דהכי תנינן, כד אתחברן כלהו ^כ קדושי כחדא, אקרון קדוש. וכלהו סלקין ומתכנשין לההוא אתר עלאה, דאקרי ^ז קדש.

(ג) ובג"כ ק' ק' ק', קדש ישראל אתעביד מנייהן. ובגין דישראל בתלת דרגין מתעטרן, כד אתחברן כחדא, אקרון קדש ישראל ליי', דאיהי ראשית. והא אוקימנא תבואתה, בה"א. כל אוכליו יאשמו, מאי כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא, הא אתמר, דכתיב ^ט ואיש כי יאכל קדש בשגגה. וכתיב ^ו וכל זר לא יאכל קדש, וישראל אקרון קדש, בג"כ כל אוכליו יאשמו.

(ד) אר"א, שירותא וסיומא דכלא, אתכליל ^ח בקדש. וחכמה עלאה קדש אקרי, וכד נהיר דא ^נ חכמה עלאה, חכמה דשלמה נהיר. כמה דכתיב, ^ט ותרב חכמת שלמה, דקיימא סיהרא באשלמותא. והא אוקימנא. וכד אתברכא מיסוד, הכי קרינן ^ס לה קדש, דאיהו אנהיר בשלימו. וכ"ל לא אתנהרא ^ע מתעטרא באשלמותא, קרינן לה רוח הקדש, ולא אתקרי קדש כההוא דלעילא. (ה) וכד מתברכא מהאי יסוד, וינקא לכל אינון דלתתא, אתקרי אמ,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

- (כ) (דברים יד) שמות כד צ"ר. (ל) (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט. (ח) (ויקרא כב) משפטים קסב צ"כ. (נ) (שם) משפטים מג צ"י. (ט) (מ"א ה) חיי שרה סג צ"א.

קדוש, קדש, קדש הקדשים

הסולם

מאמר

שמקבלת מחכמה העליונה. כל אוכליו יאשמו, מהו כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא, הנה למדנו, שכתוב, ואיש כי יאכל קדש בשגגה, וכתוב, וכל זר לא יאכל קדש, וישראל נקראים קדש. משום זה כל אוכליו יאשמו.

(ד) אר"א שירותא וסיומא וכו': אמר ר' אלעזר, ההתחלה, שהיא חכמה עלאה, והסוף של הכל, שהוא המלכות, נכללו בקדש. וחכמה העליונה נקראת קדש, וכשמאירה חכמה עליונה זו, מאירה גם חכמה של שלמה, שהיא המלכות, כמו שכתוב, ותרב חכמת שלמה, שהלבנה, שהיא המלכות, עמדה במילואה. וכבר העמדנו. וכשהמלכות מתברכת מן היסוד קוראים לה כך, קדש. שהיא מאירה במילואה. וכשהמלכות אינה מאירה ומתעטרת בשלימות, קוראים אותה רוח הקדש. ואינה נקראת קדש כמו החכמה של מעלה.

(ה) וכד מתברכא מהאי יסוד, וכשהמלכות מתברכת מיסוד הזה ומניקה לכל אלו

(ב) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה. כי בתחילה קרא אותם גוי קדוש. שכתוב כי עם קדוש אתה וגו'. לאח"כ קרא אותם, קדש, שכתוב, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. מה בין זה לזה, בין קדוש לקדש. א"ר אבא, קדש הוא עליון מכל, שהוא חכמה, כי כך למדנו, כשמתחברים כל הקדושות יחד, שהו ג' קוין חג"ת, נקראים קדש, כי אז כולם עולים ומתאספים למקום העליון הנקרא קדש. דהיינו לחכמה העליונה. (ג) ובג"כ ק' ק' ק' וכו': ומשום זה

קדוש קדוש קדוש, שהם חג"ת, שהם כהנים לויים ישראלים, קדש ישראל נעשה מהם. ומשום שישראל מתעטרים באלו ג' מדרגות, כשמתחברות יחד, נקראים קדש ישראל לה' (כמ"ש לעיל פקודי אות קס"ה) שהוא ראשית, שאז מקבלים מחכמה עליונה שנקראת ראשית. הנה העמדנו תבואתה היא עם ח' יתרה, שיוורה על המלכות שנקראת קדש בעת

(דמו"י דף רצ"ו ע"ב *) דף רצ"ו ע"א

כההיא דלעילא. וקרינן ליה קדשים. וכדין קרינן פ ליה קדש הקדשים, דביה כלה דכתיב (ו) אתי מלבנון כלה וגו'. מאי לבנון. דא עדן, דאתלבן מכל סטרינ. ועדן הא ידוע לגבי חברייא.

(ו) תאנא, כתיב כי שם יי אקרא, מאי כי שם יי אקרא. אר"ש, ז הא כתיב הבו גודל לאלהינו. א"ר אבא, הבו גודל : דא גדולה: הצור תמים פעלו : דא גבורה. כי כל דרכיו משפט : דא תפארת. אל אמונה : דא נצח. ואין עול : דא הוד. צדיק : דא יסוד. וישר : דא צדק. הוא כלא שמא קדישא דקב"ה, ובג"כ כי שם יי אקרא.

(ז) א"ר יוסי, שם יי ממש. ומשה בההיא שעתא גלי להו לישראל. דכתיב, (ז) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום וגו'. מכאן אוליפנא, ההוא זכאה דחכמתא עלאה ביה, כד מטי יומא לאסתלקא מעלמא, בעי לגלאה ההיא חכמתא, לאינן די רוח קדישא בינייהו. מנלן. ממשה. דכתיב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. וכתיב, (ז) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו'.

(ח) ואם לאו, עליה כתיב, (ח) אל תמנע טוב מבעליו. כד"א, (ח) כי לקח

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ע) (שיר ד) שמות ה צ"י. (פ) (דברים לא) לעיל אות יט צ"י. (צ) (שם) לעיל אות יט צ"כ. (ק) (משלי ג) לך קנן צ"ג. (ד) (שם) משפטים קלח צ"ג.

הסולם זכאה דבעי לאסתלקא — בעי לגלאה חכמתא

מאמר

זהו נצח. ואין עול, זהו הוד. צדיק, זהו יסוד. וישר, זהו צדק. דהיינו המלכות. הרי הכל הוא שם הקדוש של הקב"ה, דהיינו ד' הספירות חג"ת נהי"מ. ומשום זה אמר, כי שם הויה אקרא.

(ז) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, הוא שם הויה ממש, שגילה להם משה באותה שעה לישראל. שכתוב, בן מאה ועשרים שנה אנכי היום וגו', ועתה כתבו לכם את השירה וגו'. מכאן למדנו, שאותו צדיק שחכמה עליונה בו, כשהגיע זמנו להסתלק מן העולם, צריך לגלות חכמה ההיא, לאותם שרוח הקדש ביניהם. מאין לנו זה. ממשה. שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. וכתוב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו'. דהיינו שגילה להם מה שלא גילה להם עד אז.

(ח) ואם לאו עליה וכו' : ואם אינו מגלה להם החכמה, עליו כתוב, אל תמנע טוב מבעליו, שהוא תורה הנקראת טוב, כמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם וגו'. בהיות לאל ידך לעשות

אלו שלמטה היא נקראת אם כמו אותה של מעלה, דהיינו כמו הבינה שנקראת אס. וקוראים אז את המלכות, קדשים. ואז קוראים את היסוד קדש הקדשים, כי בו היא הכלה, כלומר שהיסוד הוא קדש ועם הכלה שהיא המלכות הנקראת קדשים הוא קדש הקדשים. שכתוב, אתי מלבנון כלה. מהו לבנון. הוא עדן, דהיינו חכמה עליונה, ונקראת לבנון, משום שנתלבנה מכל הצדדים. כלומר, שמאירה בחסד שהוא גוון לבן, הן בצד ימין והן בצד שמאל. כי היא סוד או"א עלאין שהם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא. אלא שמשפיעים חכמה למלכות ע"י הנהר היוצא מעדן, שהיא בינה. ועדן כבר ידוע אצל החברים.

מאמר זכאה דבעי לאסתלקא — בעי לגלאה חכמתא (ז) תאנא כתיב כי וגו' : למדנו כתוב, כי שם ה' אקרא. מהו כי שם ה' אקרא. א"ר שמעון, הרי כתוב, הבו גודל לאלהינו. א"ר אבא, לפרש דברי רש"י, הבו גודל, זהו גדולה, דהיינו חסד. הצור תמים פעלו, זהו גבורה. כי כל דרכיו משפט, זהו תפארת. אל אמונה, (דפו"י דף רצ"ז ע"א)

טוב נתתי לכם וגו'. (ט) בהיות לאל ידך לעשות. עד לא תסתלק מן עלמא, ולא אתייהב לך רשותא לגלאה.

(ט) א"ר חייא, האי קרא אוליפנא מניה חכמתא עלאה, והכי הוא. אבל סיפיה דקרא, מקשר קשרא דמהימנותא, במאי דכתיב הוא. כד"א, צדיק וישר הוא. כלומר הוא כלא. הוא חד בלא פרודא. דאי תימא כל הני סגיאין אינון, חזר ואמר הוא, כלהו סלקין ומתקשרן ומתאחדן בחד. וכלא, הוא ק הוה, והוא הוה, והוא יהא. והוא חד. בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. ע"כ מתקשרין מלין, ומתאחדין מלין קדישין, דשמא דקב"ה.

(י) זכאה חולקיה מאן דקרי למלכא, וינדע למקרי כדקא יאות. ואי איהו קרי ולא ידע י למאן קרי, אתרחיק קב"ה מניה, דכתיב (ח) קרוב יי לכל קוראיו וגו'. קרוב יי לכל קוראיו, למאן קרוב. חזר ואמר, לכל אשר יקראוהו באמת, וכי אית מאן דיקרי ליה בשקרא. א"ר אבא אין, ההוא מאן דקרי ולא ידע למאן דקרי. מגלו. דכתיב לכל אשר יקראוהו באמת. מאי באמת. בחותמא דגושפנקא דמלכא, דהוא שלימו דכלא. הה"ד, (ט) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. ובג"כ לכל אשר יקראוהו באמת כתיב. זכאה חולקיה דמאן דעאל, ונפק למנדע ארחיו דקב"ה. וע"ד כתיב, (ז) וארח צדיקים כאור נוגה וגו'. וכתיב (ז) ועמך כלם צדיקים וגו'.

חלופי גרסאות

ק והוא הוי וליג היה. ר מאן דקרי.

מסורת הזהר

(ט) (משלי ג) לך קנא צ"ג. (ת) (תהלים קמה) אחרי מות יג צ"ד. (א) (מכילת ז) לך קמח צ"ב. (ב) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. (ג) (ישעיה ס) לעיל אות קסא צ"צ.

כי שם ה' אקרא

הסולם

מאמר

מתרחק ממנו, שכתוב, קרוב ה' לכל קוראיו וגו'. למי הוא קרוב. חזר ואמר, לכל אשר יקראוהו באמת. וכי יש מי שיקראוהו בשקר, א"ר אבא כן. זהו מי שקורא ואינו יודע למי קורא. מאין לנו. כי כתוב, לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת. היינו בחותם טבעת המלך, שה"ס קו האמצעי החותם המוחין עם המלכות הנקראת טבעת המלך, שהיא שלמות הכל. ז"ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, דהיינו ז"א, שהוא קו האמצעי הנקרא יעקב, שהאמת ניתנה לקו האמצעי. ומשום זה, לכל אשר יקראוהו באמת, כתוב. ומי שאינו יודע לקראו במדת קו האמצעי, אלא שנוטה לקו שמאל או לקו ימין, הרי הקב"ה מתרחק ממנו. כנ"ל. אשרי חלקו של מי שנכנס בחכמה, ויצא בשלמות, לדעת דרכיו של הקב"ה, וע"כ כתוב, וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וכתוב, ועמך כלם צדיקים וגו'.

לעשות, מטרם שתסתלק מן העולם, מטרם שלא יהיה לך רשות לגלות.

מאמר כי שם ה' אקרא וגו'

(ט) א"ר חייא חאי וכו': אר"ח מקרא זה, הנ"ל, כי שם ה' אקרא, למדתי ממנו חכמה העליונה, וכך הוא. אבל סופו של המקרא מקשר קשר האמונה במה שכתוב, הוא, כמ"ש, כי צדיק וישר הוא. כלומר הוא הכל. הוא אחד בלי פרוד, שאם תאמר, כל אלו השמות שבמקרא, רבים המה, חזר ואמר הוא, שכולם עולים ומתקשרים ומתאחדים באחד. והוא הכל. הוא היה והוא הוה והוא יהיה, והוא אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. ע"כ מתקשרים הדברים, ומתאחדים הדברים הקדושים של שם הקב"ה.

(י) זכאה חולקיה מאן וכו': אשרי חלקו מי שקורא אל המלך, ויודע לקראו כראוי, ואם הוא קורא ואינו יודע למי קרא, הקב"ה (דפו"י דף רצ"ו ע"א)

(ריא) תניא א"ר יצחק, כל הני תקונין, וכל הני מלי, למחצדי חקלא אתמסרן. ותנינן, חייבין כביכול עבדין פגימותא לעילא. מאי פגימותא. כמה דכתיב, שחת לו לא בניו * מומם דהא כל הני תקונין לא משתכחי כדקא יאות. כתוב אחד אומר, (ד) וילבש צדקה כשרין, וכתוב אחד אומר (ה) וילבש בגדי נקם תלבושת. אלא א"ר יצחק, וילבש צדקה, בזמנא דישראל זכאן. לא זכו, וילבש בגדי נקם וגו'.

(ריב) א"ר יוסי מאי פגימותא. כמה דתנינן, דאבהן לא ש מסתפקין לאתברכא מההוא שקיו דנחלא. כ"ש בנין. כד"א, שחת לו לא בניו מומם. מאי לו לא תרי זמני. אלא חד לעילא, וחד לתתא.

(ריג) והיינו דאר"ש, כל זמנא דחייביא סגיא בעלמא, כביכול שמא קדישא לא מתברך בעלמא. וכל זמנא דחייביא לא סגיא בעלמא, שמא קדישא מתברך בעלמא. הה"ד, (ו) יתמו חטאים וגו', ברכי נפשי את יי' הללויה. א"ר אבא, מקרא זה ממש הוא, דכתיב שחת לו לא בניו מומם. מאן גרים לחבלותא דא. דור עקש ופתלתול, בגין דאינון חייביא ודרא אשתכח הכי. (ריד) בג"כ בתר דאמר משה כל הני מלי, ואדכר שמא קדישא כדקא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ד) (ישעיה נט) לעיל אות קסג צ"ש תקונים חדשים
קיא ט"א שמ"א. (ה) (שם) שם. (ו) (תהלים קד)
ב"ב ריא צ"א.

ש מסתפקן : מתפסקן.

מאמר

הסולם

חייבין כביכול עבדי פגימותא לעילא

(ריא) תניא א"ר יצחק וכו' : למדנו, אר"י, כל אלו התקונים וכל אלו הדברים לקוצרי השדה נמסרו. כלומר לאלו שכבר גמרו עבודת הקדושה והטהרה, וכבר זכו לראות פרי עבודתם. ולמדנו, הרשעים עושים כביכול פגם למעלה. מהו הפגם. הוא כמו שכתוב, שחת לו לא בניו מומם. שהפגם הוא רק כלפי הבנים, שלא יוכלו לקבל שפעם, משום שכל אלו התקונים שנתקנו כדי להשפיע לתחתונים, אינם נמצאים כראוי, מחמת מעשיהם של הרשעים. וז"ש, בניו מומם. כתוב אחד אומר, וילבש צדקה כשרין. וכתוב אחד אומר, וילבש בגדי נקם תלבושת. אלא א"ר יצחק, וילבש צדקה, בזמן שישאל כשרים. לא זכו, וילבש בגדי נקם וגו'. וזהו הפגם שהרשעים עושים בתקונים העליונים, שכביכול פושט את לבוש הצדקה, ולובש את בגדי נקם.

(ריב) א"ר יוסי מאי וכו' : אר"י מהו הפגם, שהרשעים עושים במעשיהם למעלה. הוא כמו שלמדנו, שהאבות שהם חג"ת אינם מקבלים הספקה להתברך מאותו שיקוי של (דפו"י דף רצ"ו ע"א *) דף רצ"ו ע"ב)

(ריד) בג"כ בתר דאמר וכו' : משום זה, אחר

יאות, אמר ודאי צדיק וישר הוא, מלה בתקוניה. אבל שחת לו לא בניו מומם. מ"ט הכי. משום דאינון דור עקש ופתלתול. א"ר יהודה, לו לא, כלומר לגרמייהו עבדין דא חייבין, דגרמין לאסתלקא ברכאן מעלמא. א"ר אבא, לו לא, תא אוקימנא והכי הוא. מה כתיב בתריה. הליי' תגמלו זאת, לשלמא גמול דא לקב"ה, על כל אינון טבאן דגרים לך, ועביד לקבלך.

(רטו) ר"א פתח, ו אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. זכאין אינון ישראל, על כל ה עמין עכו"ם, דאע"ג דארגיזו קמי מאריהון, קב"ה לא בעי לשבא לון. דבכל אתר דגלו ביני עממא, קב"ה עמהון בגלותא. הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

(רטז) ר' אבא אמר, ואף גם זאת בהיותם. ת"ח, כמה חביבותא דקב"ה לגביהון דישאל, דאע"ג דגרמין למגלי ביני עממא, שכינתא לא אתעדיאת מנהון לעלמין. דלא תימא דאינון בלחודייהו בגלותא משתכחין. אלא ואף גם זאת עמהון א משתכחין. הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. (ריו) ב למלכא דארגיז על בריה, גזר עליה עונשא לאתרחקא מניה, ולמיזל לארעא רחיקא. שמעה מטרוניתא ואמרה, הואיל וברי אזיל לארעא רחיקא, ושדי ליה מלכא מהיכליה, אנא לא אשבוק ליה, או תרוונא כחדא ניתוב להיכלא דמלכא או תרוונא כחדא ניתוב בארעא אחרא. לומנין, פקיד מלכא על מטרוניתא, לא אשכחה. דהוות אזלת עם בריה, אמר הואיל ומטרוניתא תמן תרווייהו יתובון.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ת שאר עמין ולא גרסינן עכו"ם. א משתכחא. ב מוסיף מתלא למלכא.

(ז) (ויקרא כו) שמות עב צ"פ.

ואף גם זאת — לה' תגמלו זאת

הסולם

מאמר

עמהם בגלות. ד"ש, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

(רטו) ר' אבא אמר וכו': ר"א, ואף גם זאת בהיותם. בוא וראת. כמה היא אהבת הקב"ה לישראל, שאע"פ שגרמו להיות בגלות בין העמים, השכינה אינה סרה מהם לעולם. ואל תאמר, שהם בלבדם נמצאים בגלות, אלא, ואף גם זאת, שהיא השכינה הנקראת זאת, נמצאת עמהם. ד"ש, אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

(ריו) למלכא דארגיז על וכו': למלך שכעס על בנו, וגזר עליו עונש שיתרחק ממנו וילך לארץ רחוקה, שמעה המלכה ואמרה, כיון שבני הולך לארץ רחוקה, והמלך השליכו מהיכלו, אני לא אעזבנו, או שנינו יחד בחזור להיכל המלך, או שנינו יחד נשב בארץ אחרת. לימים, פקד המלך את המלכה, ולא מצאה, כי הלכה

אחר שאמר משה כל אלו הדברים, והזכיר השם הקדוש כראוי, אמר, ודאי צדיק וישר הוא, שהדבר הוא בתקונו. אבל שחת לו לא בניו מומם, מהו הטעם שהוא כך, משום שהם דור עקש ופתלתול. א"ר יהודה, לו לא, כלומר, אלא לעצמם עושים הרשעים את זה, שגורמים שיסתלקו הברכות מן העולם. א"א, לו לא, הרי העמדנו, וכך הוא. מה כתוב אחריו, הלהויה תגמלו זאת. היינו, יתם משלמים גמול זה להקב"ה, על כל הטובות שגרם לכם ועשה לפניכם.

מאמר ואף גם זאת — לה' תגמלו זאת (רטו) ר"א פתח ואף וגו': ר"א"פ, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. אשרי הם ישראל על כל העמים עכו"ם, שאע"פ שהכעיסו לפני אדונם, הקב"ה אינו רוצה לעזוב אותם, שבכל מקום שגלו בין העמים הקב"ה נמצא (דפו"י דף רצ"ז ע"ב)

ריח) ובזמנא דפקיד קב"ה למטרוניתא, פקיד ג' לה בקדמיתא, ובגינה פקיד לבנוי. הה"ד, (ח) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו'. מאן גרים דאנא שמענא עקתהון. כביכול, מטרוניתא. דדכרנא לה. הה"ד, (ט) ואזכור את בריתי. וכתיב י' ויזכור אלהים את בריתו. וכד קב"ה יהדר לישראל מן גלותא, מה כתיב. (י) ושב יי' אלהיך את שבותך ורחמך, דא מטרוניתא. ועוד כתיב, (י) רצית יי' ארצך שבת שבות יעקב.

ריט) א"ר יהודה, הליי' תגמלו זאת, בגין דאתון דור עקש ופתלתול, אתון הויתון גרמין דתגלי זאת בגלותא. הליי' תגמלו זאת. דא הוא גמול דעביד עמכון, בכל אינון נימוסין דמצרים, בכל אינון אתוון דעבד לכו, דא הוא גמול דאתון שלמין להאי ה' זאת. מאן גרם לכו דא. בגין דאתון עם נבל ולא חכם, ולא מסתכלין בכל אינון טבן דעבד לכו עד השתא.

רכ) הליי' תגמלו זאת, דא שכינתא. והא אוקימנא מלי, דתנינן, ה"א דבהבראם, (ח) זעירא. ה"א דבהליי' רברבא. והא אתמר דתניא, א"ר יהודה, ה"א דבכל אתר קב"ה, ואקרי אם. ותרי עלמין נינהו, דכתיב י' מן העולם ועד העולם. והא תנינן ברזא דקרא, (ט) בשמן כתית רביעית ההין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

- (ח) (שמות ו') אמור כג צ"י. (ט) (שם) שם. י' (שם) (ב) וירא קלג צ"ג. (כ) (דברים ל') וירא קנר צ"ב. (ז) (תהלים פה). (ח) (בראשית ב') הקסה"ו כג צ"א. (ז) (תהלים קו) ויצא נט צ"א. (ט) (במדבר כח) פנחס אות תרסא צ"צ.

מאמר

הסולם

ואף גם זאת — לה' תגמלו זאת

הלכה עם בנו. אמר, כיון שהמלכה שם, שניהם ישובו. ריח) ובזמנא דפקיד וכו': כך הוא בזמן שיפקוד' הקב"ה את השכינה, יפקוד' אותה תחילה, ובשכינה יפקוד' לבנוי. ז"ש, וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו'. מי גרם שאני שמעתי נאקתם, כביכול השכינה גרמה, שזכרתי אותה. ז"ש ואזכור את בריתי. דהיינו השכינה הנקראת ברית. וכתוב, ויזכור אלקים את בריתו. וכשתקב"ה יחזיר את ישראל מן הגלות, מה כתוב, ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך, זו היא השכינה, שעליה נאמר, ושב וגו' את שבותך. ועוד כתוב, רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב. דהיינו השכינה הנקראת ארץ.

מאמר ה' דהבראם
(רכ) חלחוייה תגמלו זאת: זאת היא השכינה. והנה העמדנו הדברים, שלמדנו, ח' דהבראם היא קטנה, הרומות למלכות. ח' דבהלהויה, היא גדולה, שרומות לבינה. והנה אמרו, שלמדנו, א"ר יהודה ח' בכל מקום רומות על הקב"ה, ונקראת אם. אלא ששני עולמות הם, שהם בינה ומלכות, שכתוב עליהם, מן העולם ועד העולם. דהיינו מבינה למלכות, וזה למדנו, בסוד הכתוב, בשמן כתית רביעית ההין, שפירושו, אשר יסוד דו"א ממשיך השמן מעולם העליון אל עולם התחתון שהוא מדרגות ח"ש חלחוייה תגמלו זאת, שזה כולל ג' מדרגות יחד

ריט) א"ר יהודה חלח' וכו': אריי, חלחוייה תגמלו זאת, הרי אתם, דור עקש ופתלתול, אתם גרמתם להגלות את זאת בגלות, חלחוייה תגמלו זאת, זה הוא הגמול (שפירי דף רצ"ו ע"ב)

(רכא) תניא ר' יהודה אומר, בכמה ו אתרי אסתכלנא, דקב"ה לא אעדי (* רחימותא מנייהו דישראל, דבכל אתר דאינון הוו, קב"ה בינייהו. דכתיב ו לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם. דייקא אתם, בינייהו עמהון לא אעדי מנייהו לעלמין.

(רכב) ר' יצחק הוה אזיל בארחא, ופגע ביה ר' חייא, א"ל ז חמינא באנפך, דהא במדורא דשכינתא מדורך. מאי כתיב. ו וארד להצילו מיד מצרים. וארד, ארד מבעי ליה. וארד בקדמיתא. אימתי. כד נחת יעקב למצרים. ולמה. להצילו מיד מצרים. דאלמלא לא הוה בינייהו, לא יכלין ׀ למסבל גלותא. כד"א עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו.

(רכג) א"ל, ודאי בכל אתר דישראל שריין, קב"ה בינייהו. וכל אתר דחכימי דרא אזלין, קב"ה אזיל עמהון, דכתיב ׀ כי מלאכיו יצוה לך וגו'. מנלן. דכתיב, ׀ ויעקב הלך לדרכו וגו', ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה. השתא נשתתף כחדא, וניזיל בארחא, דהא ידענא דלאחר חד אזלין, לקבלא אנפוי דשכינתא. א"ל, ודאי. א"ר יצחק, תנינן, שלוחי מצוה אינון ניזוקין, לא בהליכתן ולא בחזרתן. ואנון לאתחזאה קמי קב"ה אזלין, ולא דחילנא. (רכד) עד דהוו אזלי, א"ר חייא, כתיב ו אלה תולדות השמים והארץ.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ע) (ויקרא כו) לעיל אות רטו צ"ו. (פ) (שמות ג). ו ל"ג אתרי. ז מוסיף חמינא להו. ח מוסיף למסבל (צ) (תהלים צא) פקודי רעב צ"ל. ק) (שם) הקסה"ז. גלותא כלומר עמו ול"ג כד"א. קסט צ"ב. ר) (בראשית לב) שמות יח צ"ה. ש) (שם) (ב) לעיל אות רכ צ"מ.

ה' דהבראם

הסולם

מאמר

לסבול הגלות. כש"א, עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו.

(רכג) א"ל ודאי בכל וכו': א"ל, ודאי בכל מקום שישראל שורים. הקב"ה ביניהם. ובכל מקום שחכמי הדור הולכים, הקב"ה הולך עמהם. שכתוב, כי מלאכיו יצוה לך וגו'. מאין לנו. שכתוב, ויעקב הלך לדרכו וגו' ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה. עתה נתחבר יחד ונלך בדרך שאני יודע שאנו הולכים למקום אחד, לקבל פני השכינה. דחיינו לרשב"י. א"ל ודאי הוא כן. א"ר יצחק למדנו שלוחי מצוה אינם נוזקים לא בהליכתם ולא בחזרתם, ואנו הולכים להתראות לפני הקב"ה, ואין אנו יראים.

(רכד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, אמר ר' חייא, כתוב, אלה תולדות השמים והארץ. השמים הוא לכלול את הקב"ה, דחיינו ז"א שנקרא שמים. והארץ היא לכלול את הקב"ה, שהוא המלכות שנקראת ארץ, וכל

יחד, שהן, עולם העליון, שהוא ח' גדולה של הלהויה, והויה עצמה, שהוא ז"א הממשך ממנה השפע אל זאת שהיא השכינה.

(רכא) תניא ר' יהודה וכו': למדנו רי"א, בכמה מקומות הסתכלתי, שהקב"ה לא הסיר אהבתו מישראל. שבכל מקום שהם היו, היה הקב"ה ביניהם. שכתוב, לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם. אתם הוא בדיוק, דחיינו שהקב"ה הוא ביניהם, עמהם, ולא נסתלק מהם לעולם.

(רכב) ר' יצחק הוה וכו': ר"י היה הולך בדרך, ופגע בו ר' חייא. א"ל אני רואה בפניך שבמשכן השכינה משכנך. מה כתוב, וארד להצילו מיד מצרים. כתוב, וארד, ארד היה צריך לומר, הרי הו' מיותרת. ומשיב, וארד פירושו מתחילה. כי הו' מהפכת העתיד לעבר. מתי, הוא כשירד יעקב למצרים, ירד עמו הקב"ה, ולמה ירד כדי להצילו מיד מצרים. שאם לא היה ביניהם, לא היו יכלו (טו"ו) דף רצ"ז ע"ב (* דף רצ"ח ע"א)

השמים, לאכללא קב"ה. והארץ, לאכללא קב"ה וכל מה דלתתא, אינון אקרונ תולדות השמים מנייהו.

רכה) א"ל אי הכי מהו בהבראם, ואתמר בה' בראם. א"ל כלא חד מלה, כד שמים אתחברו, האי ה' אפיקת תולדות, ואינון אקרונ, תולדות השמים והארץ. א"ל אי הכי, במאי אוקימנא בה' בראם, באברהם. א"ל כלא חד מלה הוא, באברהם, היינו השמים, דמתמן שריין לאתפשטא. בה' בראם, היינו והארץ, וכלא חד מלה.

רכו) א"ל, ודאי הכי הוא, והא אוליפנא, דכתיב, אלה תולדות השמים והארץ. ותנינן, העולם הזה נברא בה', דכתיב בהבראם. והעולם הבא, נברא ב', דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. לאכללא השמים. את הגן, לאכללא את הארץ.

רכז) והא אוקימנא, דכתיב, מעין גנים, דא היא השמים, באר מים חיים, דכתיב, ויכרו שם עבדי יצחק באר, דכתיב, ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו'. ונוזלין מן לבנון, דאינון מתעטרין לעילא, וסלקין ברישא דמלכא. דכתיב, כי גדול מעל שמים חסדך.

חלופי גרסאות

ט וכתבי.

מסורת הזהר

ת) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. א) (שיר ד) חיי שרה ע צ"א. ב) (בראשית כו) ג) (שם) תקוני זהר בהשטות ת"ח קמו. ד) (תהלים קח) שמות כ"ד צ"א צ"ב.

ה' דהכראם

הסולם

מאמר

רכו) א"ל ודאי חכי וכו': א"ל, ודאי כך הוא, והנה למדת, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ, ולמדנו עולם הזה נברא בח' שהיא המלכות, שכתוב, בהבראם, דהיינו בח' בראם. כנ"ל. ועולם הבא, שהיא בינה נברא ב', שהיא חכמה, שכתוב ונחר יוצא מעדן להשקות את הגן. שנהר הוא בינה, יוצא מעדן הוא חכמה, להשקות את הגן, היינו ז"א. ואומר, שנהר יוצא מעדן, הוא כולל את השמים, שהוא ז"א, שנקרא ג"כ נהר. את חגן כולל ואת הארץ שהיא מלכות. דהיינו שבכלל הפירוש הנ"ל הוא ג"כ שז"א יוצא מחכמה ובינה, שנקראים שניהם עדן, ומשקה את המלכות שה"ס הגן.

רכז) והא אוקימנא דכתיב וכו': והרי העמדנו, שכתוב, מעין גנים, זה הוא השמים, שהוא ז"א, הנקרא נהר כנ"ל. שהוא באר מים חיים. שכתוב, ויכרו שם עבדי יצחק באר. שכתוב, ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו'. ונוזלים מן לבנון, דהיינו מן החכמה שנקראת לבנון, שהנוזלים מתעטרין למעלה, בחכמה ועולים

וכל מה שלמטה מן אצילות דהיינו ג' עולמות ב"ע, הם נקראים תולדות השמים והארץ שמהם נולדו. דהיינו מ"א ומלכות. רכה) א"ל אי חכי וכו': א"ל, אם כן, מהו בהבראם, ולמדנו בח' בראם, דהיינו במלכות, ואתה אומר שהם תולדות השמים וארץ דהיינו גם מ"א. א"ל, הכל דבר אחד הוא. כי כשהשמים, שהוא ז"א, נתחברו עם המלכות, אז ח' זו, שהיא המלכות, הוציאה תולדות, ואלו נקראים תולדות השמים. והארץ. א"ל, איכ, במה העמדנו שבה' בראם, היינו באברהם, שאותיותיהם שוות. ומה ענין אברהם לכאן. א"ל, הכל דבר אחד הוא, באברהם, הוא חסד דז"א שנקרא אברהם, והיינו הוא השמים, שהוא ז"א. כי משם, מן ספירת החסד, מתחיל ז"א להתפשט. כלומר שספירה ראשונה של ז"א הוא חסד, ונמצא שהשם אברהם רומז ג"כ על ז"א כמו השם שמים. ומה שאמרו בח' בראם, היינו והארץ, שהיא מלכות. ונמצא ששמים וארץ נרמזים באותיות בהבראם. והכל דבר אחד הוא.

(זפריי דף רצ"ח ע"א)

רכח) מן לבנון, מתמן נפקין . לבינה. ונגיד ואתמשך לכל זווין, עד דנגדין אינון מבויעין, ונחתין לאתכנשא לאתר דאקרי ימא רבא. דכתיב (ח) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. וכתיב, (ו) הביטו אל צור חוצבתם וגו'. לבתר כתיב, (ט) גן נעול אחותי כלה וגו'. ומכאן, נפיקו תולדות לכלא. דכתיב, בהבראם, בה' בראם ממש, באברהם. א"ר יצחק, ואפילו ביעקב ממש. וכלא חד מלה. רכט) א"ר יצחק, כד אנן יתבין לקמיה דר"ש, כלא אתמר קמיה באתגליא, ולא אצטריכנא לכל האי. א"ל, לאו ר"ש כשאר בני נשא, דכלהו קמיה, כשאר נביאי לקמי משה. עד דהו אזלי, א"ר חייא, כתיב, (י) התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה וגו'. האי קרא אוקמוה, והכא מאי קא מיירי. א"ר יצחק, אי בקטורא דחברייא, סמיכא לא אסמכנא, אנן מה נימא. רל) א"ל, דהא קלא דרמיזא חד, שמענא יומא חד, כד הוה אזילנא בארחא, ולא ידענא מאן אמר, ולא ידענא מלה. ות"ח, ז' יומין הו דחלישנא ע"ד, ולא טעימנא מדי. והשתא אזילנא לגביה דבוצינא קדישא, דלימא לי דילמא אדכר. א"ל, דילמא ההוא יומא דהוה אזיל ר' אלעזר לגביה דחמוי, וההוא יומא אזילנא עמיה, והא אדכרנא מלה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

· לכלא.

ה) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. ו) (ישעיה נא) יתרו
 זא צ"ג. ז) (שיר ד) ב"א רצ צ"א. ח) (ישעיה מט) פקודי קא צ"ה.

ה' דהבראם

הסולם

מאמר

יצחק ואפילו ביעקב ממש. שהוא תפארת דז"א. כי תפארת כולל בתוכו החסד והגבורה. והכל הוא דבר אחד.

מאמר התשכח אשה עולה

רכט) א"ר יצחק כד וכו': א"ר, כשאנו יושבים לפני ר"ש נאמר הכל לפנינו בגלוי ואין אנו צריכים לכל זה. דהיינו שאינם צריכים שם לכסות הדברים בשמות וכנויים. א"ל, אין ר"ש כשאר בני אדם, שכולם לפניו כמו שאר הנביאים כלפי משה. בעוד שהיו הולכים אמר ר' חייא, כתוב, התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה וגו'. מקרא זה העמידו. וכאן, בפנימיות, מה פירושו. אמר לו, אם באגודת החברים לא נתמכנו בתמיכה, בביאור המקרא הזה, אנו מה נאמר.

רל) א"ל דהא קלא וכו': א"ל, הנה שמעתי קול אחד שרמו לי ביאור המקרא, ביום אחד כשהייתי הולך בדרך. ולא ידעתי, מי אמר, ואיני יודע הדבר. ובוא וראה, ז' ימים היו שהייתי חולה על זה, ולא טעמתי משהו. ועתה אני הולך אל המאור הקדוש, שיאמר לי, אולי אזכור. אמר לו ר' יצחק, אולי היה זה באותו יום

ועולים בראש המלך, דהיינו בג"ר דז"א, שכתוב, כי גדול מעל השמים חסדך. להיותם נמשכים מן החכמה, שהוא ממעל ז"א, שנקי שמים.

רכח) מן לבנון מתמן וכו' : ומפרש דבריו. מן לבנון, שהוא חכמה, משם יוצאים הנחלים דהיינו השפע אל הבינה, ונוזל ונמשך לכל הזויות, דהיינו לד' רוחות, חו"ג תו"מ דז"א. עד שאלו המבועים נוזלים ויורדים להתקבץ אל המקום שנקרא ים הגדול, דהיינו המלכות. שכתוב, כל הנחלים הולכים אל הים. שפירושו, שנחלי חו"ג תו"מ דז"א הולכים אל המלכות שנקראת ים. וכתוב, הביטו אל צור חוצבתם וגו' שהוא אברהם, דהיינו חסד דז"א, ואח"כ אחר ונוזלים מן לבנון, כתוב גן נעול אחותי כלה וגו'. שהיא המלכות המקבלת הנוזלים מן ז"א. ומכאן, מן המלכות, יצאו תולדות לכל העולמות. שכתוב בהבראם, בח' בראם, שהיא מלכות, והיינו ממש באברהם שהוא חסד דז"א שה"ס הנחלים שנמשכים מחכמה עלאה שנקראת לבנון אל ז"א, ומז"א אל המלכות שמהם כל התולדות שבבי"ע. א"ר (דפו"י דף רצ"ח ע"א)

רלא) ת"ח, הכי א"ר אלעזר משמיה דאבוי, אמרו ישראל קמי קודשא בריך הוא, מיומא דנפלא בגלותא, קב"ה שביק לן בגלותא, ואנשי לן. הדא הוא דכתיב, (ט) ותאמר ציון עזבני יי' ויי' שכחני. אמרה שכינתא, התשכח אשה עולה, וכי ישראל דאקרון בנין, כמה דאת אמר, (י) בנים אתם ליי' אלהיכם. מרחם בן * בטנה, כד"א, (י) ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת. גם אלה תשכחנה, דכתיב, (י) אלה תולדות השמים והארץ. ואנכי לא אשכחך, מכאן, דקב"ה לא שביק לון לישראל לעלמין.

רלב) תו אמר, התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה. דא הוא רזא עלאה, דאמר קב"ה, הא מלין אלין בשמיה אחידן, כמה דקב"ה לא אנשי שמיה, דהא הוא כלא. כך קב"ה לא אנשי לון לישראל דאינון אחידן בשמיה ממש. כ אתרגיש ר' חייא, אמר ודאי דא היא מלה. בריך : יהא כ קב"ה דאערענא לך, וידענא מלה. וידענא מאן ההוא דשמענא מניה.

רלג) ות"ח, : דההוא יומא דרהיטנא ד' מילי, ולא אשכחנא מאן הוה. א"ל, בגין דעאלנא בחד מערתא דר' אלעזר נפיש שעתא חדא. קרי עליה רבי חייא הני קראי, (ט) אז יבקע כשחר אורך וגו'. אז תקרא ויי' יענה וגו' אז תתענג על יי' וגו'.

רלד) זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור וגו'. זכור ימות עולם,

חלופי גרסאות

מסורת החר

(ט) (ישעיה מט.) י' (דברים יד) לב נג צ"ב. כ (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ל (בראשית ב) לעיל את רכ צ"מ. (י) (ישעיה נח) לך קנא צ"א. ו פקודי קסב צ"ח. כ מוסיף אתרגיש בשמיה. ל ל"ג יהא. מ קודשא. נ ההוא.

התשכח אשה עולה

הסולם

מאמר

כי הוא הכל, כך הקב"ה אינו שוכח את ישראל, כי הם אחוזים בשמו ממש. נתרגש ר' חייא, אמר, ודאי זה הוא הדבר ששמעתי ושכחתי. ברוך יהיה הקב"ה שפגשתי אותך וידעתי הדבר, גם ידעתי מי הוא ששמעתי ממנו. רלג) ות"ח דההוא יומא וכו': ובוא וראה, באותו יום ששמעתי הקול שרמז לי הביאור הזה, רצתי ארבעה מילין ולא מצאתי, מי הוא שאמר זה. א"ל ר' יצחק, שהוא משום שנכנסנו במערה אחת, ור' אלעזר נח שם שעה אחת. קרא עליו ר' חייא אלו המקראות דהיינו על הזמן שזכה להיות עם ר"א במערה, אז יבקע כשחר אורך וגו'. אז תקרא וה' יענה וגו'. אז תתענג על ה' וגו'.

יום שהיה הולך ר' אלעזר אל חמיו, ואותו יום הלכתי עמו והנה נזכרתי בדבר. רלא) ת"ח הכי אמר וכו': בוא וראה, כך אמר ר' אלעזר משמו של אביו. אמרו ישראל לפני הקב"ה, מיום שנפלנו בגלות, הקב"ה עזב אותנו בגלות, ושכח אותנו. ז"ש, ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני. אמרה השכינה, התשכח אשה עולה, וכי ישראל הנקראים בנים, כש"א בנים אתם לה' אלוקיכם, וכי אפשר לשכוח אותם. מרחם בן בטנה, הוא כש"א, ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת. גם אל"ה תשכחנה, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ. ואנכי לא אשכחך. מכאן שהקב"ה אינו עוזב את ישראל לעולם.

רלב) תו אמר התשכח וכו': עוד אמר התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה. זה הוא סוד עליון, שאמר הקב"ה, הנה דברים אלו אחוזים בשמי. כמו שהקב"ה אינו שוכח שמו, (דש"י דף רצ"ה ע"א *) דף רצ"ה ע"ב)

מאמר זכור ימות עולם
רלד) זכור ימות עולם בינו וגו': זכור ימות עולם, ר' אבא אמר מי הם ימות עולם. הם

ר' אבא אמר, מאן ימות עולם. אינון שיתא יומין, דעבד קב"ה עלמא בהו. דכתיב, ^ט כי ששת ימים עשה יי' וגו'. ששת ימים, ולא בששת ימים, והא אוקימנא. בינו שנות דור ודור. כלומר, אינון ימות עולם, ידעו וישתמודעו כל אינון שנין ויומין, וכל דרא ודרא, עד דרא דא דאתון קיימין.

רלה) שאל אביך ויגדך, דא קב"ה. הה"ד, הלא הוא אביך קנך. ויגדך, והוא יגלה עומקא דחכמתא. ומאי היא. אלא כד אינון שיתא יומין שכלילו עלמא, לא שכלילו ליה, אלא בגינך, דתיתי אנת ותקיים אורייתא. דתנינן, כל מה דעבד קב"ה, על תנאי עבד, דכד ייתון ישראל, אי יקבלון אורייתא יאות, ואי לא דיהדר ^ט ליה לתהו ובהו. ובג"כ, אינון ימות עולם ידעו ^ע ואשתמודעון כלא.

רלו) ^פ והא תנינן, הנהו ענפי דאילנא, היך מתאחדן בגו אילנא, והא אוקימנא, כדין קב"ה ברר לון, לממנן תריסין, ^צ על שאר עמין, ואתון מה כתיב. כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, דלא יהב להו לרברבא, ולא למלאכא, ולא לממנא אחרא, והאי עמא דקב"ה נסב לחולקיה.

רלז) באן אתר אשכח ליה. ^ק ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון וגו'. דכתיב, ^ט תרח אבי אברהם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם וגו'. ומהכא דבר להו לישראל בכל דרא ודרא, ולא ^ר אתפרש מנייהו, ודבר להו ברחמי, הה"ד כנשר יעיר קנו וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (שמות לא) ב"א רס צ"א. ע) (יהושע כד) אמור ^ס לא גרסינן ליה. ע ואשתמודעא מלה. פ וההוא. סז צ"מ. צ ועל. ק מוסיף דכתיב ימצאהו. ר יתפרש.

זכור ימות עולם

הסולם

מאמר

ובהו. ומשום זה אלו ימות עולם ידעו ויכירו הכל. רלו) והא תנינן הנהו וכו': והרי למדנו, אלו ענפי האילן, דהיינו עי' שרים של האומות, איך הם מתאחדים בתוך האילן, שהוא ד"א. והנה העמדנו, שאז הקב"ה פזר אותם את עי' השרים לממונים ומגינים על שאר האומות, ואתם, ישראל, מה כתוב כי חלק ח' עמו יעקב חבל נחלתו, שלא נתן אותם לשר, ולא למלאך, ולא לממונה אחר, כי עם הזה של הקב"ה, לקח לחלקו.

רלז) באן אתר אשכח וכו': באיזה מקום מצא אותם. כתוב, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון וגו'. שכתוב, תרח אבי אברהם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם וגו'. ומכאן הנהיג את ישראל בכל דור דור, ולא

הם ששת הימים שעשה הקב"ה בהם את העולם. שכתוב כי ששת ימים עשה ה' וגו'. כתוב, ששת ימים ולא בששת ימים, משום שהם שש ספירות חג"ת נה"י דז"א שהן עשו את העולם. וכבר העמדנו. בינו שנות דור ודור כלומר, אלו ימות עולם, חג"ת נה"י, ידעו ויכירו כל אלו השנים והימים, וכל דור ודור, עד דור הזה שאתם נמצאים בו

רלה) שאל אביך ויגדך: זהו הקב"ה. ד"ש, הלא הוא אביך קנך. ויגדך, היינו שהוא יגלה לך עומק החכמה. ומה היא. אלא כשאלו ששת ימים, חג"ת נה"י, שכללו העולם לא שכללו אותו. אלא בשבילך, שאתה תבא ותעסוק בתורה. שלמדנו כל מה שעשה הקב"ה עשה על תנאי, כשיבואו ישראל, אם יקבלו את התורה, טוב. ואם לא, יחזור העולם לתהו (דפ"י דף רצ"ח ע"ב)

רלח) ⁹ כנשר יעיר קנו. א"ר יוסי, לא אשכחנא מאן דחייס על בנוי, כהאי נשרא. וע"ד תנינן, כתיב, ^ז ופני אריה אל הימין לפני שור מהשמאל. נשר באן דוכתיה. באתר דיעקב קאים. הה"ד, ^ק דרך הנשר בשמים. בההוא אתר ממש. מ"ט. בגין דאיהו רחמי על בנוי, ודינא לגבי אחרנין. כך קב"ה, דבר לבנוי כנשר דא.

רלט) מה כתיב יי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. הוא בלחודוי, דכתיב ^ה ויי הולך לפנייהם וגו'. ואין עמו אל נכר, דלא דבר להו לישראל לא ^ו מלאכא, ולא ממנא אחרא, דאינון אקרון אל נכר. ודא הוא דאמר משה, ^ו אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. הדא הוא דכתיב, יי בדד ינחנו. הוא בלחודוי, ואין עמו אל נכר.

רמ) זכאה חולקהון דישראל, דקודשא בריך הוא דבר ^ה עמהון, הכי עלייהו כתיב, ^ה כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, וכתיב, ^ה כי לא יטוש יי את עמו וגו'. מ"ט לא יטוש ה' את עמו. בעבור שמו הגדול, בגין דהאי בהאי אתדבק. וע"ד לא ישבוק לון קב"ה, דבכל אתר דאינון שריין, קב"ה עמהון כמה דאוקימנא.

רמא) ^ב לו חכמו ישכילו זאת. א"ר יוסי, כל הני קראי דהכא, אוכחי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

⁹ יתרו עב צ"כ. ^ז (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. ^ו למלכא ולא לממנא. ^ו ת מוסיף עמהון בישראל.
^ק (משלי ל) ב"ב נג צ"א. ^ה (שמות יג) בשלח
^ז צ"א. ^ו (שם לג) לעיל אות ד צ"ע. ^ה (תהלים קלה) נח מז צ"ב. ^א (ש"א יב) אחרי מות קו צ"ו.
^ב אחרי מות כח צ"י.

מאמר

הסולם

זכור ימות עולם

ולא נפרד מהם. ונהניגם ברחמים. ז"ש כנשר יעיר קנו וגו'.

מאמר כנשר יעיר קנו

רלח) כנשר יעיר קנו: א"ר יוסי, לא מצאנו מי שירחם על בנוי כנשר הזה. וע"כ למדנו, כתוב, ופני אריה אל הימין לפני שור מהשמאל. נשר איפה הוא מקומו. היינו במקום שיעקב עומד. דהיינו בקו האמצעי הכולל ימין ושמאל. ז"ש, דרך הנשר בשמים. במקום ההוא ממש, דהיינו ב"א הנקרא שמים, שהוא קו האמצעי. מהו הטעם. הוא משום שהוא רחמן על בנוי, ודין כלפי אחרים, כך הקב"ה, הכולל ימין ושמאל, שהוא חסד ודין, מנהיג את בנוי כנשר הזה.

רלט) מה כתיב ה' וגו': מה כתוב, ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, הוא בלבדו, שכתוב וי' הולך לפנייהם וגו'. ואין עמו אל נכר דהיינו שאין מנהיג את ישראל, לא מלאך ולא ממונה אחר, שהם נקראים אל נכר. (דפו"י דף רצ"ח ע"ב)

מאמר לו חכמו ישכילו זאת וגו'
 רמא) לו חכמו ישכילו זאת: א"ר יוסי כל אלו המקראות שבכאן הם תוכחות שהוכיח משה את ישראל, חוץ משם הקדוש שהוא שגילה בתחלת דבריו, דהיינו, כי שם ה' אקרא וגו' שה"ס חגית נה"מ (כנ"ל אות ר"ו) א"ר

אינון, דאוכח להו משה לישראל, בר ההוא שמא קדישא, דגלי בשירותא דמלוי. א"ר אבא, ואפילו מה דאוכח לישראל, בכללא דשמא קדישא הוא, דלית מלה באורייתא דנפיק מכללא דשמא קדישא. דאורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא אינון.

רמב) והני קראי ידיעאן אינון. אבל בגין דשמא * דקב"ה רשים בהאי פרשתא, אצטריכנא עד השתא. והכא הא כתיב, לו חכמו ישכילו זאת, זאת ודאי, והא בכמה אתר אוקימנא האי, דאי ישראל ינדעון האי, איך זאת אחידא בדינוי לאתפרעא מן חייביא, יבינו לאחרייתם, ויסתמרו למהוי בה. כמה דכתיב, ו ארץ מתקוממה לו.

רמג) ד"א לו חכמו ישכילו זאת. דאיהי מתקשרא בהו בישראל, כד נטרין פקודי אורייתא, ויתבין עמה בשלם, ינדעון דסייעתא דהאי זאת עמהון, לאתפרעא משנאיהון. וישראל דאינון זעירין ביני עממיא, ינדעון, איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה. ומאן גרים להו. האי זאת, דהוה בהו בשלם, כד עבדין פקודי אורייתא. ולעלמין לא אתעדי מנייהו, למעבד להו נוקמין.

רמד) א) אם לא כי צורם מכרם וי"י הסגירם. מ"ט * כי צורם מכרם. בגין צור ילדך תשי, דתקונין ב לא שראן כדקא יאות באתרייהו. אם לא כי צורם מכרם. א"ר יהודה דא אברהם, כמה דאוקימנא, דאמר אברהם יתחייבון ישראל בגלותא, ולא ייעלון בגיהנם דתריין אלין גלותא וגיהנם, לא יסבלון

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א ל"ג כי ב לאשראה.

ג) (איוב כ) בשלח עד צ"ה. ד) יתרו צא צ"מ.

לו חכמו ישכילו זאת

הסולם

מאמר

בישראל דהיינו בעת ששומרים מצות התורה, ויושבים עמה בשלמות. ידעו שעזרת זאת הו עמהם להפרע משונאיהם. וישראל שהם המעט בין העמים, ידעו, איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה. ומי גרם להם. היינו זאת זו שהיתה בהם בשלמות בעת שעשו מצות התורה, ולעולם לא תסור מהם, מלעשות להם נקמות בשונאיהם.

רמד) אם לא כי וכו': אם לא כי צורם מכרם וי"י הסגירם. מהו הטעם כי צורם מכרם, משום, צור ילדך תשי, שהתקונים אינם שורים כראוי במקומם. אם לא כי צורם מכרם. א"ר יהודה זהו אברהם, כמו שהעמדנו, שאמר אברהם יתחייבו ישראל בגלות ואל יכנסו בגיהנם, כי שנים אלו גלות וגיהנם לא יוכלו ישראל לסבול (כנ"ל יתרו אות שני"ב) והקב"ה הסכים על ידו, שכל זמן שיחטאו ישראל יפלו בגלות, ויעבדו בהם שונאיהם. ומשום זה, כי צורם

א"ר אבא, ואפילו המקראות שהוכיח בהם את ישראל הם בכלל השם הקדוש כי אין דבר בתורה שיוצא מכלל השם הקדוש. כי התורה בולה שמו של הקב"ה הם.

רמב) והני קראי ידיעאן וכו': ואלו המקראות שביארנו עד הנה, המה ידועים לכל, אבל משום ששמו של הקב"ה רשום בפרשה זו, נצרכנו לבארם עד עתה. וכאן, הרי כתוב, לו חכמו ישכילו זאת. זאת ודאי, שהיא המלכות. והנה בכמה מקומות העמדנו זה, שאם ישראל ידעו את זה, איך, זאת, נאחות בדיניה, להפרע מן הרשעים, יבינו לאחרייתם, וישמרו עצמם להיות בה. דהיינו לקיים מצותיה. כמו שכתוב, וארץ, שהיא המלכות, מתקוממה לו.

רמג) ד"א לו חכמו וגו': פירוש אחר. לו חכמו ישכילו זאת. כשזאת, מתקשרת (דפרי" דף רצ"ח ע"ב *) דף רצ"ט ע"א)

ישראל. וקב"ה אסתכם על ידוי, דכל זמנא די יחובון ישראל, יפלון בגלותא, וישתעבדון בהו שנאיהון. ובג"כ, צורם מכרם ודאי, ויי הסגירם, ואסתכם על ידוי.

רמז) תניא, א"ר יהודה, מ"ט אוכח להו משה בהאי שירה הכי, בגין דאינהו זמינן למיעל לארעא, ולאשרי בינייהו שכינתא, ובג"כ אוכח להו על האי.

רמז) ר' יצחק אמר, בתרי אתרי קב"ה זמין לאוכחא להו לישראל, וחדאן אומות העולם. חד דכתיב, ^(ח) וריב ליי עם יהודה ולפקוד על יעקב כדרכיו וגו'. שמעין אומות העולם חדאן, אמרי, השתא ישתצון מעלמא, כד חמי קב"ה דאינון חדאן, מה כתיב בתריה. בבטן עקב את אחיו וגו'. כד שמעין, אמרין דא הוא תשובה.

רמז) ג לאתתא דהוה לה קטטה בברה, אזלת למקביל עליה דינא, חמאת לדינא דאין נפשין. מנייהו לאלקאה, לצלבא, לאוקדא, אמרה ד ויי מה אעביד מן ברא. כד סיים דינא, אמר לההיא אינתו, אימא, מה ^(ה) אעביד לך בריך, אמרה קובלני עכ"מ.

רמז) ^(ו) ימצאהו בארץ מדבר ובתהו, ודאי לבתר עבד לכל אינון קליפין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (הושע יב) משפטים צה צ"ר. ו) חלק ג' בהשמטות ג מוסיף מתל לאתתא. ד יי: ה'י: אדני. ה עבד. שה: שו.

מאמר

הסולם

מ"ט אוכח להו משה

צורם מכרם, ודאי. דהיינו אברהם, שמסר אותם לגלות, וח' הפגירים. שהסכים עמו.

מאמר מ"ט אוכח להו משה

רמז) תניא א"ר יהודה וכו': למדנו, אר"י, מהו הטעם שכך הוכיח אותם משה בשירה זו. הוא משום שהיו עתידים ליכנס לארץ ושישרה ביניהם השכינה, ומשום זה הוכיח להם על זה.

רמז) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, בב' מקומות עתיד הקב"ה להוכיח את ישראל, ואומות העולם שמחים. אחד, שכתוב, וריב לה' עם יהודה ולפקוד על יעקב כדרכיו וגו'. שומעים אומות העולם ושמחים, אומרים עתה יכלו מן העולם. כשראה הקב"ה שהם שמחים, מה כתוב אחרי, בבטן עקב את אחיו וגו'. כאשר שמעו זה, אומרים זה הוא תשובה, על עונות ישראל. פירוש, שתמחה כי תחילה אמר, שבא לפקוד על יעקב כדרכיו, והיה צריך

(דפו"י דף רצ"ט ע"א)

מאמר מספרא דקרטנא אסיא

רמז) ימצאהו בארץ מדבר ובתהו: ודאי שאח"כ עשה לכל אלו הקליפות, שבמדבר ושבישימו, שיהיו כולם משועבדים לישראל. המקראות

דיהון כלהו משתעבדין ליה. עד הכא הוה כתיב בההוא ספרא, ^ו דקרטנא אסיא לבתר הוה רשים בהאי קרא, כל נטורא דאצטריך אסיא חכים למעבד למרע דשכיב בבי מרעיה, ^ז בי אסירי דמלכא, למפלח למארי עלמא. (רמט) דכד אזיל אסיא חכים לגביה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ליל ישימון, מרעין דשריין עליה, אשכח ליה באסירי דמלכא. איתימא הואיל וקב"ה פקיד לתפשא ליה, דלא ישתדל בר נש אבתריה. לאו הכי, דהא דוד אמר, ^ח אשרי משכיל אל דל וגו', דל ההוא דשכיב בבי מרעיה. ואי אסיא חכים הוא, קודשא בריך הוא יהיב ליה ברכאן, לההוא דישתדל ביה. (רנ) וההוא אסיא, ימצאהו בארץ מדבר, בבי מרעיה שכיב. ובתהו ליל ישימון, דאינון מרעין דחקין ליה. מאי אצטריך ליה למעבד. יסובבנהו: יסובב סבות, וייתי עלות, בגין דימנע מניה אינון מלין דנזקין ליה. יקיו ליה, ויפיק מניה דמא בישא. יבוננהו: יסתכל ויבין ההוא מרעא ממה הוי, ויסתכל בגין דלא יתרבי עלוי, וימאך ליה. לבתר יצרנהו כאישון עינו, בגין דיהא נטיר כדקא יאות, באינון משקי, באינון אסוותא דאצטריכו ליה, ולא יטעי ^ט בינייהו. דאלמלי יטעי, אפילו במלה חד, קב"ה חשיב על ההוא אסיא, כאלו שפיך דמא וקטליה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

^ו ל"ג ב. ז יפקיד. ח מנייהו.

^ז (תהלים מא) בשלח קג צ"ה.

דרך אמת ^ו אדם חכם נקרא בל"א קרט"א והוא ענין אוצר לפי שהחכם מלא כאוצר והוא נמצא תמיד באוצרי המלכים ונקרא קרטנ"א כמבואר.

מספרא דקרטנא אסיא

הסולם

מאמר

(רמט) דכר אזיל אסיא: וכך היה כתוב שם בספר. כשהולך רופא חכם אל חולה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ליל ישימון היינו, כי המחלות השוררים עליו, מושיבים אותו בבית האסורים של המלך, במדבר בישימון, ואם תאמר, כיון שהקב"ה צוה לתפשו בבית האסורים, לא ישתדל אדם אחריו להחזירו בתשובה. אינו כן, שהרי דוד אמר אשרי משכיל אל דל וגו'. אותו חולה השוכב בבית חוליו הוא דל. ואם חבירו רופא חכם הוא, הקב"ה נותן ברכות לכל מי שישתדל בו.

(רנ) וההוא אסיא ימצאהו וגו': ומפרש דבריו. ורופא ההוא, ימצאהו בארץ מדבר, דהיינו ששוכב בבית חליו. ובתהו ליל ישימון, שהמחלות מצירים אותו. מה הוא צריך לעשות. היינו יסובבנהו, יסובב סבות ויביא עלות וסבות, כדי שימנע ממנו אלו הדברים שמזיקים אותו, ויקיו ליה דם, ויוציא ממנו הדם הרע. יבוננהו, יסתכל ויבין המחלה

ממה

המקראות שעד כאן היו כתובים באותו ספר של הרופא, הנקרא קרטנא. ולאח"כ היה רושם במקרא הזה כל השמירה, שרופא חכם צריך לעשות לחולה בבית משכבו. כלומר שמדרך הרופא לרשום לפניו תחילה את המצב, שמצא בו את החולה ואח"כ רושם הרפואות. וכן היו מסודרים כאן באותו ספר, אלו המקראות, שמתחילה הזכיר הספר את המקראות, ימצאהו בארץ מדבר וגו', דהיינו המצב שבו נמצא החולה, ולאחר כך, היה רושם במקרא הזה שלאח"כ, שכתוב בו, כל השמירה שרופא חכם צריך לעשות לחולה השוכב בבית חוליו, בבית אסירי המלך, דהיינו שהם חולים מבחינת מה שאינם יכולים לעבוד את אדון העולם. קרטנא מפרש הוהר (דפוס ישן) להלן בהשמטות דף ש"ה: ששמו היה יודאן דקסרי. וקראו את שמו אסיא קרטינא. משום שהיה גדול על כל הרופאים ויקר בחכמה. כי קרטינא בלשון פרסי, פירושו יקר. עכ"ל.

(דפו"י דף רצ"ט ע"א)

רנא) בגין דקב"ה בעי, דאע"ג דההוא בר נש איהו בבי אסירי דמלכא, ואיהו אסיר בבי אסירי, דישתדל בר נש עליה, ויסייע ליה לאפקא ליה מבי אסירי. והוה אמר הכי. קודשא בריך הוא דן דינין דבני עלמא לעילא, הן למות הן * לשרושי, הן לעקור, הן לענוש נכסין, וולאסורין. מאן דאתחזי לענוש נכסין, נפל בבי מרעיה, ולא יתסי, עד דיתן כל מה דאתגזר עליה. כיון דאתענש בממוניה, ויהיב כל מה דאתגזר עליה, אתסי, ונפק מבי אסירי. וע"ד אצטריך לאשתדלא עליה דיתן עונשיה ויפוק.

רנב) מאן דיתחזי לשרושי, יתפסון ליה, ויהיב ליה בבי אסירי, עד דישתרש מכלא. ולזמנין דישתרש משייפי, או מחד מנייהו, ולבתר יפקון ליה מבי אסירי. מאן דיתחזי למות, הכי הוא, דאילו יתן כל כופרא, וכל ממונא דעלמא לא ישתזיב.

רנג) ועל דא אצטריך לאסיא חכים, לאשתדלא עליה, אי יכיל למיהב ליה אסוותא מן גופא, כ יאות. ואי לאו, יתן ליה אסוותא לנשמתיה, וישתדל על אסוותא דנשמתא. ודא הוא אסיא דקב"ה ישתדל עליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

רנד) א"ר אלעזר, עד השתא לא שמענא מאסיא דא, ומספרא דא. בר מזמנא חדא, דאמר לי טייעא חדא, דשמע לאבוי, דאסיא חד הוה ביומוי, דכד הוה מסתכל

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ח) (עזרא ז).

ט ל"ג וולאסורין. י מוסיף ויהיב ליה. כ ל"ג יאות.

מאמר

הסולם

מספרא דקרטנא אסיא

עונשו ויצא מבית האסורים. לשרושי פירושו לעקור אותו מן השורש אותו ואת בניו (עזרא ז).

רנב) מאן דיתחזי לשרושי כו': מי שנגזר עליו לעקרו מן השורש. תופסים אותו ונותנים אותו בבית האסורים עד שנעקר מכל. דהיינו עד שימות הוא ובניו. ולפעמים נעקר מאבריו או מאחד מהם, ובוה מתכפר לו, וא"כ מוציאים אותו מבית האסורים. מי שנגזר עליו למות, כך הוא. שמת. ואלו יתן כל כפר וכל כסף שבעולם, אינו ניצול.

רנג) ועל דא אצטריך כו': וע"כ צריך לרפא חכם. שישתדל עליו, אם יכול לתת לו רפואת הגוף, טוב. ואם לא, יתן לו רפואה לנשמתו, וישתדל על רפואת הנשמה. וזה הוא הרופא, שהקב"ה ישתדל עליו לברכו בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ היה כתוב בספרו של הרופא קרטנא הנ"ל).

רנד) א"ר אלעזר עד כו': אר"א, עד עתה

ממת חיתה, ויסתכל שלא תתרבה המחלה, וימקט אותה. ואחר כך יצרנהו כאישון עיניו, כדי שיהיה נשמר כראוי באלו המשקים, ובאלו הרפואות הצריכות לו. שלא יטעה בהן. שאם יטעה אפילו בדבר אחד, וימות, הקב"ה חושב לאותו הרופא. כאלו שפך דם והרגו.

רנא) בגין דקב"ה בעי וכו': משום שהקב"ה רוצה, שאע"פ שאותו האדם הוא בבית האסורים של המלך, והוא אסור בבית האסורים, שאינו יכול להתיר את עצמו, ישתדל עליו אדם, ויעזור לו לצאת מבית האסורים. והוי אומר כך. הקב"ה דן דינים של בני העולם למעלה הן למות, הן לעקור אותו מן השורש, אותו ואת בניו. הן לעקור אותו שלא יהיה לו בנים, הן להענישו ברכושו, ולתת אותו בבית האסורים. מי שנגזר עליו לענוש רכוש, נופל בבית חוליו, ואינו נרפא. עד שיתן כל מה שנגזר עליו. אחר שנענש בכספו, ונתן כל מה שנגזר עליו אז הוא נרפא ויוצא מבית האסורים. וע"כ צריכים להשתדל עליו שיתן (דפו"י דף רצ"ט ע"א *) דף רצ"ט ע"ב)

בבִּינָה, כד איהו בבי מרעיה, הוה אמר, דא חי ודא מת. והוּו אמרין עליה דהוא זכאה קשוט, דחיל חטאה. וכל : מה דלא יכיל ׀ למדבק מה דאצטריך, איהו הוה קני, ויהיב מדיליה. הוה אמרין, דלית חכים בעלמא כגיניה. ובצלוחיה הוה עביד יתיר, ממה דהוה עביד בידוי. וכדדמי לן, דא הוה ההוא אסיא.

רנה) אמר ההוא טייעא, ודאי ספרא דיליה בידי איהו, דקא יריתנא מאבי אבא, וכל מלוי דההוא ספרא, כלהו אתייסדון על רזין דאורייתא, ורזין סתימין אשכחנא ביה, ומלין דאסוותא סגיאין, דאיהו אמר דלא יאות למפעל לון, בר : אי איהו דחיל חטאה.

רנו) ואינון ממה דהוה עביד בלעם, דהוה לחיש לחישין על מרע, והוה אמר בפומי ואתסי מיד. וכלהו בריר לון בההוא ספרא. ואמר, דא אסור, ודא מותר למאן דדחיל חטאה. בגין דמרעין סגיאין אמר, דתלייא אסוותא דלהון, בלחישו דפומא. ואינון מסטרא דנחש, ומנהון מסטרא דקסם. וכל אינון דאסור לומר בפומא, ואסור למעבד בעובדא, הוה אמר. עד דאשכחנא על מרעין ידיעאן דאצטריך לומר כך. ולנדויי בנדוי ׀ ובשמטא, על ההוא מרע. ואיהו תוהא סגי לגבן.

רנז) חדי ר' אלעזר, וחדו חברייא. א"ר אלעזר, אי ההוא ספרא הוה לגבן נחמי מה איהו אמר. אנא אמסר במסירה, על מנת לאחזאה לבוצינא קדישא. ותנינן, א"ר אלעזר, ההוא ספרא הוה בידי תריסר ירחי, ואשכחנא ביה נהורין עלאין ויקירין. כד מטינא לאינון רזין דהוה מבלעם תוהנא.

חלופי גרסאות

ז מוסיף מן מה. ח בדפ"י כתבו בצד אולי צ"ל למזבן. נ ל"ג אי. ׀ ובשעתא.

מספרא דקרטנא אסיא

הסולם

מאמר

בלעם, שהיה לוחש לחשים על המחלה, והיה אומר בפיו, ומיד נתרפא. וכולם מבוררים באותו ספר, ואומר זה אסור להשתמש בו, וזה מותר להשתמש בו למי שהוא ירא חטא. כי מחלות הרבה, אמר, שהרפואה שלהן תלויה בלחש הפה. והן מצד נחש (הנזן והח) פתוחות) ומהן מצד קסם וכל אלו שאסור לומר בפה, ואסור לעשות מעשה, היה אומר שם. עד שמצאתי על מחלות ידועות שצריך לומר כך, ולנדות בנדוי וחרם, על אותה מחלה. והוא פליאה גדולה לנז.

רנז) חדי ר' אלעזר וכו': שמח ר' אלעזר ושמחו החברים. א"ר אלעזר, אם יהיה אצלנו אותו ספר נראה מה הוא אומר. ואני אמסור במסירה, כלומר שימסור לו הבסחה, על מנת להראות למאור הקדוש. לאביו רשב"י. ולמדנא, א"ר אלעזר, אותו ספר היה בידי י"ב חודש, ומצאתי בו אורות עליונים ויקרים, כשהגעתי לאלו הסודות שהיו מבלעם נפלאתי.

יומא

עתה לא שמעתי מרופא הזה, קרטנא, ומספר הזה. חוץ מפעם אחת, שאמר לי סוחר אחד, ששמע מאביו, שרופא אחד היה בימיו, שבשעה שהיה מסתכל באדם כשהוא בבית חוליו, היה אומר, זה חי וזה מת. והיו אומרים עליו שהוא צדיק אמת ירא חטא. וכל מה שהחולה לא היה יכול להשיג מה שצריך, היה הוא קונה וגותן משלו. והיו אומרים שאין חכם בעולם כמוהו. ובתפלתו היה עושה יותר, ממה שהיה עושה בידיו. וכנראה לנו, שזה היה אותו הרופא, קרטנא.

רנה) אמר חחוא טייעא וכו': אמר אותו סוחר, ודאי שהספר שלו, של אותו הרופא, הוא בידי, שירשתי אותו מאבי אבא, וכל דבריו של אותו ספר, כולם נתיסדו על סודות התורה, וסודות סתומים מצאתי בו. ודברי רפואה הרבה, שהוא אמר עליהם שאינו ראוי לפעול עמהם חוץ אם הוא ירא חטא.

רנז) ואינון ממה דחוח וכו': והם, הרפואות הכתובים שם, הם ממה שהיה עושה

(דפ"י דף רצ"ט ע"ב)

רנח) יומא חד לחישנא באתר חד, והו אתוון סלקן ונחתן. עד דחמינא בחלמא, ואמר לי מה לך למיעל בתחומא דלא דילך, ולא אצטרך לך. אתערנא, זי ואבאיש קמאי, על רזין סתימין דהו תמן. שדרנא לההוא יודאי, ור' יוסי בר' יהודה שמה, ויהיבנא ליה ספרא.

רנט) וברזין דבלעם אשכחנא, מאינון שמהן דמלאכין דשדר ליה בלק, ולא הו מסתדרן על תקונייהו כדקא יאות. אבל כמה ח זיני אסוותא אשכחנא ביה, דקא מתתקני על תקוני אורייתא, ורזין סתימין דילה. וחמינא ח דאינון בחסידותא. וצלותין ובעותין לקב"ה. ואי תימא, דהו עביד אסוותא בפסוקי אורייתא, או ברזין דאורייתא. ח"ו. אלא הוה אמר רזין דאורייתא, ועל ההוא רזא אפיק רזין דאסוותא, דלא חמינא כההוא גוונא לעלמין. אמינא בריך רחמנא, דאחכים לבני נשא מחכמתא דלעילא.

רס) ומאינון מלין דבלעם נסיבנא, וחמינא בהו דלא הוה בעלמא חכים בחרשין כגיניה. אמינא, בריך רחמנא דבטל מעלמא חרשין, דלא יטעון בני נשא מבתר דחלתא דקב"ה ית' וית' שמו אמן. ע"כ. פ ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות

פ ל"ג דאינון. פ בדפויי כתבו מכאן חזור לפרשת בלק א"ר אלעזר בלעם חייבא מאן קטיל וכו' ד קצנ : דרך אמת ז] והרע לי מאד. ח] מיני רפואה.

מאמר

הסולם

מספרא דקרטנא אסיא

רנח) יומא חד לחישנא וכו' : יום אחד לחשתי במקום אחד, והיו האותיות עולות ויורדות. עד שראיתי בחלום, ואמר לי, מה לך להכנס בגבול שאינו שלך. ואינו צריך לך. והקיצותי. והיה רע לפני, להפרד מן הספר, משום סודות הסתומים שהיו בו. שלחתי אל אותו יהודי, ור' יוסי בר' יהודה שמו, ונתתי לו את הספר.

רנט) וברזין דבלעם אשכחנא וכו' : ובסודות של בלעם מצאתי מאלו שמות המלאכים, ששלח אליו בלק, ולא היו מסודרים על תקונם כראוי. אבל כמה מיני רפואה מצאתי בו, בספר הנ"ל, שהם מתוקנים על תקוני התורה, ועל הסודות הסתומים שבה, וראיתי (דפויי דף רצ"ט ע"ב)

רס) ומאינון מלין דבלעם וכו' : ומאלו הדברים של בלעם לקחתי, וראיתי בהם, שלא היה בעולם חכם בכשפים כמוהו. אמרתי, ברוך הרחמן שביטל הכשפים מן העולם, שלא יטעו ויסירו בני אדם מאחר יראתו של הקב"ה, יתעלה ויתברך שמו, אמן. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פליק פרשת האזינו וכל ספר הזהר.

אמר המחבר, ההשמטות המובאות בזהר בדפוסים ישנים,

הן לקוחות מזהר חדש. אי"ה, כשאבאר את הזהר חדש,

יתבארו אף הם. וכן אני חושב לבאר את ספר הבהיר. אי"ה.